Wisbech's illustrerede Almanak

Udkom fra 1852-1939 med indhold gældende for det kommende år.

Om almanakken på: https://danskforfatterleksikon.dk/1850p/p104813.htm

Udarbejdet af Niels Jensen

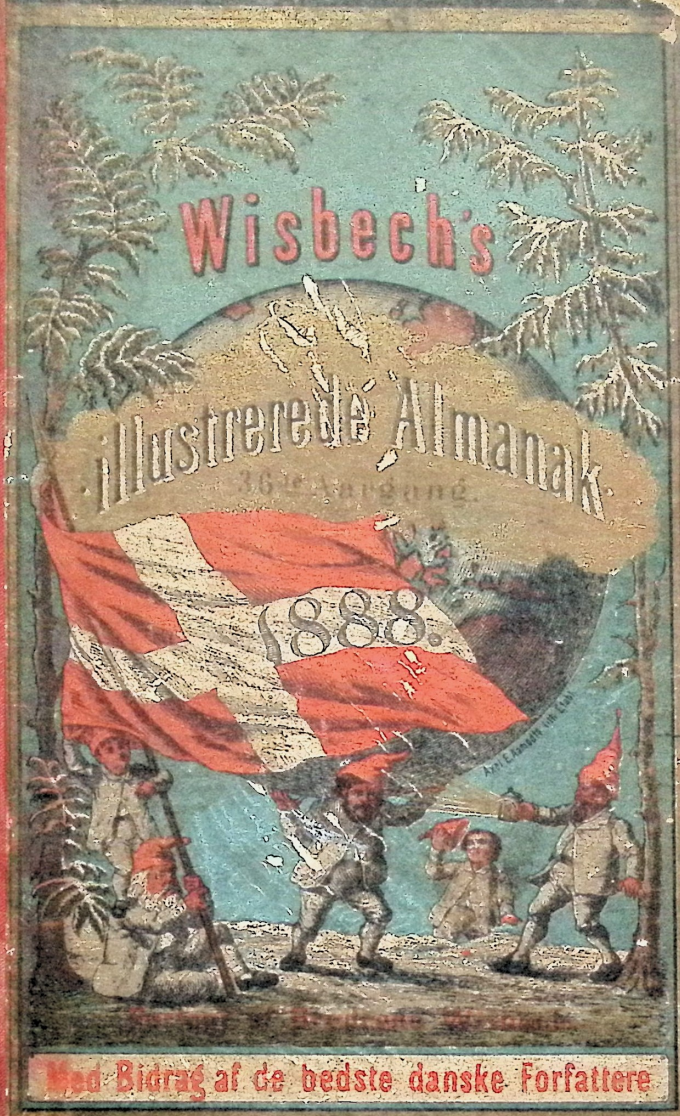
Wisbech's
illustrerede Almanak
1888.
Med Bidrag af de bedste danske Forfattere

TILHØRT AF UNIVERSITETET

Almanak

for det Aar efter Christi Fødsel

1888,

som er et Skudaar;

beregnet til Kjøbenhavns Observatorium

af

H. C. F. C. Schjellerup,
Professor.

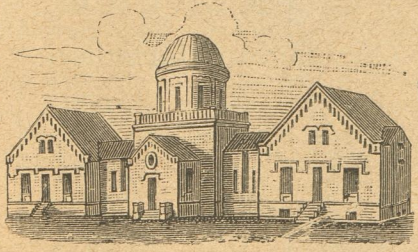

Kjøbenhavn.
Wm. F. Wulffs Almanakforlag.
Skindergade 29.

Festkalender

for Aarene 1888—1900.

Paaskedag:

1888. 1. April.	**1889.** 21. April.	**1890.** 6. April.	**1891.** 29. Marts.	**1892.** 17. April.
1893. 2. April.	**1894.** 25. Marts.	**1895.** 14. April.	**1896.** 5. April.	**1897.** 18. April.
	1898. 10. April.	**1899.** 2. April.	**1900.** 15. April.	

Bededag:

1888. 27. April.	**1889.** 17. Maj.	**1890.** 2. Maj.	**1891.** 24. April.	**1892.** 13. Maj.
1893. 28. April.	**1894.** 20. April.	**1895.** 10. Maj.	**1896.** 1. Maj.	**1897.** 14. Maj.
	1898. 6. Maj.	**1899.** 28. April.	**1900.** 11. Maj.	

Chr. Himmelfartsdag:

1888. 10. Maj.	**1889.** 30. Maj.	**1890.** 15. Maj.	**1891.** 7. Maj.	**1892.** 26. Maj.
1893. 11. Maj.	**1894.** 3 Maj.	**1895.** 23. Maj.	**1896.** 14. Maj.	**1897.** 27. Maj.
	1898. 19. Maj.	**1899.** 11. Maj.	**1900.** 24. Maj.	

Pinsedag:

1888. 20. Maj.	**1889.** 9. Juni.	**1890.** 25 Maj.	**1891.** 17. Maj.	**1892.** 5. Juni.
1893. 21. Maj.	**1894.** 13. Maj.	**1895.** 2 Juni.	**1896.** 24. Maj.	**1897.** 6. Juni.
	1898. 29 Maj.	**1899.** 21. Maj.	**1900.** 3. Juni.	

Nærværende Aar regnes efter Christi Fødsel 1888.

Efter Verdens Skabelse	5855.
Siden Reformationen	371.
Siden den Oldenborgske Stammes Regerings Beg. i dette Rige	440.
Siden Kong Christian IX.s Fødsel	70.
Fra Kong Christian den Femtes danske Lov	205.
Fra Danmarks Grundlov	39.
Siden Stavnsbaandets Løsning	100.

Imellem Jul og Fastelavn er 7 Uger.

Aaret 1888 er det 6601de i den julianske Periode.

Mosaiske Festdage 1888.

Purimfest	26	Febr.
* 1ste Paaskedag	27	Marts.
* 2den —	28	—
* 7de —	2	April.
* Paaskens Ende	3	—
* Ugefest (Pinse)	16	Maj
* Sammes 2den Festdag	17	—
Fastedag, Templets Ødelæggelse	17	Juli
* Nytaarsfest (5649)	6	Septbr.
* Sammes 2den Dag	7	—
* Store Forsoningsfest	15	—
* Løvsalsfest	20	—
* Sammes 2den Festdag	21	—
* Sammes Slutningsfest	27	—
* Thorah-Glædesfest	28	—
Templets Indvielsesfest (Jul), som fejres i 8 Dage	29	Novbr.

Enhver Festdag begynder den foregaaende Aften og de med * betegnede fejres strængt.

Formørkelser.

I Aaret 1888 indtræffer følgende Formørkelser:

1) En total Maaneformørkelse den 28de Januar. Den begynder for Kjøbenhavn Kl. 10. 21′ Eftermiddag og ender Kl. 2. 0′. Formørkelsen er total fra Kl. 11. 21′ til Kl. 1. 0′.
2) En Solformørkelse Natten mellem den 11te og 12te Februar. Den er derfor usynlig i Europa.
3) En Solformørkelse den 9de Juli Formiddag, som ligeledes er usynlig for os.
4) En total Maaneformørkelse den 23de Juli Formiddag. Den begynder for Kjøbenhavn Kl. 4. 45′; men da Maanen denne Dag er gaaet ned Kl. 3. 47′ bliver Intet af denne Formørkelse at iagttage.
5) En Solformørkelse den 7de August Eftermiddag. For Kjøbenhavn begynder den Kl. 7. 13′ og ender Kl. 7. 58′. Denne Formørkelse er saa ringe (kun $^1/_{26}$ af Solens Diameter bliver formørket, at den ikke vil kunne bemærkes med det blotte Øje. Solen gaar iøvrigt ned Kl. 7. 51′.

Det danske Kongehus.

Kong **Christian IX.** til Danmark, de Venders og Gothers, Hertug til Slesvig, Holsten, Stormarn, Ditmarsken, Lauenborg og Oldenborg, født 8 April 1818, sukcederede 15 November 1863, formælet 26 Maj 1842 med Dronning **Louise Vilhelmine Frederikke Caroline Auguste Julie**, Prinsesse af Hessen-Cassel, født 7 Septbr. 1817.

Børn:

1) Kronprins Christian **Frederik** Vilhelm Carl, født 3 Juni 1843, formælet 28 Juli 1869 med
Kronprinsesse **Louise** Josephine Eugenie, Prinsesse af Sverig og Norge, født 31 Oktbr. 1851.
Børn:
1) **Christian** Carl Frederik Albert Alexander Vilhelm, født 26 Sept. 1870.
2) Christian Frederik **Carl** Georg Valdemar Axel, født 3 August 1872.
3) **Louise** Caroline Josephine Sophie Thyra Olga, født 17 Februar 1875.
4) **Harald** Christian Frederik, født 8 Oktbr. 1876.
5) **Ingeborg** Charlotte Caroline Frederikke Louise, født 2 August 1878
6) **Thyra** Louise Caroline Amalie Augusta Elisabeth, født 14 Marts 1880.
7) Christian Frederik Vilhelm Valdemar **Gustav**, født 4 Marts 1887.
2) **Alexandra** Caroline Marie Charlotte Louise Julie, født 1 Decbr. 1844, formælet 10 Marts 1863 med **Albert Edward**, Prins af Wales, Hertug af Cornwall, født 9 Novbr. 1841.
3) **Georg** I., Hellenernes Konge, (Christian **Vilhelm** Ferdinand Adolph Georg), født 24 Decbr. 1845, formælet 27 Oktober 1867 med Olga Constantinowna, Storfyrstinde af Rusland, født 3 Septbr. 1851.
4) **Maria** Feodorowna (Maria Sophie Frederikke **Dagmar**), født 26 Novbr. 1847, formælet 9 Novbr. 1866 med Keiser **Alexander III.** af Rusland, født 10 Marts 1845.
5) **Thyra** Amalie Caroline Charlotte Anna, født 29 Septbr. 1853, formælet 21 Decbr. 1878 med **Ernst August** Vilhelm Adolf Georg Frederik, Hertug af Cumberland og Brunsvig-Lüneborg, født 21 Septbr. 1845.
6) **Valdemar**, født 27 Oktbr. 1858, formælet 22 Oktbr. 1885 med **Marie** Amélie Françoise Hélène, Prinsesse af Orléans, født 13 Januar 1865

Oldefaders Sønnesøns **Kong Frederik VI's** Datter:
Vilhelmine Marie, født 18 Januar 1808, formælet 19 Mai 1838 med **Carl**, Hertug af Slesvig-Holsten-Sønderborg-Glücksborg, Enke 24 Oktbr. 1878.

Ministeriet,

som det var sammensat d. 1. Juli 1887.

Konseilspræsident og Finansminister: Godsejer J. B. S. Estrup til Kongsdal og Skafføgaard.
Udenrigsminister: Baron Kmhr. O. D. Rosenørn-Lehn til Guldborgland og Lehn.
Indenrigsminister: Godsejer H. P. Ingerslev til Marselisborg
Justitsminister samt Min. f. Island: Extraordinær Assessor i Højesteret J. M. V. Nellemann.
Min. f. Kirke- og Undervisningsvæsenet: Kmhr. J. F. Scavenius til Gjorslev
Krigsminister: Oberst J. J. Bahnson.
Marineminister: Kontreadmiral N. F. Ravn.

I nærværende Almanak antages Dagen overensstemmende med almindelig Vedtægt at begynde ved Midnat og regnes indtil næste Midnat, saa at de 12 Timer, der gaar foran den mellemliggende Middag, benævnes Formiddagstimer, de 12 efterfølgende derimod Eftermiddagstimer. Ethvert Klokkeslæt er angivet i den saa kaldte Middeltid eller den Tidsart, som stedse bruges i det daglige Liv, og som derfor alle Ure er indrettede til at vise. Da denne imidlertid er forskjellig fra den Tid, som Solskiven angiver, bliver det nødvendigt for enhver, som vil stille sit Ur efter Solskiven, at kjende den Forskjel, som finder Sted mellem Uret og Solskiven. Herom erholdes Underretning ved Hjælp af de Tal, som findes paa følgende Tabel, og som angiver, hvad et Ur paa de forskjellige Dage af Aaret bør vise i samme Øieblik, som det efter Solskiven er Middag. Saaledes betegner f. Ex. 12. 4', som findes ved den 1. Januar, at paa denne Dag skal et rigtigt Ur vise tolv og fire Minutter i det Øieblik, da Solen angiver Middag. Disse Tal kan anvendes uden Forandring over hele Landet.

Tabel, som viser, hvad Klokken er efter Middeltid, naar Solskiven viser 12.

Jan.	1	12	4'	Marts	27	12	5'	Avgust	7	12	5'
„	3	12	5'	„	30	12	4'	„	14	12	4'
„	6	12	6'	April	2	12	3'	„	19	12	3'
„	8	12	7'	„	6	12	2'	„	23	12	2'
„	10	12	8'	„	9	12	1'	„	26	12	1'
„	13	12	9'	„	13	12	0'	„	30	12	0'
„	15	12	10'	„	17	11	59'	Septbr.	2	11	59'
„	18	12	11'	„	22	11	58'	„	5	11	58'
„	22	12	12'	„	27	11	57'	„	8	11	57'
„	25	12	13'	Maj	6	11	56'	„	11	11	56'
„	31	12	14'	„	23	11	57'	„	14	11	55'
Febr.	10	12	14'	Juni	1	11	58'	„	17	11	54'
„	17	12	14'	„	7	11	59'	„	20	11	53'
„	24	12	13'	„	12	12	0'	„	23	11	52'
Marts	1	12	12'	„	17	12	1'	„	25	11	51'
„	6	12	11'	„	21	12	2'	„	28	11	50'
„	10	12	10'	„	26	12	3'	Oktbr.	1	11	49'
„	13	12	9'	Juli	1	12	4'	„	5	11	48'
„	17	12	8'	„	6	12	5'	„	8	11	47'
„	20	12	7'	„	13	12	6'	„	12	11	46'
„	24	12	6'	Avgust	1	12	6'	„	16	11	45'

Oktbr.	22	11	44'								
Novbr.	1	11	44'								
„	14	11	45'								
„	19	11	46'								
„	23	11	47'								
„	26	11	48'								
„	29	11	49'								
Decbr.	2	11	50'								
„	4	11	51'								
„	7	11	52'								
„	9	11	53'								
„	11	11	54'								
„	13	11	55'								
„	15	11	56'								
„	17	11	57'								
„	19	11	58'								
„	21	11	59'								
„	23	12	0'								
„	25	12	1'								
„	27	12	2'								
„	29	12	3'								

Den tredje Række paa enhver Side indeholder Angivelsen af Klokkeslættet for Maanens Op- eller Nedgang, for saa vidt som Kundskab derom kan have Vigtighed i det daglige Liv. Maanens Opgang er betegnet med Op F. eller Op E., efter som den indtræffer paa en Formiddags- eller Eftermiddagstime. Ligeledes betegnes Nedgangen med Ned F. eller Ned E.

Den sidste Talrække paa enhver Side betegner Angivelsen af Klokkeslættet for Højvande paa Jyllands fri Vestkyst, hvormed maa sammenholdes den Forklaring over Beregningen af Tiden for Flod og Ebbe, som er meddelt efter Tabellen for Tidsforskjellen.

De, der vil benytte Solcentrets Op- eller Nedgang til derefter at stille deres Ure, kan, naar de befinder sig paa et Sted i Danmark, der

ligger lige vest for Kjøbenhavn, betjene sig af de i Almanakken anførte Klokkeslæt. For de Steder derimod, som ligger nordligere eller sydligere, er beregnet den vedføjede Tabel, der viser, hvor mange Minutter man skal lægge til eller trække fra de i Almanakken anførte Klokkeslæt for at erfare, hvad Uret bør vise ved Solens Op- eller Nedgang. De anførte Tal gjælder imidlertid ogsaa for dem, der ligger omtrent lige øst eller vest; derfor anføres her saa vel disse som ogsaa de, der kan rette sig efter Kjøbenhavn.

Kjøbenhavn = Roskilde, Holbæk, Kallundborg, Vejle, Varde.

A. Helsingør, Hillerød, Nykjøbing, Skanderborg.

B. Randers, Viborg, Grenaa.

C. Aalborg, Nibe, Løgstør, Thisted.

D Skagen.

E. Ribe, Aasens, Odense, Nyborg, Korsør, Slagelse, Storeheddinge, Christiansø.

F. Nakskov, Maribo, Saxkjøbing, Stubbekjøbing, Nykjøbing.

	Læg til Opg. Træk fra Nedg.			Træk fra Opgangen. Læg til Nedgangen.								Læg til Opg. Træk fra Nedg.													
	Jan.		Febr.		Marts		April		Maj		Juni		Juli		August		Septbr.		Oktbr.		Novbr.		Decbr.	
	6	20	3	17	2	16	30	13	27	11	25	8	22	6	20	3	17	31	14	28	12	26	9	23	7	21
A.	2	2	1	1	0	0	1	1	1	2	2	2	2	2	1	1	1	0	0	1	1	1	2	2	2	
B.	6	5	4	2	1	0	1	2	3	4	5	6	6	6	5	4	3	2	1	0	1	2	4	5	6	6
C.	9	8	6	4	2	1	1	3	5	6	8	10	10	9	8	6	4	3	1	1	2	4	6	8	9	10
D.	14	12	9	6	3	1	2	3	7	10	13	15	16	15	13	10	7	4	2	1	4	6	7	12	15	16

	Træk fra Opg. Læg til Nedg.			Læg til Opgangen. Træk fra Nedgangen.								Træk fra Opg. Læg til Nedg.													
	Jan.		Febr.		Marts		April		Maj		Juni		Juli		August		Septbr.		Oktbr.		Novbr.		Decbr.	
	6	20	3	17	2	16	30	13	27	11	25	8	22	6	20	3	17	31	14	28	12	26	9	23	7	21
E.	2	2	1	1	0	0	1	1	1	2	2	2	2	2	1	1	1	0	0	1	1	1	2	2	2	
F.	6	5	4	2	1	0	1	2	3	4	5	6	6	6	5	4	3	2	1	0	1	2	4	5	6	6

Loven af 6te Februar 1880, ved hvilken Kjøbenhavns Middeltid er indført som fælles Tid for hele Kongeriget, medfører, at Urene, som er stillede efter Stedtid, maa for Steder, der ligger vestlig for Kjøbenhavn, stilles saameget frem, som Længdeforskjellen beløber sig til i Tid, hvorimod de maa stilles tilbage for østlige Steder. Tidsforskjellen kan udmaales paa Danmarkskortet, i det man erindrer, at 15 Buegrader svare til 1 Tidsminut.

Exempelvis anføres paa nærmeste Minut Klokkeslætsforskjellen for nogle vestlige Steder: Hillerød 1′, Roskilde 2′, Ringsted 3′, Sorø 4′, Skjelskør 5′, Kallundborg 6′, Nyborg 7′, Skagen 8′, Odense 8¾′, Aarhus 9½′, Horsens 11′, Kolding 12½′, Ribe 15¼′, Holstebro 16′, Hjerting 17′, Ringkjøbing 17½′, Blaavandshuk 18′. Af østlige Steder nævnes blot Rønne 8½′, Nexø 10′.

Bestemmelse af Middagslinjen.

Paa en vandret plan Flade, som er fast opstillet saaledes, at den kan beskinnes af Solen, tegnes flere koncentriske Cirkler. I Centret opreises en Stift lodret paa Fladen. Naar om Formiddagen mellem Kl. 9 og 11 Stiftens Skygge efterhaanden bliver kortere, mærker man sig paa Cirklerne de Punkter, hvor Skyggens Ende befinder sig. Om Eftermiddagen mellem Kl. 1 og 3 forlænger Skyggen sig, og nu mærker man sig atter Skyggens Ende i Cirklerne. Middagslinjen er da den rette Linje, som, dragen ud fra Stiftens Fod, halverer de paa Cirklerne afskaarne Buer. — Konstruktionen giver det bedste Resultat, naar den udføres i Dagene imellem den 17de og 24de Juni eller imellem den 18de og 23de December.

Øvergang Stiftens Skygge falder i Middagslinjen er det san Middag (jfr. forrige Side).

Januar

eller Slugmaaned. 31 Dage. 1888.

Christi Omskjærelse, Luc. 2, 21. 2' Række, Matth. 6, 5—13.

				Høiv.
		O. E.		
S. 1	**Nytaar**	6 16	Solen nærmest Jorden	0 46
M. 2	Abel.	7 32		1 24
Ti. 3	Enoch	8 51		2 3
O. 4	Methusalem	10 11	Sol. op 8. 32' n. 3. 39'	2 42
T. 5	Simeon	11 33	Tusmørket varer 52'	3 26
F. 6	Hell. 3 Kong.	O. F.	◑ s. Kv. 12. 33' Eftm.	4 13
L. 7	Knud Hertug	12 55		5 15

Da Jesus var 12 Aar gammel, Luc. 2, 42 til Enden. 2' Række, Marc. 10, 13—16.

S. 8	1 S. e. H. 3 K.	2 18	Erhardt ☾ nærmest Jorden	6 32
M. 9	Julianus	3 41		7 57
Ti. 10	Paul Eremit	5 1		9 15
O. 11	Hyginus	6 16	Sol. op 8. 27' n. 3. 49'	10 17
T. 12	Reinhold	7 22	Tusmørket varer 51'	11 8
F. 13	Prindsj. Marie	N. E.	Hilarius	11 53
L. 14	Felix	5 23	● n. M. 9. 29' Form.	0 14

Bryllupet i Kana, Joh. 2, 1—11. 2' Række, Luc. 19, 1—10.

S. 15	2 S. e. H. 3 K.	6 32	Maurus	0 52
M. 16	Marcellus	7 46		1 29
Ti. 17	Antonius	9 0	Prisca	2 3
O. 18	Hert. V. Marie	10 11	Sol. op 8. 19' n. 4. 2'	2 36
T. 19	Pontianus	11 18	Tusmørket varer 50'	3 12
F. 20	Fab. Sebast.	N. F.		3 49
L. 21	Agnes	12 26	◐ s. Kv. 5. 40' Form.	4 32
			☾ fjerneſt Jorden	

Jesus gik ned af Bjerget, Matth. 8, 1—13. 2' Række, Luc. 17, 5—10

S. 22	3 S. e. H. 3 K.	1 33	Vincentius	5 23
M. 23	Emerentius	2 41	Satu n i Opposj. m. Solen	6 29
Ti. 24	Timotheus	3 48		7 42
O. 25	Pauli Omv.	4 54	Sol. op 8. 9' n. 4. 16'	8 55
T. 26	Polycarpus	5 55	Tusmørket varer 48'	9 57
F. 27	Chrysostom.	6 50		10 48
L. 28	Fred. 6 Fødsj.	O. E.	Carolus Magnus	11 31
			Maaneform. 10. 21' Eftm.	

Arbeiderne i Vingaarden, Matth. 20, 1—16. 2' Række, Matth. 25, 14—30.

S. 29	Septuagesima	5 13	Chr. 7 Fødsj. Valerius	12 14
			○ f. M. 12. 9' Form.	
M. 30	Lovise.	6 33	Adelgunde	0 35
Ti. 31	Vigilius	7 56		1 13

Februar

eller **Blidemaaned.** 29 Dage. 1888.

				Høiv.
O. 1	Brigida	O. E. 9 20	Sol. op 7. 57′ n. 4. 30′ Tusmørket varer 47′	1 50
T. 2	Kyndelmisse	10 42	☾ nærmest Jorden	2 28
F. 3	Blasius	O. F.		3 8
L. 4	Veronica	12 5	◑ f. Kv. 8. 16′ Eftm.	3 52

De fire Slags Sædejord, Luc. 8, 4—15. 2′ Række, Marc. 4, 26—32.

S. 5	Sexagesima	1 27	Agathe	4 49
M. 6	Dorothea	2 48		5 59
Ti. 7	Richard	4 4		7 28
O. 8	Corintha	5 12	Sol. op 7. 43′ n. 4. 46′ Tusmørket varer 45′	8 53
T. 9	Apollonia	6 9		10 2
F. 10	Scholastica	6 55		10 55
L. 11	Euphrosyne	7 31		11 37

Christi Daab, Matth. 3, 13 til Enden. 2′ Række, Luc. 18, 31 til Enden.

S. 12	Fastelavn	N. E.	Qvinquagesima. Esto mihi Eulalia	12 16
M. 13	Benignus	6 42	● n. M. 12. 43′ Form.	0 34
Ti. 14	Hvide Tirsdag	7 53	Valentinus	1 6
O. 15	Aske Onsdag	9 2	Faustinus Sol. op 7. 28′ n. 5. 1′	1 37
T. 16	Juliane	10 9	Tusmørket varer 44′	2 9
F. 17	Findanus	11 17	☾ fjernest Jorden Merkur størst ø. Elongat.	2 40
L. 18	Jul. Sophie	N. F.	Concordia.	3 13

Jesus fristes af Djævelen, Matth. 4, 1—11. 2′ Række, Luc. 22, 24—32.

S. 19	1 S. i Fasten	12 25	Qvadragesima. Invocavit Ammon	3 51
M. 20	Eucharias	1 31	◐ f. Kv. 2. 50′ Form.	4 36
Ti. 21	Samuel	2 37	Peders Stol	5 35
O. 22	Tamperdag	3 40	Sol. op 7. 12′ n. 5. 16′	6 48
T. 23	Papias	4 37	Tusmørket varer 43′	8 12
F. 24	Skuddag	5 8		9 24
L. 25	Matthias	6 10		10 24

Den kananæiske Kvinde, Matth. 15, 21—28. 2′ Række, Marc. 9, 17—29.

S. 26	2 S. i Fasten	6 45	Reminiscere. Victorinus	11 13
M. 27	Inger	O. E.	○ f. M. 12. 48′ Eftm.	11 55
Ti. 28	Leander	6 55	☾ nærmest Jorden	0 17
O. 29	Ollegaard	8 22	Sol. op 6. 55′ n. 5. 31′ Tusmørket varer 42′	0 54

Marts
eller Tordmaaned. 31 Dage. 1888.

				Høiv.
		O. E.		
T. 1	Albinus	9 48		1 32
F. 2	Simplicius	11 14		2 11
L. 3	Kunigunde	O. F.		2 50
	Jesus drev en Djævel ud, Luc. 11, 14—28. 2' Række, Joh. 8, 42—51.			
S. 4	3 S. i Fasten	12 37	Oculi. Adrianus	3 36
M. 5	Theophilus	1 55	◑ s. Kv. 4. 16' Form.	4 31
Ti. 6	Gotfred	3 6		5 42
O. 7	Perpetua	4 7	Sol. op 6. 37' n. 5. 45'	7 10
T. 8	Beata	4 55	Tusmørket varer 42'	8 35
F. 9	40 Riddere	5 33		9 42
L. 10	Ædel	6 2		10 35
	Jesus bespiser 5000 Mand, Joh. 6, 1—15. 2' Række, Joh. 6, 35—51.			
S. 11	Midfaste	6 26	Lætare. Thala	11 16
M. 12	Gregorius	N. E.	● n. M. 5. 11' Eftm.	11 51
Ti. 13	Macedonius	6 48		0 8
O. 14	Eutychius	7 57	Sol. op 6. 19' n. 6. 0'	0 40
T. 15	Zacharias	9 4	Tusmørket varer 42'	1 9
F. 16	Gudmund	10 12	☾ fjerneſt Jorden	1 40
L. 17	Gjertrud	11 19		2 9
	Gabriel Engel udſendes, Luc. 1, 26—38. 2' Række, Luc. 1, 46—56.			
S. 18	5 S. i Fasten	N. F.	Judica. Alexander	2 42
M. 19	Joseph	12 25		3 18
Ti. 20	Gordius	1 28	◐ f. Kv. 9. 34' Eftm.	4 1
			Jevndøgn, Foraar begynder	
O. 21	Benedictus	2 27	Sol. op 6. 0' n. 6. 14'	4 56
T. 22	Paulus	3 19	Tusmørket varer 42'	6 7
F. 23	Fidelis	4 4		7 34
L. 24	Ulrica	4 41		8 53
	Christi Indtog i Jerusalem, Matth. 21, 1—9. 2' Række, Marc. 14, 3—9.			
S. 25	Palmesøndag	5 11	Mariæ Bebud.	9 59
M. 26	Gabriel	5 37		10 49
Ti. 27	Castor	O. E.	○ f. M. 10. 58' Eftm.	11 33
			☾ nærmeſt Jorden	
O. 28	Eustachius	7 19	Sol. op 5. 42' n. 6. 28'	12 13
			Tusmørket varer 43'	
T. 29	Skjærtorsdag	8 48	Jonas	0 33
F. 30	Langfredag	10 17	Quirinus	1 12
L. 31	Fred. 5. Fødſ.	11 41	Balbina	1 51
			Merkur størſt v. Elongat.	

April

eller Faaremaaned. 30 Dage. 1888.

Christi Opstandelse, Marc. 16, 1—7. 2' Række, Matth. 28, 1—8.

		O. F.		Høiv.
S. 1	**Paaskedag**	O. F.	Hugo	2 33
M. 2	**2 Paaskedag**	12 58	Theodosius	3 21
Ti. 3	Nicætas	2 3	◑ s. Kv. 1. 32' Eftm.	4 16
			Uranus i Oppos. m. Solen	
O. 4	Ambrosius	2 55	Sol. op 5. 24' n. 6. 42'	5 28
T. 5	Irene	3 37	Tusmørket varer 44'	6 52
F. 6	Sixtus	4 8		8 14
L. 7	Egesippus	4 33		9 18

Jesus kom ind ad lukte Dørr, Joh. 20, 19 til Enden. 2' Række, Joh. 21, 15—19.

S. 8	1 S. e. Paaske	4 53	Chr. 9 Fødsl. Janus	10 10
M. 9	Procopius	5 11	Ovasimodo.	10 49
Ti. 10	Ezechiel	5 28	● n. M. 9. 58' Form.	11 22
O. 11	Leo	N. E.	Sol. op 5. 6' n. 6. 56'	11 55
			Tusmørket varer 45'	
			Mars i Oppos. m. Solen	
T. 12	Julius	8 2	☾ fjernest Jorden	0 10
F. 13	Justinus	9 10		0 39
L. 14	Tiburtius	10 17		1 10

Jesus er en god Hyrde, Joh. 10, 11—16. 2' Række, Joh. 10, 22—30.

S. 15	2 S. e. Paaske	11 21	Chr. 5 Fødsl.	1 42
M. 16	Mariane	N. F.	Misericord. Dom. Olympia	2 15
Ti. 17	**Flyttedag**	12 20	Anicetus	2 52
O. 18	Eleutherius	1 15	Sol. op 4. 49' n. 7. 10'	3 35
			Tusmørket varer 47'	
T. 19	Daniel	2 2	◐ f. Kv. 12. 42' Eftm.	4 28
F. 20	Sulpicius	2 41		5 36
L. 21	Florentius	3 12		6 59

Christi Bortgang til Faderen, Joh. 16, 16—22. 2' Række, Joh. 14, 1—11.

S. 22	3 S. e. Paaske	3 39	Jubilate. Cajus	8 21
M. 23	Georgius	4 1		9 28
Ti. 24	Albertus	4 23		10 23
O. 25	Marc. Evang.	4 44	Sol. op 4. 32' n. 7. 24'	11 9
			Tusmørket varer 48'	
T. 26	Cletus	O. E.	○ f. M. 7. 12' Form.	11 52
			☾ nærmest Jorden	
F. 27	**Bededag**	9 13	Charl. Amal. Ananias	0 11
L. 28	Vitalis	10 37		0 53

Den Helligaands Sendelse, Joh. 16, 5—15. 2' Række, Joh. 8, 21—36.

S. 29	4 S. e. Paaske	11 51	Cantate. Peter Martyr	1 36
M. 30	Severus	O. F.		2 19

Mai

eller Maimaaned. 31 Dage. 1888.

				Høiv.
		O. F.		
Ti. 1	Phil. Jacob	12 51	Voldermisse	3 6
O. 2	Athanasius	1 38	Sol. op 4. 16′ n. 7. 38′ Tusmørket varer 51′	3 59
T. 3	Korsmisse	2 13	◑ s. Kv. 12. 37′ Form.	5 4
F. 4	Florian	2 40		6 19
L. 5	Gothard	3 2	De lyse Nætter begynde	7 35
	Beder i Jesu Navn, Joh. 16, 23—28. 2′ Række, Joh. 17, 1—19.			
S. 6	5 S. e. Paaske	3 20	Rogate. Joh. a. Port.	8 40
M. 7	Flavia	3 36		9 34
Ti. 8	Stanislaus	3 52		10 17
O. 9	Caspar	4 7	Sol. op 4. 2′ n. 7. 51′ Tusmørket varer 54′	10 53
T. 10	Chr. Himmelf.	4 25	Gordianus ☾ fjernest Jorden	11 24
F. 11	Mamertus	N. E.	● n. M. 2. 14′ Form.	11 58
L. 12	Pancratius	9 14		0 14
	Naar Trosteren kommer, Joh. 15, 26—16, 4. 2′ Række, Joh. 17, 20 til Enden.			
S. 13	6 S. e. Paaske	10 16	Exaudi. Ingenuus	0 46
M. 14	Christian	11 13		1 20
Ti. 15	Sophie	N. F.		1 55
O. 16	Sara	12 2	Sol. op 3. 48′ n. 8. 4′ Tusmørket varer 57′	2 33
T. 17	Bruno	12 43		3 15
F. 18	Erik	1 16	◐ f. Kv. 11. 55′ Eftm.	4 3
L. 19	Potentiana	1 43		5 5
	Hvo mig elsker, Joh. 14, 23 til Enden. 2′ Række, Joh. 14, 15—21.			
S. 20	Pintsedag	2 6	Angelica	6 22
M. 21	2 Pintsedag	2 27	Helene	7 44
Ti. 22	Castus	2 46	Jupiter i Opposs. med Solen	8 58
O. 23	Tamperdag	3 7	Desiderius Sol. op 3. 37′ n. 8. 16′ Tusmørket varer 61′	9 58
T. 24	Esther	3 30	☾ nærmest Jorden	10 47
F. 25	Urbanus	O. E.	○ f. M. 2. 30′ Eftm.	11 32
L. 26	Beda	9 28		12 17
	Christus og Nikodemus, Joh. 3, 1—15. 2′ Række, Matth. 28, 18 til Enden.			
S. 27	Trinitatis	10 37	Lucian	0 39
M. 28	Wilhelm	11 32		1 22
Ti. 29	Maximinus	O. F.		2 5
O. 30	Vigand	12 14	Sol. op 3. 28′ n. 8. 27′ Tusmørket varer 64′	2 50
T. 31	Petronella	12 45		3 36

Juni
eller Skjærsommer. 30 Dage. 1888

			O. F.		Høiv.
F.	1	Nikomedes	1 8	◑ s. Kv. 1. 44′ Eftm.	4 30
L.	2	Marcellinus	1 27		5 29

Den rige Mand, Luc. 16, 19 til Enden. 2′ Række, Luc. 12, 13–21.

S.	3	1 S. e. Trin.	1 45	Krpr. Frederik. Erasmus	6 37
M.	4	Optatus	2 1		7 46
Ti.	5	**Grundlovsdag**	2 16	Bonifacius	8 46
O.	6	Norbertus	2 32	Sol. op 3. 22′ n. 8. 35′ Tusmørket varer 67′	9 38
T.	7	Jeremias	2 50	☾ fjernest Jorden	10 21
F.	8	Medardus	3 13		11 0
L.	9	Primus	N. E.	● n M. 5. 24′ Eftm.	11 35

Den store Nadvere, Luc. 14, 16—24. 2′ Række, Luc. 11, 25 til Enden.

S.	10	2 S. e. Trin.	9 9	Onuphrius	12 11
M.	11	Barnab. Apost.	10 1		0 28
Ti.	12	Basilius	10 45	Merkur størst ø. Elongat	1 4
O.	13	Cyrillus	11 20	Sol. op 3. 18′ n. 8. 41′ Tusmørket varer 70′	1 40
T.	14	Rufinus	11 18		2 18
F.	15	Vitus	N. F.		2 58
L.	16	Tycho	12 12		3 41

Det fortabte Faar, Luc. 15, 1—10. 2′ Række, Luc. 15, 11 til Enden.

S.	17	3 S. e. Trin.	12 33	Botolphus	4 35
M.	18	Leontius	12 53	◐ f. Kv. 7. 40′ Form.	5 41
Ti.	19	Gervasius	1 12		7 1
O.	20	Sylverius	1 33	Sol. op 3. 18′ n. 8. 45′ Tusmørket varer 70′	8 22
T.	21	Albanus	1 57	Solhverv, længste Dag Sommer begynder	9 33
F.	22	10000 Mart.	2 26	☾ nærmest Jorden	10 31
L.	23	Paulinus	O. E.	○ f. M. 9. 58′ Eftm.	11 20

Vær barmhjertige, Luc. 6, 36—42. 2′ Række, Matth. 5, 43 til Enden.

S.	24	4 S. e. Trin.	9 19	St. Hansdag	12 6
M.	25	Prosper	10 8		0 23
Ti.	26	Pelagius	10 44		1 11
O.	27	7 Sovere	11 12	Sol. op 3. 21′ n. 8. 45′ Tusmørket varer 70′	1 50
T.	28	Carol. Amalie	11 33	Eleonora	2 30
F.	29	Petr. Paulus	11 50		3 9
L.	30	Lucina	O. F.		3 51

Juli

eller Ormemaaned. 31 Dage. 1888.

Jesus lærer af Skibet, Luc. 5, 1—11. 2' Række, Matth. 16, 13—26.

				Høiv.
S. 1	5 S. e. Trin.	O. F. 12 7	Theobaldus	4 40
M. 2	Mariæ Besøg.	12 23	◑ f. Kv. 4. 43' Form.	5 35
Ti. 3	Cornelius	12 40	Solen fjerneſt Jorden	6 39
O. 4	Ulricus	12 57	☾ fjerneſt Jorden	
T. 5	Anshelmus	1 17	Sol. op 3. 26' n. 8. 42'	7 48
F. 6	Dion	1 41	Tusmørket varer 68'	8 52
L. 7	Lov. Aug.	2 12		9 46
			Villebaldus	10 34

Fariſæernes Retfærdighed, Matth. 5, 20—26. 2' Række, Matth. 19, 16 til Enden.

S. 8	6 S. e. Trin.	2 52	Kjeld	11 15
M. 9	Softrata	N. E.	● n. M. 7. 7' Form.	11 54
Ti. 10	Vilh. Carol.	9 23	Knud Konge	0 13
O. 11	Josva	9 54	Sol. op 3. 34' n. 8. 36'	0 50
T. 12	Henrik	10 19	Tusmørket varer 65'	1 26
F. 13	Margarethe	10 41		2 3
L. 14	Bonaventura	11 0		2 41

Jesus beſpiser 4000 Mand, Marc. 8, 1—9. 2' Række, Matth. 10, 24—31.

S. 15	7 S. e. Trin.	11 19	Apoſtl. Del.	3 21
M. 16	Suſanne	11 38	◐ f. Kv. 1. 3' Eftm.	4 8
Ti. 17	Alexius	N. F.		5 7
O. 18	Arnolphus	12 0	Sol. op 3. 44' n. 8. 27'	
			Tusmørket varer 61'	6 23
T. 19	Juſta	12 26	☾ nærmeſt Jorden	7 52
F. 20	Elias	1 0		9 13
L. 21	Evenus	1 43		10 18

De falſke Profeter, Matth. 7, 15—21. 2' Række, Matth. 7, 22 til Enden.

S. 22	8 S. e. Trin.	2 40	Mar. Magd.	
			Hundedagene begynde	11 11
M. 23	Apollinaris	O. E.	○ f. M. 6. 35' Form.	11 56
Ti. 24	Chriſtina	9 12		0 16
O. 25	Jacobus	9 36	Sol. op 3. 56' n. 8. 17'	
T. 26	Anna	9 56	Tusmørket varer 58'	0 55
F. 27	Martha	10 13		1 32
L. 28	Aurelius	10 30		2 6
				2 40

Den utro Huſfoged, Luc. 16, 1—9. 2' Række, Luc. 12, 32—48.

S. 29	9 S. e. Trin.	10 45	Oluf	
			Merkur ſtørſt v. Elongat.	3 15
M. 30	Abdon	11 3	◑ f. Kv. 9. 20' Eftm.	3 54
Ti. 31	Germanus	11 21	☾ fjerneſt Jorden	4 42

August

eller Høstmaaned. 31 Dage. 1888.

				Høiv.
		O. E.	Sol. op 4. 8′ n. 8. 4′	
O. 1	Peders Fængs.	11 43	Tusmørket varer 55′	5 38
T. 2	Hannibal	O. F.		6 47
F. 3	Nikodemus	12 12		8 3
L. 4	Dominicus	12 48		9 11
	Jesus græder over Jerusalem, Luc. 19, 41 til Enden. 2′ Række, Matth. 11, 16—24.			
S. 5	10 S. e. Trin.	1 35	Osvaldus	10 8
M. 6	Chr. Forklar.	2 32		10 55
Ti. 7	Donatus	N. E.	● n. M. 7. 11′ Eftm. Solferm. 7. 15′ Eftm.	11 35
			De lyse Nætter ophøre	
O. 8	Ruth	8 23	Sol. op 4. 21′ n. 7. 49′	12 15
T. 9	Romanus	8 46	Tusmørket varer 51′	0 34
F. 10	Laurentius	9 6		1 10
L. 11	Herman	9 26		1 46
	Farisæeren og Tolderen, Luc. 18, 9—14. 2′ Række, Luc. 7, 36 til Enden.			
S. 12	11 S. e. Trin.	9 46	Clara	2 23
M. 13	Hippolytus	10 6		3 3
Ti. 14	Eusebius	10 29	◐ f. Kv. 5. 34′ Eftm. ☾ nærmest Jorden	3 47
			Sol op 4. 35′ n. 7. 34	
O. 15	Mariæ Himf.	11 0	Tusmørket varer 49′	4 45
T. 16	Rochus	11 39		5 58
F. 17	Anastatius	N. F.		7 33
L. 18	Agapetus	12 29		9 0
	Den Døve og Stumme, Marc. 7, 31 til Enden. 2′ Række, Matth. 12, 31—42.			
S. 19	12 S. e. Trin.	1 30	Sebaldus	10 6
M. 20	Bernhard	2 41		10 57
Ti. 21	Salomon	O. E.	○ f. M. 5. 11′ Eftm.	11 39
			Hundedagene ende	
O. 22	Symphor.	8 0	Sol. op 4. 48′ n. 7. 17′	12 18
T. 23	Zachæus	8 17	Tusmørket varer 47′	0 35
F. 24	Sophie Fred.	8 34	Bartholomæus	1 7
L. 25	Ludvig	8 50		1 38
	Samaritaneren og Leviten, Luc. 10, 23—37. 2′ Række, Matth. 20, 20—28.			
S. 26	13 S. e. Trin.	9 7	Irenæus	2 10
M. 27	Gebhardus	9 25		2 42
Ti. 28	Louise	9 46	Augustinus ☾ fjerneſt Jorden	3 17
			◑ f. Kv. 3. 9′ Eftm.	
O. 29	Joh. Halsh.	10 11	Sol. op 5. 2′ n. 6. 59′	3 58
T. 30	Benjamin	10 43	Tusmørket varer 45′	4 49
F. 31	Bertha	11 23		5 54

September

eller Fiskemaaned. 30 Dage. 1888.

L. 1	Ægidius	O. F. O. F.		Høiv. 7 15
De 10 Spedalske, Luc. 17, 11—19. 2' Række, Joh. 5, 1—15.				
S. 2	14 S. e. Trin.	12 15	Elisa	8 34
M. 3	Seraphia	1 16		9 39
Ti. 4	Jul. Maria.	2 27	Theodosia	10 32
O. 5	Regina	3 45	Sol. op 5. 15' n. 6. 42' Tusmørket varer 44'	11 15
T. 6	Magnus	N. E.	● n. M. 5. 46' Form.	11 55
F. 7	Dr. Louise	7 30	Robert	0 12
L. 8	Mariæ Fødsl.	7 49		0 50
Ingen kan tjene to Herrer, Matth. 6, 24 til Enden. 2' Række, Luc. 10, 38 til Enden.				
S. 9	15 S. e. Trin.	8 10	Gorgonius ☾ nærmest Jorden	1 26 2 4
M. 10	Burchhardt	8 33		
Ti. 11	Hillebert	9 2	◐ f. Kv. 10. 50' Eftm.	2 45
O. 12	Guido	9 38	Sol. op 5. 29' n. 6. 23'	3 32
T. 13	Cyprianus	10 24	Tusmørket varer 43'	4 31
F. 14	† Ophøielse	11 21		5 48
L. 15	Eskild	N. F.		7 23
Enkens Søn af Nain, Luc. 7, 11—17. 2' Række, Joh. 11, 19—45.				
S. 16	16 S. e. Trin.	12 28	Euphemia	8 48
M. 17	Lambertus	1 42		9 50
Ti. 18	Chr. 8 Fødsl.	2 57	Titus	10 37
O. 19	Tamperdag	4 12	Constantia Sol. op 5. 42' n. 6. 5' Tusmørket varer 42'	11 16
T. 20	Tobias	O. E.	○ f. M. 6. 15' Form.	11 52
F. 21	Matthæus	6 55		0 7
L. 22	Mauritius	7 11	Jevndøgn, Efteraar begynder	0 38
Den Vatersottige, Luc. 14, 1—11. 2' Række, Marc. 2, 14 til Enden.				
S. 23	17 S. e. Trin.	7 29	Linus	1 7
M. 24	Tecla	7 48		1 38
Ti. 25	Cleophas	8 11	☾ fjernest Jorden	2 10
O. 26	Prs. Christian	8 39	Adolph Sol. op 5. 56' n. 5. 46'	2 45
T. 27	Cosmus	9 16	Tusmørket varer 42'	3 24
F. 28	Venceslaus	10 2	◑ f. Kv. 9. 20' Form.	4 13
L. 29	St. Michael	10 57		5 17
Hvis Søn er Christus, Matth. 22, 34 til Enden. 2' Række, Joh. 15, 1-17.				
S. 30	18 S. e. Trin.	O. F.	Hieronymus	6 36

Oktober

eller Sædemaaned. 31 Dage. 1888.

				Høiv.
		O. F.		
M. 1	Remigius	12 4		7 58
Ti. 2	Ditlev.	1 18		9 8
O. 3	Mette	2 37	Sol. op 6. 9′ n. 5. 28′	10 4
T. 4	Franciscus	4 1	Tusmørket varer 42′	10 49
F. 5	Placidus	N. E.	● n. M. 3. 25′ Eftm.	11 29
L. 6	Fred. 7 Fødsl.	6 12	Broderus	12 8

Den Værkbrudne, Matth. 9, 1—8. 2′ Række, Joh. 1, 35 til Enden.

S. 7	19 S. e. Trin.	6 35	Amalia	0 26
			☾ nærmest Jorden	
M. 8	Ingeborg	7 1	Merkur størst ø. Elongat.	1 5
Ti. 9	Dionysius	7 35		1 46
O. 10	Gereon	8 18	Sol. op 6. 24′ n. 5. 10′	2 30
T. 11	Fred. 4 Fødsl.	9 13	Tusmørket varer 43′	3 20
F. 12	Pr. Frederik	10 18	◐ f. Kv. 6. 19′ Form.	4 23
L. 13	Angelus	11 30	Maximilian	5 38

Bryllupsklæderne, Matth. 22, 1—14. 2′ Række, Matth. 21, 28—44.

S. 14	20 S. e. Trin.	N F.	Calixtus	7 7
M. 15	Hedevig	12 45		8 25
Ti. 16	Flyttedag	2 0	Gallus	9 25
O. 17	Florentinus	3 14	Sol. op 6. 38′ n. 4. 53′	10 11
T. 18	Luc. Evang.	4 27	Tusmørket varer 43′	10 49
F. 19	Balthasar	O. E.	○ f. M. 9. 59′ Eftm.	11 22
L. 20	Felicianus	5 33		11 53

Den kongelige Mand, Joh. 4, 46—53. 2′ Række, Joh. 4, 34—42.

S. 21	21 S. e. Trin.	5 51	11000 Jomfr.	0 10
M. 22	Cordula	6 13	☾ fjerneſt Jorden	0 39
Ti. 23	Søren	6 39		1 10
O. 24	Proclus	7 12	Sol. op 6. 52′ n. 4. 36′	1 43
T. 25	Crispinus	7 53	Tusmørket varer 44′	2 19
F. 26	Amandus	8 45		2 53
L. 27	Pr. Valdemar	9 45	Sem	3 44

De 10000 Pund, Matth. 18, 23 til Enden. 2′ Række, Matth. 18, 1—20

S. 28	22 S. e. Trin.	10 51	Carol. Mar. Soph. Frederikke	
			Simeon og Judas	4 41
M. 29	Narcissus	O. F.	◑ f. Kv. 2. 46′ Form.	5 54
Ti. 30	Louise Charl.	12 10	Absalon	7 16
O. 31	Krprds. Louise	1 30	Reformat. Begyndelse	
			Sol. op 7. 7′ n. 4. 20′	8 32
			Tusmørket varer 45′	

November

eller Slagtemaaned. 30 Dage. 1888.

				Høiv.
T. 1	Alle Helgen	O. F. 2 54		9 34
F. 2	Alle Sjæle	4 20		10 23
L. 3	Hubertus	5 49		11 6

Jesus prædiker om Salighed, Matth. 5, 1—12. 2' Række, Matth. 5, 13—16.

S. 4	23. S. e. Trin.	N. E. 5 28	Otto. ☾ nærmest Jorden	11 48
M. 5	Malachias		● n. M. 12. 53' Form.	0 9
Ti. 6	Leonhardus	6 8		0 51
O. 7	Engelbrecht	7 1	Sol. op 7. 22' n. 4. 6'	1 33
T. 8	Claudius	8 5	Tusmørket varer 46'	2 20
F. 9	Theodor	9 17		3 9
L. 10	Luther	10 33	◐ f. Kv. 5. 6' Eftm.	4 6

Den blodsottige Kvinde, Matth. 9, 18—26. 2' Række, Joh. 5, 17—29.

S. 11	24. S. e. Trin.	11 49	Morten Visp	5 15
M. 12	Torkild	N. F.		6 32
Ti. 13	Arcadius	1 4		7 48
O. 14	Frederik	2 16	Sol. op 7. 36' n. 3. 53'	8 50
T. 15	Leopold	3 27	Tusmørket varer 48'	9 39
F. 16	Othenius	4 38		10 18
L. 17	Anianus	5 47	Merkur størst v. Elongat.	10 55

Odelæggelsens Vederstyggelighed, Matth. 24, 15—28 2' Række, Luc 17, 20—33.

S. 18	25. S. e. Trin.	O. E.	Hesychius	11 28
M. 19	Elisabeth	4 42	○ f. M. 4. 6' Eftm.	12 0
Ti. 20	Volkmarus	5 12	☾ fjernest Jorden	0 17
O. 21	Mariæ Ofr.	5 49	Sol. op 7. 51' n. 3. 42'	0 49
T. 22	Fred. Ferdin.	6 37	Tusmørket varer 49'	1 24
F. 23	Clemens	7 34	Cecilia	1 59
L. 24	Chrysogonus	8 39		2 38

Jeg priser Dig Fader, Matth. 11, 25 til Enden. 2' Række, Marc. 25, 31 til Enden.

S. 25	26. S. e. Trin.	9 51	Catharina	3 20
M. 26	Conradus	11 6	◑ s. Kv. 6. 11' Eftm.	4 11
Ti. 27	Facundus	O. F.		5 14
O. 28	Soph. Magdl.	12 26	Sol. op 8. 4' n. 3 33'	6 29
T. 29	Saturninus	1 48	Tusmørket varer 51'	7 49
F. 30	Chr. 6 Fødsl.	3 13	Andreas	8 57

December
eller Christmaaned. 31 Dage. 1888.

				Høiv.
L. 1	Arnold	O. F. 4 41		9 55
Jesu Indtog i Jerusalem, Matth. 21, 1—9. 2' Række, Luc. 4, 16 - 30.				
S. 2	1 S. i Advent	6 12	Bibiana	10 46
M. 3	Svend	N. E.	● n. M. 10. 56' Form. ☾ nærmest Jorden	11 31
Ti. 4	Charl. Fred.	4 43	Barbara	12 18
O. 5	Sabina	5 43	Sol. op 8. 15' n. 3. 27' Tusmørket varer 52'	0 39
T. 6	Nikolaus	6 55		1 24
F. 7	Agathon	8 12		2 9
L. 8	Mariæ Undf.	9 32		2 54
Tegn i Sol og Maane, Luc. 21, 25—36. 2' Række, Matth. 25, 1—13.				
S. 9	2 S. i Advent	10 49	Rudolph	3 42
M. 10	Judith	N. F.	◐ f. Kv. 7. 36' Form.	4 36
Ti. 11	Damasus	12 4		5 37
O. 12	Epimachus	1 17	Sol. op 8. 24' n. 3. 24' Tusmørket varer 53'	6 49
T. 13	Lucia	2 26		7 56
F. 14	Crispus	3 37		8 55
L. 15	Nikatius	4 46		9 45
Johannes i Fængsel, Matth. 11, 2—10. 2' Række, Luc. 1, 67 til Enden.				
S. 16	3 S. i Advent	5 54	Lazarus ☾ fjernest Jorden	10 27 11 5
M. 17	Albina	7 1		
Ti. 18	Lovise	O. E.	○ f. M. 11. 31' Form.	11 40
O. 19	Tamperdag	4 33	Nemesius Sol. op 8. 30' n. 3. 25'	12 16
T. 20	Abraham	5 28	Tusmørket varer 53'	0 34
F. 21	Thomas	6 30	Solhverv, korteste Dag. Vinter begynder	1 9 1 44
L. 22	Japetus	7 40		
Johannis Vidnesbyrd, Joh. 1, 19—28. 2' Række, Joh. 3, 22 til Enden.				
S. 23	4 S. i Advent	8 53	Torlacus	2 21
M. 24	Adam	10 10		3 0
Ti. 25	Juledag	11 29	◑ f. Kv. 6. 50' Form.	3 42
O. 26	St. Stephan	O. F.	Sol op 8. 33' n. 3. 30'	4 33
T. 27	Joh. Evang.	12 49	Tusmørket varer 53'	5 36
F. 28	Børnedag	2 13		6 55
L. 29	Noah	3 38		8 17
Simeon og Anna, Luc. 2, 33—40. 2' Række, Luc. 2, 25—32.				
S. 30	S. i J. o. N.	5 8	David	9 28
M. 31	Sylvester	6 35	Solen nærmest Jorden ☾ nærmest Jorden	10 29

Forklaring af Beregningen af Klokkeslættet for Høj- og Lavvande.

Ved Beregningen af Klokkeslættet for Højvande og Lavvande tager man først de Tal, der findes i den sidste Række i hver Maaned og lægger dertil Havnetiden efter den vedføjede Tabel. Den første Talrække i denne Tabel indeholder det hosstaaende Steds Havnetid, den anden angiver Tidsforløbet fra Højvande til Lavvande og den tredje Middelspringflodhøjden i Fod.

Tabel til Beregning af Høj- og Lavvande.

Agger	3	44	5	19	1	Husum Havn	2	11	7	25	—
Altona	4	54	7	45	8	Højer Kanal	2	54	6	33	7
Amrum	0	55	6	49	9	Krück Aue	3	0	—	—	
Blaavandshuk	1	19	6	8	6	List	1	56	6	15	7
Blankenese	4	19	7	36	—	Meldorf Havn	1	7	7	45	12
Blauort Sand	0	13	6	31	—	Nordby	2	37	6	4	6
Bongsiel	1	48	6	38	12	Norderpiep	0	25	6	18	13
Bordelum Siel	2	17	8	37	—	Nymindegab	2	16	5	48	2
Brunsbüttel	1	33	7	14	11	Ording	0	20	7	23	11
Büsum, udenf. Havnen	0	56	6	15	—	Pelvorm	1	32	6	14	12
Cuxhaven	0	43	6	53	12	Pin Aue	3	22	7	34	11
Dagebøl	1	54	6	54	10	Rendsborg	7	17	7	18	4
Dicksander Gat, ved Sydenden af Flakstrømmen	0	36	6	50	—	Schulau	4	10	7	32	—
						Seesand	0	25	6	54	10
Esbjærg	2	32	6	3	—	Skagen	5	37	6	6	1
Fanø, N.O. Pynt	2	17	—	—		Skallingende	1	51	—	—	
„ N.V. „	1	57	—	—		Støren Itzehoe	3	35	—	—	
„ Midten af Vestkysten	1	6	—	—		Støren Størort	2	24	7	17	—
						Süderoog	0	45	6	44	11
Frederikshavn	5	37	6	0	1	Sydvesthorn	2	18	7	36	9
Frederiksstad	2	12	7	34	11	Sønderhoe	1	57	6	42	5
Glückstad	2	44	7	13	12	Teufelsbrücke	4	39	7	41	—
Hals	8	25	4	57	1	Thorsminde Gab	3	9	5	35	2
Hamborg	5	4	7	48	—	Tvilensleth	3	32	7	27	—
Helgoland	11	45	6	51	10	Tønningen	1	36	7	11	11
Hirtshals	4	3	6	14	1	Vollervik	0	49	6	45	12
Hjærting	2	20	6	5	—	Vyk	1	56	6	21	10

Exempel: at finde Klokkeslættet for Højvande og Lavvande den 1ste Januar ved Agger:

Af Pillen for Højvande i Januar	0	Tim.	46 Min.
Hertil lægges Havnetid for Agger	3	—	44 —
	4	Tim.	30 Min.

Det udkomne er Klokkeslættet for Højvande om Formiddagen. Er det fundne Klokkeslæt større end 12 Timer, da trækkes 12 Timer fra, og det udkomne er nu Klokkeslættet for Højvande om Eftermiddagen.

Klokkeslættet for det paafølgende Lavvande faas ved til Klokkeslættet for Højvande at lægge Tidsforløbet fra Højvande til Lavvande. Da denne Mellemtid for Agger er 5 Tim. 19 Min., faa indtræffer Lavvande Kl. 9. 49 om Formiddagen. Blev Lavvandsklokkeslættet større end 12 Tim., da trækkes 12 Tim. fra, og det udkomne er nu Klokkeslættet for Lavvande om Eftermiddagen.

Trækkes fra de fundne Klokkeslæt 25 Min., erholdes derved Klokkeslættene for de næstforegaaende Højvande og Lavvande; lægges derimod 25 Min. til, faa har man Klokkeslættene for de næstfølgende Højvande og Lavvande.

De fundne Klokkeslæt er ved denne Beregning stedse udtrykte i Stedets Middelsoltid.

Planeterne i Aaret 1888.

Merkur er i Almindelighed Solen saa nær, at den ikke kan ses med blotte Øjne. Den 17de Februar, den 12te Juni og den 8de Oktober er den i den største østlige Afstand fra Solen og maa da søges om Aftenen efter Solens Nedgang paa den vestlige Himmel. Den 31te Marts, den 29de Juli og den 17de November er den i den største vestlige Afstand fra Solen og maa derfor søges om Morgenen før Solopgang paa den østlige Himmel.

Venus er Morgenstjerne ved Aarets Begyndelse, men staar meget lavt paa Himmelen. Synlighedens Varighed tager bestandig af, saa at Planeten bliver usynlig i April. I de følgende Maaneder er den usynlig indtil Slutningen af Oktober, da den viser sig som Aftenstjerne i Skorpionens Billede. Fra nu af til Aarets Slutning voxer Glandsen, medens Planeten gjennemløber Skytten, Stenbukken og en Del af Vandmanden.

Mars befinder sig ved Aarets Begyndelse nogle Grader nordfor Spica i Jomfruen, i hvilket Stjernebillede den har en østlig Bevægelse, som imidlertid er aftagende indtil Stilstand, som indtræffer den 4de Marts. Paa denne Tid kulminerer den Kl. 3 Form. Bevægelsen bliver nu vestlig, bestandig i Jomfruen, og den 11te April kulminerer den ved Midnat, saa at den nu er synlig hele Natten, og befinder sig atter i Nærheden af Spica. Den vestlige Bevægelse ophører den 23de Maj, da den atter er stationær, men Nedgangen indtræffer Kl. 2 om Natten. I Slutningen af November kulminerer den vel ved Solnedgang, men den lave Stilling paa Himmelen vil vanskeliggjøre dens Jagttagelse, hvorimod Omstændighederne blive gunstigere henimod Slutningen af Aaret.

Jupiter er i Januar synlig om Morgenen, da dens Opgang indtræffer henved 4 Timer før Solens; men denne Tidsforskjel bliver i de følgende Maaneder stedse større, saa at Planeten allerede i Slutningen af Marts staar op ved Midnat. Den 22de Maj er den i Opposition med Solen og er derfor synlig hele Natten. Paa Grund af den stedse tidligere indtræffende Nedgang ophører den at være synlig om Morgenen, da den allerede i Midten af Juli gaar ned ved Midnat og i de følgende Maaneder, August og September vil den kun kunne ses kort Tid efter Solnedgang. Den nærmer sig nu mere og mere Solen, saa at den i November bliver usynlig. Ved Aarets Udgang bliver den synlig en kort Tid før Solens Opgang paa den sydøstlige Himmel. Overhovedet vil den hele Aaret igjennem staa meget lavt paa Himmelen.

Ved Aarets Begyndelse staar Jupiter i Vægten, hvorfra den meget langsomt bevæger sig i østlig Retning ind i Skorpionen. Her bliver den stationær i Midten af Marts. Bevægelsen bliver nu vestlig fra Skorpionen ind i Vægten, hvori den atter bliver stationær i Slutningen af Juli. I Resten af Aaret er Bevægelsen igjen østlig og gjennemløber saaledes Skorpionen.

Saturn er i Begyndelsen af Aaret synlig hele Natten, da den den 23de Januar er i Opposition med Solen. Nedgangen indtræffer stedse tidligere i de følgende Maaneder. Sidst i Maj gaar den ned ved Midnat. Fra nu af er den kun synlig den første Del af Natten og i Juli ophører

den aldeles at være synlig. I Slutningen af August viser den sig kort før Solopgang. Opgangen indtræffer nu stedse tidligere, allerede ved Midnat midt i Oktober og i Slutningen af Aaret mellem Kl 7 og 8 om Aftenen. Ved Aarets Begyndelse har den vestlig Bevægelse i Krebsen, den bliver stationær sidst i Marts, og Bevægelsen bliver nu østlig indtil Slutningen af November, da den atter bliver stationær i Begyndelsen af Løvens Billede.

Maanedlig Markedsliste for 1888.

(Sluttet 1. Maj 1887.)

Januar.

2. *Holstebro.*
3. *Skive.*
4. *Ny Løgten,*
- *Randers (2).*
6. *Aarhus.*
7. *Horsens.*
9. *Vejle.*
10. *Præstø,*
- *Ulstrup,*
- *Kolding.*
11. *Helsinge,*
- *Holsted.*
14. *Frederiksb.*
18. *Næstved.*
24. *Hjørring.*
25. *N. Sundby.*
26. *Aalborg.*
27. *Hobro.*
28. *Thisted.*
30. *Nykb. (p. M.).*
31. *Frederikss.,*
- *Skive,*
- *Ebeltoft.*

Februar.

1. *Ny Løgten,*
- *Viborg.*
2. *Faaborg,*
- *Bjerringbro,*
- *Nimtofte.*
3. *Randers (2).*
4. *Frederiksv.,*
- *Lemvig.*
6. *Bogense,*
- *Aarhus,*
- *Holstebro.*
7. *Assens,*
- *Skanderborg,*
- *Ringkjøbing.*
8. *Middelfart,*
- *Faaborg,*
- *Kolind,*
- *Horsens,*
- *Varde.*
9. *Vejle,*
- *Ribe.*
10. *Vejlby,*
- *Kolding,*
- *Herning.*
11. *Silkeborg.*
13. *Odense,*
- *Aarhus.*
14. *Præstø,*
- *Skjelskør,*
- *Rødby,*
- *Skanderborg.*
15. *Frederiksb.,*
- *Næstved,*
- *Horsens.*
16. *Nakskov,*
- *Vejle,*
- *Odder.*
17. *Kolding.*
18. *Randers.*
20. *Aarhus,*
- *Nibe.*
21. *Maribo,*
- *Rudkjøbing,*
- *Aars,*
- *Skanderborg.*
22. *Svendborg,*
- *Horsens,*
- *Skjørping,*
- *Mariager.*
23. *Odense,*
- *Hobro,*
- *Vejle.*
24. *Helsingør,*
- *Kjerteminde,*
- *Sjelbro,*
- *Viborg,*
- *Kolding.*
25. *Randers,*
- *Fjerritslev.*
27. *Thisted.*
28. *Frederikss.,*
- *Saxkjøbing,*
- *Faaborg,*
- *Nykb. (p. M.*
29 *Assens,*
- *Skive.*

Marts.

1. *Korsør,*
- *Nakskov,*
- *Bogense,*
- *Holstebro.*
2. *Roeskilde,*
- *Skjelskør,*
- *Middelfart,*
- *Blokhus,*
- *Varde.*
3. *Nyborg,*
- *Hjørring,*
- *Ribe,*
- *Herning,*
- *Fredericia.*
5. *N. Sundby,*
- *Aarhus.*
6. *Storehedd.,*
- *Vordingborg,*
- *Maribo,*
6. *Odense,*
- *Aalborg,*
- *Skanderborg.*
7. *Hvalsø,*
- *Svendborg,*
- *Ny Løgten,*
- *Horsens,*
- *Grenaa.*
8. *Slagelse,*
- *Rudkjøbing,*
- *Ebeltoft,*
- *Vejle.*
9. *Skibby,*
- *Sorø,*
- *Ærøskjøbing,*
- *Rønde,*
- *Kolding.*
10. *Kjerteminde,*
- *Randers,*
- *Silkeborg.*
12. *Stege,*
- *Aarhus.*
13 *Præstø,*
- *Ringsted,*
- *Saxkjøbing,*
- *Bogense,*
- *Skanderborg.*
14. *Holbæk,*
- *Kjøge,*
- *Stubbekjøbing,*
- *Assens,*
- *Thirstrup,*
- *Horsens.*
15. *Frederiksb.,*
- *Haarlev,*
- *Nakskov,*
- *Ringe,*
- *Vejle.*

16. Roeskilde,
- Nyborg,
- Spørring,
- Kolding.
17. Kjøbenhavn,
- Faaborg,
- Randers.
19 Brobyværk,
- Aarhus.
20. Storehedd.,
- Maribo,
- Odense,
- Skanderborg.
21. Næstved,
- Svendborg,
- Hjallerup,
- Horsens,
- Høver.
22. Slagelse,
- Nysted,
- Middelfart,
- V. Brønderslev,
- Vejle,
- Odder.
23 Sorø,
- Aarup,
- Ø. Svenstrup,
- V. Hassing,
- Vejlby,
- Kolding.
24. Skjelskør,
- Løgstør,
- Fredericia.
26. Haslev,
- Vraa,
- Ulstrup.
27. Frederikss.,
- Ringsted,
- Slangerup,
- Rødby,
- Sæby,
- Skjørping.
28. Faxe,
- Holbæk,
- Kjøge,
- Hobro,
- Hjørring.

April.

3. Frederiksv.,
- Fuglebjærg,
- Storehedd.,
3. Vordingborg,
- Aarhus.
4. Ruds-Vedby,
- Middelfart,
- Ny Løgten,
- Klovborg.
5. Skamby,
- Thise,
- Bjerringbro,
- Bræstenbro.
6. Aakirkeby,
- Roeskilde,
- Hesselager,
- Horsens.
7. Silkeborg,
- Vejle.
9. Farum,
- Jyderup,
- Herning.
10. Præstø,
- Ringsted,
- Dalager.
11. Helsinge,
- Holbæk,
- Kjøge,
- Flauenskjold,
- Kolind,
- N. Snede.
12. Slagelse,
- Nysted,
- Vorbasse.
13. Skjelskør,
- Sorø,
- Holsted.
14. Asnæs,
- Viborg,
- Kolding.
16. Glæsborg,
- Koldby,
17. Helsingør,
- Aars,
- Hvidbjærg,
- Ribe.
18. Hørsholm,
- Næstved,
- Frederiksh.,
- Selde,
- Lemvig.
19. Græsted,
- Skive,
- Sjelbro.
20. Bækmarksbro,
- Spørring.
21. Holstebro,
- N. Sundby,
- Ølgod.
23. Lunderskov,
- Varde.
24. Hadsten,
- Nykb. (p. M.),
- Ribe.
25. Frederikss.,
- Anbæk,
- Ulfkjær,
- S. Omme.
26. Vexø,
- Hjallerup,
- Ans,
- Nibe,
- Ringkjøbing,
- Randbøl,
- Give,
- Odder.
28. Nykb. (p. F.),
- Viborg,
- Foldingbro,
- Ry,
- Hornsyld,
- Kolding.
30. Sindal,
- Horsens,
- Høver,
- Tarm.

Maj.

1. Vejle,
- Ribe.
2. Hadsund,
- Ny Løgten,
- Vinderup.
3. Bjerringbro,
- Gjerlev,
- Fredericia.
4. Frederiksb.,
- Skive,
- Vejlby,
- Kolding.
5. Holstebro,
- Randers,
- Kollemorten.
7. Thisted,
- Aarhus,
- Lunderskov,
- Varde.
8. Hvalsø,
8. Præstø,
- Slagelse,
- Bogense,
- Ribe.
9. Odense,
- Hvalpsund,
- Trustrup,
- Skjørping,
- Kjellerup,
- Thorup
11. Svendborg,
- Hobro,
- Mørke,
- Herning,
- Kolding.
12. Slangerup,
- Aarup,
- Viborg.
14. Storehedd.,
- Jellinge,
- Foldingbro.
15. Roeskilde,
- Stoholm,
- Skanderborg,
- Ribe.
16. Næstved,
- Sorø,
- Sjelbro.
17. Anbæk.
- Skals.
18. Trust.
19. Kjøge,
- Viborg.
22. Skjelskør,
- Aabro.
23. Ringsted.
25. Marstal.
29. Vordingborg.
30. Hjørring.

Juni.

1. Hjallerup (2).
4. Hurup.
6. Ny Løgten,
- Thisted.
7. Nykb. (p. S.),
- Nykb. (p. M.),
8. Skive,
- Herning.
9. Slangerup,
- Lemvig,
- Silkeborg.

11. *Holbæk,*
- *Kjerteminde,*
- *Holstebro,*
- *Skanderborg.*

12. *Korsør,*
- *Præstø,*
- *Horsens (2),*
- *Ringkjøbing.*

13. *Helsinge,*
- *Maribo,*
- *Varde.*

14. *Kallundb. (3),*
- *Ribe.*

15. *Rudkjøbing.*
16. *Kjøbenhavn,*
- *Faaborg.*

18. *Randers (2),*
- *Grindsted.*

20. *Næstved,*
- *Vejen.*

22. *Assens.*
25. *Frederiksb.,*
- *Ringsted.*

26. *Skjelskør (2).*
27. *Hjørring.*
28. *Ø. Svenstrup,*
- *Knudstrup.*

29. *Øsløs.*
30. *Sorø,*
- *Løgstør,*
- *Videbæk.*

Juli.

2. *Rødby,*
- *Ulstrup,*
- *Grenaa.*

3. *Vordingborg,*
- *Ebeltoft,*
- *Hobro.*

4. *Nyborg,*
- *Ny Løgten.*

5. *Frederiksv.,*
- *Bogense,*
- *Viborg.*

6. *Randers (2).*
7. *Saxkjøbing.*
9. *Slagelse (2),*
- *Aarhus.*

10. *Præstø,*
- *Middelfart,*
- *Mariager,*
- *Saiten.*

11. *Odense,*
12. *Fredericia.*
16. *Frederikss.*
18. *Næstved,*
- *Svendborg,*
- *Kolind.*

19. *Nykb. (p. F.),*
- *Ærøskjøb.*

20. *Vilsund,*
- *Vejlby.*

21. *Nykb. (p. M.).*
23. *Helsingør,*
- *Skive (2).*

24. *Roeskilde.*
25. *Odder.*
26. *Holstebro.*
27. *Anbæk.*
28. *Brande.*
30. *Kjøge,*
- *Ringkjøbing.*

31. *Varde.*

Avgust.

1. *Ny Løgten,*
- *Ribe.*

2. *Vorbasse.*
14. *Præstø.*
15. *Næstved.*
25. *Lemvig.*
27. *Ramme.*
29. *Ulfkjær.*
30. *Dalager.*
31. *Herning (2),*
- *Ribe.*

September.

1. *Frederiksv.,*
- *Kjøbenhavn.*

3. *Tudse,*
- *V. Brøndersl.,*
- *Hurup,*
- *Hadsten.*

4. *Aars,*
- *Faarup.*

5. *Hvalsø,*
- *Ny Løgten,*
- *Thisted,*
- *Vejlby.*

6. *Randers.*
7. *Nykb. (p. M.).*
8. *Skive,*
- *Grindsted.*

10. *Holstebro (2).*
11. *Præstø.*
12. *Sorø,*
- *Kolind,*
- *Tarm.*

13. *Frederiksb.,*
- *Egeskov,*
- *Skræm,*
- *Bjerringbro,*
- *Varde (2).*

14. *Aabybro,*
- *Flauenskjold,*
- *Bække.*

15. *Tversted,*
- *Løgstør,*
- *Kolding.*

17. *Vesterhassing,*
- *Ulstrup,*
- *Thorup,*
- *Odder.*

18. *Roeskilde,*
- *Aalborg,*
- *Stoholm,*
- *Ulstrup,*
- *Rønde.*

19. *Næstved,*
- *Assens,*
- *Sæby,*
- *Thirstrup,*
- *Skjørping.*

20. *Nysted,*
- *Middelfart,*
- *Løkkensvejkro,*
- *Selde,*
- *Hobro (2).*

21. *Skjelskør,*
- *Vordingborg,*
- *Sindal,*
- *Ans.*

22. *Ringsted,*
- *Hjørring,*
- *Skals,*
- *Brande.*

24 *Viborg (2),*
- *Høver.*

25. *Bogense,*
- *Frederiksh.,*
- *Give,*
- *Ebeltoft.*

26. *Sorø,*
26. *Agersted,*
- *Randers,*
- *Bjærgets Kro,*
- *Silkeborg,*
- *Jellinge,*
- *Hornsyld.*

27. *Koldby,*
- *Glæsborg,*
- *Skanderborg.*

28. *Marstal,*
- *Horsens,*
- *Thisted,*
- *Grenaa,*
- *Spørring.*

29. *Jetsmark,*
- *Nykb. (p. M.),*
- *Vejle.*

Oktober.

1. *Saxkjøbing,*
- *Hals,*
- *Hvidbjærg,*
- *Skive.*

2. *Nakskov,*
- *Faaborg,*
- *Aalbæk,*
- *Nibe,*
- *Ribe,*
- *Lemvig.*

3. *Skibby,*
- *Odense,*
- *Hadsund,*
- *Ny Løgten,*
- *Bækmarksbro.*
- *Vinderup.*

4. *Ruds-Vedby,*
- *Slagelse,*
- *Ærøskjøbing,*
- *Hjallerup,*
- *Aars,*
- *Bjerringbro,*
- *Mariager,*
- *Holstebro (2).*

5. *Aakirkeby,*
- *Fuglebjærg,*
- *Rudkjøbing,*
- *Læsø (2),*
- *N. Sundby,*
- *Gjerlev,*
- *Fredericia.*

6. *Nykb. (p. F.),*

6. *Hvalpsund,*
- *Herning.*
8. *Jyderup,*
- *Vraa,*
- *Ringkjøbing,*
- *Aalbæk Mølle.*
9. *Præstø,*
- *Sæby,*
- *Fjerritslev,*
- *Tarm,*
- *Ribe.*
10. *Helsinge,*
- *Sorø,*
- *Svendborg,*
- *V. Brønderslev,*
- *Trustrup,*
- *Thisted.*
11. *Græsted,*
- *Nykb. (p. S.),*
- *Kappendrup,*
- *Spørring.*
12 *Stege (2),*
- *Nyborg,*
- *Løkken,*
- *Vejlby,*
- *Fuglsø,*
- *Kolding.*
13. *Kjærteminde,*
- *Hjørring,*
- *Anbæk.*
15. *Farum,*
- *Storehedd.,*
- *Løgstør,*
- *Mørke,*
- *Skjørping.*
16. *Aarup,*
- *Sindal,*
- *Aarhus,*
- *Ribe.*
17. *Næstved,*
- *Brobyværk,*
- *N. Sundby,*
- *Nimtofte.*
18. *Haarlev,*
- *Aalborg,*
- *Kjellerup,*
- *Foldingbro,*
- *Kollemorten.*
19. *Asnæs,*
- *Vordingborg,*
- *Rødby,*
- *Brestenbro,*
- *Hobro,*
- *Kolding.*
20. *Frederikss.,*
- *Viborg,*
- *Høver,*
- *Videbæk.*
22. *Helsingør,*
- *Ringsted,*
- *Hesselager,*
- *Lunderskov,*
- *Silkeborg,*
- *Klovborg,*
- *S. Omme.*
23 *Holbæk,*
- *Nakskov,*
- *Faaborg,*
- *Ølgod,*
- *Skanderborg,*
- *Vrads,*
- *Ribe.*
24. *Assens,*
- *Frederiksh.,*
- *Horsens,*
- *Varde (2).*
25. *Skjelskør,*
- *Hjallerup,*
- *Sjelbro,*
- *Give.*
26. *Vejle.*
27. *Faxe,*
- *Randers,*
- *Kolding.*
29. *Haslev,*
- *Hørsholm,*
29. *Stubbekjøbing.*
30. *Maribo,*
- *Ribe.*
31. *Kjøge,*
- *N. Snede.*

November.

1. *Middelfart,*
- *Bjerringbro.*
2. *Frederiksb.,*
- *Roeskilde,*
- *Nysted,*
- *Svendborg,*
- *Kolding.*
3. *Kjøbenhavn,*
- *Korsør.*
5. *Vexø,*
- *Nibe,*
- *Lunderskov.*
6. *Sorø,*
- *Nakskov,*
- *Bogense,*
- *Aars,*
- *Grenaa,*
- *Ribe.*
7. *Saxkjøbing,*
- *Odense,*
- *Flauenkjold,*
- *Ny Løyten,*
- *Mariager.*
8. *Uggerløse,*
- *Ringe,*
- *Skjørping.*
9. *Slagelse (2),*
- *Nyborg,*
- *Hobro,*
- *Kolding.*
10. *Nykb. (p. F.)*
- *Randers.*
12. *Ry,*
- *Thim.*
13. *Præstø,*
- *Rødby,*
- *Odder.*
14. *Hvalsø,*
- *Sorø,*
- *V. Brøndersl.,*
- *Kolind,*
- *Holsted.*
15. *Skjelskør,*
- *Hjallerup.*
16. *Vordingborg,*
- *Skive,*
- *Fredericia.*
17. *Lemvig,*
- *Give.*
19. *Ringsted,*
- *Holstebro.*
21. *Næstved,*
- *Kjerteminde,*
- *Rønde.*
22. *Svendborg,*
- *Løgstør.*
23. *Trust.*
24. *Viborg.*
26. *Holbæk.*
27. *Slangerup.*

December.

3. *Frederiksv.*
5. *Ny Løgten.*
6 *Frederikss.*
11. *Præstø.*
12. *Sorø,*
- *Aalborg,*
- *Thirstrup.*
13. *Frederiksb.,*
15. *Randers*
17. *Skjelskør.*
18. *Bogense.*
19. *Næstved,*
- *Odense.*
29. *Thisted.*

Alfabetisk Markedsfortegnelse for 1888.

Sjælland, Møen og Bornholm.

Aakirkeby, 6 April og 5 Oktbr. Heste, Kvæg og andre Kreaturer. **Asnæs,** 14 April og 19 Oktbr. Kreaturer, Avlsredskaber og hvad Bonden behøver til sin Avlings Drift. **Farum,** 9 April og 15 Oktbr. Heste og Kvæg. **Faxe,** 28 Marts og 27 Oktbr. Kreaturer. **Frederiksborg** eller **Hillerød,** sidste Onsdag i hver Maaned Torvedag med levende og slagtede Kreaturer. 14 Jan., 15 Febr., 15 Marts og 4 Maj Heste og Kvæg; 25 Juni Kreaturer; 13 Septbr. Heste, Kvæg og Landbovarer; 2 Novbr. Kreaturer; 13 Decbr. Heste og Kvæg, andre Kreaturer og Landbovarer. **Frederikssund,** anden Onsdag i hver Maaned Torvedag med levende Kreaturer. 31 Jan., 28 Febr. og 27 Marts Heste og Kvæg; 25 April Heste; 16 Juli, 20 Oktbr. og 6 Decbr. Heste og Kvæg. **Frederiksværk,** 4 Febr., 3 April, 5 Juli, 1 Septbr. og 3 Decbr. Heste og Kvæg. **Fuglebjærg,** 3 April og 5 Oktbr. Kreaturer, Landprodukter, landlige Fabrikata og Avlsredskaber. **Græsted,** 19 April og 11 Oktbr. Heste, Kvæg, Landbrugsgjenstande og Husflidsprodukter. **Haarlev** Jærnbanestation, 15 Marts og 18 Oktbr. Heste og Kreaturer. **Hasløv** Jærnbanestation, 26 Marts og 29 Oktbr. Kreaturer. **Helsinge,** 11 Jan., 11 April, 13 Juni og 10 Oktbr. Kreaturer og Landbrugsgjenstande. **Helsingør,** 24 Febr., 17 April, 23 Juli og 22 Oktbr. Kreaturer. **Hillerød,** se Frederiksborg. **Horsholm,** 18 April og 29 Oktbr. Heste, Kvæg, Landbrugs- og Husflidsprodukter. **Holbæk,** første Tirsdag i hver Maaned Torvedag med levende Kreaturer; i Tilfælde af Helligdag afholdes Torvedagen den næste Tirsdag. 14 og 28 Marts samt 11 April Heste og Kvæg; 11 Juni Heste, Kvæg og Skovbovarer; 23 Oktbr. Kvæg; 26 Novbr. Kreaturer. **Hvalsø** Jærnbanestation, 7 Marts, 8 Maj, 5 Septbr. og 14 Novbr. Kreaturer. **Jyderup** Jærnbanestation, 9 April og 8 Oktbr. Heste og Kvæg. **Kallundborg,** Torvedag hver Tirsdag og Lørdag. Anden Tirsdag i hver Maaned med Kreaturer. 14 til 16 Juni Uld. **Kjøbenhavn,** Torvedage Mandag og Torsdag med Slagtekvæg, samt Onsdag og Lørdag med Heste og Levekvæg. 17 Marts, 16 Juni, 1 Septbr. og 3 Novbr. Heste. **Kjøge,** første Onsdag i hver Maaned Torvedag med levende Kreaturer. 14 og 28 Marts samt 11 April Heste og Kvæg; 19 Maj Heste, Kreaturer og Landprodukter; 30 Juli og 31 Oktbr. Kreaturer. **Korsør,** 1 Marts, 12 Juni og 3 Novbr. Heste og Kvæg. **Næstved,** 18 Jan., 15 Febr., 21 Marts, 18 April, 16 Maj, 20 Juni, 18 Juli, 15 Aug., 19 Septbr., 17 Oktbr., 21 Novbr. og 19 Decbr. Heste, Kvæg og Kreaturer. **Nykjøbing,** anden Onsdag i hver Maaned med Kreaturer; 7 Juni Heste; 11 Oktbr. Heste og Kvæg. **Præstø,** 10 Jan., 14 Febr., 13 Marts, 10 April, 8 Maj, 12 Juni, 10 Juli, 14 Aug., 11 Septbr., 9 Oktbr., 13 Novbr. og 11 Decbr. Heste, Kvæg, Faar og Svin. **Ringsted,** første Tirsdag i hver Maaned, eller, naar denne er Helligdag eller Grundlovsdagen, den næstfølgende Tirsdag, Torvedag med levende Kreaturer. 13 og 27 Marts samt 10 April og 23 Maj Heste og Kvæg; 25 Juni og 22 Septbr. Kreaturer; 22 Okt. Heste og Kvæg; 19 Nov. Kvæg. **Roeskilde,** første Mandag i hver Maaned Torvedag med levende Kreaturer; 2 og 16 Marts, 6 April Heste og Kvæg; 15 Maj Kreaturer; 24 Juli Heste og Kvæg; 18 Septbr. og 2 Novbr. Kreaturer. **Ruds-Vedby,** 4 April og 4 Oktbr. Kreaturer. **Skibby,** 9 Marts og 3 Oktbr. Kreaturer. **Skjelskør,** 14 Febr., 2 og 24 Marts samt 13 April Heste og Kvæg; 22 Maj Heste, Kvæg og Landmandens Husflidsprodukter; 26 og 27 Juni

Kreaturer; 21 Septbr. Heste, Kvæg og Frugt; 25 Oktbr., 15 Novbr. og 17 Decbr. Heste og Kvæg. **Slagelse,** første Onsdag i hver Maaned, eller, naar denne er en Helligdag, den næstfølgende Onsdag, Torvedag med levende Kreaturer. 8 og 22 Marts samt 12 April og 8 Maj Heste og Kvæg; 9 og 10 Juli, 4 Oktbr. samt 9 og 10 Novbr. Heste og Kvæg. **Slangerup,** 27 Marts, 12 Maj og 9 Juni Kreaturer; 27 Novbr. Heste og Kvæg. **Soro,** 12 Septbr., 10 Oktbr., 14 Novbr. og 12 Decbr. Torvedag med Heste, Kvæg og Kreaturer. 9 og 23 Marts samt 13 April og 16 Maj Heste og Kvæg; 30 Juni Kreaturer; 26 Septbr. Heste og Kvæg; 6 Novbr. Kreaturer. **Stege,** 12 Marts, 12 og 13 Oktbr. Heste og Kvæg. **Storeheddinge,** 6 og 20 Marts samt 3 April Heste og Kvæg; 14 Maj og 15 Oktbr. Heste. **Tudse,** 3 Septbr. Gaasemarked. **Uggerlose Kro,** 8 Novbr. Heste og Kvæg. **Vexo,** 26 April og 5 Novbr. Heste og Kvæg. **Vordingborg,** 6 Marts, 3 April og 29 Maj Heste og Kvæg; 3 Juli Kreaturer; 21 Septbr. Heste; 19 Oktbr. Heste og Kvæg; 16 Novbr. Kreaturer.

Lolland og Falster.

Maribo, 21 Febr., 6 og 20 Marts samt 13 Juni Heste og Kvæg; 30 Oktbr. Heste. **Nakskov,** hver Tirsdag Torvedag med levende Kreaturer. 16 Febr., 1 og 15 Marts, 2 og 23 Oktbr. samt 6 Novbr. Heste, Kvæg, Svin, Gæs og andet Fjerkræ samt Fedevarer. **Nykjobing,** paa Torvedagen hver Onsdag forhandles Heste og Kreaturer. 28 April, 19 Juli, 6 Oktbr. og 10 Novbr. Heste og Kvæg. **Nysted,** 22 Marts, 12 April og 20 Septbr. Heste og Kvæg; 2 Novbr. Heste. **Rodby,** 14 Febr. og 27 Marts Heste og Kvæg; 2 Juli og 19 Oktbr. Kreaturer; 13 Novbr. Heste og Kvæg. **Saxkjobing,** 28 Febr. og 13 Marts Heste og Kvæg; 7 Juli og 1 Oktbr. Kreaturer; 7 Novbr. Heste og Kvæg. **Stubbekjobing,** 14 Marts og 29 Oktbr. Heste og Kvæg.

Fyn, Langeland og Ærø.

Odense Amt.

Aarup, 23 Marts Heste og Kvæg; 12 Maj Kreaturer; 16 Oktbr. Heste og Kvæg. **Assens,** første Onsdag i hver Maaned Torvedag med levende Kreaturer. 7 Febr. Heste; 29 Febr. og 14 Marts, 22 Juni og 19 Septbr. Heste og Kvæg; 24 Oktbr. Kvæg og Faar. **Bogense,** første Torsdag i hver Maaned, eller, naar denne er en Helligdag, den anden Torsdag, Torvedag med levende Kreaturer. 6 Febr. Heste; 1 og 13 Marts Heste og Kvæg; 8 Maj Kreaturer; 5 Juli og 25 Septbr. Heste; 6 Novbr. Kvæg og Faar; 18 Decbr. Kreaturer. **Kappendrup,** 11 Oktbr. Heste, Kvæg og Faar. **Kjerteminde,** første Onsdag i hver Maaned Torvedag med levende Kreaturer. 24 Febr. Heste; 10 Marts Heste og Kvæg; 11 Juni Heste; 13 Oktbr. Heste, Kvæg og Faar; 21 Novbr. Heste og Kvæg. **Middelfart,** første Tirsdag i hver Maaned Torvedag med levende Kreaturer. 8 Febr., 2 og 22 Marts, 4 April, 10 Juli og 20 Septbr. Heste og Kvæg; 1 Novbr. Kvæg og Faar. **Odense,** første og tredje Mandag i hver Maaned Torvedag med levende Kreaturer. Falder en af disse Torvedage paa en Helligdag, forlægges den til den paafølgende Onsdag. 13 Febr. Heste; 23 Febr., 6 og 20 Marts, Heste og Kvæg; 9 Maj Kreaturer; 11 Juli (St. Knud) Heste og Kvæg; 3 Oktbr. Heste, Kvæg og Faar; 7 Novbr. Kvæg og Faar; 19 Decbr. Kreaturer. **Skamby,** 5 April Heste og Kvæg.

Svendborg Amt.

Brobyværk, 19 Marts Heste og Kvæg; 17 Oktbr. Kreaturer. **Egeskov,** 13 Septbr. Heste og Kvæg. **Faaborg,** anden Tirsdag i

hver Maaned, undtagen Juni, Juli og Aug., Torvedag med levende Kreaturer. 2 Febr. Heste; 8 Febr. og 17 Marts Heste og Kvæg; 16 Juni Heste; 2 Oktbr. Kvæg og Faar; 23 Oktbr. Heste, Kvæg og Faar. **Hesselager,** 6 April Heste og Kvæg; 22 Oktbr. Heste, Kvæg og Faar. **Marstal,** Torvedag hver Tirsdag og Fredag. 25 Maj og 28 Septbr. Kreaturer. **Nyborg,** første og tredje Onsdag i hver Maaned fra 1 Oktbr. til 1 Maj Torvedag med levende Kreaturer. 3 og 16 Marts Heste og Kvæg; 4 Juli Heste; 12 Oktbr. Heste, Kvæg og Faar; 9 Novbr. Kvæg og Faar. **Ringe,** 15 Marts Heste og Kvæg; 8 Novbr. Kvæg og Faar. **Rudkjøbing,** Torvedag hver Lørdag. 21 Febr. Heste; 8 Marts Heste og Kvæg; 15 Juni Heste; 5 Oktbr. Heste, Kvæg og Faar. **Svendborg,** første Lørdag i hver Maaned Torvedag med levende Kreaturer. 22 Febr. Heste; 7 og 21 Marts Heste og Kvæg; 11 Maj Kreaturer; 18 Juli Heste og Kvæg; 10 Oktbr. og 2 Novbr. Heste, Kvæg og Faar; 22 Novbr. Heste og Kvæg. **Æroskjøbing,** 9 Marts og 19 Juli Heste og Kvæg; 4 Oktbr. Heste, Kvæg og Faar.

Jylland.

Hjørring Amt.

Aalbæk, 2 Oktbr. Kreaturer. **Agersted,** 26 Septbr. Kvæg og Faar. **Blokhus,** 2 Marts Kreaturer. **Flauenskjold,** 11 April Kreaturer; 14 Septbr. og 7 Novbr. Kvæg og Faar. **Frederikshavn,** 18 April Heste og Kvæg; 25 Septbr. Heste, Kvæg og Faar; 24 Oktbr. Kreaturer. **Hjallerup,** 21 Marts og 26 April Heste og Kvæg; 1 og 2 Juni Heste; 4 Oktbr., 25 Oktbr. og 15 Novbr. Kvæg og Faar. **Hjørring,** 24 Jan. og 3 Marts Heste; 28 Marts Heste og Kvæg; 30 Maj og 27 Juni Heste; 22 Septbr. og 13 Oktbr. Kvæg og Faar. **Jetsmark,** 29 Sept. Kvæg og Faar. **Læsø,** 5 og 6 Oktbr. Kreaturer. **Løkken,** 12 Oktbr. Kreaturer. **Løkkensvej Kro,** 20 Septbr. Kvæg og Faar. **Sindal,** 30 April Heste og Kvæg; 21 Septbr. og 16 Oktbr. Kvæg og Faar. **Skræm,** 13 Septbr. Heste, Kvæg og Faar. **Sæby,** Torvedag hver Lørdag. 27 Marts Heste og Kvæg; 19 Septbr. og 9 Oktbr. Kvæg og Faar. **Thise,** 5 April Kreaturer. **Tversted,** 15 Septbr. Kvæg og Faar. **Vesterbrondersley,** 22 Marts Heste og Kvæg; 3 Septbr. Heste, Kvæg og Faar; 10 Oktbr. og 14 Novbr. Kvæg og Faar. **Vraa,** 26 Marts og 8 Oktbr. Kreaturer. **Østersvenstrup,** 23 Marts Kreaturer; 28 Juni Heste.

Aalborg Amt.

Aabybro, 14 Septbr. Heste, Kvæg og Faar. **Aalborg,** hver Onsdag fra Fastelavn til Paaske og fra Mikkelsdag til Jul Torvedag med levende Kreaturer. 26 Jan. og 6 Marts Heste; 18 Septbr. Kvæg og Faar; 18 Oktbr. Kreaturer; 12 Decbr. Heste og Kvæg. **Aars,** 21 Febr. og 17 April Kreaturer; 4 Septbr. Kvæg og Faar; 4 Oktbr. og 6 Novbr. Kreaturer. **Hadsund,** (paa den nordre Side af Fjorden ved Hovedgaarden Talsgaard), 2 Maj Kreaturer; 3 Oktbr. Kvæg og Faar. **Hals,** 1 Oktbr. Kvæg og Faar. **Hvalpsund,** 9 Maj Kreaturer; 6 Oktbr. Kvæg og Faar. **Løgstør,** 24 Marts Kreaturer; 30 Juni Heste og Kvæg; 15 Septbr., 15 Oktbr. og 22 Novbr. Kvæg og Faar. **Nibe,** 20 Febr. Kreaturer; 26 April Heste og Kvæg; 2 Oktbr. Kvæg og Faar; 5 Novbr. Kreaturer. **Nørre Sundby,** hver Tirsdag fra Oktbr. til Fastelavn Torvedag med Kreaturer. 25 Jan. og 5 Marts Heste og Kvæg; 21 April Kreaturer; 5 og 17 Oktbr. Kvæg og Faar. **Skjørping,** 22 Febr. og 27 Marts Heste og Kvæg; 9 Maj Kreaturer; 19 Septbr., 15 Oktbr. og 8 Novbr. Kvæg og Faar. **Ulstrup** (Aars Herred), 10 Jan.

og 26 Marts Kreaturer; 2 Juli Heste og Kvæg; 17 Septbr. Kvæg og Faar. **Vesterhassing,** 23 Marts Kreaturer; 17 Septbr. Kvæg og Faar.

Thisted Amt.

Bjærgets Kro, 26 Septbr. Heste, Kvæg og Faar. **Fjerritslev,** 25 Febr. Heste og Kvæg; 9 Oktbr. Heste, Kvæg og Faar. **Hurup,** 4 Juni Heste; 3 Septbr. Heste, Kvæg og Faar. **Hvidbjærg,** 17 April Kreaturer; 1 Oktbr. Kvæg og Faar. **Koldby,** 16 April Kreaturer; 27 Septbr. Heste, Kvæg og Faar. **Nykjøbing,** hveranden Lørdag mellem Mikkelsdag og Jul Torvedag med levende Kreaturer. 30 Jan. Heste og Kvæg; 28 Febr. Heste; 24 April Kreaturer; 7 Juni Heste; 21 Juli, 7 og 29 Septbr. Heste, Kvæg og Faar. **Thisted,** Torvedag hver Onsdag og Lørdag. 28 Jan. og 27 Febr. Heste; 7 Maj Kreaturer; 6 Juni Heste; 5 Septbr. og 28 Septbr. Heste, Kvæg og Faar; 10 Oktbr. (Store Onsdag) Kvæg og Faar; 29 Decbr. Heste. **Vilsund,** 20 Juli Kvæg og Faar. **Oslos,** 29 Juni Heste.

Viborg Amt.

Aabro, 22 Maj Kreaturer. **Ans,** 26 April Kreaturer; 21 Septbr. Kvæg og Faar. **Bjerringbro,** 2 Febr., 5 April, 3 Maj, 13 Septbr., 4 Oktbr. og 1 Novbr. Kreaturer. **Kjellerup,** 9 Maj og 18 Oktbr. Kreaturer. **Knudstrup,** 28 Juni Kreaturer. **Selde,** 18 April Kreaturer; 20 Septbr. Kvæg og Faar. **Skals,** 17 Maj Kreaturer; 22 Septbr. Kvæg og Faar. **Skive,** 3 Jan., 31 Jan. og 29 Febr. Heste og Kvæg; 19 April og 4 Maj Kreaturer; 8 Juni Heste; 23 og 24 Juli, 8 Septbr. og 1 Oktbr. Heste, Kvæg og Faar; 16 Novbr. Kreaturer. **Stoholm,** 15 Maj og 18 Septbr. Kvæg og Faar. **Ulstrup Station,** 18 Septbr. Kvæg og Faar. **Viborg,** sidste Lørdag i hver Maaned og fra Mikkelsdag til Jul hver Lørdag Torvedag med levende Kreaturer. 1 Febr. og 24 Febr. Heste og Kvæg; 14 og 28 April, 12 og 19 Maj Kreaturer; 5 Juli Heste og Kvæg; 24 og 25 Septbr. (Toftemarked) Kvæg og Faar; 20 Oktbr. og 21 Novbr. Kreaturer.

Randers Amt.

Ebeltoft, 31 Jan., 8 Marts og 3 Juli Heste og Kvæg; 25 Septbr. Kvæg og Faar. **Faarup,** 4 Septbr. Kvæg og Faar. **Fuglsø,** 12 Oktbr. Kvæg og Faar. **Gjerlev,** 3 Maj Kreaturer; 5 Oktbr. Kvæg og Faar. **Glæsborg,** 16 April Kreaturer; 27 Septbr. Heste, Kvæg og Faar. **Grenaa,** Torvedag hver Lørdag. 7 Marts og 2 Juli Heste og Kvæg; 28 Septbr. Kvæg og Faar; 6 Novbr. Kreaturer. **Hobro,** hver Fredag Torvedag. 27 Jan. og 23 Febr. Heste og Kvæg; 28 Marts, 11 Maj og 3 Juli Kreaturer; 20 og 21 Septbr. Kvæg og Faar; 19 Oktbr. og 9 Novbr. Kreaturer. **Kolind,** 8 Febr. Heste og Kreaturer; 11 April, 18 Juli, 12 Septbr. og 14 Novbr. Kreaturer. **Mariager,** Torvedag hver Torsdag. 22 Febr. og 10 Juli Kreaturer; 4 Oktbr. Kvæg og Faar; 7 Novbr. Kreaturer. **Morke,** 11 Maj Kreaturer; 15 Oktbr. Kvæg og Faar. **Nimtofte,** 2 Febr. Heste og Kvæg; 17 Oktbr. Kvæg og Faar. **Ny-Logten,** første Onsdag i hver Maaned Kreaturer. **Randers,** Torvedag hver Onsdag og Lørdag, sidste Dag med Kreaturer. 4 og 5 Jan., 3, 4, 18 og 25 Febr., 10 og 17 Marts Heste; 5 Maj Kvæg; 18 og 19 Juni Uld; 6 og 7 Juli Heste; 6 Septbr. Heste, Kvæg og Faar; 26 Septbr. Kvæg og Faar; 27 Oktbr. Kvæg, Faar og Uld; 10 Novbr. Kreaturer; 15 Decbr. Heste og Kvæg. **Ronde,** 9 Marts Kreaturer; 18 Septbr. Kvæg og Faar; 21 Novbr. Kreaturer. **Sjelbro,** 24 Febr., 19 April og 16 Maj Kreaturer; 25 Oktbr. Kvæg og Faar. **Thirstrup,** 14 Marts Heste og

Kvæg; 19 Septbr. Kvæg og Faar; 12 Decbr. Kreaturer. **Thorup Pakhus,** 9 Maj Kreaturer; 17 Septbr. Kvæg og Faar. **Trustrup,** 9 Maj og 10 Oktbr. Kvæg og Faar. **Vejlby,** 10 Febr. og 23 Marts Heste og Kvæg; 4 Maj Kreaturer; 20 Juli, 5 Septbr. og 12 Oktbr. Kvæg og Faar.

Aarhus Amt.

Aarhus, Torvedag hver Fredag med Fedekvæg, saavel Kreaturer som Faar og Svin. 6 Jan., 6, 13 og 20 Febr., 5, 12 og 19 Marts Heste; 3 April Kreaturer; 7 Maj Kvæg; 9 Juli Heste og Kvæg; 16 Oktbr. Kvæg og Faar. **Anbæk,** 25 April og 17 Maj Kreaturer; 27 Juli og 13 Oktbr. Kvæg og Faar. **Bræstenbro,** 5 April og 19 Oktbr. Kreaturer. **Hadsten,** 24 April Kreaturer; 3 Septbr. Kvæg og Faar. **Horsens,** første Torsdag i hver Maaned Torvedag med levende Kreaturer. 7 Jan., 8, 15 og 22 Febr., 7, 14 og 21 Marts Heste; 6 og 30 April Kreaturer; 12 og 13 Juni Heste og Kvæg; 28 Sept. og 24 Oktbr. Kvæg og Faar. **Hover Kro,** 21 Marts, 30 April, 24 Septbr. og 20 Oktbr. Kreaturer. **Klovborg,** 4 April Kreaturer; 22 Oktbr. Kvæg og Faar. **Nørre Snede,** 11 April og 31 Oktbr. Kreaturer. **Odder,** 16 Febr. og 22 Marts Heste og Kvæg; 26 April Kreaturer; 25 Juli Kvæg og Faar; 17 Septbr. Heste, Kvæg og Faar; 13 Novbr. Kreaturer. **Ry,** 28 April Heste og Kvæg; 12 Novbr. Kreaturer. **Salten,** 10 Juli Heste og Kvæg. **Silkeborg,** hver Lørdag Torvedag. 11 Febr. og 10 Marts Heste og Kvæg; 7 April Kreaturer; 9 Juni Heste og Kvæg; 26 Septbr. og 22 Oktbr. Kvæg og Faar. **Skanderborg,** Torvedag hver Tirsdag; den første Tirsdag i hver Maaned Torvedag med levende Kreaturer. 7, 14 og 21 Febr., 6, 13 og 20 Marts Heste; 15 Maj og 11 Juni Heste og Kvæg; 27 Septbr. og 23 Oktbr. Heste, Kvæg og Faar. **Sporring,** 16 Marts, 20 April og 28 Septbr. Kreaturer; 11 Oktbr. Kvæg og Faar. **Trunst,** 18 Maj og 23 Novbr. Kreaturer. **Brads,** 23 Oktbr. Kvæg og Faar.

Vejle Amt.

Brande, 28 Juli Kvæg; 22 Septbr. Kvæg og Faar. **Fredericia,** Torvedag hver Mandag og Torsdag. 3 og 24 Marts Heste og Kvæg; 3 Maj Kreaturer; 12 Juli Heste og Kvæg; 5 Oktbr. Kvæg og Faar; 16 Novbr. Kreaturer. **Give,** 26 April Kreaturer; 25 Septbr. og 25 Oktbr. Kvæg og Faar; 17 Novbr. Kreaturer. **Hornsyld,** 28 April Kreaturer; 26 Septbr. Kvæg og Faar. **Jellinge,** 14 Maj Kreaturer; 26 Septbr. Kvæg og Faar. **Kolding,** Torvedag hver Tirsdag. 10 Jan., 10, 17 og 24 Febr., 9, 16 og 23 Marts Heste; 14 og 28 April, 4 og 11 Maj Kreaturer; 15 Septbr. Heste, Kvæg og Faar; 12 og 19 Oktbr. Kvæg; 27 Oktbr. Kvæg og Faar; 2 og 9 Novbr. Kvæg. **Kollemorten,** 5 Maj og 18 Oktbr. Kreaturer. **Randbøl,** 26 April Kreaturer. **Sønderomme,** 25 April Kreaturer; 22 Oktbr. Kvæg og Faar. **Vejle,** Torvedag hver Onsdag. 9 Jan., 9, 16 og 23 Febr., 8, 15 og 22 Marts Heste; 7 April og 1 Maj Kreaturer; 29 Septbr. og 26 Oktbr. Kvæg og Faar.

Ringkjøbing Amt.

Bækmarksbro, 20 April Kreaturer; 3 Oktbr. Kvæg og Faar **Dalager,** 10 April Kreaturer; 30 Aug. Heste, Kvæg og Faar. **Herning,** 10 Febr. og 3 Marts Heste og Kvæg; 9 April og 11 Maj Kreaturer; 8 Juni Heste og Kvæg; 31 Aug. og 1 Septbr. samt 6 Oktbr. Heste, Kvæg og Faar. **Holstebro,** Torvedag hver Tirsdag. 2 Jan., 6 Febr. og 1 Marts Heste og Kvæg; 21 April og 5 Maj Kreaturer; 11 Juni Heste og Faar; 26 Juli Kvæg og Faar; 10 og 11 Septbr. samt 4 og 5 Oktbr.

Heste, Kvæg og Faar; 19 Novbr. Kreaturer. **Lemvig,** Torvedag hver Lørdag. 4 Febr. Heste; 18 April Kreaturer; 9 Juni Heste og Faar; 25 Aug. Kvæg og Faar; 2 Oktbr. Heste, Kvæg og Faar; 17 Novbr. Kreaturer. **Ramme,** 27 Aug. Kvæg og Faar. **Ringkjøbing,** Torvedag fra Paaske til Mikkelsdag Lørdag, ellers Onsdag. 7 Febr. Heste og Kvæg; 26 April Kreaturer; 12 Juni Heste og Faar; 30 Juli Kvæg og Faar; 8 Oktbr. Heste, Kvæg og Faar. **Tarm,** 30 April Kreaturer; 12 Septbr. Heste, Kvæg og Faar; 9 Oktbr. Kvæg og Faar. **Thim,** 12 Novbr. Kreaturer. **Ulfkjær,** 25 April Kreaturer; 29 Aug. Heste, Kvæg og Faar. **Videbæk,** 30 Juni Kreaturer; 20 Oktbr. Kvæg og Faar. **Vinderup,** 2 Maj Kreaturer; 3 Oktbr. Kvæg og Faar.

Ribe Amt.

Aalbæk Molle, 8 Oktbr. Kvæg og Faar. **Bække,** 14 Septbr. Heste, Kvæg og Faar. **Foldingbro,** 28 April, 14 Maj og 18 Oktbr. Kreaturer. **Grindsted,** 18 Juni Kreaturer; 8 Septbr. Kvæg og Faar. **Holsted,** 11 Jan. Heste og Kvæg; 13 April og 14 Novbr. Kreaturer. **Lunderskov,** 23 April, 7 Maj, 22 Oktbr. og 5 Novbr. Kreaturer. **Ribe,** 9 Febr. og 3 Marts Heste og Kvæg; 17 og 24 April, 1, 8 og 15 Maj Kreaturer; 14 Juni Heste, Kvæg og Faar; 1 Aug. Kvæg og Faar; 31 Aug. Kvæg; 2, 9, 16, 23 og 30 Oktbr. samt 6 Novbr. Kvæg og Faar. **Varde,** Torvedag hver Torsdag. 8 Febr. og 2 Marts Heste og Kvæg; 23 April og 7 Maj Kreaturer; 13 Juni Heste, Kvæg og Faar; 31 Juli Kvæg og Faar; 13 og 14 Septbr. samt 24 og 25 Oktbr. Heste, Kvæg og Faar. **Vejen,** 20 Juni Heste og Kvæg. **Vorbasse,** 12 April Kreaturer; 2 Aug. Kvæg og Faar. **Ølgod,** 21 April Kreaturer; 23 Oktbr. Kvæg og Faar.

Fortegnelse over de for Kongerigets Beboere vigtigste Heste- og Kvægmarkeder i Hertugdømmerne. (K betyder Kvæg, H betyder Heste).

Slesvig.

Aabenraa, 14 Febr. og 28 Febr., 2 Maj og 20 Juli; 2 og 16 Okt.; 17 Dec. K. **Bollerslev,** 30 Apr. og 6 Okt. K. **Broager,** 11 Maj og 5 Nov. K. **Fjolde,** 15 Apr. og 13 Sept. K. **Flensborg,** 30 Jan. og 6 Marts, hver Fredag i Apr. og Maj, 14 Juli, 11 Sept., 22 og 25 Okt., 1 og 8 Nov. K. **Frederikstad,** 23 Juli og 2 Okt. K. **Gram,** 9 Maj og 20 Okt. K. **Hadersley,** 9 Jan. og hver Mandag i Fasten til Palmesøndag, 3 Apr., hver Mandag fra 7 Maj til Pinse, 18 Juni, 17 og 24 Sept., hver Mandag i de første 7 Uger e. Mikkelsdag K. **Hanved,** 1 Maj og 29 Sept. K. **Husum,** hver Torsdag fra 1 Adv. til Hansd. og i 3. til inkl. 7. Uge e. Mikkelsd. (dersom Festd., Onsdag forud), samt hver Onsdag fra Hansd. til Adv., 19 Marts, 22 Maj (3) og 17 Sept. K. **Klipley,** 9 Apr. og 10 Sept. K. **Langhorn,** 28 Apr. og 20 Aug. K. **Løk,** hver Tirsdag fra Fastel. t. Udg. af Juli, samt fra Mikkelsd. t. Jul, 7 Maj (2), 28 Aug. og 4 Okt. K. **Løgumkloster,** 28 Febr. og 12 Marts, 12 Apr. og 2 Maj, 15 Juni, 18 Juli, 16 Aug. og 3 Okt. K. **Nybol,** 30 Jan., 30 Apr., 7 Maj, 16 Juni, 15 Okt. og 5 Nov. K. **Skjærbæk,** 25 Apr. og 17 Okt. K. **Slesvig,** 10 Jan., 29 Febr., 3, 10 og 24 Apr., 1 og 8 Maj, 5—6 Sept., 19 og 26 Okt. og 2 Nov. K. **Sønderbrarup,** 30 Juli (2) og 15 Okt. K. **Toftlund,** 26 Apr. og 31 Okt. K. **Tønder,** 13 Jan., 17 Febr. hver Fredag (naar Festd., Lørdag) fra 4 Marts t. 27 Maj, hver Fredag fra 1 Juli t. Mikkelsdag, 4 Aug. (2), 7 Sept., hver Fredag fra Mikkelsdag t. midt i Dec. K. **Tønning,** hver Onsdag fra Udg. af Juni t. midt i Nov., 21 Aug., 17, 24 og 31 Okt. samt 7 Nov. K.

Holsten.

Altona, hver Mandag, Onsdag og Fredag K. **Elmshorn,** 23 Febr. H; 1 Nov. K. **Heide,** 6 Febr. H; 26 Apr. K; 10—11 Juli H; 29 Sept. K; 29 Dec. H. **Horst,** 19 Apr. og 16 Okt. HK. **Itzehoe,** 1 Marts H; 17 Apr. K; 1 Sept. H; 7 Sept. og 26 Okt. K. **Kiel,** 19—20 Febr. H; 26 Apr. K.; 1 Juli (2 D.) og 7—8 Okt. H. **Neumünster,** 3 Maj, 21 Aug. og 20 Okt. HK. **Oldesloe,** 23 Marts, 22 Juni og 28 Sept. HK. **Wandsbeck,** 16 Apr., 28 Maj, 27 Aug. og 8 Okt. HK. **Wedel,** 14 Apr., 25 Maj og 26 Okt. K.

101de Fortsættelse

af økonomiske Anmærkninger fra det kongelige danske Landhusholdningsselskab, Landbefolkningen især til Tjeneste.

Sædskiftet fra 1788 til 1888.

Der er næppe nogen Begivenhed, som har efterladt sig et smukkere Minde og bragt saa velsignelsesrige Frugter for det danske Landbrug, særlig for vor Bondestand, som Stavnsbaandets Løsning. Den skete saa vel forberedt, saa lempelig og sikkert, at man til alle Tider vil prise de Mænd, som fuldbyrdede den, nemlig Kronprins Frederik, Reventlow, Bernstorf og Kolbjørnsen. Og naar nu til Sommer Hundredaarsdagen for Stavnsbaandets Løsning, den 20. Juni, oprinder, vil ikke blot enhver, der har med Landbruget at gjøre, men hele Folket sikkert med Glæde og Tak mindes Bondestandens Frigjørelse. Frihedsstøtten, hvoraf et smukt Billede, taget strax efter Støttens Rejsning, findes omstaaende, er jo rejst til Minde derom og er i Grunden ogsaa et Vidnesbyrd om, at Landbruget d. 20. Juni 1788 blev anerkjendt som Folkets vigtigste Erhverv. Den ene af Støttens 4 kvindelige Marmorfigurer, den, som støtter sig til en Plov og som har et Horn, fyldt med Ax, i sin ene Arm, er da ogsaa et Billede paa Landbruget. Og paa dens høje Pyramide staar der paa den Side, der vender mod Landet, de befjendte og forjættende Ord: „Kongen bød: Stavnsbaandet skal ophøre, Landbolovene gives Orden og Kraft, at den frie Bonde kan vorde kjæk og oplyst, flittig og god, hæderlig Borger, lykkelig".

Landbruget er, som antydet, vort Hovederhverv. Ved og af det lever der umiddelbart godt og vel $^3/_5$ af Befolkningen. Til Landbruget er ogsaa de største Værdier knyttede. Man regner saaledes, at vore dyrkede Jorders Værdi udgjør omtrent 2000 Mill. Kr. Det er derfor nok værd at vide, ved hvilke Midler Jorden er bragt op til denne store Værdi, og hvorledes der endnu arbejdes for at holde Jordens Værdi, dens Udbytte, oppe.

Et meget vigtigt Middel dertil er Sædskiftet, fordi dette er Samlingspunktet for alle de Arbejder, der foretages i Marken. Det er nemlig Landmændenes Opgave ved Sædskiftets Ordning at kunne drage den fuldeste Nytte af Jorden og alt det, de yder den af Arbejde, Gødning osv. Med Rette kan man derfor ogsaa sige, at et vel ordnet Sædskifte er Kronen paa Værket over for Jordens Benyttelse. I Tidens Løb har Fordringerne til Jordens Ydelser dog været ikke lidt forskjellige, og følgelig har Sædskiftet maattet lade sig forme derefter, og det maa det den Dag i Dag. Et lille Overblik over Sædskiftets Historie her i Landet er derfor ganske lærerig.

De Sædskifter, som mest almindelig var i Brug her i Landet før 1788, var **Ulsæds-** og **Trevangsbruget,** det første navnlig langs Limfjorden og Vesterhavet, det sidste særlig paa Øerne. Begge havde de

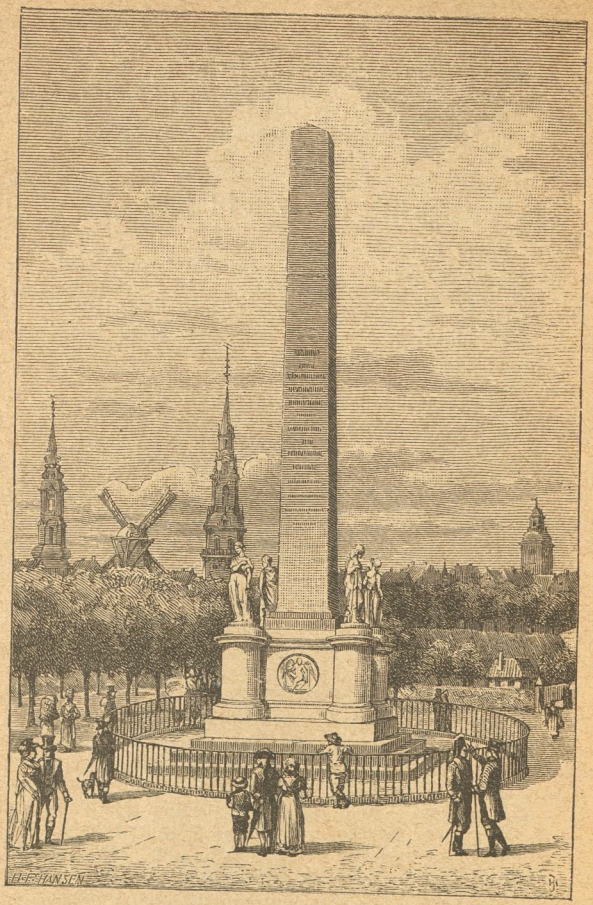

„Frihedsstøtten".

(Efter et gammelt Kobberstik af Eckersberg.)

I Forgrunden Borgerfolk i hin Tids Dragter. Pigerne til venstre, med en Mælkespand paa Hovedet og en Grøntkurv paa Ryggen, og til højre, med de to Spande i et Skulderaag, viser Byens daværende landlige Karakter.

I Baggrunden ses over Voldene: til venstre St. Petri Kirkes endnu bevarede Spir, i Midten den gamle „Frue Kirkes" 1807 brandskudte høje og smukke Spir, og til højre „Helliggejstkirkens" tidligere kullede Taarn.

en meget simpel Sædfølge. Alsædsbrugets var kun 2aarig: 1. Byg og 2. Rug uden Brak og Udlæg (Hvile). Trevangsbrugets var derimod 3aarig: 1. Byg, 2. Rug og 3. Græs (uden Udlæg) eller Fælled. Under begge Sædskifter blev der kun dyrket en meget lille Del af Jorden, i det den største Part deraf stadig laa hen til vedvarende Græs: Overdrev, Almindinger, Enge, Moser, Heder eller til Krat og Skov.

Før 1788 spillede Kornavlen derfor en langt mindre Rolle end senere. Der dyrkedes nærmest kun Rug og Byg samt nogen Havre, og i Reglen ikke synderligt mere, end hvad der krævedes til Brød- og Skattekorn. I hin Tid dyrkedes Jorden alene for Menneskets Skyld, medens Husdyrholdet var henvist til de store udyrkede Strækninger, ikke blot om Sommeren, men til Dels ogsaa om Vinteren. I det Græsningsarealet saaledes indtog Hovedparten, vel omtrent $^5/_8$, af Jorden, maatte altsaa Husdyrbruget den Gang være Landbrugets egentlige Indtægtskilde. Dette var virkelig ogsaa Tilfældet og navnlig i Jylland, hvorfra Studene havde god Afsætning syd paa til Hamborg. De solgte Kreaturer kunde desuden transportere sig selv til Markedet, medens det i Jylland, navnlig i dets indre og vest paa, næsten var umuligt at faa afsat Kornet af Mangel paa Veje og Havne. Lige til 1750 holdt Kornpriserne sig ogsaa saa lave, at der ingen Opfordring var til at dyrke Korn i synderlig større Mængde end til det hjemlige Forbrug. Imidlertid fik Kvægholdet et voldsomt Knæk, navnlig fra 1745 til 1751, i det Pesten i disse Aar bortrev omtrent 2 Mill. Stkr. Hornkvæg her i Landet og først standsede helt omkring 1770. Samtidig hermed begyndte Kornpriserne at stige jævnt. Da Landboreformerne saa kom fra 1784 til 1804, og Landbruget skulde føres ind paa nye Baner, stod man over for gode, stigende Kornpriser og et af Pesten temmelig ødelagt Kvæghold, paa hvis Produkter der vel ogsaa var Prisstigning, men langt mindre end paa Kornet. Paa Øerne og til Dels i Østjylland syd for Randers Fjord havde man ogsaa mere eller mindre tabt Tilliden til Kvægholdet, og den gode Jord i disse Egne opfordrede derfor nu langt mere til Korn- end til Kvægavl.

I det man paa Øerne og i Østjylland skulde ind paa et Landbrug, væsentlig grundet paa Kornavl, maatte følgelig saa megen Jord som muligt tages ind under Dyrkning, d. e. ind under Sædskiftet. Alene af denne Grund maatte det hidtil benyttede Sædskifte, Trevangsbruget, opgives, men desuden havde man ogsaa tabt al Tillid til det, da Jordens Udbytte under det i Mands Minde stadig var gaaet tilbage. I de nævnte Egne af Landet begyndte man da ogsaa strax, særlig paa Herre- og Præstegaardene, at indføre det holstenske **Kobbelbrug,** som havde et almindeligt Ry for sin Godhed. Dette Sædskifte var den Gang gjærne ordnet paa følgende Maade: 1. Helbrak, 2. Raps, 3. Vintersæd, 4. Byg, 5. Havre, 6 Havre, 7.—11. Kløver og Græs Her i Landet blev dette Sædskifte strax indført uforandret, men det varede dog ikke længe, inden det hos os fik en noget anden Ordning. Det lange Græsleje passede nemlig ikke under vore Forhold, thi dels er Vejrliget paa Øerne og i Østjylland mere tørt end i Holsten, og dels havde vi ikke Brug for saa megen Græsning, da Mælkeri- og Kreaturprodukter i det hele taget stod i betydelig lavere Pris her i Landet end i Hamborg. Navnlig paa Øerne maatte vi derfor lægge Hovedvægten paa Kornavlen og følgelig indskrænke Udlæggets Varighed. Kobbelbruget hos os fik derfor snart følgende Ordning: 1. Helbrak, 2. Raps, 3 Vintersæd, 4. Byg, 5. Havre, 6. Havre, 7.—9. eller

maaske 10. Kløver og Græs. Raps blev for øvrigt ofte udeladt. — Navnlig i Fyen og paa større Gaarde, hvor man havde Kobbelbruget delt i 11 Skifter, prøvede man omkring 1810 ogsaa det saakaldte *overskaarne* Kobbelbrug med følgende Ordning: 1. Helbrak, 2. Raps, 3. Vintersæd, 4. Havre, 5. *Kløver*, 6. Vintersæd, 7. Byg, 8. Havre, 9.—11. Kløver. Hensigten hermed var at faa større Nytte af Kløveren; den kan jo nemlig kun holde sig nogenlunde 2 à 3 Aar i Træk. I et 5aars Kløverudlæg uden Udsæd af Græsfrø, som den Gang næsten ikke brugtes, gav Græsmarken følgelig kun ordentligt Udbytte de første 2 à 3 Aar. Ved altsaa at tage 1 Aars Kløver imellem Kornsorterne ventede man at faa god Kløver i et Skifte mere. Dette mislykkedes dog fuldstændig, da Kløveren ikke taaler at dyrkes saa ofte. Det overskaarne Kobbelbrug maatte derfor hurtig forlades.

Som allerede nævnt indførtes Kobbelbruget tidligst paa vore Herre- og Præstegaarde. Hos Bønderne tog det derimod Tid, inden det vandt almindelig Indgang. En forøget Korndyrkning kom de dog snart ind paa, thi de stigende Priser og den lette Afsætning paa Korn kunde ikke andet end opmuntre dem dertil, og dermed ogsaa til at tage mere og mere hidtil udyrket Jord ind under Ploven samt at afsøde Vandet, rydde Sten og Krat. Derimod kneb det med at faa dem ind paa Dyrkning af Kløver og paa at brakke Jorden for Alvor. Begge Dele var dem ogsaa helt ubekjendte, og de frygtede for, at Jorden efterhaanden vilde blive ringere og ringere til at bære Korn derved. At dyrke Foderafgrøder (Kløver) sammen med eller lige efter Kornet havde de ikke tidligere prøvet, og desuden skulde Kløverfrøet kjøbes, men Penge havde de kun lidt eller ingen af. Det var langt lettere, som hidtil, at nøjes med de naturlige Græsser (Kvik osv.), som efter endt Korndyrkning kom frem af sig selv. Først omkring 1830 blev Udlæg med Kløver almindelig i de mindre Landbrug, medens den alt vandt Indgang i de fleste større ved Aarhundredets Begyndelse. — Helbrakken kneb det endnu mere med at faa indført end Kløveren. Saa længe denne ikke blev dyrket, og man nøjedes med de naturlige Græsser, vilde disse ogsaa ødelægges under en ordentlig Brakning. Af større Betydning var det imidlertid, at flere af vore ledende Landmænd baade mundtlig og skriftlig ivrede *imod* Helbrakken, ja kaldte den en Uting, i det den godt *kunde* undværes, naar Græslejet kun var kort, og Sædskiftet ordnedes paa den rette Maade (Vexelbrug), og tilkige *burde* den undværes, da det var urimeligt at have et helt Skifte liggende uden at bære Afgrøde, og Jorden tilmed havde Skade af at ligge nøgen, hvorved Gødningen brændte bort og fordampede. Imidlertid gavnede en god Helbrakning Kornavlen saa øjensynlig, at den ligeledes omkring 1830 vandt almindelig Indgang i de mindre Landbrug og blev nu Landmændenes Djesten, hvad den ogsaa den Gang fortjente at være paa al bedre Jord. Denne Jord trængte nemlig langt mindre til at gødes end til at blive rigtig *godt bearbejdet*. Den var rig paa „gammel Kraft", der under den hidtil daarlige Behandling af Jorden havde ligget hen som en død Skat. Ved en grundig Helbrakning af Jorden med tilhørende Vandafledning, Jordflytning, Rydning af Sten og maaske Mergling mistede den sin Surhed, blev nogenlunde ren og skjør, hvorved dens „gamle Kraft" kunde omsættes til tilgængelig Plantenæring. Jorden blev for øvrigt ogsaa gødet under Brakningen, gjærne til 3. Pløjning.

Medens Kobbelbruget saaledes før 1820—30 i omtrent den foran nævnte Form indførtes paa Øerne og i Østjylland, holdt Alfædsbruget sig temmelig uforandret i det nordlige og vestlige Jylland. Husdyrbruget var maaske her mindre medtaget af Kvægpesten end i Landets andre Egne, men i hvert Fald holdt man der fast paa det ligesom forhen og uden at gaa over til synderlig mere Kornavl end tidligere. De nævnte Egne af Jylland manglede ogsaa fremdeles ordentlige Landeveje, og nye Havne fremkom heller ikke. Dernæst findes der store Græsgange: Enge, Moser, Heder og Kjær, som den Gang vanskelig kunde opdyrkes og tages ind til Kornavl, og desuden er Sommervejret saa fugtigt og køligt, at det er mere gunstigt for Græsavl end for Kornavl, medens det modsatte er Tilfældet paa Øerne og i Østjylland, hvor Jorden ogsaa gjennemgaaende er af en bedre Bonitet. Tilmed var de jydske Besætninger langt bedre end Øboernes, da disses i lange Tider var blevne forsømte i enhver Retning. Det var følgelig rigtigt af Jyderne i de nævnte Egne, at de indtil videre vedblev at lægge Hovedvægten paa Husdyrbruget (Studene) og de naturlige Græsgange og ikke at dyrke synderlig mere Korn end til det stedlige Forbrug, og dertil egnede Alfædsbruget sig fremdeles ganske godt. — Paa Midtjyllands lettere Jorder havde man Sædskifter, som lignede Kobbelbruget, men afveg derfra ved, at man gjærne undlod Helbrakken og til sidst lod Jorden ligge til Græs uden Udlæg med Kløver og dyrkede Græsser i 4 til 6 Aar eller endnu længere, medens man ellers tog flere Kornafgrøder efter hverandre, ofte dog afbrudt af Boghvede.

Skjønt Kobbelbruget naaede at faa fast Fod i det østlige Danmark, var der fra omtrent 1810 - 30 et andet Sædskifte, nemlig **Vexelbruget,** som søgte at holde det ude eller at fortrænge det. Saa godt som alle de daværende ledende Landmænd anſaa Vexelbruget for at være det allerbedste Sædskifte. Det har sit Hjemsted i England, hvorfra det kom til Prøjsen først i dette Aarhundrede, og hvorfra vi da søgte at faa det indført. Dets Sædfølge var ogsaa meget forskjelligt fra det hidtil benyttede Kobbelbrugs. Kobbelbruget holdt ubetinget paa Helbrak, fleraarigt Græsleje, flere Kornafgrøder i Følge efter hverandre og kun Dyrkning af en enkelt Foderafgrøde: Kløver. Vexelbruget derimod forkastede Helbrakken, holdt som Regel paa etaarigt Græsleje og paa, at Kornafgrøderne stadig skulde vexle med Foderafgrøder, som skulde stilles lige i Tal og Betydning med de første. Det Vexelbrug, som forsøgtes indført hos os, havde gjærne følgende Ordning: 1. Kartofler, 2. Byg, 3. Ærter, 4. Rug, 5. Kløver, 6. Kløver, 7. Havre, 8. Vikkehavre, 9. Hvede. Under dette Sædskifte havde man altsaa en lige saa stor Del af Jorden til Kornavl som under Kobbelbruget, og Meningen var da ogsaa, at Kornavl og Kornsalg skulde fremmes under Vexelbruget, i det man gik ud fra, og med megen Ret, at Foldene vilde stige, naar der vexledes mellem Korn- og Foderafgrøder, hvilke sidste antoges at berige eller at skaane Jorden. Og i Steden for den indtægtsløse Brak fik man en værdifuld Kartoffelafgrøde. Men Vexelbruget krævede et ordentligt Kvæghold, der kunde udnytte Halvdelen af Markens Afgrøder og give en rigelig og god Gødning, som dette Sædskifte ogsaa krævede. Da det kun havde 1, høist 2 Skifter med Kløver, kunde Besætningen ikke som under Kobbelbruget staa ude paa Græsning hele Sommeren, naar der ogsaa skulde blive noget Hø til

Vinterbrug. Derfor maatte der i Vexelbruget være et helt Skifte med Grønfoder (Vikkehavre), der skulde opfødres paa Stald Vexelbruget krævede med andre Ord **Sommerstaldfodring,** ikke blot for Fodringens Skyld, men ogsaa for at faa mere Gødning. — Der opstod en varm og langvarig Kamp mellem de 2 Sædskifter, men ved 1830, da Kornpriserne igjen begyndte at stige, medens Kreaturprodukterne ikke fulgte saa godt med i Prisstigningen, maatte Vexelbruget give tabt og overlade Kobbelbruget Eneherredømmet, skjønt det i og for sig er et bedre Sædskifte end dette. Dog var Kobbelbrugets Sejr den Gang i sin gode Orden. Helbrak kunde da meget vanskelig undværes, thi Jorden trængte til stadige Grundforbedringer, deriblandt Mergling, som nu begyndte at blive almindelig. Sommerstaldfodring uden Hø, Halm og Kraftfoder, men med udelukkende Grøntfoder, som man da brugte, kunde ikke være lønnende og rentig nok. Kreaturerne og Stalden var ogsaa for simple dertil, og til mere Gødning trængte man egentlig ikke, da Jordens Frugtbarhed ved Brakning, Mergling, Vandafledning, dybere og bedre Pløjning samt Forbedring ved Kobbelbruget, hvorom neden for, stadig gik fremad uden Anvendelse af mere Gødning. Endelig krævede Vexelbruget en større Driftskapital og langt større Dygtighed i alle Retninger end Kobbelbruget. Alt dette kunde Datidens Landmænd ikke opfylde, medens de udmærket kunde magte Kobbelbruget, der ikke krævede synderlig anden Driftskapital end Arbejdslyst og Udholdenhed og ingen særlige Kundskaber til Fodring, Mælkeri, Gødning osv. Kobbelbruget, især i den Skikkelse det fik fra omtrent 1830 - 60, var derfor det mest tidssvarende Sædskifte, der kunde faas.

I det nævnte Tidsrum fik Kobbelbruget nemlig en anden og bedre Sædfølge end den tidligere omtalte. Det optog under Kampen med Vexelbruget adskillige af dettes Fortrin og nærmede sig derved meget til selv at være et Vexelbrug. Det beholdt sine to gamle Grundpiller, nemlig Helbrak og fleraarigt Græsleje med tilhørende Afgræsning; men fra Vexelbruget optog det Erter og Kartofler mellem Kornafgrøderne. Dets Ordning blev da, før Kartoffelsygdommen kom 1846, gjærne saaledes: 1. Helbrak, 2. Vintersæd, 3. Byg, 4. Kartofler, 5. Byg, 6. Erter, 7. Havre, 8., 9. og maaske 10., Kløver og Græs. Man blev forbavset over, hvor fortrinligt dette Sædskifte den Gang viste sig at være; det var saa godt og paalideligt, at det lidt efter lidt ogsaa nogenlunde fortrængte Alsædsbruget i de Egne, hvor det hidtil havde holdt sig. — Det, der gjorde denne Form af Kobbelbruget saa fortrinlig, var navnlig 4 Ting. 1) at Jordens naturlige Frugtbarhed, dens „gamle Kraft" under god Vandledning, Mergling, Brak, Anvendelse af Svingplove og Svenskharven fra 1830—60 for Alvor blev gjort tilgængelig, og at Jorden derunder tillige blev renere, befriet for Surhed og Kulde og gjort mere bekvem end tidligere. 2) at Afgrødernes Vexlen i Sædskiftet i fortrinlig Grad medførte, at den rige og nu tilgængelige Plantenæring kunde tages i Brug og omsættes til Afgrøde. Erter og Kartofler saa vel som Kløver lykkedes udmærket. Med deres dybtgaaende Rødder tog de Undergrundens Plantenæring, nedvasket af Vandet, i Besiddelse, og med deres brede, skyggende Blade hindrede de Ukrudtet i at brede sig. Tillige efterlod de Jorden i ren, skjør og kraftig Tilstand til de følgende Kornafgrøder, hvorved disse

fik langt bedre Kaar at trives under, end naar der kommer Korn efter Korn. Helbrakken virkede følgelig i høj Grad i samme Retning. Kornsorterne havde derfor aldrig voxet under saa gunstige Forhold, hvorfor de ogsaa gav større og større Fold og en bedre Vare. 3) steg Kornpriserne fremdeles, saa Kornsalget var let og gav et hidtil ukjendt Udbytte og 4) kunde Landmændene fuldstændig magte dette Sædskifte paa ethvert Punkt. — Dette Kobbelbrugs Godhed hvilede følgelig paa Jordens naturlige Frugtbarhed og paa Afgrødernes Vexlen mere end paa noget andet. Faldt derfor en af disse eller begge disse Grundpiller bort, faldt selvfølgelig dette udmærkede Sædskifte sammen og blev ubrugeligt. Og saaledes er det netop gaaet. Allerede 1846, da Kartoffelsygdommen kom, tabte Kartoflen sin Betydning i Sædskiftet, og vi var ikke saa forstandige som Englænderne, der gik over til Roedyrkning med det samme. Vi skød simpelthen Kartoflen ud af Sædskiftet, og det blev da: 1. Helbrak, 2. Vintersæd, 3. Byg, 4. Ærter, 5. Byg, 6. Havre, 7., 8. og maaske 9. og 10. Kløver og Græs. I Kartoflen tabte vi en rensende og skjørnende Afgrøde. Imidlertid var den sidst nævnte Form af Kobbelbruget ogsaa god til omtrent 1860, men da begyndte den at svigte meget betænkelig, thi dels vilde Ærterne da ikke længere trives ordentlig, og de gav følgelig Ukrudtet Plads til at brede sig, og dels viste Jorden sig nu at være mere eller mindre udpint, d. e. dens naturlige Indhold af tilgængelig Plantenæring sammen med den anvendte Gødning kunde ikke længere forslaa til alle Afgrøderne. Men naar Ærterne nu gjorde Jorden uren og ubekvem, og Plantenæringen ikke længere slog til, maatte de sidste Kornafgrøder og Græsmarkerne blive Stedbørn. Dette var dobbelt uheldigt, thi dels blev Kornsalget derved mindre, skjønt de stigende Priser opmuntrede til at have det saa stort som muligt, og dels begyndte nu ogsaa Kreaturprodukterne at stige stærkt, hvorfor man ønskede at have gode Græsmarker. Navnlig sidst i Tredserne og i Halvfjerdserne strømmede disse Ulykker ind over det hidtil gode Kobbelbrug. Jorden manglede nu Kraft eller Gødning, den gode Vexlen imellem Foder- og Kornafgrøder standsede, Græsmarkerne blev slettere og slettere, og Jorden blev mere og mere uren. Tilmed krævede nu Pris- og Afsætningsforholdene, at man ikke blot havde Korn at sælge, men ogsaa Smør, Flæsk og Fedekreaturer. Gode Raad var nu dyre.

Des værre var der kun faa Landmænd, som strax fandt den rette Løsning: Et godt, vel fodret Kvæghold, der kunde betale Foderet og give rigelig Gødning til den udpinte Jord; en god Opsamling og Anvendelse af Gødningen; et Sædskifte, hvori Foder- og Kornafgrøder var ligestillede og stadig vexlende. Hvad Sædskiftet angaar, gik de fleste over til det oprindelige Kobbelbrug med Helbrak efterfulgt af 3, 4 til 5 Kornafgrøder i Træk og derefter 2, 3 til 4 Aars Græsleje. Paa Øerne blev 6 og 7 Marksdriften meget almindelig: 1. Brak, 2. Vintersæd, 3. Byg, 4. Havre, 5. og 6. Kløver og Græs eller 1. Brak, 2. Vintersæd, 3. Byg, 4 Blandkorn (samt lidt Vikkehavre, Ærter m. m.), 5. Havre, 6. og 7. Kløver og Græs. Man gik ud fra, at en Udvidelse og oftere Gjentagelse af Brakken vilde holde Jorden ren og i bedre Kraft, og at Græsmarken vilde bedres, da den nu kom Gødningen, som væsentlig udførtes til Brakken, nærmere. Tillige mente man, at kortere Sædskifter var mindre strænge eller mindre udpinende end de længere. Disse Sædskifter har dog kun

bragt os Skuffelser, fordi de i alle Retninger er slette. At holde Jorden ren alene ved Brakkens Hjælp er alt for kostbart og er tilmed umuligt. Kortere Sædskifter er lige saa strænge som længere, og Brakning er i Virkeligheden kun frugtbargjørende, saa længe Jorden er rig paa „gammel Kraft". Hovedfejlen ved disse og lignende Sædskifter er dog, at de mangler Foderafgrøder, navnlig Roer, mellem Kornafgrøderne. I Østjylland blev 8 og 9 Marksdriften mere almindelig: Først Helbrak, derpaa 4 til 5 Kornafgrøder efter hverandre og tilsidst 3 Aars Græsleje med Gødning til Brak og sidste Kornafgrøde. I de andre Egne af Jylland, selv paa simplere Jord, fik man de samme Sædskifter, kun at der efter Helbrak følger 4 Kornafgrøder og 3 eller 4 Aars Græsleje. De jydske Sædskifter er egentlig ikke bedre end Øboernes, men de støttes af et større Kvæghold og af store Enge.

I de sidste Aar er de nævnte daarlige Kobbelbrug i Færd med at afløses af følgende langt bedre, der svarer til Kobbelbruget fra 1830 – 60.

6 Marksdrift:	7 Marksdrift:	8 Marksdrift:
1. Halvbrak.	1. ½ Brak, ½ Staldf.	1. Brak.
2. Vintersæd.	2. Vintersæd.	2. Vintersæd.
3. Byg eller Havre.	3. Byg eller Havre	3. Byg eller Havre.
4. Roer og Staldfoder.	4. Roer og Bælgsæd.	4. Roer og Staldfoder.
5. Havre eller Byg.	5. Havre eller Byg.	5. Havre eller Byg.
6. Kløver og Græs.	6. Kløver og Græs.	6. Kløver og Græs.
	7. ½ Græs, ½ Byg.	7. do.
		8. Havre eller Byg.

Der bør gødes stærkt til Roer og Staldfoder og svagere til Vintersæd, og til denne helst til 3. eller sidste Pløjning. Disse Sædskifter egner sig godt baade til lerede og sandede Jorder, naar der kun vaages nøje over, at de Arter af Afgrøder benyttes, som lykkes bedst paa hver af de 2 Slags Jorder. 7 og 8 Marksdriften maa i øvrigt foretrækkes for 6 Marksdriften, da Kløveren kommer vel ofte i denne, og i hvert Fald gjærne lykkes bedre i de 2 andre. — Ligeledes begynder Vexelbruget med Sommerstaldfodring, der ogsaa kan benyttes under ovennævnte Sædskifter, at komme frem paa ny, og det vil uden Tvivl blive vort Fremtids-Sædskifte paa alle Slags Jorder.

Hvad kan saa dette lille Overblik over Sædskiftets Historie lære os? Det lærer os aldeles bestemt, at Sædskiftet kun kan blive paalideligt og tidssvarende, naar Jorden er i **god Kraft,** og naar det mere eller mindre ordnes som et **Vexelbrug;** dernæst at Jordens Renhed afhænger af disse 2 Betingelser og dermed, om Helbrakken kan indskrænkes eller helt undværes; endvidere at Jorden, dersom den er udpint eller af Naturen mager, alene kan komme i god Kraft ved stadig Tilførsel af Gødning, og endelig, at intet Sædskifte er godt og holdbart i og for sig, men at Landmanden maa være Herre over alle de Forhold, hvorpaa det hviler, for at begge Dele kan naas.

Tune Landboskole i April 1887.

Chr. Christensen.

Erindrings-Kalender.

(De Dage, der skulle erindres, understreges.)

Januar.	Februar.	Marts.	April.	Maj.	Juni	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6
7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7
8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8
9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9
10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11
12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12
13	13	13	13	13	13	13	13	13	13	13	13
14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14
15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15
16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16
17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17
18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18
19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19
20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20
21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21
22	22	22	22	22	22	22	22	22	22	22	22
23	23	23	23	23	23	23	23	23	23	23	23
24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24
25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25
26	26	26	26	26	26	26	26	26	26	26	26
27	27	27	27	27	27	27	27	27	27	27	27
28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28
29	29	29	29	29	29	29	29	29	29	29	29
30		30	30	30	30	30	30	30	30	30	30
31		31		31		31	31		31		31

Dato.	Maaned.	Til Notitser, Fødselsdage o. s. v.
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		
7.		
8.		
9.		
10.		
11.		
12.		
13.		
14.		
15.		
16.		
17.		
18.		
19.		
20.		
21.		
22.		
23.		
24.		
25.		
26.		
27.		
28.		
29.		
30.		
31.		

Kjøbenhavn. — Trykt hos J. H. Schultz.

Dato.	Maaned.	Til Notitser, Fødselsdage o. s. v.
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		
7.		
8.		
9.		
10.		
11.		
12.		
13.		
14.		
15.		
16.		
17.		
18.		
19.		
20.		
21.		
22.		
23.		
24.		
25.		
26.		
27.		
28.		
29.		
30.		
31.		

Kubikberegning for rundt Træ (Tværmaal i Tommer).

Længde i Fod.	8′	10′	12′	14′	16′	18′	20′	22′	24′	26′	28′	30′	32′	34′	36′	38′	40′
4.....	1,1	2,1	3	4,1	5,3	7	8,3	10,2	12,2	14,3	17	19,3	22,2	25,1	28,1	31,2	35
6.....	2	3,1	4,3	6,2	8,2	10,3	13	16	19	22	25,3	29,2	33,2	38	42,2	47,1	52,2
8.....	2,3	4,1	6,1	8,2	11,1	14,1	17,2	21	25	29,2	34,1	39,1	44,3	50,2	56,2	63	69,3
10.....	3,2	5,2	8	10,3	14	17,3	21,3	26,2	31,2	37	42,3	49	56	63	70,3	78,3	87,1
12.....	4,1	6,2	9,2	12,3	16,3	21,1	26,1	31,3	37,3	44,1	51,2	59	67	75,3	85	94,2	104,3
14.....	4,3	7,2	11	15	19,2	24,3	30,2	37	44	51,3	60	68,3	78,1	88,1	99	110,1	122,1
16.....	5,2	8,3	12,2	17	22,2	28,1	35	42,1	50,1	59	68,2	78,2	89,2	101	113	126	139,3
18.....	6,1	9,3	14	19,1	25	31,3	39,1	47,2	56,2	66,2	77	88,2	100,2	113,3	127,1	141,3	157
20.....	7	11	15,3	21,2	28	35,2	43,3	52,3	63	73,3	85,2	98,1	111,3	126	141,2	157,2	174,2
22.....	7,3	12	17,1	23,2	30,3	39	48,3	58,2	69	81	94	108	123	138,3	155,2	173,1	192
24.....	8,1	13	19	25,3	33,2	42,2	52,2	63	75,2	88,2	102,3	118	134	151,2	169,3	189	209,2
26.....	9	14,1	20,2	27,3	36,1	46	56,3	68,3	81,3	96	111,2	127,3	145,1	164	184	205	227
28.....	9,3	15,1	22	30	39	49,2	61	74	88	103,1	119,3	137,2	156,2	176,3	198	220,3	244,2
30.....	10,2	16,1	23,2	32	42	53	65,2	79,1	94,1	110,3	128,2	147,1	167,3	189,1	212	236,2	262
32.....	11,1	17,2	25	34,1	44,3	56,2	70	84,2	100,2	118	137	157	178,3	202	226,1	252	279,1
34.....	11,3	18,2	26,3	36,1	47,2	60	74,1	89,3	107	125,3	145,2	167	190	214,2	240,2	268	296,1
36.....	12,2	19,3	28,1	38,2	50,1	63,3	78,2	95	113	132,3	154	176,3	201	227	254,2	283,3	314,1
38.....	13,1	20,3	30	40,2	53	67,1	83	100,2	119,2	140	162,2	186,3	212,2	239,3	268,3	299,2	331,3
40.....	14	21,3	31,2	42,3	56	70,3	87,1	105,3	125,3	147,2	171	196,2	223,3	252,1	283	315	349,1
42.....	14,3	23	33	45	58,3	74,1	91,3	111	132	155	179,3	206,1	234,3	265	297	331	366,3
44.....	15,1	24	34,2	47	61,2	77,3	96	116,1	138,1	162,1	188,1	216	245,3	277,2	311	346,3	384
46.....	16	25	36	49,1	64,1	81,3	100,2	121,2	144,2	169,3	196,3	225	257	290	325,1	362,2	401,3
48.....	16,3	26,1	37,3	51,1	67	85	104,3	126,3	151	177	205,2	235,3	268,1	302,3	339,2	378,1	419
50.....	17,1	27,1	39,1	53,2	70	88,2	109	132	157	184,2	214	245,2	279,2	315,2	353,2	394	436,3

Tallet efter Kommaet angiver Fjerdedel Kubikfod. Altsaa $17,_2 = 17\frac{1}{2}$ Kbf., $58,_3 = 58\frac{3}{4}$ Kbf., $64,_1 = 64\frac{1}{4}$ Kbf. osv.

Almindelig Renteberegning.

Den Sum, hvoraf man vil beregne Rente eller Diskonto multipliceres med Dagens Tal (Maaneden regnet til 30 og Aaret til 360 Dage) og Produktet divideres med følgende Tal: 6000 for 6 pCt. Rente; 6545 for 5½ pCt.; 7200 for 5 pCt.; 8000 for 4½ pCt.; 9000 for 4 pCt.

Rentetabel.

a) aarlig Rente.

Kapital.	6 %	5½ %	5 %	4½ %	4 %
1 Kr.	0,06	0,05	0,05	0,04	0,04
2 —	0,12	0,11	0,10	0,09	0,08
3 —	0,18	0,16	0,15	0,13	0,12
4 —	0,24	0,22	0,20	0,18	0,16
5 —	0,30	0,27	0,25	0,22	0,20
6 —	0,36	0,33	0,30	0,27	0,24
7 —	0,42	0,38	0,35	0,31	0,28
8 —	0,48	0,44	0,40	0,36	0,32
9 —	0,54	0,49	0,45	0,40	0,36
10 —	0,60	0,55	0,50	0,45	0,40
20 —	1,20	1,10	1,00	0,90	0,80
50 —	3,00	2,75	2,50	2,25	2,00
100 —	6,00	5,50	5,00	4,50	4,00
500 —	30,00	27,50	25,00	22,50	20,00
1000 —	60,00	55,00	50,00	45,00	40,00

b) maanedlig Rente.

Kapital	6 %	5½ %	5 %	4½ %	4 %
1 Kr.	½ Øre	2/5 Øre	2/5 Øre	3/10 Øre	3/10 Øre
2 —	1	9/10	4/5	7/10	3/5
3 —	1½	1 3/10	1 1/5	1 1/10	1
4 —	2	1 4/5	1 3/5	1 1/2	1 3/10
5 —	2½	2 1/5	2	1 4/5	1 3/5
6 —	3	2 7/10	2 1/2	2 1/5	2
7 —	3½	3 1/5	2 9/10	2 3/5	2 3/10
8 —	4	3 3/5	3 3/10	3	2 3/5
9 —	4½	4 4/10	3 7/10	3 3/10	3
10 —	5	4½	4 1/10	3 7/10	3 3/10
20 —	Kr. 0,10	Kr. 0,09	Kr. 0,08	Kr. 0,07	Kr. 0,06
50 —	0,25	0,22	0,20	0,18	0,16
100 —	0,50	0,45	0,41	0,37	0,33
500 —	2,50	2,27	2,08	1,87	1,66
1000 —	5,00	4,58	4,16	3,75	3,33

Beregnet i Øre og Brøkdele deraf.

Reduktionstabel

mellem Dansk-Norsk-Svensk-Mønt og Tysk-Mønt, samt omvendt.

Krone og Øre til Rigsmark og Penninge.

Ø.	P.	Ø.	P.	Ø.	P.
1	1	44	50	87	98
2	2	45	51	88	99
3	3	46	52	89	M. 1
4	5	47	53	90	1,01
5	6	48	54	91	1,02
6	7	49	55	92	1,04
7	8	50	56	93	1,05
8	9	51	57	94	1,06
9	10	52	59	95	1,07
10	11	53	60	96	1,08
11	12	54	61	97	1,09
12	14	55	62	98	1,10
13	15	56	63	99	1,11
14	16	57	64	Kr. 1	1,13
15	17	58	65	2	2,25
16	18	59	66	3	3,38
17	19	60	68	4	4,50
18	20	61	69	5	5,63
19	21	62	70	6	6,75
20	23	63	71	7	7,88
21	24	64	72	8	9
22	25	65	73	9	10,13
23	26	66	74	10	11,25
24	27	67	75	20	22,50
25	28	68	77	30	33,75
26	29	69	78	40	45
27	30	70	79	50	56,25
28	32	71	80	60	67,50
29	33	72	81	70	78,75
30	34	73	82	80	90
31	35	74	83	90	101,25
32	36	75	84	100	112,50
33	37	76	86	200	225
34	38	77	87	300	337,50
35	39	78	88	400	450
36	41	79	89	500	562,50
37	42	80	90	600	675
38	43	81	91	700	787,50
39	44	82	92	800	900
40	45	83	93	900	1012,50
41	46	84	95	1000	1125
42	47	85	96		
43	48	86	97		

Rigsmark og Penninge til Krone og Øre.

P.	Ø.	P.	Ø.	P.	Ø.
1	1	44	39	87	77
2	2	45	40	88	78
3	3	46	41	89	79
4	4	47	42	90	80
5	4	48	43	91	81
6	5	49	44	92	82
7	6	50	44	93	83
8	7	51	45	94	84
9	8	52	46	95	84
10	9	53	47	96	85
11	10	54	48	97	86
12	11	55	49	98	87
13	12	56	50	99	88
14	12	57	51	M. 1	89
15	13	58	52	2	Kr. 1,78
16	14	59	52	3	2,67
17	15	60	53	4	3,56
18	16	61	54	5	4,44
19	17	62	55	6	5,33
20	18	63	56	7	6,22
21	19	64	57	8	7,11
22	20	65	58	9	8,00
23	20	66	59	10	8,89
24	21	67	60	20	17,78
25	22	68	60	30	26,67
26	23	69	61	40	35,56
27	24	70	62	50	44,44
28	25	71	63	60	53,33
29	26	72	64	70	62,22
30	27	73	65	80	71,11
31	28	74	66	90	80
32	28	75	67	100	88,89
33	29	76	68	200	177,78
34	30	77	68	300	266,67
35	31	78	69	400	355,56
36	32	79	70	500	444,44
37	33	80	71	600	633,33
38	34	81	72	700	622,22
39	35	82	73	800	711,11
40	36	83	74	900	800
41	36	84	75	1000	888,89
42	37	85	76		
43	38	86	76		

Sammenlignende Møntabel.

Danmark. 1 Krone 100 Ø.		Tyskland. 1 Rigsmark 100 Penn.		England. Pd. Sterl. til 20 sh. à 12 Pence.			Frankrig. Franks til 100 Cents.		Nord-Amerika. Dollar à 100 Cents.		Østerrig. 1 fl. (Gyld.) 100 Kr.	
Kr.	Ø.	M.	P.	Lst.	s.	d.	Frks.	Cts.	Dll.	Cts.	fl.	kr.
—	9	—	10	—	—	1 1/5	—	12	—	2 2/5	—	5
—	18	—	20	—	—	2 2/5	—	25	—	4 4/5	—	10
—	27	—	30	—	—	3 3/5	—	37	—	7 1/5	—	15
—	36	—	40	—	—	4 4/5	—	50	—	9 3/5	—	20
—	44	—	50	—	—	6	—	62	—	12	—	25
—	53	—	60	—	—	7 1/5	—	76	—	14 2/5	—	30
—	62	—	70	—	—	8 2/5	—	87	—	16 4/5	—	35
—	71	—	80	—	—	9 3/5	1	—	—	19 1/5	—	40
—	80	—	90	—	—	10 4/5	1	12	—	21 3/5	—	45
—	89	1	—	—	1	—	1	25	—	24	—	50
1	78	2	—	—	2	—	2	50	—	48	1	—
2	67	3	—	—	3	—	3	75	—	72	1	50
3	56	4	—	—	4	—	5	—	—	96	2	—
4	44	5	—	—	5	—	6	25	1	20	2	50
5	33	6	—	—	6	—	7	50	1	44	3	—
6	22	7	—	—	7	—	8	75	1	68	3	50
7	11	8	—	—	8	—	10	—	1	92	4	—
8	—	9	—	—	9	—	11	25	2	16	4	50
8	89	10	—	—	10	—	12	50	2	40	5	—
17	78	20	—	1	—	—	25	—	4	79	10	—
26	67	30	—	1	10	—	37	50	7	19	15	—
35	56	40	—	2	—	—	50	—	9	59	20	—
44	41	50	—	2	10	—	62	50	11	98	25	—
53	33	60	—	3	—	—	75	—	14	37	30	—
62	22	70	—	3	10	—	87	50	16	77	35	—
71	11	80	—	4	—	—	100	—	19	17	40	—
80	—	90	—	4	10	—	112	50	21	56	45	—
88	89	100	—	5	—	—	125	—	23	95	50	—

Amortisations-Tabel.

Naar en Kapital er udsat til aarlig	Men forrentes og amortiseres med	Er Kapitalen afbetalt i
3 pCt.	3 1/2 pCt.	65,82 Aar.
	4 —	46,89 —
	4 1/2 —	37,16 —
	5 —	30,99 —
3 1/2 pCt.	4 pCt.	60,45 Aar.
	4 1/2 —	43,72 —
	5 —	35,00 —
4 pCt.	4 1/2 pCt.	56,03 Aar.
	5 —	41,04 —
	5 1/2 —	33,13 —
	6 —	28,02 —
4 1/2 pCt.	5 pCt.	52,30 Aar.
	5 1/2 —	38,72 —
	6 —	31,49 —

Drægtigheds-Kalender.

Drægtighedens Begyndelse.	Drægtighedens Ende.			
	Heste.	Køer.	Faar.	Svin.
	336 Dage.	281 Dage.	153 Dage.	113 Dage.
Januar 1....	Decbr. 2.	Oktbr. 8.	Juni 4.	April 23.
— 15....	» 16.	» 22.	» 18.	Mai 7.
— 30....	» 31.	Novbr. 5.	Juli 3.	» 21.
Februar 5....	Januar 6.	» 12.	» 9.	» 28.
— 15....	» 16.	» 22.	» 19.	Juni 7.
— 25....	» 26.	Decbr. 2.	» 29.	» 17.
Marts 1....	» 30.	» 6.	August 2.	» 21.
— 10....	Febr. 8.	» 15.	» 11.	» 30.
— 20....	» 18.	» 25.	» 21.	Juli 10.
April 1....	Marts 2.	Janr. 6.	Septbr. 2.	» 22.
— 10....	» 11.	» 15.	» 11.	» 31.
— 20....	» 21.	» 25.	» 21.	August 10.
Mai 1....	April 1.	Febr. 5.	Oktbr. 2.	» 21.
— 10....	» 10.	» 14.	» 11.	» 30.
— 20....	» 20.	» 24.	» 21.	Septbr. 9.
— 30....	» 30.	Marts 6.	» 31.	» 19.
Juni 10....	Mai 11.	» 17.	Novbr. 11.	» 30.
— 20....	» 21.	» 27.	» 21.	Oktbr. 10.
— 30....	» 31.	April 6.	Decbr. 1.	» 20.
Juli 10....	Juni 10.	» 16.	» 11.	» 30.
— 20....	» 20.	» 26.	» 21.	Novbr. 9.
— 25....	» 25.	Mai 1.	» 26.	» 14.
August 1...	Juli 2.	» 8.	Janr. 1.	» 21.
— 10....	» 11.	» 17.	» 11.	» 30.
— 20...	» 21.	» 27.	» 21.	Decbr. 10.
— 25....	» 26.	Juni 1.	» 26.	» 15.
Septbr. 1....	August 2.	» 8.	Febr. 2.	» 22.
— 10....	» 11.	» 17.	» 11.	» 31.
— 20....	» 21.	» 27.	» 21.	Janr. 10.
— 30....	» 31.	Juli 7.	Marts 3	» 20.
Oktober 1....	Septbr. 5.	» 12.	» 8.	» 25.
— 15....	» 15.	» 22.	» 18.	Febr. 4.
— 25....	» 25.	August 1.	» 28.	» 14.
Novbr. 1....	Oktbr. 2.	» 8.	April 4.	» 21.
— 10....	» 11.	» 17.	» 13.	Marts 2.
— 20....	» 21.	» 27.	» 23.	» 12.
— 30....	» 31.	Septbr. 6.	Mai 3.	» 22.
Decbr. 10....	Novbr. 10.	» 16.	» 13.	April 1.
— 20....	» 20.	» 26.	» 23.	» 11.
— 25....	» 25.	Oktbr. 1.	» 28.	» 16.
— 30....	» 30.	» 7.	Juni 2.	» 21.

Pris pr. Pd. Smør beregnet til Pris pr. Td.

Naar 1 Pd. koster	saa koster 1 Td.		Naar 1 Pd. koster	saa koster 1 Td.		Naar 1 Pd. koster	saa koster 1 Td.	
Ø.	Kr.	Ø.	Ø.	Kr.	Ø.	Ø.	Kr.	Ø.
50	112	»	76	170	24	102	228	48
51	114	24	77	172	48	103	230	72
52	116	48	78	174	72	104	232	96
53	118	72	79	176	96	105	235	20
54	120	96	80	179	20	106	237	44
55	123	20	81	181	44	107	239	68
56	125	44	82	183	68	108	241	92
57	127	68	83	185	92	109	244	16
58	129	92	84	188	16	110	246	40
59	132	16	85	190	40	111	248	64
60	134	40	86	192	64	112	250	88
61	136	64	87	194	88	113	253	12
62	138	88	88	197	12	114	255	36
63	141	12	89	199	36	115	257	60
64	143	36	90	201	60	116	259	84
65	145	60	91	203	84	117	262	8
66	147	84	92	206	8	118	264	32
67	150	8	93	208	32	119	266	56
68	152	32	94	210	56	120	268	80
69	154	56	95	212	80	121	271	4
70	156	80	96	215	4	122	273	28
71	159	4	97	217	28	123	275	52
72	161	28	98	219	52	124	277	76
73	163	52	99	221	76	125	280	»
74	165	76	100	224	»	126	282	24
75	168	»	101	226	24	127	284	48

Fortegnelse

over

de vigtigste nu levende Regenter i Europa.

Baden: Storhertug **Friedrich**	født	1826.
Baiern: Kong **Otto I.** (Regent: Prins Luitpold.		1848.
Belgien: Kong **Leopold II.**		1835
Braunschw.-Wolfenb.: Regent-Prins Albrecht		1837.
Danmark: Kong **Christian IX.**		1818.
Frankrig: **Grévy**, Præsident		1813.
Grækenland: Kong **Georg I.**		1845.
Hessen: Storhertug **Ludwig IV.**		1837.
Holland: Kong **Wilhelm III.**		1817.
Italien: Kong **Humbert I.**		1844.
Meckl.-Schw.: Storhertug **Friedr. Franz III.**		1851.
Meckl.-Strelitz: Storhert. **Friedr. Wilhelm**		1819.
Oldenborg: Storhertug **Peter**		1827.
Østerrig: Kejser **Franz Joseph**		1830.
Portugal: Kong **Don Louis**		1838.
Preussen: Kong **Wilhelm I.**, Kejser af Tyskland		1797.
Rusland: Kejser **Alexander III.**		1845.
Sachsen: **Albert**		1828.
— Altenburg: Hertug **Ernst**		1826.
— Coburg-Gotha: Hertug **Ernst II.**		1818.
— Meiningen: Hertug **Georg**		1816.
— Weim.-Eisen: Storhert. **Karl Alex.**		1818.
Spanien: **Alfons XII.**		1857.
Storbritanien: Dronning **Victoria**		1819.
Sverrig og Norge: Kong **Oscar II.**		1829.
Tyskland: Kejser **Wilhelm I.**		1797.
Tyrkiet: Storsultan **Abdul Hamed II.**		1842.
Würtemberg: Kong **Karl I.**		1823.
Kirkestaten: Pave **Leo XIII.**		1810.

Ved Nytaar.

De Kirkeklokker kime
vor Nytaars-Morgen ind —
hvor underlig en Time
for hvert alvorligt Sind!
Om det er nok saa lyst,
og Solens Straaler skinne,
dog farer jeg i Blinde
mod Fremtids Taagekyst.

Hvad hjælper det, jeg kjender,
maaskee til Punkt og Prik,
hvad Time Dagen ender!
og Stjernens Gang og Skik!
Slet Ingenting jeg veed
om Fremtids Fryd og Kvaler,
naar Lykkens Stjerne daler!
naar Livets Sol gaar ned!

Kun veed jeg vel, at mangen
forglemt, forborgen Synd,
den synes kun forgangen
i Fortids dybe Brønd —
det Ukruds-Frø fra Maj
kan Høsten ikke dølge,
det kommer med sit Følge
og raaber: her er jeg!

— Du Julens Barn, Du lille,
følg med paa Fremtids Vej,
gjør Du mit Hjerte stille,
og hvisk mig: her er Jeg!
Er Du i Skibet blot,
med Naaden og med Trøsten,
da lyser Taagekysten —
da bliver Aaret godt!

Chr. Richardt.

J. L. Wisbech,

Almanakens Stifter.

† 10. Marts 1887.

I al sin Færd han var en Hædersmand,
Der gik sin bramfri Vandring gjennem Livet.
Saa varmt et Hjærte for vort Folk og Land
Blev kun de færreste, de bedste givet!

En trofast Husbond, Fader, Broder, Ven,
Taknemlig som et Barn for hver en Glæde. —
Den Grav, hvor nys de lagde Støvet hen,
Skal mangen Fattigs Takke-Taarer væde!

Jørgen og Grete.

Fortælling af **Zakarias Nielsen.**

Med Illustrationer
af Alfred Schmidt.

Jørgen og Grete sloges hver Dag, saa „Toet" røg af dem.

„Fa'en til Unger!" sagde Mads Hjulmand ofte og fo'r ud i Hovedet paa dem med en Kjæp.

Uh, hvor hun kunde være utaalelig, det lange fregnede Spektakel, naar hun stillede sig foran Jørgen med Hænderne i Siden og skød Hovedet frem og raabte: „Pælle, Pælle, Pælle!"*) og derefter rynkede Næseskindet og stak en lang rød Spids frem mellem Læberne, medens han, dirrende af Raseri, stod og forsludrede sig i et Sammensurium af Sætningsstumper og meningsløse Skjældsord.

I Grunden vilde han nødig indlade sig paa Haandgribeligheder med hende, for han fik altid Prygl; men naar han saa den røde Spids, var det ham en Umulighed at styre sig længere. Han begyndte altid med Benene. Naar hun saa ham træde et Skridt frem med det venstre Ben som Forberedelse til et Udfald med det højre, hummede hun sig med en vis Rædsel i Blikket og holdt Hænderne afbødende ned foran sig; men han fulgte efter med ildsprudende Øjne og lod Benet fuse i Spark paa Spark. Undertiden nappede hun resolut fat i hans Has, og da laa Jørgen, inden han vidste af det, med Nakken mod Jorden; men med en vims Volte var han i næste Nu atter paa Benene og forfulgte hende med fordoblet Ilter-

---

*) Perle, et Hundenavn.

hed. Ved et eget smidigt Sving med Benet lykkedes det ham næsten altid til Slut at give hendes Skinneben en lille Erindring om sin Træskonæse; men da vidste han ogsaa, hvad Klokken var slaaet. „Saa du foser, dit Skidt!" Rasende fo'r hun i Hovedet paa ham og rev og sled i hans røde Haar, saa det føg i Luften. Værst var det, naar hun fik fat i de tynde Krøller foran Ørene og „nulede," det gjorde nederdrægtig ondt, for hun trak altid opad.

Jørgen var kommen hos Hjulmandens som ganske ungt Menneske — en fire Aar eller saa. Hvo, der var hans rigtige Forældre, og hvo, der betalte for ham, havde han selv ikke noget rigtig klart Begreb om; men han følte sig i alle Maader lige saa „ægte" som Grete og mente at have lige saa god Ret til Grødfadet som hun. I Virkeligheden havde han det ogsaa godt hos Hjulmandens, naar undtages, at han maatte gaa med „dristige Hoser," d. v. s. Strømper, der var strikkede af sort og hvidt Garn. Slige Strømper betegnede Egnens Folk som tvistede, men Drengene i Byen kaldte dem dristige og gjorde frygtelig Nar ad dem. Alle andre Drenge i Egnen, ja vistnok alle Drenge i den hele vide Verden gik den Gang med hvide Strømper, han alene var fordømt til at gaa med dristige. Ingen Mennesker kunde tænke, hvad han led ved denne Tort. En Morgen, da han gik i Skole, gjorde han et Forsøg paa at give Strømperne den rigtige, autoriserede Farve ved at overkridte dem; men det hjalp ikke, det dristige stak igjennem, og det eneste, han opnaaede, var at se en Vrimmel af Slikkepotte pege ned mod sine Ben under en Regn af Vittigheder og Latter.

Ellers havde han det som sagt godt hos Hjulmandens. Han blev fodret med Fedtebrød og Mælkegrød, saa han struttede, og hvad Klæderne angik, sad han maaske nok saa lunt i sit Vadmelshylster, som Grete i sin pjankede Bomuldskjole.

Naar han nu tydelig skjønnede, at hans Plejeforældre ingen Forskjel gjorde paa ham og deres egen, og han dertil som sagt følte med sig selv, at han i alle Maader var lige saa kurant som hun, hvorfor skulde han saa finde sig i at blive kaldt Pælle? For det kaldte hun ham bare for at drille og haane ham, bare for at betegne, at hun betragtede ham som saadan en lille tyk, bjæffende

Hvalp, hvem hun i sin Overlegenhed kunde tumle med, som hun vilde.

Det var utroligt, hvad han maatte døje med hende. Ofte naar han sad og sov over Katekismen, kom hun lumskelig listende og jog ham en spids Papirstut op i Næsen eller kneb ham med Neglene i den yderste Spids af Øreflippen og sagde: „Biv!" Snart overmalede hun hans Ansigt med Blankspærte, snart trak hun Stolen fra ham, naar han vilde sætte sig — lagde gamle Støvler i hans Seng om Aftenen, indgned hans Haar med hele Haandfulde af Burrer og Præstelus*) o. s. v. i det uendelige.

Han kunde nok faa Hævn over hende, naar han vilde „sige det" til Fa'er; men saa fik hun „paa Kassen," og det holdt han alligevel ikke rigtig af, saa vilde han heller selv baxes med hende. Ofte jævnede Hjulmandens Kone Striden med et venligt Ord: „Du skal ikke bryde dig om det, lille Jørgen, hun gjør det jo bare af Plaser." Ja, det var godt nok; men somme Tider blev Plaseren rigtig nok lovlig grov — som naar hun skjulte hans Knappepose og lod ham traske afsted i Skole med et Par usle Tinknapper og en elendig revnet Klinker, eller naar hun fornaglede hans Hyldebøsse fra Ende til anden med Ler og Smaasten.

En Gang, da hun havde udført dette sidst nævnte Kunststykke, spillede han hende et rigtigt Puds. Efter at have renset Bøssen omhyggelig og i en Fart forvandlet den til en Sprøjte, fyldte han den med Vand og satte Ladestokken mod Maven. „Grete, sidder der ikke en Tol i Enden af min Hyldebøsse?" Hun kiggede ned med et smørret Smil; men i det samme trykkede han til og satte hende Straalen lige i Synet. „Hi hi hi i i i!" Du Fredsens, hvor hun nøs og spyttede! Men bag efter fik han varmet sine Øren.

Hvordan han end bar sig ad, var og blev han den lille. Hele Ulykken stak i, at hun var et halvt Aar ældre og en halv Alen længere end han. En Tid lang spekulerede han paa, hvordan han i en Fart skulde blive lige saa gammel og lige saa lang som hun; men hvad Alderen angik maatte han hurtig opgive Øvret, da han indsaa, at man ikke saadan i en Gesvindighed kan blive et halvt

* Et Slags Frø med Hager.

Aar ældre; hvad derimod Størrelsen angik, mente han at kunne gjøre sig Haab. En Tid forsøgte han sig med Skorper og Knapost, samt nu og da Kjærnemælk og Nøddekjærner. Han proppede og „bællede" sig, saa Øjnene stod stive; men det hele førte kun til, at hans Plejemoder maatte sætte Kiler i hans Buxelinning, hvorved han kun opnaaede at blive end mere uanselig efter den anden Led.

I Skolen var Grete skrappere end han, det maatte han tilstaa. Der var noget imponerende ved hende, naar hun rejste sig i sin fulde Længde og rakte Hals som en Høne og kaglede sine Ramser op uden at blinke. Det var en ren Fornøjelse at høre hende aflevere det svære Stykke om de onde Anslag og Idrætter, som han og mange andre døjede saa frygtelig med. Han vidste ikke, hvordan det kunde være, men han var stolt af Grete, naar hun stod der som en Nikonge midt i Flokken, med stive Øjne, rolig og sikker, og lod sine Taleredskaber virke i deres hele Kraft. Han kunde sidde og gnide sig op og ned ad Laarene og se sig omkring, om de andre lagde Mærke til, hvordan hun kunde.

Hvad ham selv angik, stod det daarlig til med Videnskaben. Grete hjalp ham nok hjemme, men det kunde ikke forslaa.

En Skoledag kom han rigtig i Knibe med Geografien. Han skulde gjøre Rede for noget oppe i Himlen, noget om Fixstjærner og alt det — det var saadan noget vanskeligt noget, og han kunde da heller ikke et Muk af det. Da han til sidst saa Læreren række Haanden om efter Tampen, som han altid gik med i Baglommen, kilede han paa med Planeter og Maaneformørkelser, men det var galt alt sammen. Læreren begyndte at svøbe Tampen om Haanden, Jørgen rystede og forsøgte sig med Meridianer og Halestjærner, men det var ogsaa galt. De andre Drenge sad og holdt sig for Næserne og pustede og sprutede som ved et indre kvalfuldt Luftpres. Ved at kaste Blikket hen til Pigerne, opdagede han, at Grete sad og rystede i dødelig Angest og var kridhvid i Ansigtet. Deres Øjne mødtes, og i samme Nu rejste hun sig og stammede noget om, at hun nok skulde faa lært ham det til næste Gang. Saa slap han ud af Persen. Men da de om Eftermiddagen sad hjemme og læste over paa Stjærnerne, blev de Uvenner om den store Bjørn og havde nær revet Næse og Øren af hinanden.

En Sommer vogtede han hos Naboerfken, en fattig Boelsmandsenke, der var saa knap med Maden, at han mangen Gang laa paa Marken og vred sig af Sult. Tit kom da Grete halende paa sine lange Ben med en forsvarlig „Hindsel", som hun havde set sit Snit til at smøre paa egen Haand. „Er du sulten?" „Ja." „Hva' spiks der Hund?" „Lad mig nu faa Stumpen, Grete, saa er du god." Saa rakte hun Maden frem; men hver Gang han tog efter den, trak hun Haanden til sig, skød Hovedet og den lange Hals tilbage og lo, saa hun var færdig at kvæles. Omsider fik han Maden, som han slugte med stor Graadighed; men naar hun atter var forsvunden, havde han altid et evigt Mas med at komme i Orden igjen; thi enten havde hun fyldt hans Buxelommer med Jord eller siddet og slaaet tykke Knuder paa Smækken af hans Pisk eller øvet andre lignende Kunster.

Da han var 11 Aar, blev der af rette vedkommende taget den Bestemmelse, at han skulde anbringes hos en i Nabosognet boende Slagter, der havde tilbudt at tage imod ham uden Betaling. Hjulmandens vilde nødig af med ham, især da Slagteren var bekjendt for at være en raa Børste, der handlede ilde med sine undergivne; men de havde ikke Raad til at beholde ham uden Vederlag.

Aftenen før han skulde rejse, sad Grete ude ved Gavlen paa en Kjævle og bandt paa en Hose. Jørgen, der nylig havde været lidt oppe at nappes med hende, kom drivende forbi, svippende flot med sin Pisk.

„Der er nok somme, der skal rejse ud at tjene i Morgen," sagde hun og skævede til ham.

„Ja, det er der nok. Saa kan somme da her efter faa Lov at være i Fred for somme."

Hun sad lidt og skævede. „Jeg er vis paa, at somme brøler."

„Saa det er du! Nej, vi giver os ikke af med de Dele her til voreses."

Da han næste Dag havde faaet samlet sine Klæder og Træsko i en Bylt og skulde til at sige Farvel, blev han lige godt saa løjerlig tyk i Halsen. Grete gik og slog med Nakken og var umaadelig kjæk. Nu vel, han skulde vise hende, at han ogsaa var Mand for at holde tæt. „Værsgod, kig du kun," sagde han med Øjnene — „ikke det, der ligner Vand."

Hjulmanden stod med Tommelfingrene i Skjødskinds-

remmen og saa paa ham med et besynderligt Blik. „Lige godt Fa'ens med den Dreng!" Konen gik og trippede omkring ham og strøg ham over Haaret. Hvordan han fik sagt Farvel til dem, vidste han ikke selv, kun saa meget huskede han bag efter, at han havde en Fornemmelse, som alt Blodet blev tappet af ham.

Nu var der kun Grete tilbage. Han havde sat sig for, at han vilde se hende lige ind i det hvide af Øjnene og sige kort og rask „Farvel!" omtrent som man siger: „Jeg vil blæse dig et Stykke!" Det gik ogsaa nogenlunde med Øjnene; men i det han aabnede Munden og skulde til at aflevere det raske Ord, kom der en hel Række underlige Halstriller, der slet ikke hører med til et Farvel. Hun stak Haanden rask frem og satte Nakken til Vejrs; men næppe havde hun rørt ved Spidsen af hans Fingre, før hun gjorde omkring, gjemte Hovedet i Hænderne og fo'r brølende ud i Køkkenet. Hermed var Signalet givet til en almindelig Taareudladning, Jørgen hulkede, saa det rykkede i Nakken paa ham, Hjulmanden fik travlt med at høste og spytte, og Konen stod og lod Taarerne skylle ud i Forklædet.

Men der var ikke noget at stille op: væk skulde han. Plejeforældrene fulgte ham udenfor. Stumpet og tyk, som han var, med Trøjekraven højt oppe i Nakken, og Hatten ned over Ørene stolprede han afsted, med den venstre Arm spændt om den store Bylt og hikkende af Graad. I det han drejede om ved Svinget og kastede et sidste Blik op til det kjære Hjem, kom Grete farende ud og begyndte at trygle og tigge Faderen om noget. Hvad det var, kunde han ikke høre, men Faderen blev urolig, krøede sig i Nakken og saa til sin Kone. Endelig „vævtede" han med Armen og kaldte ham tilbage.

„Det er bedst, at du bliver her, Dreng. Vi faar saa se, hvordan vi faar Fø'en."

Drengen smed Bylten og fo'r ind paa sine Plejeforældre (Grete var atter smuttet ind), klyngede sig op ad dem, hylede som en lille Hund og sæbede sig ind i Ansigtet med en Blanding af Vand og Snavs, der gav ham et højst ejendommeligt Udseende.

Saa lavede Hjulmanden sig til og gik over for at tale med Slagteren og andre vedkommende. Grete kom ind med ophovnede Øjne, men var frisk og kjæk som altid.

De stod lidt og skævede til hinanden, Situationen

var ligegodt lidt underlig; men pludselig tog hun sig en umaadelig vigtig Mine paa og sagde med lavmælet, spodsk Vrængetone:

„Jo-o, du er en slem Fisk, du, til at tage ud at tjene."

Jørgen lærte sin Plejefaders Haandværk og groede fast i det lille rolige Hjem. Grete derimod flagrede tidlig bort fra Reden og slog sine Vinger i Livets frie Luft. I et Par Aar tumlede hun sig i Kjøbstaden, hvor hun en Tid var forlovet med en attenaarig Kontorist, tjente derefter et halvt Aars Tid i en Landsbykro ad Kjøbenhavnskanten og satte omsider i Selskab med et Par andre lette Trækduer Kursen mod Hovedstaden, hvis mnntre Liv altid havde draget hendes unge Sind med al Tillokkelsens Trylleri.

Lise Hjulmands gik hjemme og humpede med et Bind om det ene Knæ og havde sit Læs med at klare Huset.

„Vi kommer til at se at faa Tøsen hjem," sagde Mads Hjulmand.

„Hun vil jo saa nødig, Mads."

„Ja men hun *skal*."

Der kunde glimte et eget haardt Skjær i Hjulmandens Øjne, naar han talte om dette.

I Pinsen kom Grete trækkende med en Bagersvend og hans Søster — „Hr. og Frøken Lassen, to af mine ingtime Venner," som hun kaldte dem, i det hun med et dannet Haandsving forestillede dem for sin Moder og Jørgen. Ved at høre, at Hjulmanden ikke var hjemme udbrød hun med himmelvendte Øjne: „Gud, det var da frygtelig uheldig!" Men at Uheldet ikke klemte hendes Hjærte i nogen høj Grad, kunde ses af Glimtet i hendes Øjne, da hun hviskede sin intime Veninde i Øret, at „saa skulde den ordentlig skære."

Den kjøbenhavnske Tjenestepiges gjennemdannede Dameværesen udfoldede sig i sin hele imponerende Glans i det lille Landsbyhjem og satte Jørgen i en uvis Tilstand af Henrykkelse og Forbavselse. Et mere kritisk Øje end hans vilde hurtig have bidt Mærke i Blækpletterne paa hendes Handsker, de skæve, udtraadte Plader under hendes Fødder og de mange smaa Fryndser, der hang ned fra Skoningen

paa hendes Skjørt, han saa intet af alt dette, han saa kun Silkebaandenes Glanslys og de skrigende Farvers Spil. Men hvad han frem for alt saa, det var de unge, fyldige Formers Ynde, Kindernes Rundinger og Øjnenes skinnende Liv — al den nittenaarige Uimodstaaelighed, der var sprunget ud paa den forhen tynde, langhalsede Blomst.

Konen, der gik og rokkede ved en Stok, fik med et Par Klip med Øjnene lokket Grete med ud i Køkkenet.

„Jeg er saa glad ved at se dig, Grete; men hvad skal vi gjøre ved de to vildfremmede Mennesker?"

„Hvad vi skal gjøre ved dem? Mo'er, tager du saadan imod to af din Datters ingtimeste Venner?"

„Nej, jeg mener kun, hvad vi skal opvarte dem med."

„Du kan da vel faa en Smule Kjød henne hos Slagteren? Kaffe ved jeg da, I har, og jeg har hele min Taske fuld af Wienerbrød, som Lassen har forœret mig."

„Naa ja, vi hitter vel ud af det."

Dagen gik med Spisen, Drikken og Gnadren.

Hen paa Eftermiddagen opvartede Grete med Bajere og kom til sidst susende med fire dampende Glas Toddy. Stemningen slog sig op, Jørgen, der i den senere Tid havde lagt sig efter Musiken, maatte frem med sin Harmonika, og snart tumlede Lassen og Grete sig i en Mazurkas lystige Hvirvler, medens Frøken Kamilla overgivent inklinerede for en af Hjulmandens store Træsko og snurrede sig saa længe rundt med denne Kavallér, at hun til sidst med en høj Hvinen dejsede omkuld i Favnen paa Jørgen.

„H'jane dog, sikken en Staahej!" udbrød Lise og saa hvert Øjeblik ængstelig ud af Vinduet.

Grete havde faaet Lov af sin Madmoder at blive til næste Dag, Lassen og hans Søster maatte derimod tage hjem med Toget samme Aften.

Da Hjulmanden kom hjem, var Støvet sunket, Punschedufften og Cigardampen lukket ud, alt i Orden.

„Her er fine fremmede," sagde Grete.

„Godaften! Ja jeg hørte henne i Byen, at du var kommen hjem. Hvad var det for fremmede, du havde med?"

„Det var en Frøken Lassen og hendes Broder, et rigtig pœnt og dannet Menneske. Hans Fader er Høker paa Kristianshavn og ejer et treetages Sted," skyndte hun sig at oplyse.

Han sad og grundede lidt. „Hvor er Jørgen?"

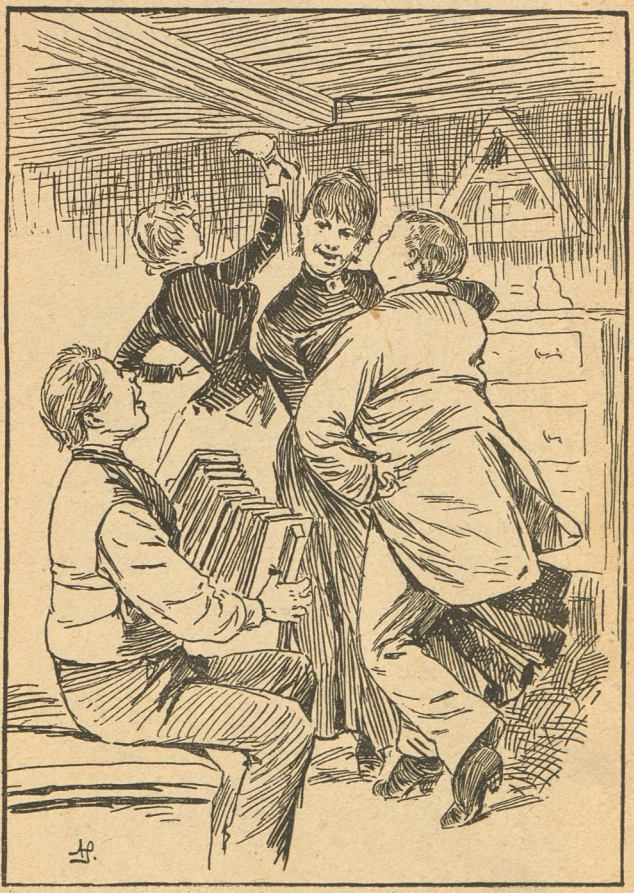

„Han gik hen til Koen," oplyste Lise.

„Vi har jo snakket om," tog Hjulmanden atter fat, „at det var bedst, du kom hjem til den første."

„Hjem? Gu . . . d! jeg kjedede mig ihjel ude i denne Ravnekrog. Det la'er sig desuden ikke praktisere af den simple Grund, at jeg har fæstet mig for næste Maaned hen til den Bager, hvor Lassen arbejder."

„Hvor kunde det falde dig ind? Vi havde jo skrevet dig til."

Line skyndte sig at indføre en Bemærkning om, at det gik nok, hun syntes, det var ligesom lidt bedre med Benet.

Mads gik i Seng uden at sige mere.

„Kunde du ikke tage Strippen og gaa hen og malke for din Mo'er?" spurgte han Datteren næste Middag.

„Malke? Gud! med klar Kjole og Tornure?"

„Naa ja ja."

I Middagsstunden sad Grete og Jørgen og talte sammen i et lunt Havehjørne, bag en Skanse af ungt Stikkelsbærløv. Lys og let faldt Talens Strøm fra Gretes Læber, i det hun slog med Nakken og viftede sig med Solskjærmen. Jørgen sad og drejede paa sine Repliker for at give dem en lille Smule Dannelse, at de dog ikke skulde falde alt for ynkelig igjennem ved Siden af Gretes. Det var dog ogsaa grueligt, at man var saadan et Kjødhoved, der gik her ude og stavrede i al denne Bondeuvidenhed.

Efterhaanden som de kaade Barndomserindringer slyngede sig ud i Talen, faldt Skabagtigheden hos dem begge bort og gav Plads for Hjærtets sunde Naturlighed. Aa Gud, hvor havde de haft mange Batailler sammen! Der var den Gang med Grisen . . . og den Gang med Hyldebøssen . . . og den Gang i Skolen . . . De lo og tjattede hinanden med Hænderne og kunde ikke blive færdige med deres Snak.

Lidt efter lidt fik dog Talen igjen et alvorligere Strøg. Ved at betragte det skjønne Pigeansigt, der blussede af Sundhed, højnede Svendens Bryst sig af en stærk erotisk Trang, isprængt med bitter Uvilje mod den flabede Bagersvend, der havde trængt sig ind paa Enemærker, hvor han ikke havde noget at gjøre.

„Sig mig, Grete, det er da ikke noget med dig og Bageren?"

„Det skulde jeg rigtignok mene."

Hun tog en Guldring frem af sin Portemonnæ og lod den glimte i Solen.

Farven forlod hans Kinder.

„Ha ha ha!" lo hun op i Luften og slog ham paa Skulderen. „Du er et godt Faarehoved, Jørgen. Saa du da ikke den røde Sten?"

Ved at se den dybe Smerte, der laa i hans vandfyldte Øjne, blev hun alligevel underlig grebet og slog over i en hel ny Tone.

„Jørgen," sagde hun og fæstede Fingrene om hans Haandled, „du ved jo godt, det er ikke andet end Kommers; men du er jo alt for ung endnu, lad os vente med det, til du har været Soldat."

Mads Hjulmand var i lang Tid tavs og tvær og gad ikke tage Gretes Navn i sin Mund. Det pinte ham, at den „Fa'ens Tøs" havde vendt Øjne og sagt „Gu . . . d!" da han bad hende om at tage hjem.

Med Lise blev det daarligere Dag for Dag. Jørgen, der nok kunde se, hvor det kneb for hende med at komme ud af Fjerene om Morgenen, gik og snakkede godt for hende. „Bliv kun liggende, Mo'er, jeg skal nok malke Koen og gi'e Grisen." Han gjorde Ild paa, satte Kaffekjedlen over, fejede Stuen og tog saa fat paa Ære og Naver. Hjulmanden, der var for gammel til at arbejde med i Værkstedet, gik sin Kone til Haande den øvrige Del af Dagen, og ved forenet Hjælp fik de tre stilfærdige Mennesker Livet til at glide.

Jørgen gik en Tid og smaasnakkede om at gaa forlods i Tjenesten, men kom dog snart paa det rene med, at han maatte slaa den Ting af Hovedet, da hans Plejeforældre umulig kunde undvære ham.

Datteren saa man ikke mere til i Huset. Hun havde dog ikke Lyst til, skrev hun, at komme hjem og blive „fjekaneret."

Det var en Festdag uden Lige for Jørgen, da han en Søndag i August, iført sine nye, flotte Svendeklæder og med ølkæmmet Pandehaar, satte Kursen mod Kjøbenhavn, hvor han efter forudgaaet skriftlig Melding skulde mødes med Grete og i hendes Selskab nyde Tivolis Glæder.

Med bankende Hjærte ringede han paa hos de Folk, hvor Grete nu tjente, et Par gamle enlige Damer.

„Grete? hun er saamænd ikke hjemme, min kjære; hun er taget i Skoven med et Selskab."

Han kunde ikke forstaa det. Han drev omkring paa Gaden et Par Timers Tid, gik ind paa en Beværtning og sad en Stund og døsede ved en halv Bajer. Saa tog han hjem igjen.

Men et Par Dage efter sendte Grete ham et Brev med tusende rørende Undskyldninger. Hun havde ikke kunnet sige Nej til Indbydelsen uden at „tilsidesætte Høflighedens Regler;" men han vidste jo nok, hvor hendes Tanker havde været hele Dagen. Jørgens Hjærte smeltede ved de nydelige Ord, og hvad der formelig henrykte ham, det var et indlagt farvestraalende Glansbillede med en nymfeagtig Pigeskikkelse, der faldt sin huldt smilende Ridder i Armene med det neden under trykte Udbrud: „Evig din!" Fra den Dag af rejste Jørgen sit Bryst som en Mand, der har Lykken i Sigte. Arbejdet gik for ham som en Leg, Tanken om Grete kredsede over hans Indbildningskraft om Dagen og bølgede som milde Tonestrømme gjennem hans Aftenfantasier. Ofte kunde han i de stille Maaneskinsaftener sidde ensomt ude ved Gavlen og trække sin Harmonika lige til Midnat, hersunken i Anelser og stille, frydefulde Haab.

En Aften i Februar sad Mads Hjulmand og Lise paa hver sin Side af Bilæggerovnen og halvsov, medens Jørgen sad henne ved Bordet og var sysselsat med at radbrække sit Modersmaal.

„Kjæreste Grete.

Da vi ikke haver Hørt noget fra dig i mange maaner. Og jeg Længes saa meget efter at høre fra dig . . ."

Han rettede sig i Vejret, lagde Hovedet paa Sned med en misfornøjet Mundvridning, der vidnede om, at det ikke var med hans Vilje og Vidende, at Linjerne pegede saa højt til Vejrs med den højre Ende.

En Lyd som af listende Trin naaede hans Øren, han skævede hen efter Stuedøren, men da dennes Klinke blev liggende ganske rolig i sit Leje, jog han Pennen ned i Blækflaskens Grødbeholdning og vilde fortsætte, men opdagede i sidste Øjeblik en syltet Flue paa Enden af

Pennen. Medens han var sysselsat med at befri Instrumentet fra dette Dyr, hørtes atter noget mistænkeligt ude fra Forstuen, denne Gang en Lyd som af en dæmpet Vaanden.

„Jeg synes, der er noget, der rører sig ude i Forstuen," sagde Lise.

„Ja jeg synes næsten ogsaa."

Han rejste sig, aabnede Døren og fik i samme Nu Øje paa en tilsneet Kvindeskikkelse, der sad paa en Kartoffelsæk, med en Bylt Klæder ligende ved Fødderne.

„Hvem er det? . . . Grete!" udbrød han og gjorde et Skridt frem.

Lise havde rejst sig. I samme Øjeblik, som hun saa Datteren træde ind i Stuen, opdagede hun, hvad der var i Vejen.

„Gud Fader bevares vel, Grete!" udbrød hun tonløst og sank tilbage paa Stolen.

Da Pigen kom lidt længere frem i Lyset, saa Jørgen ogsaa, hvordan det var fat med hende. Bleg som en Dødning satte han sig paa Bænken, med en Fornemmelse som om hans Hjærte blev omspændt af knugende Jærnfingre. Mads Hjulmand, hvis gamle, svækkede Øjne endnu intet havde opdaget, rettede sig og spurgte:

„Hvad er der paa Færde?"

Han fik intet Svar, Grete stod og famlede med Bylten og vidste ikke, om hun skulde sætte Nakken til Vejrs eller kaste sig ned for hans Fødder og give Taarerne Luft.

„Maa jeg blive hjemme en lille Tid?" spurgte hun omsider.

Den gamle Mand rejste sig, Musklerne knudede sig sammen i hans Ansigt, Knæene vaklede, saa han knapt formaaede at støtte paa Benene. Nu forstod han, hvad der var i Vejen.

„Vi vil ikke gjøre lang Snak af dette," sagde han. „Du kan ligge her i Nat, men du maa være væk i Morgen tidlig, inden Folk kommer op."

Grete begyndte at hæve Næsen; men Lise fik trukket hende med ud i Køkkenet.

„For Gud i Himlens Skyld ti stille! Han kan gjærne slaa dig ihjel."

Jørgen samlede sine Papirer, gik ud i sit Kammer, smed sig paa Sengen og vred sig i onde Tankers Kvaler.

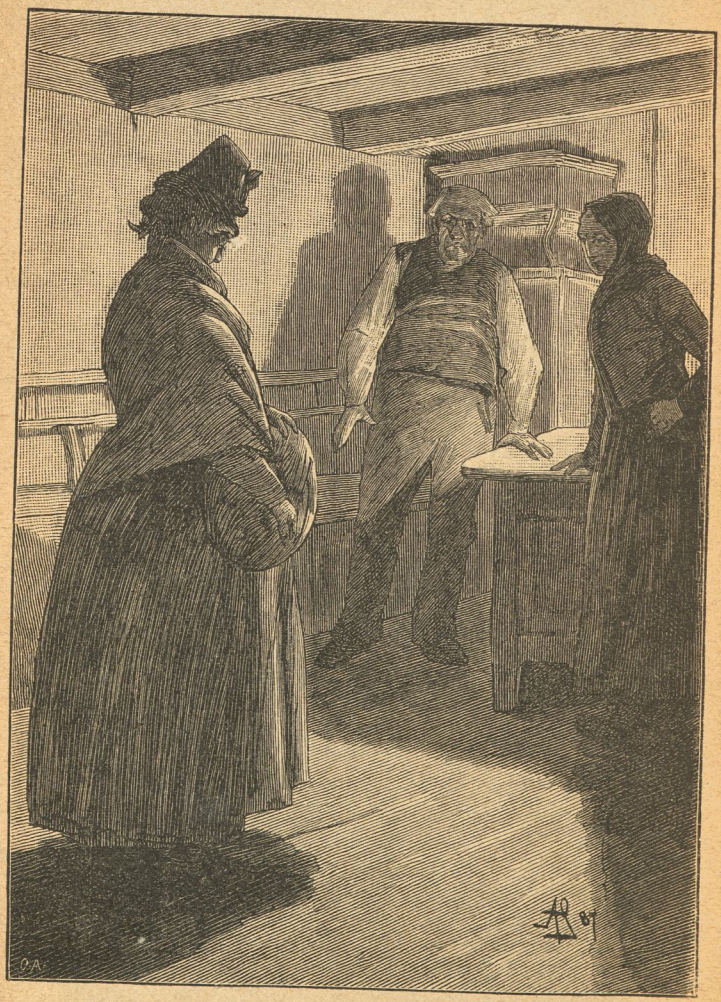

Han fik ikke sovet et Blund; Blodet brændte i hans Aarer og fuste i Hovedet med smertelige Stød mod Hjærnen. Der var Øjeblikke, hvor han kunde have Sind til at fare ind og sætte hende sin knyttede Næve i Panden.

Klokken 5 begyndte det at pusle inde bag Muren. Han hørte Skraben af Ildtangen mod Kakkelovnens Sider, Faldet af Kaffekjedlens Hank og Klirren af Kopper. Men hvad var det? Lød der ikke Savstrøg ude fra Værkstedet? Han sprang op og kiggede over mod Sidebygningen. Jo ganske rigtig — der stod den gamle inde og trak Saven ved en Tællepraas. Han havde altsaa ikke kunnet „bere sig" længer i Sengen. En to tre var han i Trøjen og ovre hos den gamle, der besvarede hans Godmorgen med et kort Strubegrynt.

Jørgen stod en Stund i Døren og saa ud over Markerne. Det var stille, tindrende klart Vejr, Jorden laa dækket af et fint Hageldrys, Stjærnerne glimtede som Millioner milde Øjne, og ovre i Øst begyndte et lysegult, metalliskt Skjær at brede sig i vifteformige Striber over Himlen.

Pludselig aabnedes Gangdøren. Hulkende, med Hovedet indbundet i et sort Uldtørklæde traadte Grete ud.

Jørgen trak sig et Skridt til Siden, krummede sig og tog fat i Vindueskarmen. Da hun var naaet ned over Gaarden og var kommen et lille Stykke hen ad Vejen, gik han uden for.

Og ved at se hende gaa der med Bylten under Armen, med Hovedet dukket, hulkende og sønderknust, følte han sig pludselig grebet af et gammelt Minde, der gik bævende gjennem alle Fibre og jog som et smeltende Aandepust hen over hans Sjæl.

„Grete!" kaldte han og gik ned imod hende. „Vi faar se . . . vi faar se at snakke for Fa'er."

Det blev Jørgen, der kom til at kjøre Natte- og Dagsrejser i den Tid Grete laa. Det fik saa være. Men da han en Dag kjørte til Kjøbstaden for at hente en sort Kiste, syntes han, det var gaaet for vidt med Kjørslerne.

Han saa paa en hel Del Kranse. Jomfruen vinsede

omkring, lagde en og tog en anden og udstødte alt imellem et lille passende Suk, der leveredes gratis.

Jørgen stod med en til 1 Kr. og læste:

„Hvad der bæved udi dit Sind,
da du nærmed dig Himmellaagen,
det er prentet af Herren ind,
dejlig staar det i Himmelbogen.
Brat du segned for Dødens Pil,
bort fra Smerte og Synd og Klage;
Ungdomsdrømme og Barnesmil,
Mindets Glæde vi har tilbage!"

Taarerne gled i stille, klare Strømme ned over hans Kinder.

„Ja, det er yndige Ord," sagde Jomfruen. „Her er ogsaa en med et dejligt Vers: „Højt du flyver i Himlens Sfære . . ."

„Nej, det skal være denne," sagde Jørgen.

Humor.

„Mine Herrer", sagde en Kjøbmand, som trak sig tilbage fra Forretningerne, til sine unge Efterfølgere, „jeg kan forsikre Dem, at i Handelen er Ærlighed den bedste Politik". Og saa føjede han til: „Jeg ved det, thi jeg har ogsaa prøvet den anden Maade".

Kreditoren: „Nu træffer jeg Dem her ved et overdaadigt Maaltid, Hr. Baron, mens Deres Bankerot staar for Døren! Skammer De Dem virkelig ikke ved at lade Champagnen knalde, mens De allerede i flere Maaneder ikke har betalt Deres Regninger?" — Baronen (meget rolig): „Hm — hvem siger Dem da, at jeg betaler Champagnen?"

Der er kun faa Ting, som en Mand, der virkelig elsker Friheden, ser paa med større Tilfredshed, end et tomt Fuglebur.

Kun en Spillemand.

Af J. Davidsen.

Med et Portræt.

For en Snes Aar siden eller saa omtrent besøgte jeg paa en Udenlandsreise Dresden. Selvfølgelig var Dresdener Galleriet det første Sted, jeg gjæstede under de to Dages Ophold i den smukke By. Dresdener Galleriet er jo for Turister det samme som i gamle Dage Paven i Rom. Det falder mig ikke ind at beskrive det Indtryk, jeg modtog af denne sikkert eneståaende Samling af de ypperste Kunstværker, det hører ikke herhen. Imidlertid var der et enkelt Billede, en Portrætfigur af Rubens, der særlig fængslede min Opmærksomhed. Det forestillede en hollandsk Patricier eller Øvrighedsperson, iført den maleriske Dragt fra det 16de Aarhundrede, Rubens Tidsalder, som han saa eneståaende og saa virkningsfuldt i Farvespil og Drapperi forstod at gjengive. Det var dog ikke den ypperlige Kunst, der her særlig udøvede sin Virkning paa mig. Det var Portrættets Ansigtstræk jeg troede at gjenkjende. Jeg brød mit Hoved med at udfinde, hvem det saa paafaldende lignede, atter og atter vendte jeg tilbage til Billedet, der var ophængt i et af de større Sale, og pludselig gik det op for mig, hvem det var. Glad over min Opdagelse, raabte jeg „Funtus!“ saa høit, at Folk, der passerede forbi, hørte det og sagtens troede, at jeg var gal. Nu vidste jeg, hvem det lignede op ad Dage, det var min gamle Ven Fløite-Karl, ikke just som han gik og stod, thi den Kostume, hvori han til daglig Brug virkede, var helt forskjelligt fra den hollandske Patriciers med denne brede opkrampede Hat med Fjer, med denne glimrende Peltsværkskaabe, med Fløils Knæbenklæder, Sviккelstrømper og Sko med Brillantes-Spænder, Kaarde ved Siden. Men Ansigtstrækkene, de buskede Øine, den lange fremstaaende Næse, Skjægget var ganske det samme som hos Fløite-Karl. Det var en Portrætlighed, som om en udmærket Kunstner her havde malet ham.

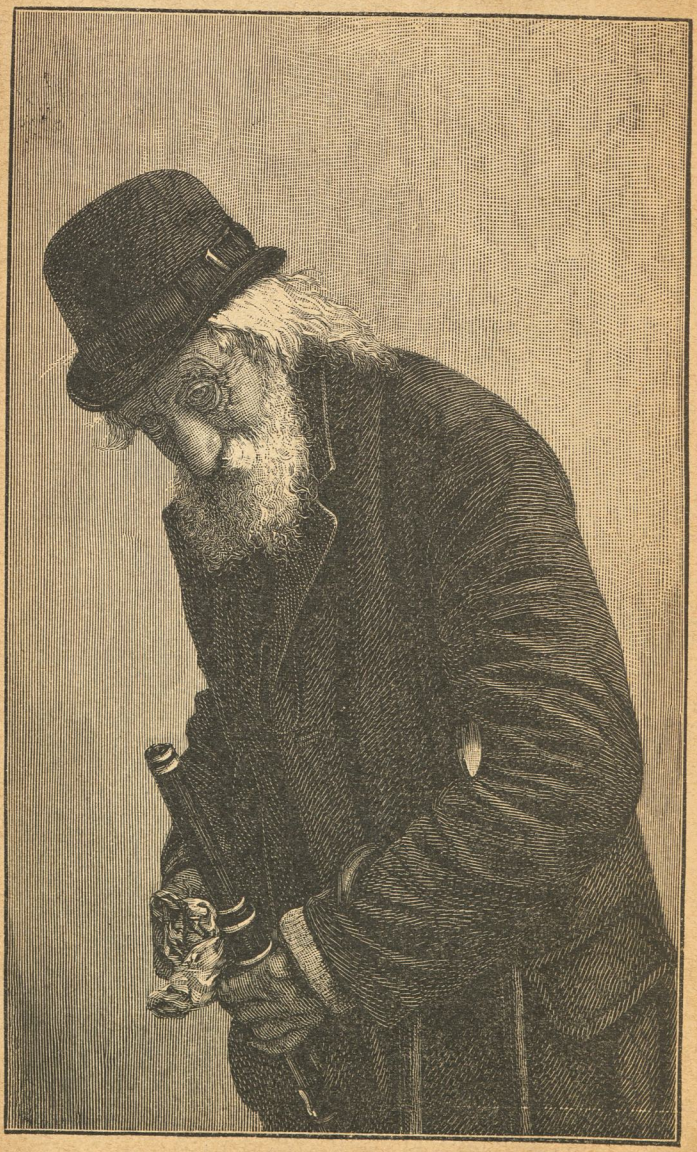

Ligheden var saa paafaldende, at jeg begyndte at spekulere paa, hvordan den muligen var fremkommen. Med Et faldt der mig ind, skulde det ikke være en af Fløite-Karls Forfædre, som Rubens her har foreviget. Fløite-Karls Navn er jo Kattentid. Det er ganske vist et hollandsk Navn, og saa forekom det mig, at jeg et eller andet Sted havde læst om en Kattentid, der havde spillet en Rolle i Nederlandenes Historie under Philip den Andens Regimente. Det var jo slet ikke umuligt, mente jeg, at Fløite-Karl er hans Ætling. Slige Forandringer i Kaar forekommer jo ikke saa sjældent. Selv nu træffer man Slægtninge af fornemme Familier, der for at opholde Livet indtage de mest underordnede Stillinger. Man hører om Grever, som ere Opvartere, om Prindsesser, som ere Café-Chantan-Sangerinder, og hvormeget maa det ikke have været Tilfældet paa en Tid, da hensynsløs politisk Forfølgelse og Tyranni tvang mange ansete Familier til at forlade deres Fædreland, og som oftest, fordi deres Godser og Formue vare lagte under Beslag, maatte friste en sørgelig, deres tidligere Stilling modsat Existents i et fremmed Land. Man veed jo ogsaa, at ikke faa hollandske Familier i det 16de og 17de Aarhundrede søgte Ophold i Danmark og i Norge, og jeg indseer aldeles ikke, hvorfor det ikke ogsaa skulde have været Tilfælde med den, hvoraf Fløite-Karl mulig er en Ætling.

Maaske vil man dog finde, at min Slutning af den nævnte Lighed mellem Rubens' Billede og den omvandrende Musiker, som vi alle kjende under Navn af Fløite-Karl, var temmelig dristig, men jeg havde jo ogsaa en anden Grund, hentet fra hans Navn, og dertil kan jeg føie, at Fløite-Karl i hele sit Væsen og Optræden havde noget, der tydede paa en bedre Afstamning, end den, hans Levevei henviser til, og som ogsaa er den almindelige for den Slags Folk. Naar han i Byens Gaarde blæste sit Instrument, var der ikke Noget i hans Fagter, som mindede om det, hvorved deslige Friluftskunstnere søge at tildrage sig Folks Medlidenhed. Han saae ikke bønfaldende op til Vinduerne, han skuttede sig ikke, som det jo er de Folks Skik og Brug, Gaven, der raktes ham, modtog han som en selvfølgelig Betaling for hans Præstationer til hans Publikums Fornøielse, og naar de kastedes ud til ham fra Vinduerne, lod han dem ligge, indtil han var færdig med sit Spil. Der var en vis Noblesse udbredt

over hans hele Holdning, tillige en Ærværdighed, der skyldtes hans karakteristiske og smukke Ansigtstræk, hans hvide Haar, og der var sikkert ikke faa, der havde Følelsen af, at han ikke blot havde kjendt bedre Tider, men ogsaa, at han var af hvad man kalder af god Familie. Det var idetmindste mit Indtryk, og saaledes vil man ogsaa kunne forstaa den Slutning, jeg drog ved at se den omtalte Lighed mellem ham og Rubens' Portrætfigur.

Dog skal jeg erkjende, at min Tro blev noget rokket, da jeg en Gang spurgte ham, om han ikke nedstammede fra en hollandsk Familie. Det var paa det nu med Jorden jævnede „Enighedsværn", hvor jeg og nogle Bekjendte vare komne sammen for at faa os et Slag Kegler. Allerbedst som vi vare i Gang med Spillet, hørte vi en Fløites Toner ude i Haven, og det varede ikke længe før vi havde Fløite-Karl i vort Samfund, diverterende os med lidt Spil. Det var saadan hans Manér. Egenlig holdt han ikke saameget af at gaa om i Gaardene, han indfandt sig helst paa offenlige Steder, hvor der herskede lidt Gemytlighed, og hvor han vidste, at hans Spil vilde være velkomment. Under en Pause gav jeg mig i Snak med ham, og gjorde ham da Spørgsmaalet. Det var næsten som om han blev lidt vred. „Er jeg skabt som en Hollænder?" svarede han. Han forsikrede, at han var af god dansk Familie, og da jeg indvendte, at det kunde han jo godt være, selv om hans Tip-Oldefader havde været en Hollænder, saa vilde han Intet høre derom. Overhoved vilde han ikke indlade sig paa at fortælle Noget om sin Afstamning. Det var ham aabenbart imod, som ogsaa at fortælle om, hvad der havde bragt ham til at blive omvandrende Musikant.

At der hvilede en vis Hemmelighed over hans Liv, er jeg ikke ene om at formode. Men dette vil maaske aldrig opklares. Saameget syntes efter hans hele Væsen klart, at han i sin Ungdom havde kjendt bedre Dage. Hvad der ogsaa taler derfor, var at han, trods mange Opfordringer, ikke sluttede sig til nogen af de Musikantselskaber, Bierfidlere og Sangere, som i min Ungdom drog om i Gaardene og opvartede med Musik og Sang, og som man nu ikke kjender noget til, fordi Politiet har fundet sligt stridende mod god Orden, og fordi der desuden nu er rig Anvendelse for deslige ambulante Kunstnere paa Sangertribuner og Beværtningssteder. Karl Kattentid

vilde ikke alliere sig med saadanne Vagabonder. Det var under hans Værdighed, mente han formodentlig, han var Solospiller og en saadan vilde han vedblive at være i Ordets egentlige Forstand.

Og saaledes havde han færdes langt over en Menneskealder, indtil Aarenes Magt havde krummet hans Ryg og bragt hans Embochure — det er nok det tekniske Udtryk — i yderlig Forfald. Han spillede ikke saa galt, da han var ved sine Kræfters fulde Brug, og ved en Kunstner af hans Art ser man jo mere paa Villien end paa Evnen. I sin Ungdom havde han nok ogsaa dyrket andre Instrumenter, Violin og Guitar, thi disse fandtes i et Skab i hans Bolig i Baghuset til et lille Hus i Landemærket (Nr. 51).

Denne Bolig var lille og kneben. Hele Bohavet bestod af en brøstfældig Seng og et Par Stole og et Bord, hvorpaa laa hans Fløiter og Nodeblade. Henad Loftet var trukket Snore, hvorpaa der hang hans Garderobe, en Samling gamle Klæder. Der manglede ikke paa Støv og Spindelvæv, og det lod ogsaa til som om dette hørte med til hans Livsbetingelser. I alt Fald befandt han sig vel i disse Omgivelser, han forlangte ingen bedre, sagde han idetmindste. Om det var hans virkelige Mening skal jeg lade være usagt. Her havde han boet i mange Aar, henved fyrretyve efterat han ved Døden mistede sin Hustru. Han boede der tilsidst frit. Da han blev firsindstyve Aar, forundte hans skikkelige Vært ham denne Gave, og det varede indtil han en Morgen i Begyndelsen af Mai 1887 fandtes død i sin Seng.

Forinden havde han, som han selv forsikrede, næsten aldrig været syg. Dette skyldtes sikkert ikke blot hans Færden i den frie Luft fra den tidlige Morgenstund til sent paa Aftenen, men ogsaa hans yderst tarvelige Levemaade. Lidt Hvedebrød, en Kop Kaffe, maaske ogsaa en lille Snaps og meget sjeldent et Maaltid varm Mad, havde i mange Aar været hans Fødemidler. Han var altid i godt Humør, og var god navnlig mod Husets Børn, som gjærne gjæstede ham, naar han en sjælden Gang var hjemme.

Var hans Ydre tidligere karakteristisk og ejendommeligt, var det endnu mere i hans høie Oldingealder. Ingen kunde undlade at lægge Mærke til denne krumbøiede Skikkelse, der saa at sige stagede sig frem gjennem Gaderne ved Hjælp af to Stokke. Endnu havde han sin Fløite ved

Bryſtet naar han færdedes ude, ſkjøndt han ikke mere kunde bruge den. Han ſaa ſaaledes ganſke viſt meget affældig ud, men hans Øine havde endnu et livligt og bevidſt Udtryk, og havde han ogſaa ondt ved at tale, ſaa vidnede dog det han ſagde om, at han var ved ſin Forſtands fulde Brug; kun hans Hukommelſe ſyntes ſløvet.

Det er godt at forſtaa, at hans Ydre og Figur har været lokkende for Kunſtnere. Han har ſaaledes tjent til Model for et Par Munkefigurer paa to italienſke Genrebilleder, malede af Etatsraad Carl Bloch. Samme ſtore Kunſtner har tillige malet hans Portræt ſom Fløiteſpiller, der ſaavidt vides er i en herværende rig Bankiers Beſiddelſe, og ved den ſidſte Foraarsudſtilling var der et meget ſmukt Portræt, malet af Valdemar Kornerup.

Da han den 2den Decbr. 1886 blev 91 Aar gammel, og Bladene havde gjort opmærkſom derpaa, ſlød der ret rundelige Gaver ind til den gamle Mand. En kort Tid derefter mødte Kronprindſen ham paa ſin Vei, ſtandſede ham, ſpurgte ham venligt hvorledes han befandt ſig og rakte ham en Gave. Denne, ſkal Fløitekarl have ſagt, var jo rigtignok velkommen, men at Kronprindſen havde tiltalt ham og været ſaa naadig imod ham, det var dog noget, ſom var ham langt kjærere.

En gyldig Grund.

Fru Signe Læſſøe ſkriver i et af ſine Breve: „En lille Tildragelſe ſkete forleden Dag, ſom gav Anledning til den herligſte Anekdote, jeg i mit Liv har hørt. Præſten Rothe gik paa Gaden og ſaa' nogle Gadedrenge af Rendeſtensſnavs bygge en Kirke; han . . . ſagde: „Børn, dér bygger I jo en Kirke; nu ſkulde I lave en Præſt med.“ „Nej,“ ſvarede Børnene, „dertil have vi ikke Snavs nok.“ . . . Rothe blev ſaa lykkelig, at han fortæller det til Enhver, han ſer.“

Krigsassessoren.

Novellette af **Rudolf Schmidt**.

Med Illustrationer af Alfred Schmidt.

I Inspektørboligen til den nye, af Søfartsforeningen opførte Stiftelse sad han ved Skrivebordet den udslagne Formiddag med Dagslyset skinnende paa sin rødskjoldede Skaldepande, vigtig og selvbevidst, altid med Papirer og Regnskaber foran sig, men dog som oftest læsende i det lille Morgenblad, han holdt. Selv om han slet ikke gjorde Noget ved Papirerne, laa de imidlertid for ham, evig og uafladelig. Havde de givet ham Meget at skaffe, vilde det have været hans inderste Tilbøjelighed imod; derimod saa' han grumme gjerne, at det tog sig ud derefter, og til den Ende sad han, naar han netop ikke spiste, sov til Middag, eller gik sig en Tur, bestandig ved

det Skrivebord med Pennen i Haanden, enten han saa brugte den eller ej — bred, blusfende, brøsig, med strid Selvfølelse i hvert eneste Haar af de kortklippede, graa, som Skobørster dannede Bakkenbarter og lurede med et hurtigt Blik fra sine rødkantede Øjne efter, hvad Virkning Synet af hans behagelige Person gjorde paa Stiftelsens forbivandrende Beboere; at Inspektørboligen laa saadan sidevendt en Snes Alen foran den egentlige Hovedbygning og muliggjorde et uafladeligt Opsyn, var saa ganske efter hans Sind! Saa sad han da der med rundt, rødt Hoved, runde teglrøde Kinder, rund af Statur ikke mindre end af Ansigt, og saasom han idelig bredte sig ved det Bord saa kuglerund med Pennen i Næven, havde en ung Kontorist, hvis Tante boede i Stiftelsen, døbt ham: „Skrivekuglen".

Hans yngre Aar havde ingenlunde været helligede et stillesiddende Liv. Han havde som Baadsmand faret Jorden rundt med „Galathea", hvad der havde efterladt et afgjort Mærke af Ufremkommelighed paa hans Person, og han var efter lang og god Tjeneste omsider avanceret til Overkanonér. Paa hans Forhold havde der aldrig været Noget at udsætte. Lige fra sin Ansættelses første Dag havde han været den skinbarlige „Tjeneste", legemliggjort i en Dragt af flosset mørkeblaat Klæde med glinsende Ankerknapper — stram, strix, nøjeseende, ivrig, yndet af Overordnede og skumlet over i Krogene af sine Undergivne. Det Sidste just ikke saa meget, fordi han var „en haard Regl", for „haarde Regle" høre nu engang til i Marinen, og yndes selv af dem, der mærke Presset; nej, naar han var ilde lidt, var det fordi han røgtede Tjenestens Krav med en besynderlig Gave til rent personlig at fose og tirre; men i hans nye civile Bestilling var denne Gave dog først rigtig sprungen i Blomst.

I rigtig Erkjendelse af, at her var Noget for ham, havde han grebet til med begge Hænder, da der, som han var lige ved at falde for Aldersgrænsen, bødes ham denne Plads som Inspektør, der vilde sætte ham i Stand til at øve en hel Masse selvtagen Myndighed og være ubehagelig mod Stiftelsens aldrende Beboere fra Morgen til Aften. Men hvor emsig han end var i at røgte sit Kald, blev han dog altid knusende gal, naar Nogen kaldte ham „Hr. Inspektør". Assessor, Krigsassessor var han, og det vilde han kaldes!

Sagen var, at den Udnævnelse opfyldte ham fra

hans inderste Hjerterod til hans yderstr Porer; den formelig svedte ud af ham. Som de Fleste i denne Verden, havde han ingensinde gjort sig nogen særlig Tanke om, hvordan han egenlig vilde ende. Han havde i sin Tid faaet Tegnet for god og tro Tjeneste, han var en Del Aar senere bleven benaadet med Dannebrogsmændenes Hæderstegn, og han var tilfreds. Da han saa ved sin Afsked erholdt Titelen af Krigsassessor, niende Rangklasse Nummer fire, blev han ved Synet af den kongelige Underskrift overvældet, hjertegreben, perplex indtil Rørelse. Og da Løjtnant Justesen, som altid var saa gemytlig og ved Datterens Konfirmation endog havde kiget ind, slog ham paa Skulderen med det Udraab: „Nu er De jo formelig kommen i Statskalenderen, Villumsen!" — var han nær faldet ham om Halsen. — Hvad Statskalenderen var for en Ting, vidste han forøvrigt ikke og fik det aldrig at vide.

Han havde jo nemlig den tydeligste Følelse af at være rykket op i en Tilværelse af højere Orden, som han aldrig i sit Liv havde drømt om at blive delagtig i; og for en Mand, der hørte til Samfundets Ypperste, passede det sig ikke at gjøre Spørgsmaal, der muligvis kunde være dumme: det vidste han! Paa Grund af sit Ubekjendtskab med Statskalenderen fik han da heller aldrig noget rigtigt Indtryk af, at niende Rangklasse Nummer fire var saa betænkelig nær ved Bunden af Bøtten og ved en sindrig Mangfoldighed af Mellemlag skilt fra den rigtig fine Portion. Uden at nages af nogen Tvivl frydede han sig oprigtig over netop at til høre den. I sine yngre Dage havde han altid forestillet sig en Assessor som en Mand, der sad med rød Kaabe paa en høj Stol og førte myndig Tale. Rød Kaabe bar han jo rigtignok ikke; men han havde Majestætens Underskrift for, at han var Assessor ligesom andre Assessorer. Om Betydningen af Rangforordningens „andre" var han saa heldig ingen Anelse at have, og aldrig ere Penge betalte med større Fornøjelse end den, hvormed han erlagde sine tolv Kroner i Rangskat.

Og saa kom dette Tilbud til om at blive Inspektør med en hyggelig Fribolig og et Pengevederlag, der saa kjønt afrundede den ham tilfaldne Pension! Som han der sad og holdt Udkig, frembød han det sjeldne Syn af en Mand, hvis Ønsker og Begjæringer Tilværelsen har

opfyldt indtil den yderste Grænse af ethvert rimeligt Forlangende. Han var da ogsaa saa absolut tilfreds. Paa den røde Kaabe maatte han jo vistnok give Afkald; men fra sin voxdugbetrukne Stol førte han en i Sandhed myndig Tale.

Og selv naar han kom udenfor sine Enemærker; naar han ud paa Eftermiddagen gik sig en Tur med sin tykke, sølvknappede Stok under Armen og den nubrede mørkeblaa Dyffelsfrakke paa, over hvis Fløjlskrave den spændte Hud paa hans røde Hals bugnede frem og gav ham, endog bagfra, et vellykket Præg af kalkunsk Brøsighed — naar han ud paa Eftermiddagen med knejsende Kobberpande vandrede ned ad Gaden, struttede han, ogsaa da, indtil Bristefærdighed af Selvfølelse, hvad der undertiden i de Forbigaaendes Ansigter fremkaldte et tilbageholdt Smil, som gav ham Anledning til skarpt at mønstre dem med sine hvasse Øjne, som vilde han spørge dem, om de vidste, hvad Mand de egenlig havde for sig. Straxʒ efter sin Udnævnelse havde han for første Gang i sit Liv anskaffet sig en høj sort Silkehat; men hvorvel det vedblivende var hans Hjertensmening, at en Assessor egenlig aldrig burde vise sig for Folket uden med saadant et Taarn paa, saa trykkede den dog hans Kuglehoved saa stærkt, at han til daglig Brug gik med en lav, rundpullet Filthat, med hvilken han dog ogsaa saa' ubegribelig selvvigtig ud.

Hans Ægtehalvdel var vindtør og mager; men i Selvfølelse lignede hun ham ganske. Det randt hende aldrig i Hu, at hun endnu for slet ikke saa mange Aar tilbage blev kaldt „Mor Villumsen" og vaskede, endog for jævne Borgerfolk. For hende var hine mange Aar i Nyboder en bleg Forudtilværelse, der slet ikke kom hendes nuværende og egenlige Liv ved. Og var der blandt dem af Stiftelsens kvindelige Beboere, som ydmygt bejlede til Fru Assessorindens Gunst, for ad en Omvej at opnaa Et og Andet hos Selvherskeren paa den voxdugbetrukne Stol, Nogen, der blot ymtede et eneste Ord om Tulipangade, saa var Andragendet aldeles sikkert paa ikke at blive bevilget.

Den, der tog sig bedst i Ophøjelsen, var Datteren Vilhelmine, en ret kjøn Pige, der forenede Faderens Legemsfylde med en efter Moderen arvet rank Vext.

Vilhelmine blev næsten flov, naar man kaldte hende „Frøken Villumsen", hvad saavel de gamle Mennesker i

Stiftelsen som de Handlende i Nærheden dog ingensinde forsømte. Naar hun med opsmøgede Ærmer polerede Vinduer eller barhovedet vimsede over Gaden for i en Fart at hente et Par Flasker bajersk Øl hos Urtekræmmeren, tog hun sig ligefrem godt ud; og, i Forbigaaende sagt, det var paa ingen Maade nogen Sjeldenhed, at hun polerede Vinduer eller gik Byærinder. Til at holde Tjenestepige havde Krigsassessoren alligevel ikke Raad, det faldt ham heller ikke ind. Overhovedet var der over det Villumsenske Hus langt flere Mindelser om Tulipangade, end den nys udnævnte Inspektør og hans Ægtehalvdel anede.

Men eftersom de ikke vare sig det bevidst, anfægtede det dem heller ikke; Intetsomhelst gjorde Skaar i den kry, selvsikre Magtfølelse, der lod Ægteparret brede sig omtrent som et Par struttende Tjørnebuske, der ingensinde har gjort Havesaxens Bekjendtskab.

Krigsassessorens Følelser i Forhold til Assessorinden havde muligvis engang været af en varmere Beskaffenhed; men i Tidens Løb vare de blevne afdæmpede til en vis nedladende Velvilje, som en Mand, der har et svimlende stort Indtryk af sig selv, vanskelig kan undlade at nære for et andet Væsen, der er svimmel akkurat af det Samme. Alt, hvad der i hans Natur rummedes af Ømhed og Hengivenhed, var i al Oprigtighed samlet om Vilhelmine.

Det var for at skaffe Pigebarnet en Smule Omgang, der svarede til hendes „Stand", at han lod sig indmelde i „Foreningen for borgerlig Selskabelighed", og det var i Anledning af Vilhelmine, at han skulde opleve sit Livs store Ydmygelse.

„Foreningen for borgerlig Selskabelighed" agtede at holde sit første Vinterbal. Vilhelmine skulde med — det stod fast og urokkeligt; alle underordnede Bestemmelser ved det store Forehavende viste sig derimod at være megen Foranderlighed undergivne.

Hvad Vilhelmine skulde have paa, hvad Assessorinden skulde have paa, det var vanskelige og indviklede Spørgsmaal, som mindst et Par Gange om Dagen satte Huset paa den anden Ende. Naar det ellers i Familien gjaldt at tage en Bestemmelse, var Krigsassessorren vant til at optræde som en Skibschef paa sit Kommandobræt; men overfor de Spørgsmaal, som her laa for, gjaldt hans brysk Afgjørelser til Wandsbeck. Den gamle Selvherfker

stod overfor det Ubekjendte: Strimler, Kniplinger, Pibeskjørter, Handsker, Overstykker og Kjoleliv; han hildedes baade af Kone og Datter i de snedigste Baghold, hvorover han blev hidsig og filtrede sig saadan ind i sit eget Vrøvl, at han omsider hverken vidste ud eller ind, men prustende trak sig tilbage til den voxdugbetrukne Stol; og uagtet de halvfjerdsindstyve Kroner, der maate udtages af Sparekassen for at tilvejebringe en standsmæssig Repræsentation, allerede vare nok til at gjøre ham gal i Skralden, saa vare Pengene dog afgjort nok det Mindste af det.

Det var fjorten kjedsommelige Dage at komme igjennem. Begge de Gamle vare pirrelige indtil det Yderste, og Vilhelmine græd ofte i Smug sine modige Taarer, og dog fandt det hele Staahej jo Sted udelukkende for at skaffe hende den Fornøjelse. I al Uskyldighed glædte hun sig ogsaa dertil, drømte om Natten, at hun svang sig i Lysekronernes Glans og vaagnede med ligesom en Brusen af Musik i sine Øren. — Samlivet med de to Gamle var lidt trangt.

Den store Aften kom. Krigsassessoren stod i de flunkende nye sorte Klæder, hvortil han havde ladet tage Maal samme Dag, Silkehatten blev kjøbt. Paa hans brede Bringe prangede Dannebrogsmændenes Hæderstegn, Krigsmedaljen samt Tegnet for et vist Antal Aars tro Tjeneste — Attributer, der ved selskabelige Sammenkomster i Nyboder altid havde indbragt ham al mulig Honnør. Assessorinden var iført sit franske Sjal, der ligeledes nød megen Anseelse i Nyboder, og paa hendes sorte uldne Kjole var der riet Blonder for Hænderne, hvis graa, fortørrede Fingre stak i et Par smørgule Handsker, som havde kostet halvtredje Krone og faldt ganske utrolig i Øjnene. Vilhelmine gav den nedringede lyseblaa Balkjole med de korte Halværmer, over hvilke det hvide Silkesjal var kastet, et vist Tække, skjønt Armene unægtelig vare lidt røde. Dér stod de da alle tre, stramme og pudsede, og ventede, opfyldte af en klam Forlegenhed, de ikke formaaede at ryste af sig, paa Drosken.

Da Drosken omsider kom, følte Krigsassessoren sig, for at øve Modvirkning, saa inderlig oplagt til at skælde Kusken ud og tog som Indledning sit Sølvcylinder-Uhr frem; men han maatte æde sine vrede Ord i sig, inden han havde faaet dem afleverede: Viseren pegede nøjagtig paa det opgivne Klokkeslet; det var bare Familjen, der

var bleven for tidlig færdig; men denne Opdagelse gjorde ikke Stemningen bedre.

Egenlig havde Krigsassessoren ventet sig Noget i Retning af Modtagelse fra Bestyrelsens Side; han maatte imidlertid ganske som enhver Anden ved Indgangen til Festsalen forevise sit Medlemskort og drev saa med sine kvindelige Ledsagere temmelig ubemærket om, hvad der kun havde til Følge, at han knejsede med dobbelt Brøstighed, da han omsider tog Sæde paa den rundt om Væggen løbende Bænk med Vilhelmine i god Behold anbragt imellem Assessorinden og ham selv.

Men saa' han udfordrende paa Forsamlingen, saa begyndte Forsamlingen efterhaanden ogsaa at se temmelig frimodig paa ham. Han holdt nok af Opmærksomhed; men denne huede ham ikke, og om han end i sit Ydre forblev lige kry, begyndte han dog lønlig at spørge sig selv, hvad der vel kunde være i Vejen. Hvad Assessorinden angik, saa holdt hun sig ikke nær saa stiv. Lysenes Mangfoldighed, de ophængte Faner og Skjolde, den hele summende Stimmel fremkaldte med Et en ydmyg Mindelse om Tulipangade, og idet hun pudsede sin Næse med sit nye Festlommetørklæde, paakom der hende en uforklarlig Mistillid til de Smørgule.

Balinspektøren klappede i Hænderne; Herrerne bød Damerne op, Musiken faldt ind, og i højtidelig Polonæse vandrede de danselystne Par Salen rundt.

Hverken til Polonæsen eller nogen af de følgende Ture blev Vilhelmine engageret, og de mange Blikke, som fra alle Kanter rettedes imod Familjen, gjorde den arme Pige helt daanefærdig. Pludselig sagde hendes kvindelige Instinkt hende, hvad der var i Vejen.

„Fader!" hviskede hun beklemt.

Den Stemme syntes Krigsassessoren ikke om, han vendte sig arrig om imod hende.

„Fader!" vedblev Vilhelmine med bævende Mund, „Du — — er den Eneste, der har — — Frakke paa."

Saaledes forholdt det sig i Virkeligheden. Foreningens Medlemmer bestode af Haandværkere, Kontorister, Urtekræmmere, Manufakturhandlere, blandt hvilke et Par Smaagrosserere og to, tre kongelige Fuldmægtige ragede op som Matadorer; men i Kjole vare de Allesammen, nogle i temmelig gammeldags med utilladelig spidse Skjøder; ligefuldt: Kjole var det. Selv Guldsmeden ovre paa

Hjørnet, som i Forgaars havde gjort Vilhelmines ene Drelok i Stand og med høflig Tak oppebaaret 35 Øre i Betaling, stod der kjoleklædt mellem nogle Andre i Salens ene Hjørne og flottede sig med et spodsk Grin.

Det Sæt sorte Klæder, Krigsassessoren havde anskaffet sig, var det første, han bar i sit Liv. Klædet i Frakke, Vest og Buxer var rigtig godt, fint Klæde; men Frakken var nu engang ingen Kjole: om en Kjoles absolute Nødvendighed som selskabeligt Tilbehør havde den forhenværende Overkanoner ingensinde drømt. Og nu stod alle de Snodderter der og uglesaa' smaagrinende en dekoreret Mand, den eneste dekorerede blandt dem Alle!

Ogsaa dette havde sin Rigtighed, men tjente bare til at vække yderligere Opmærksomhed for Frakken. „Den borgerlige Selskabeligheds Medlemmer" naaede ikke op i de Regioner af Samfundet, hvor Ridderkors drysse ned; men de vare alle som En altfor selskabeligt højstrøbende til ikke at se ned paa Dannebrogsmændenes Hæderstegn med Ringeagt og Haan, og i Fuldmægtigenes og Kolonialhandlernes Kreds var det egenlig det usalige Sølvkors, der lokkede Vittighederne frem.

Vilhelmine ønskede sig langt bort, Assessorinden fik en voxende Fornemmelse af Tulipangade; men Krigsassessoren holdt ud og vendte i en stiv Klokketime med uformindsket Trods sin blanke Kobberpande mod den Omverden, der lod hans Datter sidde og rettede nærgaaende Blikke mod ham selv. Da der saa indtraadte et Ophold i Dansen, under hvilket galante Kavalerer hentede Limonade og Is til deres Damer, gav han Vilhelmine et Puf, som Pigebarnet lod gaa videre til sin Moder, og i samme Nu rejste de sig paa én Gang alle tre, men ingenlunde, som Krigsassessorens to Ledsagerske mente, for at tage hjem. Knejsende og bred vandrede han i skraa Linje tværs over Salens Gulv og stævnede med de to forskrømte Kvinder i Hælene paa sig ind gjennem Døren til Spisesalen, som var kjendelig ved sin Overskrift, og paa hvilken han længe havde havt Kig.

Det var en ny Bommert: først paa den til Fællesspisningen ansatte Tid gik Foreningens mere dannede Medlemmer til Bords. Som Følge heraf var Spisesalen tom; kun ved det midterste lange Bord sad et Par sultne Handelsbetjente og spiste paa en Bøf med Tuborg og Snaps til. Udfordrende tog Krigsassessoren Plads lige

overfor dem og forlangte med klingert Mæle Andesteg med Rødkaal til Tre. Mærkværdig nok vedblev Handelsbetjentene at fortære deres Bøf uden egenlig Sønderknusels og kastede over Assessorens brede Skuldre Blikke, som denne ikke forstod, men som netop derfor gjorde ham lynende gal. Sagen var ganske simpelt den, at flere af Foreningens Medlemmer i Haab om fortsatte Løjer vare fulgte bagefter Familjen ind i Spisesalen og gjorde Miner til Handelsbetjentene, som Krigsassessoren vedblev at stirre paa med harmfunklende Øjne. Da Andestegen blev bragt, vilde han med ét Slag tilintetgjøre de to Bønhasse, der dér sad og nedsvælgede deres elendige Øl, og raabte, med Ihukommelse af Formiddags-Traktementet ved Vilhelmines Konfirmation, myndigt til Opvarteren:

„En Flaske gammel fransk Vin!"

Hvorfor blev der fnist bag hans Ryg, hvorfor stak de to Diskespringere derovre aabenlyst i at grine lige op i Næsen paa ham? Baade Vilhelmine og Assessorinden havde en Fornemmelse af, at med dette Forlangende om gammel fransk Vin til Andesteg maatte det være rigtig gruelig galt; men den Slags Erkjendelser laa ikke for Krigsassessoren. Nyboders-Instinkterne vaagnede i ham, Aarerne i hans røde Pande blev blaa og mørke, og han var lige ved med Grovhed at spørge, om de Herrer havde Noget at skulle have sagt, da en velbekjendt munter Røst bagved ham i det Samme raabte:

„Drik heller Champagne med os, Villumsen!"

Det var Løjtnant Justesen, han, der havde oplyst den nysudnævnte Rangsperson om, at nu var han kommen i Statskalenderen. Gemytlig og ligefrem som altid stod han dér i Følge med nogle andre Herrer og blæste med sit godmodige Smil det optrækkende Uvejr bort, til samme Tid som han bredte et Skær af social Forklarelse baade over Krigsassessoren og hans Damer.

Ved Bortgangen fra en større Middag var Løjtnant Justesen tilligemed et Par Kancellister i Marineministeriet bleven trukket med af en ung Grosserer, der hørte til Foreningens Spidser, og som brændte efter at kunne medbringe en Marineløjtnant som *sin* Gjæst til Ballet. Nu skulde der under Pavsen ved et Glas Champagne sættes Fut paa Stemningen til en rigtig livlig Svingom med „den borgerlige Selskabeligheds" Damer. I en Fart havde den hele Flok slaaet sig ned ved samme Side af

Bordet som Krigsassessoren, og nu begyndte de to Handelsbetjente at skamme sig over deres Øl.

„Naa, saa De er paa Støvlerne i Aften, Villumsen?" vedblev den eviggemytlige Løjtnant, idet han skænkede i Krigsassessorens Glas. „Og Kone og Datter er med? Jeg faar da Lov til at danse første Dans med Vilhelmine?"

Han tog sig i det og sagde med en afrundende Haandbevægelse til Grossereren og de Andre:

„Frøken Villumsen og jeg har kjendt hinanden i mange Aar, maa de Herrer vide!"

— Havde Vilhelmine ikke faaet danset før, saa fik hun det, da Maaltidet var endt. Første og anden Dans dansede hun med Løjtnant Justesen, saa blev hun budt op af Grossereren, der havde indført ham, saa af de to Kancellister, den ene efter den anden, og sluttelig igjen af Løjtnant Justesen. Under en ny Pavse vandrede han med hende under Armen et Par Gange Salen rundt og forlangte ved Buffetten endnu en halv Flaske Champagne, for, som han galant sagde, „at drikke et privat Bæger med sin Dame." Denne Opmærksomhed fra Løjtnantens Side bragte Krigsassessoren til med Gottelse at puffe sin Ægtehalvdel i Ribbenene; men Assessorinden var i Aften ikke til at bringe i Kulør, end ikke da et Medlem af Bestyrelsen kom hen og kaldte Fatter „Hr Assessor" og hende selv for „Frue".

Krigsassessoren tog derimod bort med Følelsen af fuldstændig at have forvunden sin Sejr og holdt i Skjortemærmer hjemme et Foredrag om, at naar man bare forstod at tage de Fyre, saa fortog Mussigheden sig snart. Om Løjtnant Justesen udtømte han sig i Lovtaler og gjorde, henvendt til Vilhelmine, den Bemærkning, at det var en flink Gut, saadan rigtig en Dolk.

Vilhelmine blev rød og gav sig til at tale om den Silkekjole, Guldsmedens Kone havde havt paa.

Saa snart Krigsassessoren havde anbragt sin trivelige Figur i Sengen, sov han i samme Nu og drømte, at han var bleven Direktør for „den borgerlige Selskabelighed" med uindskrænket Myndighed til at kaste alle Grinebidere, der drak Tuborg til deres Bøf, paa Porten, og at Løjtnant Justesen med eviglad Gemytlighed til enhver Tid stod rede til at bifalde hans Beslutninger.

Om Morgenen vaagnede han veltilpas; men saa snart han var kommen op og havde faaet Jakken paa,

var han det strax i ringere Grad. Den Slappelse, som følger paa enhver anstrængt Lystighed, gjorde sig gjældende saavel hos ham som hos Vilhelmine. Assessorinden klagede tilmed gudsjammerlig over Gigt i sit Ben. Som Følge af den noget trykkede Stemning lagde ingen af de Gamle videre Mærke til den generte Mine, hvormed Datteren oppaa Formiddagen erklærede, at hun agtede sig ud til Tante Malle paa Godthaabsvejen for at hente sine Broderimønstre: Vejret var i Dag saa godt.

Vilhelmine gik, og Krigsassessoren satte sig som sædvanlig til sine Regnskaber; men uagtet han forfriskede sig med at røfle endog et ganske ualmindeligt Antal af Stiftelsens svagelige Beboere af, saa kunde han i Dag ikke rigtig faa Dampen op. For at forslaa Tiden besluttede han at gaa Vilhelmine imøde.

Det var ikke mange Mennesker, der færdedes paa Godthaabsvejen og Vejene deromkring. Desmere faldt paa en af disse et vandrende Par i Øjnene, der i fortrolig Samtale bevægede sig langsomt frem ad Fodstien omtrent et halvhundrede Skridt foran Krigsassessoren, som fandt, at det sgu egenlig var morsomt at se paa. Pludselig saa' han Herren slaa sin Arm om Damens Liv og kysse hende paa Munden, netop som en Vogn kom kjørende ud fra en Villa tæt derved. Paa Vognens ene Side blev et Vindue i Fart slaaet ned, en i Pelsværk indhyllet Damefikkelse rakte sig et Øjeblik ud og trak sig derpaa med et Udraab tilbage, hvilket havde til Følge, at Herren øjeblikkelig slap sin Ledsagerske og med en kort, ilsom Hilsen pilede af.

Idet Vognen strøg forbi Krigsassessoren, saa' han en ung Dame med Lommetørklædet for Øjnene i konvulsivisk Graad læne sig tilbage og virre med Hovedet. Inden han imidlertid havde summet sig paa dette Syn, kom Herren lige bus imod ham.

Det var Løjtnant Justesen.

Lidt rød i Hovedet var han i Forvejen, og rødere blev han, da han kom Krigsassessoren nær. Men ligefuldt rettede han sig, slog ud med Haanden og sagde, med et vist Skjær af den gamle Gemytlighed, uden at standse:

„God Dag, Villumsen!"

Krigsassessoren bemærkede, at saasnart han var kommen ham forbi, fremskyndede han sin Gang og bøjede om ad en Sidevej.

Men han fik ikke Lejlighed til at fortabe sig i Gisninger herover; for nu var Damen, der havde faaet Kysset, kommen ham ganske nær, og han saa, det var Vilhelmine.

Hele den gamle Nyboders-Natur kom op i ham, han udtømte sig i saftige Skældsord og nærgaaende Bebrejdelser.

Vilhelmine lod ham rase en Stund af Hjertenslyst, derpaa sagde hun rolig:

„Skab dig ikke, Far! Løjtnant Justesen spurgte, om jeg ikke gik ud i Dag, og saa sagde jeg ham, at jeg skulde til Tante Malle. Men naar han saadan render sin Vej og ikke vil kjendes ved mig, saa er det forbi."

„Ja, men han kysfede Dig, Tøs!"

„Aa, hvad, det dør jeg ikke af!" svarede Vilhelmine mut.

Men Krigsassessoren vilde ikke, at den Ting skulde gaa saadan af.

„Hvem er Løjtnantens Fader?" spurgte han.

„Ved Du ikke det? Det er Assessor Justesen paa Kastanjevejen."

Nu huskede han det. — Assessor — — hm!

En stor Tanke dukkede op bag Krigsassessorens buede Pandeskal. Han sagde ikke et Ord yderligere til Vilhelmine: nu vidste han, hvad han vilde gjøre!

Heller ikke da han var kommen hjem, ymtede han det Mindste. Han samlede sig, han summede sig, han strammede sig op hele den udslagne Dag. Den græske Tragikers Ord, at „tøvende gaar Manden frem, hvis Værk er stort", vare ham ganske ubekjendte; men de levede i ham. Om Aftenen gik han tidlig til Ro; men Assessorinden mærkede godt, at han laa vaagen indtil Klokken tre.

Tidlig den næste Morgen tog han til Konens og Datterens store Forbavselse det sorte Sæt Klæder paa, anbragte Ordensbaandet i Knaphullet, lod den mubrede Vinterfrakke — det var varmt i Vejret! — staa aaben, saa det strax faldt i Øjnene, og satte med langsom Alvor den høje, sorte Silkehat paa. Saa gik han, uden at sige et Ord om, hvor han agtede sig hen.

Han rettede sine Fjed mod Kastanjevejen. Det var en afgjort Sag: tale med Faderen vilde han, dannet, men djærvt, høfligt, men rent ud af Posen. Saadan skulde den Løjtnant dog ikke — — Forstaar sig! Vilde han have Vilhelmine, saa var det en anden Sag. — —

Hvor skinnede Solen kjønt i Dag! Der vilde ganske bestemt komme Noget ud af det, naar han talte med Faderen som Ligemand med Ligemand, Assessor med Assessor!

Huset paa Kastanjevejen havde en Strimmel Have foran med en Plæne udenfor Indgangsdøren og tre, fire Buske til begge Sider. Krigsassessoren vandrede frem ad den smalle Sti, der bøjede til Højre og blev uvilkaarlig staaende, da han bag Buskene tæt ved Villaens Dør hørte Stemmer.

Han tittede gjennem en Aabning mellem Grenene.

Det var to ældre Herrer med fine Ansigtstræk og noget uhyggeligt Fornemt over sig, som, gjorde den til Assessor udnævnte Overkanonér ganske beklemt, uagtet han havde en tydelig Bevidsthed om at være den mest Velklædte af dem alle Tre. Men trods deres sløje Formiddags-Dress og latterlig forbulede Filthatte havde de Begge Noget over sig, som den lyttende Tilskuer kun altfor tydelig mærkede, at han selv manglede.

Og saa Ordene! Det var som to ophøjede Væsener, der med ufattelig Sikkerhed tumlede med Alt. Krigsassessoren fornam saa grangivelig, hvordan Hjertet sank ned i Støvlerne paa ham.

„— Min kjære Etatsraad!“ sagde den ene af Herrerne, „det glæder mig, De tager Tingen paa den Maade. Men naturligvis, en saadan lille Flygtighed kan ikke godt tages paa nogen anden.“

„Naturligvis, min kjære Assessor!“ svarede den Anden. „Det var i den første Opbrusning, Kamilla sendte Deres Søn det Brev. I Dag er hun allerede anderledes stemt, og naar Synderen blot vil vise en Smule Bodfærdighed, kan Deklarationen overmaade vel finde Sted paa Søndag, som Bestemmelsen var. Det vilde i Sandhed være slemt, om en Forbindelse mellem to agtede Familjer skulde gaa overstyr paa Grund af lidt Kikseri ovenpaa et Dansebal, hvortil man bliver ført ind fra Gaden.“

„Ja, og med saadan en Gjenstand!“ svarede den Herre, der havde talt først. „Overfor min Søn fører jeg naturligvis et andet Sprog. Men imellem os, min kjære Etatsraad, naar Talen kun er om en Nyboderstøs, Datter af En af Marinens Underklasser, forstaar jeg virkelig ikke, at en dannet, belæst Pige som Kamilla, tilmed da der slet Intet er sket, har kunnet tage saadan paa — — Søger De Nogen, min gode Mand?“

De sidste Ord bleve i en skjødesløst velvillig, lidt utaalmodig Tone rettede til Krigsassessoren, som af bare Forlegenhed og Ubehjælpsomhed var kommen frem fra sit Skjul. I samme Øjeblik faldt hans Øjne paa den store Messingplade paa Villaens Indgangsdør, hvorpaa der stod: P. Justesen, Højesteretsassessor. Det var, som blev han gjennemboret med en gloende Naal. I et Nu fik han et pinlig klart Indtryk af, ved hvilken Mangfoldighed af Trin han i hin Statskalender, han aldrig havde set, var skilt fra den ældre Herre med Bulehatten dér, uagtet Titlen var den samme.

Han havde en Fornemmelse, som blev hans Tunge til Bly, som døde Vejret bort i hans Hals. Den gamle Følelse af Underdanighed, naar han i Tjenestens Tid talte med en Foresat, kom over ham som en Forhexelse. Han lettede ærbødig paa sin Hat, lod, som han saa' efter Husnummeret, og trak sig tilbage med en Mumlen, som ingen af de to Herrer forstod og ej heller brød sig om at forstaa.

Som han vandrede ned ad Vejen, syntes det ham, at Solen var borte, og at Dagen med Et var bleven saa graa; og saa havde Jorden under hans Fødder faaet saadan en paafaldende Tilbøjelighed til at bevæge sig.

„— Min gode Mand!" Han havde havt Silkehat og sort Frakke paa; alligevel havde Løjtnantens Fader strax——

— Og Vilhelmine! Hun var jo dog en kjøn Pige, net og velklædt til enhver Tid. — „En Nyboderstøs!" — Hans egen Vilhelmine! —

Uden at lægge Mærke dertil, var han naaet til Ladegaardsaaen. Paa en af de smaa Broer mødte han et Par af sine gamle Undergivne paa Holmen, som han havde været extra hundsk imod. De hilste ham ikke, men en af dem sagde i Forbigaaende:

„Det var ogsaa en Assessor!"

Og i den hovmodige Mands Sind groede den Tanke frem som en spids, indadvorende Torn, at var han aldrig bleven saa langt over Forventning ophøjet, saa vilde han aldrig have følt sig saa plat nedtrampet som i denne Formiddag.

En Kamp.

Fortælling af F. O. Andersen.

Med Illustrationer af Alfred Schmidt.

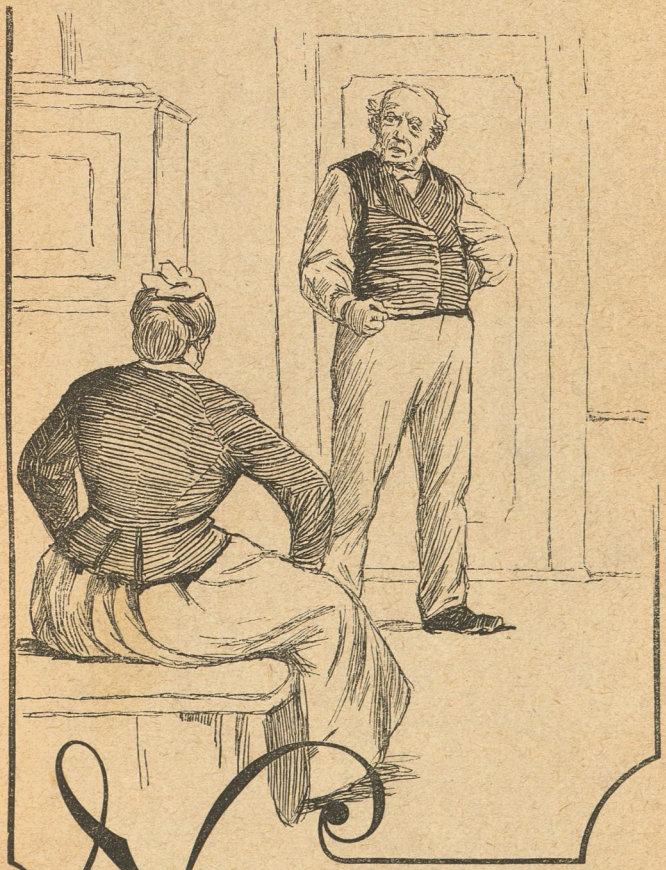

iels turde gjøre sin Ed paa, at der snart skulde staa et større Slag igjen mellem Mester og Mutter; han kunde „Varslerne“ udenad paa Fingrene; det var altid sikkert Tegn paa „angaaendes“ Uvejr, naar det stil-

nede af med Lusfinger til Drengene og Skjeldsord i al Almindelighed; og han var saamænd ogsaa Mand for at kunne sige, paa hvad „Begrundelse" det vilde komme — Peter naturligvis; det var altid Peter de sloges om der i Huset.

— Peter var Smedemester Jeppesens og Kones eneste Søn. Niels kunde hele den Historie fra Ende til anden — lige fra den Dag, Mester kom glædestraalende over i Værkstedet og sagde:

En Dreng, Niels! en Dreng — kan du ta'e Gift paa — der duer til noget! otte Pund, hvad! — og Arme — — — Smedearme! min Ven; han stikker sin Fa'er, naar han bli'er stor — du! lad du ham komme til Forhammeren, saa skal du se Gnister! — —

— Lige fra den Dag og op til nu, hvor han veirede i hver Krog i den lille Smedegaard, at det igjen vilde bryde løs. Striden var begyndt, saa saare Drengen var saa stor, at der overhovedet kunde tænkes noget med ham.

Jeppesen vilde have en rask Gut ud af ham, en Kraftkarl; Madammen vilde have ham i Bomuld; Gud — paa hendes søde Dreng maatte Vinden ikke blæse; han skulde være sin Moders eget, rare, søde Barn, og ikke komme ned i Gaarden, hvor der var saa koldt; end sige over i Værkstedet, hvor der var saa fælt sort og beskidt.

Dette med det „beskidte Værksted," var nu ogsaa noget af det, der ikke øgede Freden imellem dem; Jeppesen kunde meget godt huske Tider, hvor hans Kone fandt det morsomt, at liste derover, naar han var alene; men det var ogsaa gaaet af Brug; eftersom han svang sig op ved Ambolten til at holde baade en og to Svende, og Drenge med — svang Mutter sig op i Dagligstuen til at holde baade en og to Silkekjoler; og imellem Dagligstuen og Værkstedet blev der en Adskillelse, som til sine Tider tog alt Humeur og Livslyst fra Jeppesen.

Der kævledes som sagt lidt frem og tilbage om Drengen; Fatter tog Peter paa sine Knæ, og spurgte, om han ikke vilde være en rask Dreng og blive en dygtig Smed engang med Tiden — Mutter skreg op, at Barnet blev „smudsket til", og tog ham over til sig — saa reiste Jeppesen sig, smækkede Døren i efter sig; gik over og sparkede Smiededøren op — og saa var det altid saadant, at Niels ikke længer gad sløste til sit Arbeide.

Jeppesen var ingen Nathue; men han havde ikke den blinde Selvtillid til sine egne Meninger, som hans Kone. Som Svend havde han rejst; og paa de Reiser havde han akkurat set saa meget af Livet, at han havde forstaaet, at han egentlig kun vidste grumme lidt, og at der rører og bevæger sig Tanker, langt over hans, og som han aldrig vilde opnaa at magte. Det havde berøvet ham Modet til saadan uden videre at sætte sin Villie ind som den eneste, der skulde respekteres.

Anderledes med Madam Jeppesen. Hun var født i et Hjem, hvor der kun tænktes meget smaa Tanker. Fra Morgen til Aften dreiede det sig om Naboen og Gjenboen og Gjenboen og Naboen; at der existerede en Verden udenfor den lille Proviudsgyde, hvori de levede, faldt dem aldrig ind; at der er et Liv, hvor Tankerne mødes og kæmper, og hvor et Menneske er glad, om det kan bidrage selv nok saa lidt til rigtigere Forstaaelse af det Hele — det var en lukket Bog for dem.

Og da hun saa, efter den første Forelskelse, mødte det prøvende og usikre i Jeppesens Karakter, da saa hun kun sin egen Overlegenhed deri; og tog sin Plads i deres Hjem, som den der havde Eneret paa at have en Villie.

Første Gang, Striden imellem dem havde antaget større Dimensioner, var den Gang, Peter skulde i Skole. Der var to af den Slags der i Byen; en, hvor Drengene fik Bank og lærte noget; og en, hvor de fik Klap og ingenting lærte. Jeppesen vilde have ham i den første; Madammen i den anden. Den Gang tog Jeppesen haardt fat; og først da Striden var naaet det Punkt, at det saa ud til, at Husfreden for alle Tider skulde være ødelagt, først saa gav han efter. Men det knækkede ham for lange Tider. Han kom over i Værkstedet, saa fra den ene hen paa den anden, ligesom han vilde sige — ja, men hans Ansigt faar jeg ikke at se herovre. Og Humeur i Kludene, det kom der i lang Tid ikke. Der maatte hamres og smedes store Ting, før Mester igjen kom paa ret Kjøl.

Men efterhaanden som han igjen, i passende Afstand fra det, der tronede oppe i Dagligstuen, fik stablet sine Yndlingstanker op igjen, pudset dem og filet dem af, saa hjalp det dog. Nu var det Konfirmationen, der skulde klare Sagen. Naar den kom, saa skulde Jeppesen vise — at Jeppesen var Jeppesen; og saa skulde han nok

bestemme, om Peter skulde blive en Døgenigt hele sit Liv, eller sættes istand til at klare for sig paa en honnet Maade — og nu var Konfirmationen der — og nu følte Jeppesen ligefrem med Græmmelse, at han dog langtfra vilde møde op til den Kamp, saaledes som han havde tænkt sig det.

Alt det var det, Niels havde „veiret". Det var ikke langt fra, at han led med Mester; og saa, en Dag efter Middagstid, da de var alene, sagde han.

„Nu skulde Mester dog engang sætte en Trumf i . . ."

Han sagde det dæmpet, prøvende; det kunde jo være, det ikke faldt i god Jord. Jeppesen gjorde en Dreining med Hovedet om imod ham, men standsede og saa skarpt paa sit Arbeide. Pludselig lagde han Filen fra sig, knappede Skjødskindet af, lagde Haanden paa Klinken, og gik over Gaarden til Lejligheden. Niels saa efter ham og udstødte en betænkelig Fløjten.

Da Madammen saa Jeppesen træde ind paa et saa uventet Tidspunkt, vidste hun i samme Nu, hvad der vilde komme — meget bedre end Jeppesen. Hun havde ogsaa forstaaet at „veire"; og saa sagde hun strax:

„Jeg har sagt dig, du skal tage dine Tøfler af, naar du kommer herind!"

Jeppesen havde nu i Virkeligheden taget dem af; Madammen havde ogsaa godt set, at han havde gjort det — men hun fandt det klogest, strax at sætte ham til Vægs med en Bebreidelse.

Jeppesen, der vilde gjemme sine Kræfter til det egentlige, sagde mildt — „Jeg har jo taget dem af".

„Naa — blev Madammen ved — jeg troede, du var kommet herover for at vise, hvad du turde —!"

Jeppesen rømmede sig lidt; det var han jo nok; men dette med Tøflerne, det var dog for latterligt — —

„Eller hvad vil du herovre?"

— „Jeg vil sige dig min Bestemmelse om Peter — Ane," sagde Jeppesen pludselig fast.

„Den kunde du sagt mig, da vi spiste, og du var vadsket — det behøves forresten ikke — Peter skal i Manufakturlære; det er afgjort!"

Jeppesen blev blodrød i Ansigtet — —

„Hvad skal han! — Kræmmer? — min Dreng? — aldrig i Evighed!"

Peter er ikke din Dreng alene, og vil du bande, kan

du gaa over i Værkstedet — heroppe skal der ikke bandes —"

Jeppesen saa lidt paa sin Kone — uendeligt smertefuldt — Herregud, Herregud, tænkte han — det er min Hustru — — han rejste sig, gik et Skridt hen mod hende — —

„Ane — kan vi to ikke tale sammen i Fred naar det gjælder vor Dreng —?"

„— Er der saa ikke mere, du kan rive ned?" sagde hun og tog et broderet Stykke op fra Gulvet, som Jeppesen virkelig havde revet ned — —

Han saa bebrejdende paa hende — og gik. Han vidste, det var galt; pinende galt; men han kunde ikke andet; det var ligesom al Kraft forlod ham, ligeoverfor denne Ukjærlighed.

Den yngste Smededreng saa fra Værkstedsvinduet Mester komme tilbage, og sagde hviskende — „Mester — knusende gal!" — — men Døren blev lukket ganske langsomt op; Niels saa hen paa ham — og hørte op at fløite.

Næste Middag, da Jeppesen havde spist, og vilde gaa over igjen, sagde han beherskет:

„Hvor er det, du mener, Peter saa skulde i Lære?"

„Hos Frandsens paa Torvet" — sagde hun kort.

Senere hen paa Eftermiddagen sendte Jeppesen Bud over, om hans Kone var hjemme.

Nei, Madammen var gaaet ud.

Hm. — saa gik Jeppesen over; vadskede sig, trak i Tøiet — og gik op ad Torvet til; og derpaa over mod det lille røde Hus, hvor — Frandsen boede.

Ikke for det, at han saadan helt ud havde klaret sig, hvad han vilde sige; men det var et sidste Fortvivlelsens Forsøg paa at sætte en Stopper for Konens Planer. Han kunde jo ligefrem sige til Frandsen, at Frandsen skulde sige til hans Kone, at han — ja Frandsen kunde jo sige, at han ikke havde Plads til Drengen! — Frandsen vidste jo selv, hvad det var, at have en gal Kjælling! —

Jeppesen traadte meget stilfærdigt ind i Boutikken, og spurgte, om Frandsen var „derinde". Svenden stod just og maalte Bændler af og sagde Frøken til en Pige — Jeppesen var nær ved at faa ondt.

Svenden aabnede Klappen i Disken og sagde „værsaaartig! Hr. Jeppesen!" — og smilede saa underligt.

Jeppesen gik hen, bankede paa Døren, og traadte ind og — der sad hans Kone, Madam Frandsen og Frandsen!

I det samme forstod Jeppesen, at han var latterliggjort

— han blev bleg, stammede — — men saa reiste hans Kone sig, gik ham hjertelig imøde; —

„Jo, kjære Mand — Frandsens vil saa gjerne!"

„Saa inderlig gjerne" bistod Madam Frandsen hende.

„Ind — ind — — inderlig gjerne," mumlede Frandsen. —

Det var en kold Efteraarsaften; bidende Blæst. Smedemester Jeppesen stod oppe paa Torvet, udenfor Frandsens Boutik, og kiggede derind — som han saa mange Gange havde gjort.

Han holdt sig inde i Skyggen — parat til at forsvinde om Hjørnet, hvis nogen kom.

Inde i Boutikken stod Peter — og expederede Provstens Pige.

Jeppesen bøiede sig frem.

Peter kneb det ene Øje til og sagde noget til Pigen. Jeppesen kunde se, at Pigen trak sig tilbage.

Peter aabnede Klappen og gik udenfor Disken. Pigen lo og værgede for sig med den ene Arm.

Peter saa hastigt hen mod Principalens Dør, og slog saa hurtigt sin Arm om Pigens Liv.

Jeppesen strøg sig ned over Ansigtet — vendte sig om og gik ned af Sidegaden. Der blev han staaende, til Pigen var gaaet; saa gik han tilbage og ind i Boutikken.

Godaften Peter, sagde han stille — er Hr. Frandsen derinde.

Peter blev noget underlig — jo, sagde han langtrukkent.

Da Jeppesen saa, at Frandsen var alene, lukkede han omhyggelig Døren i efter sig. Frandsen saa spørgende op.

Jeppesen søgte famlende efter noget i Brystlommen. Saa trak han sin Tegnebog frem; aabnede den, ledte et Papir ud og lagde det paa Bordet foran Frandsen. Det var en Hundredekroneseddel. Og saa bøiede han sig ned mod den lille Kræmmer, og sagde dæmpet, men saa fast, at Frandsen blev helt bleg —

„Vil du saa jage Drengen af Lære!"

— Ære være Smedemester Jeppesens Menneskekundskab — nu vilde Frandsen!

Den næste Dag, kom Madam Jeppesen, for første Gang i lange Tider, farende over i Værkstedet;

„Jeppesen! Jeppesen! Peter er heroppe!"

„Peter —? hvad vil han?"

„Ja vil du ikke heller komme op, Jeppesen!“

Udenfor slog Madammen Hænderne sammen — „Peter er sagt op, Frandsen siger han maa indskrænke sig.“

Jeppesen sagde ikke noget, men fulgte med op. Der sad Peter.

Jeppesen saa lidt paa ham, saa vendte han sig mod sin Kone. — Saa vidt fik du ham altsaa — — nu skal jeg se, hvor vidt jeg kan faa ham som Smed!“

„Fa'er!“ foer Peter op

„— det er nok saa sundt, som at tage Provstens Pige om Livet!“ — sagde Jeppesen og gik over igjen til Essen. — Niels fløitede sin Livmelodie!

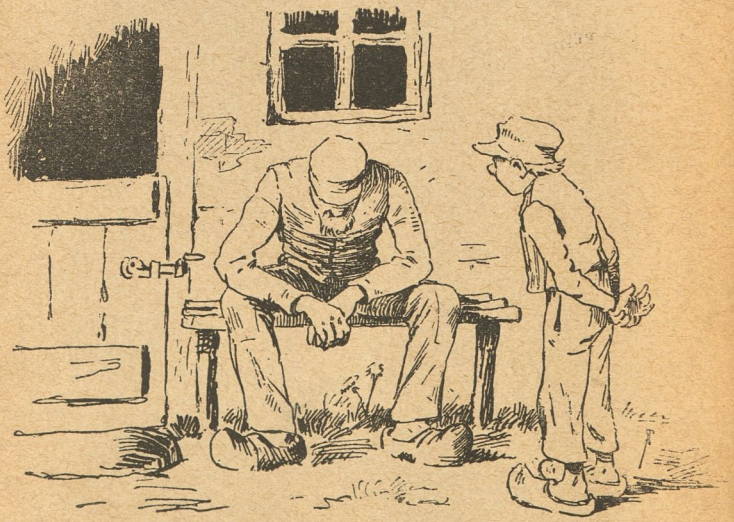

Sønnen: „Nu er hun nok gal igjen derinde.“

Faderen: „Ja, min Dreng, ak ja, hvor vi to ku' ha'e haft det godt, hvis jeg ikke havde giftet mig med Din Mo'er.“

Groskanslerens Dukater.

Af **Ingvor Bondesen.**

Med Illustrationer af **H. P. Lindeburg.**

---

* Har du da ogsaa kjendt Griffenfeld, Farfar?

× Jalfald lige saa godt som Mikkel Grenader.

* Mikkel har to Gange fet, at han kjørte op paa Kongens Slot. Han havde fire sølvklædte Lakajer bag paa Vognen og to foran, og han var den eneste, der turde kjøre ind i Slotsgaarden, og den eneste, som maatte beholde Hatten paa, naar han talte med Kongen.

** Hvad gjorde han, Farfar?

* Han var en Landsforræder. Var han ikke, Farfar?

× Dersom Mikkel fortæller jer saadan noget, saa skulde han ske en Ulykke. Nej Landsforrædere og Niddinger var de, som fældte ham, for de gjorde det af Avind og Egennytte og betænkte ikke, hvad Land og Rige derved forliste. Desuden skal nok vi være de sidste, der kaster Skarn paa den ulykkelige Groskansler. Vi skylder ham mere, end I véd af.

** Har han givet os noget, Farfar?

× Det er lige som man tager det. Det er en hel Historie.

* Fortæl den, Farfar! Nu er vi ene hjemme. Det er saa morsomt at høre Historier.

** Det vil sige, hvis det ikke er om et Gjenfærd. For det er snart mørkt.

* Det er jo om Griffenfeld, hører du. Fortæl, Farfar! Du kan alligevel fortælle meget bedre end Mikkel.

× Ja sæt jer saa stille ned da. Men det bliver rigtignok mere min egen Historie end Griffenfelds, og derfor vil vi nu begynde med Begyndelsen.

Da jeg var en lille Dreng paa syv Aar, døde min Moder. Saa længe jeg kan mindes forud for den Tid, havde hun stridt og stræbt fra By til By, fra Gaard til Gaard for at fravriste Kristenkjærligheden just saa mange Smuler, som var fornødne, for at hun og jeg kunde strippe om, som vi gjorde det: om Vinteren blaafrosne af Kulde, om Sommeren brunstegte af Solen, altid slunkne og hulkindede, altid kun lige indenfor Dørene, altid med klynkende Røst og stjaalne Blik, altid skulende efter Hundene.

Hun døde i den højre Vejgrøft her oppe mellem Stenstrup og Kirkeby. Det var lige før Jul og haard Barfrost. Vi havde sat os ned i Ly af Grusdiget og nogle sorte, filtrede Slaantorne; hun havde været saa træt hele den Dag, og jeg troede, hun sov, — hvis jeg forresten troede noget, for hos saadan en hjemløs lille Purk er alt det indvendige maaske endnu mere forkommet, forknuget og halvdødt end det udvendige. Men saa kom der en Mand oppe fra. Han havde sort, langskjødet Kjole med blanke Knapper, bredskygget Hat og Sko med Sølvspænder. Jeg kunde se, det maatte være Præsten eller Degnen eller saadan en Mand uden for Bondestand.

„Hvad sidder I her efter?“ spurgte han og blev staaende.

Jeg slog Øjnene ned, rev i en Tot visfent Græs og skjævede hen til Moders pjaltede Skjørt. Det Skjørt var altid min Tilflugt, — naar jeg var træt, naar jeg var bange for de store Hunde, naar Blæsten kom skærende over de skaldede Marker — og om Natten bredte Moder det altid over mig.

„Staa op, Morlille!“ raabte den fremmede højt og med hvas Røst. „Det er ikke Aarsens Tid at ligge der.“ Men Moder svarede ingen Ting.

Saa bøjede han sig ned og tog hende i Armen.

„I Gud naade! sagde han i det samme, som om han blev forskrækket, og slap straks Armen. „Det er nok bedst, du følger med mig, min Dreng. Din Moder er syg; vi skal se at faa hende i Seng.“

Jeg gav mig til at græde, — lydløst og forknyt som saadan en stakkels Unge græder, — hans eneste Protest, selv om man fører ham til Slagterbænken.

Da den fremmede havde sluppet Moder, tog han mig om Haandleddet; jeg maatte rejse mig og følge med,

H. P. Lindeberg 87.

skjønt hver Drift i mig var spændt til Modstand. Det eneste jeg gjorde, da vi var komne nogle Skridt bort, var at dreje Hovedet og kaste et tryglende, fortvivlet Blik tilbage. Det saa' ud, som om min stumme Attraa havde vakt Moder; hun laa med halvaabne Øjne og stirrede efter os; men Ansigtet var hvidt som et nyshøvlet Bræt.

Jeg husker, at vi kom ind i en Gaard, at den fremmede, som ganske rigtig var Sognedegnen, strax igjen gik bort med Bonden, at jeg sad mange Timer paa Bænken ved Skorstenen med et langt Stykke blaahvidt Fedtebrød i Haanden, medens det blev mørkere og mørkere, at der kom mange Mænd ind, som sad længe omkring Bordet, talte i Munden paa hverandre og drak Brændevin, drak paa en glædelig Opstandelse for en Kone, som det lod til var død der i Byen. Jeg tænkte, det var maaske et Begravelsesgilde, men hvad der egentlig gik for sig, forstod jeg ikke; mine Tanker kredsede om Moder i Grøften og Mørket udenfor, dødt og trægt som Møllen ved Aftentide, naar Sommervinden lægger sig. Jeg vilde saa gjærne vide, om de havde faaet hende i Seng, og om hun var saa syg, at jeg ikke maatte ligge hos hende; men jeg turde ikke spørge. Med lange Mellemrum tog jeg en Bid af den lange Rundtenom, faldt saa i Staver igjen uden at tygge den, blev træt i den ene Haand og skiftede Brødet over i den anden. Jeg havde endnu det halve tilbage, da Degnen atter tog mig ved Haanden og i en vred Tone sagde:

„Saa kan han følge med mig. Det ender vel ellers med Vejgrøften for ham ogsaa."

Jeg satte Resten af mit Fedtebrød paa Bænken, samlede alt mit Mod og spurgte efter Moder.

„Din Moder sover," sagde den gode Degn; „i Aften maa vi ikke forstyrre hende. Sig nu far vel og Tak! Du skal ligge hos mig i Nat, og i Morgen tidlig skal du hjælpe mig at ringe den store Kirkeklokke.

Den store Kirkeklokke! Jeg forstod, det var en Mand, som fortjente min Tillid, og jeg fulgte ham uden Betænkelighed.

Hvad Forhandlinger, der senere er bleven ført mig angaaende, véd jeg intet om; men jeg blev hos Degnen.

Han var Pebersvend og boede alene i et af Sognets Gadehuse, thi der var ikke den Gang nogen Degnebolig i Stensstrup. Hver Morgen fulgtes vi ad op til Taarnet

for at ringe Klokken; naar det var besørget, kom den sorte Ollebrødspotte paa Ilden, og jeg blev sat som Skildvagt ved Skorstenen for at passe paa, at den ikke skulde koge over, hvad den havde en ubetvingelig Lyst til, saa den aldrig undlod at lure paa det mindste ubevogtede Øjeblik fra min Side. Imidlertid gik Degnen i Skjorteærmer og havde travlt med at rede Seng, rydde op og feje Gulv. Naar vi derefter i Forening havde spist vor Davre, trak Degnen i sin langskjødede Kjole og satte sin bredskyggede Hat paa Hovedet. Ogsaa jeg trak i Ornat — en aflagt Dragt, som havde tilhørt en af Præstegaardsdrengene. Jeg lignede grangiveligt en Løbedegn i formindsket Maalestok, naar jeg ved Siden af min værdige Plejefader eller i Hælene paa ham luntede ud ad Byvejen.

Thi for saa vidt var der ikke megen Forskjel paa min hidtidige og nuværende Levevis — det var og blev et Liv paa Landevejen. Vi gik lange Ture til Espe og Kværndrup, Skjerninge og Tved med Provstetaske, med Bud for Præsten, med Breve og Stævninger til Sogneboerne, og var der intet andet at løbe efter, saa var der de ugentlige Læsninger i Nabobyerne, hvor Degnen paa en bestemt Dag samlede Ungdommen og underviste dem i Katekismus og Salmebog. Han holdt ogsaa lidt Skrive- og Regneskole om Vinteren, og hver Søndag mellem første og anden Gangs Ringningen overhørte han i Kirken de Stenstrup Drenge og Piger.

Intet Steds kom vi saa hyppigt, og intet Steds blev vi saa vel modtagne som paa Højerupgaard. Det var en Enke, som boede her den Gang. At se til var hun som enhver anden velhavende Bondekone; hun lod sig ogsaa kalde Mor Karen og kunde godt selv gaa i sin Mark, haandtere Greben og sprede Møg i Række med sine Tjenestepiger; men hun var af Below'ernes Slægt; hendes Forfædre havde ejet Vormark, og det adelige Blod randt endnu i hendes Aarer. Hun havde en Datter, eneste Barn, som var paa min Alder, og som Degnen, kort før han fik mig til Huse, havde begyndt at undervise i Skrivning og Regning. To Gange om Ugen gik han til Højerupgaard i den Anledning; Husven var han i Forvejen, saa I kan vide, at det varede ikke længe, inden jeg blev præsenteret for Mor Karen.

Det blev fra begge Sider anset for ønskeligt — baade

for min egen Skyld og af Hensyn til den lille Pige, hvis Kappelyst derved kunde vækkes, at jeg deltog i Undervisningen. Degnen paastod, at jeg havde Evner og mente maaske, at han havde en vis Forpligtelse til at sætte dem i Virksomhed.

Da et Par Aar var ledne paa den Maade, vilde Mor Karen, at hendes Datter ogsaa skulde lære noget tysk og Latin. Hun mente, det heller ingen Skade var til, at jeg lærte lidt af fremmede Sprog, og Degnen var gammel Akademikus, saa han maatte jo kunne det og mere til. Mor Karen vidste meget vel, at det var mere modèrne at lære fransk, og indrømmede, at hverken jeg eller hendes Datter næppe vilde faa Brug nogen Sinde for disse Kundskaber, men det var Traditionen fra Fædrene, som her gjorde sig gjældende. Den gamle danske Adel holdt endnu i Krogene fast paa sin Latin og sin Gudsfrygt, medens den unge Enevælde lod sin Naadesol skinne over Junkerstrømmen, der var ledet ind syd fra, og lod det regne med hidtil uanede Titler og Værdigheder, hvis Betydning og Mening altid forblev „geheime" for de gamle konservative.

Jeg gjør ikke den gode Degn Uret, naar jeg siger, at med hans Latin var det lidet bevendt; derimod var han stiv i Tysken, og det var ham aabenbart en Glæde at undervise os deri. Vi fulgtes godt ad, den lille Pige og jeg, og vi legede godt sammen. De hellige Dage spiste vi altid til Middag paa Højerupgaard.

Datterens Navn har jeg glemt at sige jer; hun hed Bodil.

* Saa hed hun lige som Farmor, Farfar.

× Ja akkurat. Den Dag, Bodil fyldte femten Aar, det var just en Søndag, gik vi begge for første Gang til Herrens Bord sammen med Degnen og Mor Karen. Mor Karen havde bekostet Alterstadsen saa vel til mig som til Bodil; jeg var første Gang i langskjødet Kjole og Spændesko og havde hvid, nedfaldende Halskrave, som var et helt Kvarter bred og gnavede mig slemt i Nakken, husker jeg. Bodil havde sort Damaskes Kjole med Pibekrave og en liden sort Fløjelshue udsyet med Guld og Silke. Efter Kirketid kjørte Degnen og jeg med til Højerupgaard for at spise til Middag. Anretningen var mere festlig end ellers; der var ogsaa indbudt nogle faa Gjæster, hvoriblandt Præsten fra Stenstrup. Ved Bordet faldt

Talen paa, hvad jeg nu skulde være; Præsten mente, jeg burde lære et Haandværk, en anden, at jeg skulde se at komme paa en Skriverstue. Degnen, som vistnok helst saa', at alt blev ved at gaa som hidtil, og maaske tænkte, at jeg en Gang kunde blive hans Efterfølger, spurgte mig for første Gang om, hvad jeg selv havde mest Lyst til. Dermed havde jeg længe været paa det rene; det var min største Lyst at kjøre og ride, og jeg bekjendte altsaa, om end i stor Undseelse, at jeg vilde anse det for Toppunktet af menneskelig Lykksalighed, om jeg kunde komme til at tjene paa Højerup. Det lo de fleste af, og Mor Karen tilføjede:

„Det var Synd at sige, at du sigter for højt, Sønneke."

En Times Tid efter stod Degnen henne ved Vinduet, i denne samme Stue og stoppede sin langrørede Kridtpibe, og Mor Karen kom ind med Kaffen paa en stor Præsenterbakke. Lige som hun har sat den paa Bordet, styrter Degnen om paa Gulvet med et forfærdeligt Bulder, thi han var en høj og svær Mand. Hans Kridtpibe fløj langt hen ad Fliserne og gik i hundrede Stykker. Hele Selskabet ilede forfærdet til for at hjælpe den gamle paa Benene igjen; men han kunde hverken støtte eller staa og var ganske fra Bevidstheden. De fik ham saa i Seng, og der gik Bud til Lunde efter kloge Mette, for at han kunde blive aareladt; men der vilde næsten ikke flyde Blod, og han kom ikke levende af den Seng, man havde lagt ham i. Den niende Dag døde han; men jeg fik mit Ønske opfyldt. Jeg blev paa Højerupgaard, tjente først for Dreng, siden hen for Karl; jeg blev stor og stærk, og tilsidst satte Mor Karen mig til at styre hele Bedriften.

I kan nok begribe, at der ikke gik mange Aar, inden jeg i et og alt blev betragtet som en Søn af Huset, og hvad Bodil angaar, var hun mig ganske som en Søster. Hun holdt sig lille af Vext, var skjær og bleg af Hudfarve og af og til lidt sygelig, men kjærlig og mild var hun i al sin Færd baade mod Mennesker og Dyr, og de snildeste smaa Fingre, jeg har set, havde hun til at spinde og væve, sy og baldyre. Naar hun sad, krøgede hun altid lidt med Ryggen, og om Vinteren havde hun for det meste en stræng Hoste.

** Farmor krøgede ogsaa lidt, gjorde hun ikke, Farfar?

* Har du maaske set Farmor? Hun var død mange Aar, før vi blev født.

** Ja, men paa det store Billede over Dragkisten kan vi se det. Kan vi ikke, Farfar?

× Aa jo, det kan vi maaske nok. Men nu skal I høre videre. Vi levede altsaa fredeligt og endrægtigt med hverandre alle tre, indtil — ja jeg kan godt nævne jer Aarstallet, om I vil vide det, for det var just samme Aar, som den forrige Svenskefejde brød ud: Fem og halvfjerds. Jeg mærkede et Par Dage paa Mor Karen, at der var noget i Vejen; hun var tavs og mut og saa daarlig ud. Det var mig ikke muligt at fatte, hvad der kunde være gaaet hende imod; men endelig kom det frem en Søndag Eftermiddag, da jeg traf hende ene her i Stuen.

„Du kommer til at se dig om efter en anden Tjeneste, Palle," sagde hun og lukkede Postilbogen, som hun havde siddet og læst i. Jeg saa', at Fingrene rystede, da hun lagde Mærket til rette, og da hun hægtede de store Spænder.

I kan nok vide, at jeg stod som himmelfalden. Jeg havde i mange Aar ikke tænkt paa, at jeg tjente.

„Hvad skal det sige? Er I misfornøjet med mit Arbejde? Eller har I truffet mig i nogen Utroskab?"

„Ja netop i Utroskab," sagde hun heftigt og blev mere og mere bleg — — „og Utaknemmelighed. Vi har ikke fortjent det af dig, Palle."

„Gud er mit Vidne," sagde jeg, „at jeg ikke aner, hvad I sigter til. Lige siden den Dag, den gode Degn sankede mig op paa Landevejen, har I jo været som en Moder for mig, og har jeg end aldrig kunnet gjengjælde Eder Eders Godhed, saa véd jeg, at jeg i det mindste har tjent Eder tro og stedse havt Eders og Bodils Vel for Øje."

„Det véd jeg nok, det tror jeg og har troet til denne Dag," sagde hun med usikker Røst; „men kanske troede du ogsaa, at Bodils og dit eget Vel faldt sammen, og det gjør det ikke," vedblev hun med stigende Heftighed. „Bodil er bestemt for sin Morbroderson i Skovsgaarde og ikke for dig."

„Er dét det hele," sagde jeg med nogen Harm i Tonen, „da kan I spare Eder al Bekymring; jeg har ikke noget Øjeblik tænkt paa at tage Bodil fra Jakob Pedersøn i Skovsgaarde. Hvor kommer I paa de Tanker?"

„Naar jeg sætter mig i dit Sted," sagde Mor Karen lidt mere roligt, „kan jeg godt skjønne din Tankegang. Du har nu i saa lang Tid styret Gaarden og levet sammen med Bodil, at du vel formente dig at have Hævd paa begge Dele."

Jeg vilde afbryde hende; men nu var det adelige Blod oppe i hende, og hun vedblev:

„At jeg anser dig for en brav og ærlig Karl, véd du godt, og du véd ogsaa, at jeg holder af dig og gjærne vil gjøre dig det gode, jeg kan. Det mener jeg, du har havt adskillige Beviser paa. Men en Grænse er der naturligvis, og Grænsen er den, at du faar hverken Bodil eller Gaarden. Desværre har hun vendt sit Sind til dig og nægter rent ud at ægte Jakob; hvor meget Del du har deri — hvor meget af Skylden, der falder paa dig, véd jeg ikke; men du er vel ikke helt fri."

„Har I mærket noget? Eller har Bodil sagt, at jeg enten med Ord eller Øjekast — —"

„Det er nu lige meget. Enten du har Skyld eller ikke, bliver Udfaldet det samme: I skal skilles. Du vil indrømme, at du er nærmere til at gaa end Bodil, og derfor er det, at jeg siger dig op."

** Du glemmer Griffenfeld, Farfar.

× Nej nu er vi lige ved ham. „Det har I lovlig Ret til, Mor Karen," sagde jeg; men jeg var saa vred baade paa Moder og Datter, saa krænket og sorrigfuld, at jeg gjærne kunde have givet mig til at græde. Jeg vilde endnu have tilføjet noget, men mærkede, at jeg ikke længer var Herre over mig selv. Saa vendte jeg mig brat og gik ud i mit Kammer.

Den næste Dag rejste jeg. Mor Karen sagde mig mange gode og venlige Ord, men de vilde ikke ret trænge ind; jeg tog kølig Afsked baade med hende og Bodil og drog lige til Svendborg. Som jeg alt har fortalt Eder, var Krigen just da brudt ud med Sverig; jeg havde liden Lyst til at søge mig anden Tjeneste; saa lod jeg mig hverve, blev stukken ind i fynske Regiment og var inden mange Dage paa Vej ad Tyskland til. I Oktober Maaned ankom vi med hele Hæren for Wismar, som er en liden Stad øst for Holstein og tilhører de svenske.

Staden er omgiven af Volde og Grave. Mod hver af de fire Verdenshjørner er en Port: Lübeckerport, Mecklenburgerport, Pohlerport og Vandporten, som fører

ud til Havnen. Her laa det svenske Krigsskib „Falken", som i Forbindelse med Havnebatterierne skulde holde Indløbet fri. Vi begyndte strax at opkaste Skanser og anlægge Løbegrave; Generalmajor Rosenkrans, som havde lejret sig foran Mecklenburgerporten og Citadellet, var den første, der havde et Batteri i Stand; derpaa var sex Kanoner.

Hvert Regiment havde sine Farver og var derpaa kjendeligt; fynske Regiment, hvortil jeg hørte, havde graa Kjoler med grøn Besætning og grøn Fane med forgyldt Lavrbærkrans og deri en Lindorm i rødt Felt. Til venstre for os laa Generalmajor Schack med Dronningens Livregiment og Jyderne. Dronningens Regiment havde røde Kjoler med gul Besætning, første jyske havde blaa Kjoler og blaa Taftes Fane; men alt det bliver for vidtløftigt at fortælle. Til højre for os laa Hertugen af Pløn med sine Regimenter. Han var hele Hærens Overanfører.

Den 29de Oktober blev Staden opfordret til at overgive sig, og da denne Opfordring var bleven afslaaet, begyndte Beskydningen. Vi havde 46 store Kanoner og 30 mindre, desuden 7 Fyrmørsere, af hvilke de største kastede Bomber paa 600 ℔. Vore Brandkugler gjorde ogsaa god Virkning; vi saa' det brænde fire Steder paa én Gang; men Ilden blev hurtigt slukket igjen af Besætningen.

Imod Havnebatterierne var der opkastet en Skanse paa hver Side af Indløbet og derhos spændt en Jærnkjæde tværs over Strømmen for at hindre al Trafik; paa disse Skanser kommanderede Oversterne Degenfeld og Augnon. De lagde Mærke til, at „Falken" stak saa dybt, at naar Vandet ebbede i Havnen, stod Skibet paa Grund, og derpaa byggede de en Angrebsplan, som de ogsaa lykkeligen udførte. Skibet, der var splinternyt, maatte overgive sig med Besætning og alt. Det var 642 Mand, som derved faldt i vor Magt tillige med 46 Kanoner og 6000 Hugvaaben. Strax efter maatte ogsaa Batteriet „Hvalfisken" overgive sig; der tog vi 19 Kanoner.

Det begyndte at se galt ud for de belejrede, thi nu var ingen Tilførsel mulig mere. De gjorde ogsaa i de paafølgende Dage tvende heftige Udfald, men begge Gange blev de med største Manddom slagne tilbage.

For at hindre slige Udfald lod vi kaste en Del Fodangler ud ved Nattetide og beskød Staden end stærkere

end forhen. Lübeckerporten var tilsidst næsten ganske nedskudt, og sine Steder havde vi ført Løbegravene paa Bøssefkuds Afstand nær Voldene.

Endelig den 6te December var alt færdigt til en Hovedstorm. Kort forinden var der ankommen fire Skibe ladede med Stormstiger og andre Krigssager, ligeledes et brandenburgsk Hjælpekorps sendt af Kurfyrsten. Generalmajorerne Rantzau, Walther og Duncam blev ved Lodtrækning udvalgte til Anførere for Stormkolonnen.

Men i sidste Øjeblik opgav Kongen Stormen. Det havde regnet hele Natten; alt, hvad vi med den utroligste Møje havde opfyldt, var flydt ud i et bundløst Morads, og alt hvad vi skulde bruge, var bleven ødelagt af Væde. Fjenden udbedrede ikke blot den Skade, vore Kanoner havde anrettet, men vovede paa ny et Udfald; det ugunstige Vejr varede ved, og Sygdom udbrød i Hæren.

Under disse Omstændigheder var der et stort Parti iblandt Officererne med Feltøversten i Spidsen, som raadede til at ophæve Belejringen ganske og vente til Foraaret; men der var én Mand, der holdt igjen til det yderste, og — ja nu er vi endelig ved Griffenfeld, thi ham var det, der paa det bestemteste fastholdt, at Stormen skulde voves. Bliver dette vort første Foretagende resultatløst, mente han, da taber Tropperne al Estime hos de fremmede og mister Tilliden til deres Anførere og til deres egen medfødte Kurage. Men Griffenfeld havde nok tillige efter nogles Mening sine egne Grunde, hvorfor han holdt saa stærkt paa Fortsættelsen af Belejringen. Det hed sig almindeligt, at den svenske Kommandant, som var en Grev Carlson, aldrig vovede sig op paa Volden, men altid opholdt sig i Fæstningens skudfaste Kjældere, og at Griffenfeldt mere end én Gang lod gaa Lønbud til ham for yderligere at styrke ham i hans Forsagthed og overbevise ham om det haabløse i Fæstningens Stilling.

Forresten gik der mange Historier i Lejren om Grosskansleren. Vi vidste, at mange af de høje Herrer vare forbitrede paa ham over den store Gunst, han stod i hos Kongen, og at de gjorde alt for at undergrave hans Indflydelse. Der gik Rygte om, at Kongen allerede i Rensburg havde forelagt ham 16 Artikler til Besvarelse angaaende forskjellige Klagepunkter, og at han begyndte at føle sig trykket af denne Mand, som aldrig syntes at kunne tage fejl, som altid maatte raade, hvor han kom. Det

var, som om Kongen begyndte at ængstes for den store Magt og Værdighed, han selv havde ophøjet ham til, som om han frygtede for, at den unge Sol, Enevælden havde forlystet sig med at skabe, skulde betage selve dennes Indehaver noget af sin Glans. Griffenfeld stod ogsaa den Gang paa Magtens og Ærens højeste Tinde; aldrig har nogen dansk Undersaat været løftet saa højt. Han var Greve af Griffenfeld og Tønsberg, Herre til Samsø, Brattingsborg og Visborg, Ridder af Elefanten og Danebroge, Storkansler og Geheimeraad, Præsident i Kancelliet og Højesteret, Befalingsmand over Tønsberg Amt, Patron for Universitetet og af Kejseren udnævnt til Rigsgreve. Desuden havde Kurfyrsten for nylig overdraget ham Den Wollin til arveligt Len og givet ham Løfte paa Rügen for deraf at oprette et Rigsfyrstendømme for ham og hans Slægt.

At al denne Lykke stundom kunde blænde den kjøbenhavnske Vintapperson er ikke at undres over, og at han en og anden Gang kunde forglemme sig ogsaa over for selve Kongen, haves Exempel paa netop fra de Dage. Det var en Dag, Kongen sendte ham Bud og lod ham bede komme til sig i sit Telt. Griffenfeld lod svare, at han var utilpas, men dersom Kongen alligevel ønskede det, skulde han komme. Kongen satte sig da til Hest og red selv til Griffenfelds Telt for at spørge til hans Befindende, og han fandt da Groskansleren ikke blot paaklædt og oven Senge, men i lystigt Lag med nogle gode Venner. Kongen lod sig med intet formærke, men det er lidet rimeligt, at han syntes vel derom.

Imidlertid sejrede nu som altid hans Mening, og en ny Hovedstorm blev besluttet. Der blev forfærdiget en stor Mængde Faskinbroer for ved Hjælp af dem at komme over Moradserne imod Citadellet; de var saa brede, at tre Mand jævnsides kunde befærde dem; Natten til den 12te December vare de færdige i fornødent Antal, og under en morderisk Ild fra Skanserne anbragte vi dem paa de til Overgang bestemte Steder. Strax derpaa lød Signalet til Angreb, og fra alle Sider satte Stormkolonnerne sig i Bevægelse.

Med ikke mindre end fem Regimenter foretog Generalmajor Rosenkrans Anfaldet paa Citadellet; to Gange sloges vi tilbage; men lige modig og uforsagt ordnede den tapre Generalmajor paany sine Kolonner til det tredje

Angreb, samtidig med at han affendte en Ordonnans til Hovedkvarteret for at forlange Forstærkning. Der var anlagt en Kolonnevej bag om vore Batterier, men den var et bundløst Elte, ufremkommelig for ridende. Følgelig var den affendte Ordonnans til Fods, og det traf just saa, at det var mig, som var denne Ordonnans.

Medens jeg æltede mig frem øst paa efter Hovedkvarteret, begyndte Dagen at gry. Jeg havde Blæsten lige i Ansigtet; det sneede og haglede paa én Gang. Pludselig faldt, jeg saa lang jeg var, over en Gjenstand paa Vejen; Gjenstanden var en Mand; han stønnede og skreg om Hjælp.

„Vent blot et Par Minutter," raabte jeg og arbejdede mig fortumlet op af Sølet; „jeg er Ordonnans. Jeg skal til Kongen. Vi trænger til Forstærkning."

„Stormen er opgivet, afslaaet paa alle Kanter. Jeg kommer fra Kongen, men naaede kun hertil. Hjælp mig, Kammerat! Hjælp for Guds Skyld!"

„Strax!" raabte jeg og ilede videre. En halv Snes Minutter efter stod jeg foran Kongen, som holdt til Hest omgiven af sine højeste Mænd. Hans Blik løb uroligt om; Kommandostaven knugede han i den højre Haand støttet imod Laaret.

Jeg tog min Hat af og fremførte stakaandet mit Budskab.

„Har Generalmajoren ikke faaet mit Bud!" raabte Kongen.

„Han naaede kun Halvvejen, Eders Majestæt," vovede jeg at svare. „Han ligger her nede med et stort Saar og skriger ynkeligt om Hjælp."

„Det er Himlens Styrelse," faldt Groskansleren hurtigt ind, „Gud vil, at Eders Majestæt endnu skal fange Sejr i Dag."

„I mener altsaa endnu . . .

„Eders Majestæt!" raabte Hertugen. „Det vil drage svare Følger efter sig, dersom vi fortsætte denne ulige Kamp længere. Paa Valpladsen," vedblev han med et hadefuldt Blik til Groskansleren, „gjælder det lidet, hvad en Blækpotentat lover."

„Det skulde fortryde mig," svarede Griffenfeld stolt, „om jeg ikke med min Pen skulde udrette mere end I med Eders 18000 Mand. Men vis nu da, hvad Vaab-

nene formaar! Hvi sender I ikke Rosenkrans Eders Reserve?"

Dermed vendte Griffenfeld sin Hest og red langsomt ind paa Kolonnevejen.

„Ja han siger noget," udbrød Kongen og saa efter ham. „Hvad raader I, Hertug? Træf min Tanke!"

„Eders Majestæt kjender min Mening. Denne Morgens Begivenheder ere ikke skikkede til at forandre den. Al Møje er spildt, og Forholdene blive Dag for Dag værre."

„I har Ret, Hertug!" sagde Kongen med et Suk. Derpaa vendte han sig til mig med de Ord:

„Befal Generalmajoren at blæse Retræte."

Jeg gjentog Befalingen og ilede bort ad den samme Vej, jeg var kommen. Et Bøssefkud nede holdt Groskansleren stille midt i Uføret og spejdede i det graa Morgenlys over imod Citadellet.

„Faar Generalen Forstærkning?" spurgte han.

„Generalen skal blæse Retræte," svarede jeg, idet jeg tog min Hat af og løb videre.

„At din Æsel ikke kunde have taget dig af din Kammerat!" raabte han efter mig paa tysk; men jeg forstod hvert Ord.

Ordonnansen laa endnu og jamrede sig. „Ja vidste jeg, at min Ordre kun er til Ulykke," tænkte jeg, „saa yder jeg dig desto villigere en Haandsrækning." — Oprigtig talt stolede jeg mere paa Blækpotentaten end paa Feltherren, og tilbage kunde vi jo tidsnok komme.

Altsaa bøjede jeg mig ned over Staklen, trøstede ham saa godt jeg kunde og tog ham under Armene for at hjælpe ham op eller slæbe af Sted med ham, som det bedst lod sig gjøre. Men det viste sig da, at det ene Ben helt var knust. Paa hans Jammerskrig lod jeg ham atter forsigtigt synke og løb tilbage til den nærmeste af vore Skanser for at bringe Hjælp. Det tog nogle Minutter, inden Lieutnanten blev klog paa, hvad det var, jeg vilde, og atter andre, inden han fik udtaget et Par Mand, og en Bærebør blev funden. Da jeg ankom med min Ambulance til den saarede, og vi alle i Forening havde hjulpet ham til Leje paa Børen, løb jeg videre med min Retræteordre; men jeg tilstaar ærligt: det var et Løb, som kun lidet sømmede sig for en Kurér.

Just som jeg naaede Mecklenburgvejen, saa' jeg

Grenadererne i deres røde Kjoler for tredje Gang sætte over Moradset under fuld Musik og denne Gang med den tapre Generalmajor selv i Spidsen. Efter dem kom Oberst Rosenkrans' Regiment, som jeg kjendte paa deres gule Uniformer, og derefter mit eget Regiment. „Her maa du være med!" tænkte jeg og sluttede mig i fuldt Løb til Stormkolonnen; „saa meget mere, som den, jeg skal bringe Meldingen, er forude." Og hvad enten de nu fra Hovedkvarteret har hørt vor Musik og vore Hurraraab, eller Kongen endelig har set en Himlens Styrelse i, at ingen af hans Retrætebud syntes at naa der hen, hvor de skulde, nok er det: just som vore forreste Geledder for tredje Gang bestiger Brystværnet, kommer Hertugen selv i Stormmarsch med sine Regimenter og med Danebrog i Spidsen os til Undsætning. Og denne Gang var det Svenskerne umuligt at drive os ned igjen. Efter en blodig Kamp mellem Mand og Mand vare vi Herrer over Citadellet, og paa Slaget ti om Formiddagen stak Fæstningen sin hvide Fane ud.

Vi besatte den samme Dag Mecklenburgerport, og to svenske Officerer affendtes til vor Lejr for at underhandle om Betingelserne for hele Fæstningens Overgivelse, thi erobret var jo kun Citadellet. Den 16de holdt saa Kongen ledsaget af Dronningen, Prins Jørgen, sine Ministre og høje Officerer sit Indtog i Staden og lod sig hylde af Borgerne paa Raadhuset. Samme Aften var der stor Fest; endnu engang maatte hver Klage mod Griffenfeld forstumme; Kongen selv udbragte hans Skaal ved Taflet med de bekjendte Ord: „Uden ham vare vi ikke her."

Den følgende Morgen skulde de høje Herskaber afrejse til Kjøbenhavn, og endnu havde ingen krævet mig til Regnskab for den Ordre, jeg havde forsømt at afgive — slige Smaating kunne saa let glemmes i Fejdetider, helst under en stor Sejersrus. Men paa den omtalte Morgen kommer der højst uformodet Ordre til mig om at indfinde mig i Groskanslerens Telt; jeg adlød med bankende Hjærte; udenfor Teltet stod Groskansleren selv i Samtale med vor Generalmajor, som nu var ophøjet til Generallieutnant.

„Naa, der har vi ham," udbrød Griffenfeld, da jeg med Hatten i Haanden gjorde Holdt foran de høje Herrer. „Hvor blev du af med din Retræteordre forleden, Sønneke?" spurgte Generalen og saa' barsk paa mig.

Ich nahm mich

meinen Kammerad an.

Jeg mærkede Blodet stige mig til Kinderne, men med et fast Blik paa Groskansleren svarede jeg dristigt:

„Ich nahm mich meinen Kammerad an.“ *)

Da skulde I have set, hvor de gjorde store Øjne begge to. Nu var Turen til Groskansleren at give Forklaring, og saa snart han havde sundet sig lidt, kom den ogsaa. „Kunde det ane mig“, udbrød han tilsidst, „at saadan en stor, ærlig Fynbo forstod tysk! Men èt ser jeg grandt, Rosenkrans! Vi to kommer til at dele Æren med ham for Wismar. I har vel nok et Korporalskab at give ham?“

„Det er en mislig Sag“, svarede Generalen og saa' velvilligt paa mig, „at belønne en Ordonnans, der undlader at afgive sin Ordre; men siden Udfaldet blev saa godt, og han forstod sin tysk saa vel, skal jeg se, hvad jeg kan gjøre.“

Imidlertid rev Groskansleren et Blad af sin Lommebog, skrev noget derpaa og rakte mig det. „Gaa til Cancellisekretæren med dette Papir! Det er en ringe Paaskjønnelse fra Hans Majestæt Kongen.“

Jeg gjorde det og fik samme Lap Papir udvexlet mod 50 Dukater i klingende Guld. Det var mange Penge for en fattig Karl, som jeg var. Jeg syede mig et Læderbælte og bar dem paa mig de fire Aar, Krigen varede. Vort Regiment var flere Gange med, hvor vi gjorde godt Bytte, saa det lykkes mig nu og da at stikke nogle Rosenobler ind til Dukaterne.

Da Felttoget var til Ende, og jeg med Liv og Lemmer sparet havde faaet min Orlov, var min første Gang til Højerupgaard — hvor skulde jeg vel og ellers have gaaet hen. Havde jeg med nogen Bitterhed i Sindet sagt Mor Karen far vel, saa var den dunstet bort forlængst: kun de mange Minder om al hendes Godhed mod den forældreløse og hjemløse Dreng var tilbage. Og Bodils Hjærtefred kunde jeg heller ikke forstyrre; hun havde vel nu i flere Aar været Husfrue paa Skovsgaarde.

Saa stod jeg igjen her i denne Stue — ja den saa' ikke meget anderledes ud dengang, end den nu gjør: der var den store Bilæggerovn med de blanke Messingkugler, Vinduesbænken med de brogede flamske Hynder, det store, bonede Egebord, Dragkisten med Sølvkrusene, Kopperne

*) Jeg tog mig af min Kammerat.

og de høje Messingstager, „Uroen" under Bjælken og i Krogen det store Sejgerværk, der dengang som nu lod sit ensomme, alvorlige Tiktak høre i Stilheden.

Mor Karen kom ind fra Køkkenet; der var ingen Forandring at se paa den lille bredbyggede, selvsikre Kone. Hendes Glæde over at se mig var rørende; jeg havde aldrig troet, at hun i det ydre kunde lægge saa megen Følelse for Dagen. Hvor blev der dækket Bord og trakteret! hvor maatte jeg fortælle, og hvor skulde jeg have alt at vide: om Jorden, om Driften, om Kreaturet, om Tjenestefolkene! Det var, som skulde hun gjøre mig Regnskab for alt, hvad der var sket under min lange Fraværelse, som om hun kun havde bestyret det hele paa mine Vegne og nu trængte til at blive løst fra Ansvarets Byrde.

Saa spurgte jeg til Bodil.

„Jo Bodil har det som hun plejer. Hun gik op til Præstegaarden for en Times Tid siden."

„Bodil! Men hun er da ellers paa Skovgaarde vel? udbrød jeg forundret.

„Naa saa du vèd ingen Ting. Nej", sagde Mor Karen med et lunt, kjærligt Smil. „Ja nu er det jo ikke værd, vi gaar for dybt til Bunds i det, som voldte, at vi skiltes. Du bærer intet Nag til os, véd jeg; ellers havde du ikke kommet igjen."

„Nej Mor Karen. Jeg vilde nødig, I skulde tro mig saa utaknemmelig — utaknemmelig og egennyttig."

„Jeg véd nok, jeg gjorde dig Uret; jeg véd, du havde ingen Skyld i Bodils Opsætsighed, og jeg er ogsaa rede til at gjøre min Uret god igjen. Nej Bodil kom ikke til Skovsgaarde. Hun vil være din Husfru eller ingens. Vil du have hende, Palle!"

„Mor Karen! Hvad siger I?"

„Hun er mit eneste Barn; jeg har maaske altid været lidt for svag imod hende. Jeg har ogsaa mange Gange, kan du tro, mærket, at du hører mig til; hverken Bodil eller jeg eller Gaarden kan rigtig undvære dig, Palle."

Det kom mig saa uventet, saa overvældende, at jeg, ikke ret vidste, hvad jeg skulde svare. Men hun vedblev:

„Forresten er det ikke med Gaarden saa godt, som det kunde være. Lidt Gjæld, véd du, har der været fra gammel Tid, og den er voxet i de sidste Aar. De har været slemme, de Krigsaar. Her er i vid Omkreds snart

ikke en Selvejergaard mere. Men hvis du synes, kan du bære dig ad som de andre. Herskabet paa Skjoldemose betaler gjærne den hele Gjæld, imod at den tager Gaarden til Fæste. Og saa kan du og Bodil jo endda sidde og have det godt her.

Jeg tænkte ikke saa meget paa Gaarden og Gjælden som paa Bodil. Jeg saa' tydelig hendes blege Ansigt med de milde, trofaste Øjne, hendes lille, ludende Skikkelse; jeg var altid glad ved at tænke paa hende som Søster; men at tænke hende som min Hustru forekom mig at være en Forsagelse.

Saa huskede jeg igjen paa, hvad jeg skyldte Bodils Moder; jeg mindedes al den Hengivenhed, Bodil selv havde vist mig lige fra vi var Børn, og hun vilde jo have mig eller ingen. Jeg havde intet Valg, syntes jeg, og af et oprigtigt Hjærte sagde jeg Mor Karen Tak for denne hendes sidste, hendes største Godhed imod mig.

Siden talte vi igjen om Gaarden og Gjælden, og jeg spurgte om, hvor stor den sidste var.

Ja den var 300 Daler.

„Saa betaler vi Gjælden, Mor Karen, og beholder endda nogle Dukater til Rest. Det er dog bedre at sidde paa sit eget end paa andres.

Mor Karen kunde naturligvis ikke fatte, at dette stakkels Fødebarn, som Degnen havde sanket op fra Landevejsgrøften, kunde komme tilbage og betale hendes Gjæld; hun blev endog næsten forskrækket nu, fordi hun saa ligefrem havde budt mig sin Datter til Ægte.

Men var der nogen, der blev glad, var det Bodil, da hun kom hjem fra Præstegaarden, og jeg tog hende i mine Arme og fortalte hende, at hun skulde være min Hustru, og jeg har da heller aldrig fortrudt derpaa. Vi har ogsaa kunnet prise os lykkelige ved, at vi ikke behøvede at tage vor Gaard til Fæste, thi nogle Aar efter kom Stavnbaandet, og det bliver værre Aar for Aar for de arme Fæstebønder med Hoveri og alskens Trældom. Jeg har, Gud ske Lov, kunnet efterlade min Søn en Ejendom fri og frank, og forhaabentlig vil I arve den efter ham i samme gode Stand; men se derfor kan vi takke Groskanslerens Dukater, Børn.

Stakkels Groskansler! Allerede Aaret efter Wismars Erobring sad han i Kastellet, anklaget for Gud véd hvor mange Forbrydelser. Alle hans Værdigheder og store

Indtægter bleve berøvede ham, hans grevelige Vaaben sønderbrudt af Bøddelen og han selv kun i yderste Øjeblik, da han allerede havde lagt sit Hoved paa Blokken, benaadet med livsvarigt Fængsel. To Aar blev han endnu i Kastellet; saa førte de ham til Munkholmen.

Vi havde ved samme Tid, som jeg blev Soldat, faaet en ny Præst til Stenstrup ved Navn Peder Jespersen. Han viede Bodil og mig, og mellem Familien i Præstegaarden og Familien her paa Højerupgaard knyttedes et Forhold, som lidt efter lidt udviklede sig til et varmt og oprigtigt Venskab. Ogsaa Hr. Peder stod i Taknemmelighedsgjæld til Groskansleren, thi det var ham, som havde givet ham Stenstrup Kald, efter at han engang havde hørt ham prædike som ung Student i Nikolaj Kirke og da mærket sig hans levende og indtrængende Forkyndelse. Han var her i Stenstrup indtil Anno otte og firs, saa kaldede Kongen ham til sin Hofpræst, og han rejste til Kjøbenhavn. Vort Venskab hørte dog ikke derfor op, og i det mindste én Gang hvert Aar, nemlig ved Nytaarstide vexlede vi Breve med hinanden.

Da hændte det i det næstsidste Aar af Aarhundredet, at jeg maatte gjøre en Rejse til Kjøbenhavn i Anledning af Skiftet efter Eders Farmoders Onkel, som da var død. Jeg undlod naturligvis ikke at besøge min gamle Ven Hofpræsten. Talen faldt paa tidligere Dage, saa og paa Groskansleren, som nu paa et og tyvende Aar sukkede i sit strænge Fængsel oppe paa den lille Klippeø. Nu havde Griffenfeldt en eneste Datter, som da nogle Aar tilforn var bleven gift med Baron Frederik Krag, der ved dette Ægteskab kom i Besiddelse af Stensballegaard i Jylland. Denne Krag var af samme Slægt som Kragerne her paa Skjoldemose, og det blev os derved muligt af og til at erholde lidt Underretning om den ulykkelige Fange, thi hans Slægt var ham tro og lod ingen Mulighed uforsøgt til at lindre hans Lidelser eller spejde efter hans Befrielse. De sidste Efterretninger lød paa, at Griffenfeld led af hæftige og hyppige Sygdomsfald, der vare saa meget mere følelige, som det i stormfuldt Vejr var umuligt for Lægen at komme over fra Trondhjem. Hvad jeg fortalte derom, gjorde dybt Indtryk paa Hr. Peder. „Kan I da ikke“, sagde jeg, „lægge et Ord ind for ham hos Kongen. I har Ordets skjønne Gave; Kongen selv er, som I siger, svag og maaske Døden nær.

Har han da ingen Tanke om sin egen Syndeskyld og om, at ogsaa han har en naadig Dommer behov."

„Jeg vil til Kongen", udbrød Hofpræsten og sprang op. Han var en varmhjærtet Mand, hos hvem der altid var saare kort fra Tanke til Handling. „Fortøv her en Times Tid, Palle! Jeg skal snart være tilbage."

Der forløb heller ikke meget over en Time, før Peder Jespersen traadte ind til mig. Hans Øjne straalede af Glæde.

„Det lykkedes," raabte han. „Griffenfeld er fri."

„Hvad sagde I til Kongen?"

„Aa jeg havde en lang Tale, som jeg paa det skjønneste havde udstuderet under Vejs. Men der jeg stod for Hans Majestæt, ramlede alt det kunstigt opstillede sammen, og kun lige det, der skulde siges, kom frem. „Griffenfelds Arrest er for haard," sagde jeg. „Han er meget svag. Lad ham komme ud! Jeg vil kavere for ham!" Graaden sad mig i Halsen, Palle. Jeg kunde ikke sige mere."

„Hvad svarede Kongen?"

„Ja Kongen! Det var næsten, som om han havde ventet mig i den Anledning. „Hans Uvenner har styrtet ham," sagde han. „Gak til Harboe og lad ham sætte en Ordre op." Jeg skyndte mig til Gehejmeraaden, som derpaa opsatte to Ordrer, en strængere og en mildere. Kongen valgte den mildere. Griffenfeldt har Lov til at begive sig til Stensballegaard til sin Datter."

Stakkels Groskansler! Mikkelsaften 1698 kom Kongens Ordre til Kommandanten paa Munkholmen; men den gamle Fange var for svag til at rejse. Han naaede kun ind til Trondhjem By; her holdt han Sengen et halvt Aars Tid og døde saa den 11te Marts Aaret efter.

Men han døde som fri Mand — Dukaterne gav dog en liden, om end sen Rente.

Den Statsmand, der falder, er den, som udretter meget og saaledes skader mange. — Den Statsmand, der holder sig længst, er den, som intet gjør og — ingen skader.

ilſener paa Kranſe,

tilkaſtede de hjemvendende Krigere ved Sejersindtoget d. 10de Februar 1851.

Du gav dit Mod,
du ofred dit Blod,
hav Tak fordi
du mandigt ſtod.

For os J drog
det blanke Sværd,
derfor J er
vor Tak vel værd.

Fattig Danſken er paa Ord
ſom paa Blomſter nu vor Jord;
hvor en Velkomſthilſen finde?
Vi af Julens Løvning binde
Kranſe; — for det ſvundne Aar
tarveligt de Takken bringe;
Brødre ſjældent dog forſmaar
Søſtres Tak, er den end ringe.

Strøtanker.

Til at ſætte Skæbnens rullende Hjul i Bevægelſe behøves ofte kun et Barns ſvage Haand; medens en Samſons fulde Kraft ej formaar igjen at ſtandſe det.

Naar man ſer ti Aar tilbage i Tiden, er der ligeſom en lille Smule mere Guld paa de fleſte Ting.

Medgang giver Venner, — Modgang prøver dem.

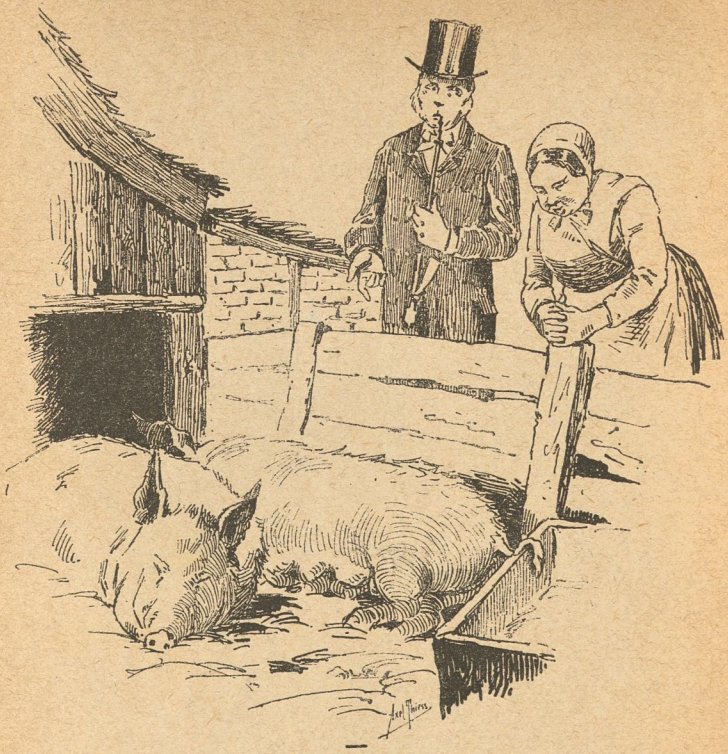

Praktisk Moral.

Præsten: „Det er da et Par dejlige Svin De har der, Maren."

Maren: „Ja, Hr. Pastor, var vi bare alle saa beredte til at dø."

En bekjendt fransk Forfatter inddeler den ægteskabelige Lykke i følgende Afsnit: 3 Ugers Bekjendtskab, 3 Maaneders Kjærlighed, 3 Aars Krig og — 30 Aars gjensidig Overbærenhed.

Moderen.

Digt af S. Schandorph.

Med et Træsnit efter et Maleri af Bertha Wegmann.

I.

Hvor led hun, hvor stred hun
for Barnet at tvinge
til Livslyset ud!
— Det var dog Naturens
myndige Bud!

Hvor slæbte, hvor sled hun
for Barnet at bringe
til Trivsel og Sundhed,
da sygt det laa
med gispende Aande
i Feberens Vaande.

I graadfulde Dage,
i søvnløse Nætter
brast frem hendes Klage:

„Ve over os alle,
som Mødre sig kalde:
den fattigste Tøs
med sin uægte Unge,
den rigeste Frue,
som, silkebedækket,
første Gang føder.
Alle, ak — alle
med Kvaler saa tunge
for Livsloven bløder.

Hvorfor skal det Barn,
som drak Blod fra vort Hjerte
os volde saa stor,
usigelig Smerte?

Hvor er dog Naturen
grusom og kold!
Den straffer og piner
den, som har givet
sig tryg i Vold
dens helligste Love.
Hvorfor har jeg skænket
en Sjæl til Livet?"

Hun spørger og spørger
i kvalfulde Stunder.
Ingen vil svare.
Hun grunder og grunder,
og Ingen vil klare
med Lys i Tvivlens
rugende Mørke.
Da tyktes det hende,
der skete et Under.
Men det var bare
at Barnet vandt Sundhed og Styrke.

II.

Der randes Guld om Gren og Blad,
der risler Sølv ad Græs og Straa,
og Luften kvæger som et Bad
og Himlen dæmrer hvidlig blaa.
Hver Luftning er saa god og varm;
hist synger Fugl, her brummer Bi.

Nu gaar hun med sit Barn paa Arm
igjennem Havens smalle Sti.
Saa rød og frisk er Barnets Mund
som modne Ribs paa Busken hist,
dets Lød er fin og kjærnesund
som Rosens paa den vege Kvist.

Hen over Stien Skygger gaa
i evigt Spil, i lystig Dans,
fra Gruset blinker Perleglans.
Et Tæppe blir den Havesti
med kunstig vævet Mønster i.

Og under lave Planters Læ,
bag Bregneblad, Skarntydeskærm
der myldrer Liv i munter Sværm
af alskens sælsomt Kryb og Kræ.
Det summer, hvisker, hvisler tæt;
og Edderkoppen rænkefuld,
som fanger mange i sit Net,
kun mindsker lidt det Myldrekuld.

III.

Da synger den Moder, den stærke, den unge
Hymnen omkap med hver kvidrende Tunge,

med Humlernes Brummen, med Myggenes Hvislen,
med Sollysets dansende Tindren og Rislen:

Hymnen til Glæde, til Sundhed og Fylde,
til Alt, hvad Livet med Glans kan forgylde.

Og nu hun med Barnet i Forgrunden staar
med funklende Øjne, med glimtende Haar.

Nu ler de omkap, baade Barnet og hun,
med Solgudens Øje paa Himmelens Grund.

Og ud over de Millioner af Tunger
Menneskestemmen kraftigst dog runger.

Al Smerte og Kval i Vintrens Nætter
for Sommerjublen hun helt forgjætter.

At synge for i slige Koncerter
kan vel give Bod for de bitreste Smerter.

Og nu kan hun intet Bedre sig tænke
end Skjærven til Livets Juvelskrin at skænke.

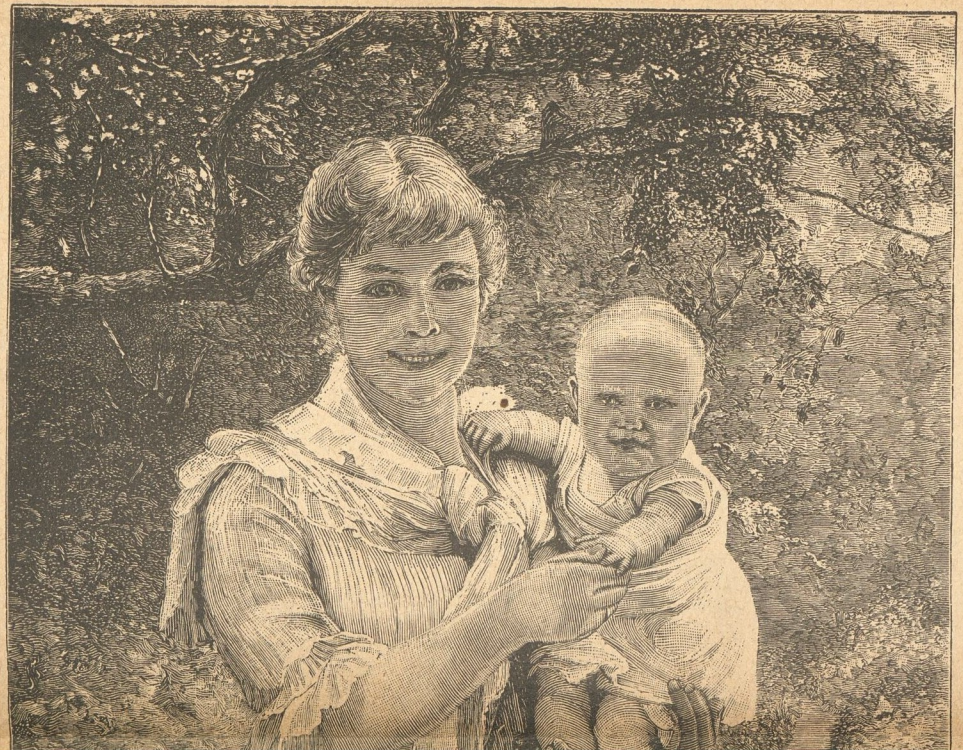

Moderen.

Efter et Maleri af Bertha Wegmann.

Et gaadefuldt Bryllup.

Fortælling af **Joh. Petersen.**

Med Illustrationer af Hans Tegner.

Nordøst for Nykjøbing i Sjælland ligger Rørvig Kirke. Underlig ensomt rager dens røde Taarn frem af den brune Lyng, og vild og ugjæstfri er Egnen: en skærende Modsætning til den nærliggende Isefjords grønne og smilende Kyster, næsten ligesaa skærende som Overgangen fra Sundets smilende Natur til Kattegattets barske Strandkant, saa snart man kommer Kronborg rundt. Og dog er Egnen langs Kattegat Øst for Isefjorden langt mere venlig end paa Vestsiden mellem Rørvig og Sjellands Odde. Her herskер Nordvestvinden i sin ubrudte Kraft: ingen Skov standser dens Vælde; kun de lave Klitter, de sammenføgne Flyvesandsbakker og den forkrøbne Lyng danne hist og her et tarveligt Værn for de usselige Hytter, som nu og da titte frem med deres hvide Mure over Lyngtørvsdigerne, der omgive dem; og naar Vinterstormen jager den støvfine Frostsne i rasende Fart henover den øde Hede, medens Kattegat buldrer som tusinde Kanonskud og Flyvesandet hvirvles op i tætte Skyer, frembyder det Hele et Billede af Storslaaethed og ubændig Vildhed, som kun i Vendsyssel har sin Lige.

Midt i denne Natur ligger Rørvig Kirke. Den staar som en fremskudt Post ud imod Havet — ganske alene; thi Byen er forlængst flyttet bort fra den længere op i Landet. I en Sandstorm blev Rørvig begravet, fortæller Sagnet, og Beboerne flyttede til sikkrere Steder; men Kirken blev staaende. De mente vel, at Vorherre nok selv kunde tage Vare paa sit Hus, og det har han da ogsaa gjort til den Dag i Dag. Men netop paa Grund af denne Ensomhed og Havets store Nærhed, — der er næppe to tusind Alens Afstand — har Sagnet været meget beskjæftiget med Rørvig Kirke, og der fortælles, at den skal være Skuepladsen for hint mørke Drama, der

foregik den Nat, da Marsk Stigs Svende jordede deres Herres Lig. Nogle mener vel, at Stedet skal være at finde paa Fyens Nordkyst; men det forekommer mig, at Forholdene ved Rørvig Kirke tale en hel Del mere for at Sagnet har Ret, og ikke mindst fordi den ligger fjernere fra Hjelm og i en Egn, der er saa langt borte fra de dengang almindelige Samfærselsveje, at sikkert saare sjældent Nogen forvildede sig derhen.

Det være nu som det vil. Den strænge Marsk er forlængst „gangen til Himlen hjem for Gud at lægge sit Regnskab frem," og det har meget lidt at sige, paa hvilken Plet af hans hærgede Fædrelands Jordbund hans Ben ere mørnede. Men der knytter sig til Rørvig Kirke et andet Sagn, som vel er en hel Del yngre, men derfor ikke mindre gaadefuldt end Stig Hvides Jordefærd. Mindet om denne Begivenhed, der foregik i den sidste Halvdel af forrige Aarhundrede, levede endnu kraftigt blandt Befolkningen deroppe i Midten af dette Aarhundrede; som Barn har jeg hørt Fortællingen paa Stedet mange Gange, og den findes i korte Træk omtalt hos Thiele i Danske Folkesagn og andre Steder. Men hvorledes det egentlig forholder sig med hint gaadefulde natlige Optrin, er endnu aldrig bleven opklaret. Den følgende Fortælling kunde maaske kaste en Smule Strejflys over Begivenheden.

I.

„Grev Alexej Orloff! Eders Majestæt," meldte Fløjadjutanten.

„Lad ham komme!"

De tunge Portièrer faldt til, for et Øjeblik efter atter at skilles ad, og Greven traadte ind. Det var en høj, statelig Mand med et lidt overmodigt Udtryk i Ansigtet. Han gik et Par Skridt frem i Gemakket og standsede derpaa med et halvt ærbødigt, halvt skødesløst Buk.

„Eders Majestæt har ladet mig kalde?"

„Alexej, her maa I hjælpe mig," sagde Kejserinden, idet hun rejste sig fra sin Lænestol og greb et aabent Brev, der laa ved Siden af hende paa Bordet. „I Aften har jeg modtaget dette Brev fra Rom, fra Garitschin, og det har gjort mig urolig. Hør nu: Kejserinden flyttede en af de store Armstager lidt nærmere hen til sig og læste med Siden vendt til Grev Orloff, der vedblev at indtage en afventende Holdning:

„Eders Majestæt vil allernaadigst erindre, at jeg tidligere har havt den Ære at indberette, at der her i Rom lever en Datter af Eders høje Forgængerinde, Kejserinde Elisabeth. Som født under illegitime Forhold vil den nævnte Fyrstinde vistnok ikke have nogetsomhelst Krav hverken paa Eders Majestæts Throne eller Opmærksomhed; men, skjøndt Damen, der ikke længere er ganske ung, men endnu meget smuk og af et distingueret Væsen, lever, som det synes, under tarvelige Forhold og temmelig indgetogen, er det dog kommen til min Kundskab, at adskillige misfornøjede Russere samles hos hende, og uagtet intet Positivt er mig bekjendt af det, som forhandles under disse Sammenkomster, har jeg dog Grund til at tro, at man ikke er velvillig stemt mod Eders Majestæt, hvad ejheller var venteligt. Og idet jeg herved allerunderdanigst henleder Eders Majestæts Opmærksomhed paa dette Forhold, tilføjer jeg, at det muligen var det retteste, om Fyrstinden kunde forsvinde fra Rom paa en lempelig og saa lidt opsigtvækkende Maade som muligt, hvad jeg ganske henstiller til Eders Majestæts ophøjede Overvejelse. Jeg forbliver osv. Sergej Garitschin."

— „Forstaar J dette, Grev Orloff?" spurgte Kejserinden, i det hun saa op.

— „Jeg har hørt noget Lignende, Eders Majestæt, men er tilbøjelig til at tro, at den gode Garitschin ser Spøgelser ved højlys Dag."

— „Sig ikke det, Alexej, man kan aldrig vide . . ."

— „Nej, man kan aldrig vide," — — sagde Greven som om en ny Tanke pludselig var falden ham ind — „hvad befaler Eders Majestæt?"

„Jeg véd det endnu ikke! men kom nærmere Alexej, og lad os overveje Sagen i Ro; vi finde vel paa Raad," svarede Kejserinden og vinkede med en Haandbevægelse Orloff hen til sig. Greven bukkede dybt, kyssede Kejserindens Haand og satte sig med et spørgende Blik lige over for sin skjønne Herskerinde. Og i den stille Nattetime blev Planen lagt mod den stakkels Fyrstinde, der troede, at hun i Rom havde fundet et sikkert Asyl for alle Hofkabaler og Forfølgelser.

II.

„Hvad kan det betyde, Anuschka?" spurgte Fyrstinde Olga sin Selskabsdame, da denne en Formiddag i Begyn-

delsen af Juni 176* traadte ind i hendes Selskabsværelse, der laa ud til Gaden i et gammelt, adeligt Palæ i Rom nærved Forum — „Grev Garitschin, den russiske Gesandt ved Pavehoffet, sender mig sin Adjudant og lader spørge, om han kan have den Ære at aflægge mig et Besøg i Aften, da det er ham bekjendt, at jeg har Modtagelse. Han udbeder sig Tilladelse til at medtage en Landsmand, der nylig er kommen fra Petersborg, og medbringer Budskab fra Kejserinden . . . Hvad har jeg med Kejserinden at gjøre? Hvad kan hun ville mig?" Og Fyrstinden saa spørgende paa sin Selskabsdame.

„Maaske ønsker Hendes Majestæt, at Eders Naade skal vende tilbage til Rusland, og tilbyder Eder en Stilling ved sit Hof. I har visselig længe nok maattet bøde for en Fejl, som ikke er Eders egen, og det skulde ikke undre mig, om Kejserindens Samvittighed vaagnede en Gang."

„Du kjender hende ikke, Anuschka," svarede Fyrstinden tankefuldt — hun tilgiver aldrig; og skjøndt jeg visselig ingensinde har givet hende mindste Grund til Uvillie imod mig, saa er min Tilværelse alene en bestandig Trusel imod hende. Nu — vi faa at se — Gud raader for Fremtiden; men der aner mig intet Godt, Anuschka."

Og taus satte Fyrstinden sig til sit Skrivebord, for at besvare Ministerens Brev.

Aftenen kom og med den Fyrstindens Gjæster. Det var en fornem Kreds; dog saa man hverken glimrende Uniformer eller pragtfulde Toiletter — det Hele gjorde nærmest Indtryk af at være en fortrolig Vennekreds, hvor alle kjendte hinanden og forstod hinanden. Samtalen gik let og livligt og drejede sig om Forholdene baade i Hjemmet og andre Steder; men Fyrstinden, som ellers var Sjælen i det Hele, syntes den Aften mod Sædvane at være urolig og adspredt, og da Tjeneren sent paa Aftenen meldte Grev Garitschin og Grev Orloff, blev hun pludselig bleg og trykkede Haanden fast imod Hjærtet. Men hun gik med rolig Anstand de Indtrædende imøde og bød dem velkommen.

Paa Gjæsterne gjorde de to Herrers Komme et pinligt Indtryk. Grev Garitschin havde aldrig før sat sin Fod i Fyrstindens Hus, men Alle kjendte ham og frygtede ham, og om Grev Orloff sagdes det ganske uforbeholdent af Russerne, at enten var han i Kejserindens Følge, eller Kejserindens Befalinger i hans Følge, og for Landsforviste betød den Konstellation sjeldent noget Godt. En

efter En forsvandt Gjæsterne, og tilsidst var ingen andre tilstede i den store Selskabssal end Fyrstinden, Anuschka og de to mægtige Herrer.

„Jeg har ventet paa dette Øieblik, Fyrstinde," tog Grev Orloff Ordet, „og beder Eder tilgive, om jeg maaske er Skyld i, at Eders Gjæster saa hurtigt have fjernet sig, men jeg har et Budskab fra vor ophøjede Herskerinde, som ikke for Øieblikket er egnet til at kjendes af andre end af Eder; selv om dets Virkninger ikke kunne forblive skjulte. Jeg haaber at finde et villigt Øre hos Eder Fyrstinde, saameget mere som Eders Fremtid vil være væsentlig afhængig af den Modtagelse, Kejserindens Ønske finder hos Eder."

Fyrstinden bøjede Hovedet, men svarede ikke, og Grev Orloff vedblev: Vor naadige Kejserinde har erfaret Eders Opholdssted, og da hendes Majestæt formener, at I vil foretrække at leve i Eders Fædreland fremfor i Landflygtighed, selv om denne til en vis Grad er frivillig, tilbyder hun Eder Ophold ved sit Hof, under hvilke Forhold I selv maatte ønske det, enten I vil deltage i Hoflivet eller ikke. Hendes Majestæt mener derved at gjøre en gammel Uret mod Eder god igjen, og jeg kan tilføje, at det vilde være hende meget kjært, om Eders Højhed maatte kunne faa Lejlighed til at finde en Ægtefælle, der baade kunde være Eder en Støtte og foutenere Eders sociale Stilling paa en passende Maade."

Fyrstinden blev øjensynlig urolig og forvirret ved Grevens Ord. Farven paa hendes Ansigt kom og veg. Endelig svarede hun:

„Jeg ved ikke, hvad jeg skal svare til alt dette, Excellence. I vil forstaa, at jeg føler mig meget bevæget ved Kejserindens Naade og kun kan takke for den; men paa den anden Side er jeg fuldkommen tilfreds med mit Ophold i Rom, hvor jeg har mange Venner. Og forøvrigt — mine Kaar ere saa bedskedne, at det alene af den Grund vilde være mig umuligt, at tage Bopæl noget Sted, hvor jeg ikke kan leve aldeles afsondret og tarveligt. Og det kan jeg dog ikke i St. Petersborg. Desuden . . ."

„Tillad mig at bemærke til Eders Højheds sidste Ord, at vor naadige Herskerinde har bemyndiget mig til at udtale for Eder, at hun tilbyder Eder en aarlig Apanage af tusind Rubler, og en Medgift af hundrede tusind Rubler, dersom i maatte finde en Ægtefælle efter Eders Hjærte! Jeg haaber, at Eders Højhed i Alt dette vil se

et Vidnesbyrd om Kejserindens gode Villie og ikke betænke Eder paa at modtage hendes naadige Tilbud. Her i Rom er der desuden heller ikke noget sikkert Opholdssted for Eder."

„Her i Rom? Men min Gud! og hvorfor ikke?"

„Grev Garitschin vil forklare Eders Højhed det."

„Det er fuldkommen rigtigt, hvad Grev Orloff antyder, svarede Gesandten i en meget alvorlig Tone; Eders Højhed er ikke sikker her i Rom. Jeg tør vel antage, at I selv ingensomhelst Uvillie nærer mod vor ophøjede Herskerinde; men det samme er ingenlunde Tilfældet med alle de Gjæster, som finde en venlig Modtagelse hos Eder. Bliv ikke bange, Eders Højhed" — vedblev han, da han saa' en levende Uro male sig paa Fyrstindens Ansigt — „jeg mener ikke, at de Udtalelser, som ere faldne i denne Salon, have nogen virkelig Betydning eller ville være farlige for det russiske Rige" — og et spottende Smil fo'r over hans barske Ansigt — „men jeg tror, at det alligevel er sikkrest for Eder at tage mod Hendes Majestæts Tilbud og forlade Rom saasnart ske kan. Jeg venter hver Dag Fregatten „Njewa" til Civita vecchia. Med den vil I kunne begive Eder til Rusland, og jeg skal have den Ære at forestille Chefen Grev Dmitri Tatitcheff for Eder, saasnart han kommer hertil. Han er en meget distingueret Person. Betænk Eder vel, Eders Højhed," sagde han med Vægt, idet han rejste sig og bukkede for Fyrstinden — „Rejses der Anklage imod Eder, kan jeg ikke beskytte Eder, thi Eders Hus er kompromitteret."

Begge Herrerne gik. Den stakkels Fyrstinde sank tilintetgjort tilbage i Stolen, holdt Hænderne for Ansigtet og hulkede. „Jeg vidste det, Anuschka!" jamrede hun, „jeg vidste det! forraadt, solgt! — hvad har jeg dog gjort? Man jager mig ud af mit rolige Asyl! Den skrækkelige Kejserinde vil have mig til Rusland — hvad skal jeg gribe til? Giv mig dog et Raad! Alt er mørkt for mig, og det aner mig, at jeg aldrig faar mit Fædreland at se! Men jeg rejser ikke! Lad dem saa slæbe mig herfra!"

Anuschka søgte at stille sin Herskerinde tilfreds og fik hende efterhaanden roligere; men Natten var søvnløs for dem begge, og de følgende Dage sneg sig langsomt hen for de to ængstede Kvinder. Otte Dage efter Orloffs og Garitschins skæbnesvangre Besøg, lod Fregatchefen Grev Dmitri Tatitcheff sig melde, og det var, som om der med ham kom lidt Solskin over Fyrstindens Liv. Grev Dmitri var en smuk Mand paa noget over fyrretyve Aar; men

hans sikkre Optræden og det dristige Blik fra hans glødende mørke Øje viste nokſom, at han i den farlige Leg, ſom kaldes Kjærlighed, havde vundet mange Sejre. Men Fyrſtinden kjendte ikke meget til Mændene, og hun lagde ikke Mærke til, at Tatitcheffs Blik ofte var lurende og uroligt. Grevens uforſtilte Beundring for hendes Skjønhed og hans henſynsfulde, ſtundom næſten ømme Væſen, gjorde et dybt Indtryk paa hende i hendes forladte Stilling, og Tanken om, at hun ſkulde ſkilles fra ham og atter blive alene, fyldte hende med en underlig Bæven og Uro. Alligevel kunde hun ikke beſlutte ſig til at forlade Rom; Anelſen om en Ulykke holdt hende tilbage. Da modtog hun en Aften i Slutningen af Juli Maaned et Brev fra Garitſchin. Det lød kort og godt:

„Fyrſtinde! Jeg raader Eder indſtændigt til at forlade Rom i Nat. I og flere af Eders Gjæſter ere anklagede for Majeſtætsforbrydelſe. Er I ikke i Morgen ude af Byen, vil jeg være nødſaget til at fængſle Eder.

Garitſchin."

Fyrſtinden knugede Brevet i Haanden og braſt i en bitter Graad. I det ſamme kom Tatitcheff. Han tog lempeligt Brevet ud af hendes ſkjælvende Hænder, læſte det hurtigt og ſagde, idet han bøjede ſig over hende: „Frygt ikke, ædle Fyrſtinde! lad mig være Eders Beſkytter; I maa dog længe have ſet, hvor dyrebar I er mig. Følg mig ombord i min Fregat, — der er I ſikker. Saaſnart I er ombord, letter vi. Og vil I være min Huſtru, ſaa findes der vel paa Vejen et Sted, hvor Kirken kan forene os. Vil I?"

Hun ſaa længe og prøvende ind i hans mørke Øjne, men hun kunde ikke udmaale deres Dyb. „Dmitri," ſagde hun langſomt og rakte ham ſin Haand, „jeg har ikke en Ven paa hele den vide Jord, ikke En, ſom jeg tør ſtole paa. Tag da Anuſchka og mig med ombord; jeg ſtoler paa Eder — I vil ikke ſkuffe mig."

„Viſſelig ikke," ſvarede han, og førte hendes Haand til ſine Læber.

Tre Dage efter lettede „Njewa" fra Civita vecchias Rhed og ſtod Veſter i. Men Rejſen blev lang og beſværlig, ſkjønt det var i den gode Aarstid; og ſkjønt Fartøjerne havde været i Land baade i Portugal og England for at faa Proviant og Vand, havde Tatitcheff endnu ikke fundet Lejlighed til at indfrie ſit Løfte. I Slutningen af September kom Fregatten Skagen ind og ſtyrede ned i Katte-

gattet; men efterhaanden som man nærmede sig Østersøen, var Chefen bleven mere og mere taus og indesluttet, som om han rugede over en eller anden mørk Plan, eller tyngedes af en Byrde, som han ikke kunde kaste fra sig. Hverken Anuschkas Munterhed eller Fyrstindens stille Ømhed kunde adsprede ham; paa Brudens hyppigere og hyppigere tilbagevendende Spørgsmaal: „Naar, Dmitri?“ svarede han kun kort og ligesom undvigende: „Snart, min Elskede, snart!“ Og dermed maatte hun lade sig nøje, skjøndt en knugende Angst greb hende. Hun følte sig som en Fugl i et Næt, hvis Masker trak sig tættere og tættere sammen om hende, men som hun dog ikke var i Stand til at sprænge.

III.

„Ser Du Orlogsmanden derude, Kasper?“

„Javel seer jeg den, Niels.“

„Hvad vil han monstro her? Den Slags Folk kommer ellers aldrig saa langt ind under Land. Og Land søger han her ved Rørvig, det er sikkert nok, for nu har jeg observeret ham i den sidste Time, før Du kom, og han har ligget og krydset med smaa Slag op imod den Smule Luft, vi har, saa dersom det ikke løjer altfor meget af til Natten, vil han snart kunne være ved den yderste Revle.

„Ja, Gud skal vide det, Niels. Han sér ligegodt noget fordægtig ud. Hvad mon han er for en Landsmand? Paa Rejsningen ser han ud til at være en Rusmand.“

„Lad os vente til han gaar over Stag. I Vendingen kan vi maaske faa Flaget at se. Jeg undrer ellers paa, hvad han vil her paa dette Sted. En svær Karl er han, det er sikkert nok. Men vi har jo Fred, saa han kan vel ikke have noget Ondt i Sinde.“

„Det er ikke godt at vide, min Kammerat. De Folk ere aldrig til at stole paa. Det er ikke samme Slags Mennesker som vi andre, Niels. For en ringe Ting lader de en Matros dingle fra Nokken eller knutte ham ihjel, og sommetider sætte de en og anden i Land paa et øde Sted, saa kan Staklen æventyre sig som bedst. Det kan jo hænde, at de har saadan noget for derude. Det er ikke godt for en anden En at vide. Men de Rusmænd gaar aldrig til Værks som andre kristne Mennesker; det saa og hørte jeg nok til, da jeg laa derovre i Kronstadt, de Aar jeg fo'r med den engelske Brig. Har han noget

fordægtigt i Sinde, er Stedet øde nok — her er jo ikke andre Bygninger end Kirken histovre, og den fortæller Ingenting."

„Det er sikkert nok, Kasper. Men kan hænde vi to faa noget at fortælle. Nu løber han op i Vinden og vender Bredsiden til. Det er da ogsaa forbandet, at det er saa mørkt nu. Jeg kan ikke skjelne Flaget."

„Ja, det faar nu ogsaa være det samme, Niels, for nu gaar jeg. Her er ikke godt at være, kommer Nogen i Land. De Folk holder ikke af, at man kigger dem i Kortene."

„Du er et Vrøvl, Kasper. Bliv bare. Vi kan jo skjule os bag Klitten. Marehalmen er høj nok. Her bliver kanske en Skilling at tjene."

„Ja tjen man væk, Kammerat, — jeg gaar hjem til vor Moer." Og dermed tog han de svære Fiskerstøvler over Nakken og travede gjennem det dybe Sand op ad Rørvig til, medens Niels lagde sig i Skjul bag nogle store Totter Marehalm.

Det var nu bleven helt mørkt og blikstille. Kattegattet laa som et uendeligt Spejl derude, og Dønningen skvulpede sagte og melodisk imod Stranden. Ret i Nord glimtede Fyret fra Hesselø; mod Vest lyste Fyret paa Gniben og imod Øst Lynæs Fyr. Lanternerne vare tændte paa Orlogsmanden, og midt i den dybe Stilhed hørte Niels Kjettingerne rutsche ud af Klydsene og Kommandoen ombord; men det var et fremmed Sprog, der taltes. Da skingrede Baadsmandspiben, og faa Minutter efter hørte han regelmæssige, men korte Aareslag — saaledes som Russerne bruge. Han hørte Fartøjet nærme sig Land, og snart efter skurede det paa den haarde Sandbund i Havstokken. En fem — sex Mand sprang ud og halede Baaden saalangt ind, at Resten kunde springe i Land; derefter fulgte en kort Raadslagning, og hele Skaren nærmede sig det Sted, hvor Niels laa skjult. Det var vel mørkt, men dog ikke saa mørkt, at man ikke skulde kunne opdage ham paa det hvide Sand; da han derfor vilde krybe af Vejen, for i Skjul at kunne holde Øje med, hvad der vilde ske, hørte han et Tilraab medens samtidigt en Pistolhane klikkede, og da han nok forstod, at begge Dele gjaldt ham, rejste han sig op og gik med Huen i Haanden hen til de Ankomne. Anføreren, som !saa' ud til at være Officer, spurgte barsk:

„Forstaar Du Tysk?"

Niels ryſtede paa Hovedet.

„Engelſk?“

„Yes, Sir.“

„Well! Kan vi komme ind i Kirken derhenne?“

„Nej, ikke paa denne Tid af Døgnet; men Degnen har Nøglen, og han boer oppe i Byen. Det kan ligegodt hænds, at han ikke har Lyſt til at lukke op for Jer.“

„Ikke? vi vil faa at ſé! Kjender Du denne?“ — han løftede en Pung op for Næſen af Niels — „og kjender Du denne?“ — han tog om Piſtolſkæftet — „mener Du, de to kan tale baade Dig og ham til Rette?“

„Jo—o, men bedſt den der!“ ſagde Niels og pegede paa Pungen.

„Vel, ſaa hent ham ſtrax! I Pungen er der nok til Jer Begge. Jeg ſelv og to Mand ſkal følge med Dig. Men kniber Du bort fra os, faar Du en Kugle i Hovedet — forſtaar Du? — — Kan vi faa fat i Præſten med?“

„Det er ſværere,“ ſagde Niels, for han bor inde i Nykjøbing.

„Hvorlangt er det?“

„Tre Fjerdingvej!“

„Kan jeg faa en Vogn?“

„Ja vel, for gode Ord og Betaling.“

„Godt, ſaa affted!“ Derpaa gav han nogle af Folkene Ordre til at gaa op til Kirken, medens Reſten kommanderedes ombord for at give Chefen Meddelelſe og beſørge det videre fornødne; og ſelv arbejdede han ſig under Niels' Vejledning gjennem Lyngen og Sandet op ad Rørvig til. Degnen gjorde ingen Vanſkeligheder overfor de bevæbnede Mænd, da Niels havde forklaret ham, hvorom det drejede ſig, og Officeren betalte ham rigeligt for hans Ulejlighed; en Vogn blev ſnart ſkaffet tilveje for en ublu Betaling, og medens Degnen og den ene Matros gik til Kirken, jog Officeren, Niels og den anden ad Nykjøbing til, alt hvad trække kunde. Dog gik det i Begyndelſen trangt nok, thi Vejene var i de Dage meget maadelige; men da Maanen kom op, og man nærmede ſig Byen, kom man raſkere affted, men langtfra hurtigt nok for den utaalmodige Ruſſer. Han bandede paa alle mulige Sprog til ſtor Opbyggelſe for Niels, der ſelv var Kudſk — men ligemeget hjalp det, ſkjøndt Heſtene pruſtede og ſvedte af det haarde Arbejde i den lune Septembernat.

Efter omtrent tre Kvarters Kjørſel naaede de Byen.

Præsten, Hr. Jochum, boede den Gang i den saakaldte Nørrefjerding lige overfor Kirken, og skjøndt det var over Sengetid, var der dog endnu Lys i hans Værelse, hvor han sad og skrev paa sin Prædiken til Søndagen over Evangeliet: „Ingen kan tjene to Herrer". Han blev vel noget forundret ved at høre en Vogn standse udenfor Døren; men da den aabenbart kom Nord fra, og det ikke var ualmindeligt, at han blev kaldet til en Døende paa Lyngen eller i Nørvig sent om Aftenen, tog han Lampen for at lyse op i Forstuen for de Kommende, som nu tog i Dørklinken, og som han formodede havde det sædvanlige Ærinde at udrette. Men da han fik Øje paa den fremmede Officer, der traadte ind bagefter Niels med en Pistol i Haanden, blev han urolig og spurgte Fiskeren, hvad dette Følgeskab skulde betyde, og hvem den Fremmede var.

„Ja, jeg véd det snart ikke, Hr. Pastor," svarede Niels; „men han hører til en fremmed Orlogsmand, der har lagt bi derude i Nordstrand ret ud for Nørvig Kirke. Han vil ind i Kirken, og Rasmus Degn har lukket op for Folkene, desformedelst de truede ham med blanke Vaaben; men hvad de vil derinde, og hvorfor Præsten skal hentes — se det véd jeg ikke, og derom faar Hr. Pastor selv spørge Herren. Jeg er ikke sikker paa det, men jeg tror nok, han er en Rusmand." Præsten bød Officeren indenfor tilligemed Niels og spurgte paa Tysk, hvad der var til Tjeneste.

„Kan I følge med os til Kirken, Herre?" spurgte Officeren ligeledes paa Tydsk.

„Det kommer an derpaa! Hvilken Tjeneste skal jeg udføre? Er det en Jordefærd?"

„Nej, Pope, en Vielse!"

„En Vielse paa denne Tid af Døgnet! Det var besynderligt. Hvem skal vies?"

„Min Chef, Grev Tatitcheff; men det haster; jeg har ikke Tid til lang Tale. Vil I følge med mig — helst godvillig?"

„Jeg vil følge med, dersom min Embedspligt og min Samvittighed tillade mig det. Eders Vaaben kan I spare Eder. Hverken ved Trusler eller for Betaling faar I mig til at gjøre Uret. Men er ellers alt i tilbørlig Orden, og kan jeg tjene Eder, saa skal jeg gjerne gjøre det. Mens vi kjøre, kan jeg maaske faa Noget nærmere at vide."

Den fremmede Officer bukkede uden at svare og over-

rakte Præsten et forseglet Dokument, udstedt paa Russisk og Tydsk og signeret af Garitschin. Det indeholdt en Giftermaalstilladelse og saadanne Bevisligheder, at Hr. Jochum følte sig tilfredsstillet. Han underskrev Dokumentet, som han stak til sig, traf de nødvendige Forberedelser i en Fart, og Vognen rullede atter ud af Byen. Paa Forsædet sad Niels og Matrosen og paa Bagsædet Officeren og Præsten. Megen Oplysning fik denne ikke, men nok til at skjønne, at der paa Bunden af det Hele laa en Gaade, som han ikke kunde løse. Hvem Bruden var, vidste Officeren ikke — de havde faaet hende og hendes Selskabsdame ombord i Civita-vecchia. En Russerinde var hun og utvivlsomt meget fornem, men hendes Navn og Stand kjendte han ikke. Begge Damerne boede i Chefskahytten, men man saa' dem forøvrigt sjældent ombord. Det var Alt, og det var ikke meget. Kun svarede Officeren paa Præstens Spørgsmaal, hvorfor netop den afsides liggende Rørvig Kirke var bleven udset til Vielsen, og hvorfor denne skulde være hemmelig, at Fregatten havde været i lang Tid i Søen uden videre Forbindelse med Land, og at Chefen sagtens havde sine Grunde for at fremskynde Vielsen, førend han kom hjem til Rusland. Men han taalte ikke, at Nogen spurgte eller blandede sig i hans Sager. „Jeg har faaet mine Ordrer i Aften," sluttede Officeren, „og efter dem gaar jeg."

Da de nærmede sig Kirken, bemærkede Hr. Jochum, at der vare mange Mennesker samlede paa Kirkegaarden udenfor Vaabenhuset. Bygningens Omrids tegnede sig i Maanelyset skarpt paa Kattegattets sorte Baggrund, og de hvide Trækors og Stenringene omkring Gravene lyste med et underlig spøgelseagtig Skær. Sagnet om Marsk Stigs uhyggelige Jordefærd randt Præsten i Hu, og skjøndt han ellers ikke var bange af sig, følte han dog ligesom en kold Strøm løbe ned ad Rygnerverne og Haarene rejse sig paa Hovedet. De mørke Mænd rørte sig ikke. Først da Præsten og hans Ledsager traadte ind paa Kirkegaarden og nærmede sig Indgangen, lød et kort Kommandoraab — Huggerterne fløj af Skeden, og de blinkende Vaaben dannede en dobbelt Række, gjennem hvilken de Ankomne passerede ind i Kirken. Skibet var næsten mørkt, og der var dødsstille, skjøndt alle Stolene vare fyldte af Mænd; men paa Alteret brændte Lysene, og i Koret stod fire Matroser med Fakler i Hænderne. Det rødlige Lys gav den hele Scene et sælsomt Skær af

Uhygge, og da Hr. Jochum ved Alteret bøjede sig for den blege Brud, der kun var iført en sort Fløjelsdragt med et knittrende Diamantkors paa Brystet, tyktes det ham, at det Hele mere lignede en Dødsfest end et Bryllup. Degnen stod i sin Stol med stirrende Blik og strittende Haar; han var neppe i Stand til at hjælpe Præsten med at faa Ornaten paa og hviskede til ham: „Jeg er nær ved at gaa fra Forstanden, Hr. Pastor; gid vi var vel herfra. Hvad betyder Alt dette, og hvordan skal det dog ende?“

„Stille, Rasmus Mortensen,“ svarede Hr. Jochum, „det ender, som Vorherre vil; og er han med os, hvo kan da være imod os? Men det er sandt nok en sælsom Brudefærd.“

Vielsesceremonien var meget kort. Hr. Jochum holdt sig til Ritualet alene og lyste Velsignelsen over Brudeparret og Forsamlingen. Derpaa trykkede han Brudeparrets Hænder, overrakte Brudgommen Vielsesdokumentet og gik ind i sin lukkede Stol, paa højre Side af Koret. Men han var neppe kommen indenfor Døren, førend han hørte et Skud, et Skrig og et Legeme falde tungt til Gulvet. Forfærdet rev han Forhænget tilside og saa' til sin Rædsel Bruden ligge livløs foran Alteret og en ung Kvinde jamrende kaste sig over hende. Brudgommen vilde knæle ned ved Siden af hende, men et lynende Blik fra Anuschkas Øjne og nogle heftigt udtalte Ord standsede ham; han vendte sig om, gav en Ordre, og fire Mænd løftede Liget op fra Gulvet og bar det langsomt ud af Kirken, fulgte af hele Forsamlingen. Faa Minutter efter vare alle forsvundne. Kun Hr. Jochum og Degnen blev tilbage. Men ingen af dem talte. Alterlysene bleve slukkede og Kirkedøren lukket, og snart var alt stille som før. Maanelyset faldt igjen uhindret ind i det tause Rum; men dennegang traf Straalerne fra Vinduet i Koret en Blodplet foran Knæfaldet omkring Alteret. Det var det eneste Minde om den natlige Brudefærd i Rørvig Kirke; men det var ej heller til at udviske siden; thi Blodet var trængt dybt ind i den porøse Sten.

Udenfor Kirkegaarden holdt Niels med Vognen og havde Nød med at styre de urolige Heste, der vare blevne skræmmede af Skuddet, Faklerne og den mørke Skare, som var draget forbi dem. Degnen bød stille Farvel og gik hjemover; Niels kjørte Præsten ad Nykjøbing til. Begge sad fordybede i deres egne underlige Tanker; men ingen af dem brød Tausheden. Kun da Vognen drejede ind

paa Hovedvejen, og Udsigten blev fri ud imod Kattegattet, pegede Niels med Pidsken ned imod Kysten, hvor Fakkernes Lys angav Stedet, hvor Indskibningen gik for sig, og sagde: „Se, Hr. Pastor". Hr. Jochum drog et dybt Suk og sagde alvorligt: „Gud forlade dem dernede — og os, Niels, om vi have nogen Skyld i den Ugjerning, der er sket i Nat!"

Da Niels i Morgenstunden kjørte hjem til Rørvig, saa' han Fregatten under en Pres af Sejl staa Nordost i for at klare Landet fra sig. Og det var godt, at han saa' den; ellers vilde hele den natlige Hændelse have staaet for ham som en ond Drøm: Den blev gaadefuld nok endda og aldrig til at glemme.

IV.

Atter stod Grev Orloff i sin Herskerindes Gemak. Hans Holdning var ligesaa sikker som forhen, og om hans Læber spillede et triumferende Smil, som Kejserinden godt kjendte, og som sagde hende, at hendes Yndling var sig bevidst, at han havde tjent hende vel og ventede sin Løn. Og han behøvede sjeldent at vente forgjæves. Men denne Gang syntes Kejserinden ikke at være saa tilfreds med ham som sædvanlig; thi hun vendte ham Ryggen og syntes fordybet i Læsningen af Breve og Depescher. Endelig vendte hun sig om til ham med et prøvende Blik.

„Kom nærmere, Alexej Orloff," sagde hun bydende.

Greven adlød noget forbauset og saa' spørgende paa hende.

Erindrer I, Grev Orloff, vor Samtale her paa dette Sted en Gang i Foraaret i Anledning af Garitschins Brev?"

„Jeg erindrer den, Eders Majestæt."

„Hvad befalede jeg Eder da?"

„At sætte mig i Forbindelse med Garitschin, tilbyde Fyrstinde Olga Ophold i Rusland, Apanage og en betydelig Medgift, men i ethvert Tilfælde sørge for, at hun kom bort fra Rom og tog Ophold paa et Sted, hvor man kunde have Opsigt med hende, og hvor hun ikke ved sine Forbindelser kunde gjøre Skade eller dog forurolige Eders Majestæt. Jeg har udført det Altsammen, og Eders Majestæt vil allernaadigst erindre, at jeg allerede for et Par Maaneder siden havde den Ære at meddele Eder Indholdet af Garitschins Brev, hvori han berettede, at

Fyrstinde Olga dengang havde forladt Rom og tilligemed sin Selskabsdame Anuschka Kurasoff var gaaet ombord i Fregatten „Njewa", i hvis Chef Tatitcheff hun syntes at være lidenskabelig forelsket, — for med ham at sejle til Rusland."

„Det er altsammen rigtigt," svarede Kejserinden tankefuld. „Ved I intet Mere, Alexej?"

„Intet, Eders Majestæt," svarede Greven roligt.

„Nu vel, saa skal jeg sige Eder Mere, Alexej, og Ve Eder, om I har været med at række Haanden til den skrækkelige Forbrydelse, der er begaaet imod den ulykkelige Fyrstinde. Jeg vilde gjøre hende uskadelig — det er sandt; men Gud er mit Vidne: dette har jeg ikke villet! For neppe en halv Time siden laa den stakkels Anuschka her for mine Fødder og anraabte om Retfærdighed for sin ulykkelige, vanvittige Herskerinde. Man har leget med hendes Kjærlighed, spekuleret i hendes Medgift og forsøgt at myrde hende umiddelbart efter Vielsen for at blive hendes Arving. Tatitcheff har hyklet Kjærlighed til hende, og den taabelige Kvinde, der har troet paa en Mands Ord, har ladet sig slæbe omkring for tilsidst at holde et hemmeligt Bryllup ved Nattetid et eller andet afsides Sted ovre i Danmark. Og den skammelige Plan kunde nær være lykkedes, men den lejede Morder har ikke skudt sikkert nok; Fyrstinden er ikke død, skjøndt det næsten var bedre, om hun var det; hun er bragt vanvittig i Land, og Anuschka Kurasoff har bedet om Tilladelse til at blive hos hende. Den har jeg givet hende tilligemed Løfte om Fyrstindens Apanage. Stakkels Pige! det bliver ikke nogen let Gjerning for hende; men hun anklager sig selv for ikke i Tide at have advaret Fyrstinde Olga mod Tatitcheff, hvem hun ikke rigtig troede paa, og mener nu at gjøre Bod ved at ofre den vanvittige Stakkel sit Liv. Saa faar hun have sin Villie! — Men sig mig nu, Alexej — kjender I Intet til alt dette? Svar oprigtigt!"

„Eders Majestæt," svarede Orloff langsomt, ligesom om han vejede hvert Ord — „jeg forlod Rom fex Dage efter at have forelagt Fyrstinde Olga Eders Majestæts Ønsker og uden at have set Tatitcheff; men jeg gav ganske vist Garitschin Ordre til at handle aldeles i Eders Majestæts Interesse, hvad iøvrigt ikke var nødvendigt, da Eders Majestæt neppe har mange Tjenere saa trofaste som han. Hvad han og Tatitscheff have aftalt, véd jeg ikke, derpaa giver jeg Eders Majestæt mit Æresord; det er ikke urimeligt, at Grev Dmitri har villet benytte Lej-

ligheden, — ødelagt som han er — til at ophjælpe sine fortvivlede Forhold, men at Garitschin skulde have rakt Haanden til et saa afskyeligt Rovmord er lidet sandsynligt. Det staar utvivlsomt alene for Tatitcheffs Regning, og jeg beklager i høj Grad den ulykkelige Fyrstinde."

„Det er mig kjært at høre, Alexej," sagde Kejserinden. „Det er svært at skulle nære Mistro til sine bedste Venner. Men — fuldkommen klar er denne Sag dog ikke."

„Eders Majestæt vil dog straffe de skyldige?"

„Det vil jeg. Tatitcheff skal sendes til Sibirien, og hans Redskab skal følge ham som et stadigt Minde om hans Forbrydelse. For Anuschka og Fyrstinde Olga skal jeg sørge. — — Jeg vilde dog ønske, at Garitschin aldrig havde skrevet," sagde hun langsomt.

Længe sad Kejserinden tankefuld og støttede Hovedet i sin Haand. Pludselig sagde hun: „Hvor det tidt er tungt at herske og vanskeligt at være retfærdig, Alexej."

„Det er sandt, Eders Majestæt; men mindre tungt, naar man har saa trofaste Tjenere som J."

„Trofaste Tjenere kunne stundom være for trofaste, Alexej, men det er deres Herre, der bære Ansvaret" — og som om en pludselig Tanke greb hende, saa' hun op og sagde: „Alexej, jeg kan vel stole paa Dig? Du har talt Sandhed?"

„Tag mit Liv, Eders Majestæt, men tilintetgjør mig ikke med Eders Mistillid," svarede Orloff.

„Tage dit Liv, Alexej," sagde Kejserinden vemodig, „det kan jeg — men hvo véd, hvem af os to der tabte mest."

Og hun rakte ham Haanden, som han knælende førte til sine Læber. Derpaa rejste han sig og gik. Men Kejserinden sad hensunken i dybe Tanker og mærkede det ikke. Der var en Brodd i alt dette, som bestandig stak hende i Hjertet, og Billedet af den vanvittige Fyrstinde vilde ikke slippe hende. Tilsidst rejste hun sig, gik urolig frem og tilbage i Gemakket og standsede atter ved Bordet. Halv uvilkaarlig slog hun sin Bønnebog op. Da faldt hendes Øje paa en af Overskrifterne: „Forlad os vor Skyld, som og vi forlade vore Skyldnere!" og Ordet slog hende med en underlig Magt.

Et Øjeblik stod hun stille. Saa sank den stolte Kejserinde paa Knæ, skjulte Ansigtet i sine Hænder og græd bitterlig! — —

Kjelds Narrerier.

Fyfk Skjæmteæventyr

meddelt af **Evald Tang Kriftenfen.**

For nogle Aar fiden var der et Par gamle Folk, der fad i et bitte Hus i Nærheden af et Kongeflot, og de havde intet andet at ernære dem af end at løbe i By og gaa Ærender for Kongen faa vel fom for andre, der vilde have dem til det, men det fad de og klarede dem endda ret godt ved. De havde et gammelt Skab i Muren inde ved Sengefødderne, og det var fnart fuldt af Penge, og faa havde de to Børn, en Søn, der hed Kjeld, og faa en Datter, der hed Marie.

Saa dør Konen, og en Tid efter bliver Manden ogfaa fyg og kommer da i Tanker om, at han fkal vel lifte af med. Han kalder da Kjeld ind til fig og figer: „Nu vil jeg lægge dig to Ting paa Sinde, Kjeld, fox nu fkrider jeg fnart efter din Moder. Du maa førge godt for Marie, og lad mig fe, du ingen Penge tager af Skabet, men bliver ved at famle, til det bliver fuldt."

Saa døde den gamle, og nu var Kjeld raadig for det hele. Men han var ikke af den Slags fom hans Fader, han kunde ikke lægge Skilling paa Skilling, og det kneb al Tid for ham med Pengene. At lade ftaa til, det var hans Valgfprog, og faa maatte Skabet jo fnart holde for. Det varede ikke længe, inden Pengene var nær af det, og det faa galt ud.

„Nej, dette her gaar nok ikke i den rette Skure," fagde han faa en Dag, til fig felv, „det bliver fnavs med mig, derfom jeg ikke giver mig ind paa en Profeffion, hvorved jeg kan tjene dygtig Penge." Det gik han nu og grundede paa i nogle Dage, for han var ikke rigtig kommen paa det rene med, hvad Haandværk han fkulde lære, et han kunde tjene fleft Penge ved, og der var mindft Arbejde ved. Men faa faar han det da grundet ud og figer faa en Dag til hans Søfter: „Nu tror jeg, at jeg har fundet mig en Profeffion."

„Hvad, Profeffion!" figer hun, „du kan jo ingen."

Jo, gjøre Nar ad Folk.

„Det vil nok faa en skjøn Gang," siger hun, „du kan faa et Lag Hug, og saa er det det, du tjener ved din Profession."

Men han vilde nu lige godt prøve det, for han var vis paa, at det at narre Folk er et bedste Haandværk, en kan lære, og det er heller ingen Løgn.

Saa klæder han sig paa og børster hans Sko og

kommer da ud til Gang. Der kommer Kongen imod ham, han var kjørende i Karet med fire Heste for.

„Hvor skal du hen idag, Kjeld?" sagde Kongen, „hvad er du til Færde efter?" For Kjeld gik og skabede sig som en Nar.

„Aa, jeg ved snart ikke, hvor langt jeg kommer i Dag, jeg rejser paa Professionen."

„Hvad Profession kan du? jeg har aldrig hørt, at du har været henne i Lære," sagde Kongen.

Jo, han havde da lært at gjøre Nar ad Folk.

„Det tykkes jeg, du er for lille til, du kan vist ingen narre."

Jo, det troede han da nok, sagde Kjeld.

„Jeg gad nok se, om du kunde narre mig," sagde Kongen.

Men Kjeld svarede og sagde, at det turde han ikke, for saa skulde han i Straf.

Kongen sagde: „Jo du maa godt narre mig saa meget du vil, hvisfom du kan."

Drengen talte nok en Gang om, at han var bange for at komme i Straf, men Kongen sagde nej, „du skal ikke straffes, og dersom du kan narre mig, saa skal jeg end hovelig give dig hundrede Daler."

I det samme staar Kjeld og graver i Lommerne. „Aa, for Skam," siger han, „nu har jeg glemt mit Redskab hjemme."

„Hvad Redskab skal du have til det Narreri?" sagde Kongen.

„Aa, jeg skal ikke have saa lidt," og han gravede dygtig i Lommerne, først i den ene og saa i den anden og saa i Vestelommen. „Aa, det var da skjændigt, nu skal en faa at se, at jeg har glemt min Narrepind ogsaa! ja, det er nu redelig nok."

„Har du da en Narrepind?"

Ja, uden den kunde han ikke narre Folk.

„Har du da langt hjem? kan du da ikke rende hjem efter den?"

Drengen sagde nej, for der var vel en tre Fjerdingvej til hans Hjem.

„Kan du da ride?" sagde Kongen.

Ja, det vidste han snart ikke, han havde ikke prøvet det, „men jeg tænker alligevel nok jeg kan."

Saa vilde Kongen laane ham en Hest, og et af Bæsterne bliver spændt fra, og Drengen kommer til Riden efter Pinden. „Men nu skal du ogsaa være ret hurtig med at komme tilbage og vise mig den Kunst!" raabte Kongen efter ham.

Men Kjeld rider ad Byen til, for han vidste nok, at der var Marked i Kjøbstaden den Dag, og faar snart Hesten solgt for firesindstyve Daler. Saa rejser han af

med Pengene hjem til hans Søster og Broder (dem ud paa Skiven for hende. „Se her kan du se," siger han, „nu har jeg narret Kongen en Hest fra og faaet de Penge for den. Jo, det Haandværk giver Sølv, og saa skulde jeg desuden have hundrede Daler for at narre ham, dem har jeg ikke faaet endnu." Hun snakkede om, at det Narreri var hun kjed af, for det var saadan en stor Mand, han der var kommen i med, „og det gaar vel ikke anderledes, end at du kommer af med dit Liv," siger hun.

„Ja ja, Pengene fylder dog i Skabet," sagde Kjeld.

Da Kongen havde holdt paa Vejen saa længe, til Taalmodigheden var gaaet fra ham, begyndte han at snakke med hans Følge om, hvor de troede den Karl blev af, der skulde komme og gjøre Nar ad ham. Saa tager en af dem Ordet og siger, at han tykte da egentlig, Fyren gjorde Nar nok ad ham, han fik ham først til at holde her paa Vejen, og nu fik han ham siden til at kjøre hjem med tre Heste. Endelig kom Kongen i Tanker om, at det var nok ogsaa at gjøre Nar ad ham, og han giver da Befaling til, at de skal strags faa Hestene stilt saadan an i Tøjet, at de kan kjøre med dem, og saa skal de kjøre lige hen ad den Vej, som Drengen var reden.

Da var Kjeld lige kommen hjem, og som han nu ser, at de kommer der kringlende, kan han jo nok tænke, at Kongen kommer for at skjælde ham ud, og saa raaber han til Marie:

„Du skal jage til at sætte den lille Jærngryde, vi har, over Ilden og gløde den dygtig ud, og naar saa Kongen kommer ind, skal du sætte den ind paa Bordet i en hvid Lerken og fylde den med kold Mælk."

I Lag hun nu firmer til med det, gaar Drengen ud imod Kongen. Han var jo gal og vilde have ham fat for Narreriets Skyld, og Drengen sagde, at han vilde have hundrede Daler. Saa kommer Kongen ind, og i det samme ser han Gryden staa der paa Tallerkenen, og da Mælken kom i denne her glød Gryde, saa kogte den jo og gjorde sig gal til. Han bliver saa forset og kan ikke forstaa, hvordan det gaar til.

„Meget har jeg set i mine Dage," sagde han, „men aldrig har jeg dog set Mage til, at en Gryde kan koge uden Ild."

„Ja, den Gryde har vi maattet love for al den Tid

vi har haft den," sagde Kjeld, „for vi skal kjøbe al vor Ildebrand, og Kongen kan tro, den Gryde har sparret os mangen god Stilling. Den er af en Slags Metal, der kan koge uden Ild, og vi lave al vor Mad i den."

Saa siger Kongen: „Jeg var kjørt her op og vilde have haft nogen Færd paa dig, Kjeld, for det du har narret mig min Hest fra, men kan jeg kjøbe den Gryde af dig, saa faar det at gaa."

„Nej, den vilde jeg nødig sælge," siger han Kjeld.

„Ja," siger Kongen, „du faar at lade mig have den, jeg vil betale dig den godt, du skal have hundrede Daler."

„Ja, mens det er dig," siger Kjeld, „saa faar du jo at have den for de hundrede Daler." Kjeld faar Pengene udbetalt, og Kongen faar Gryden. Den faar han bundet bag efter sin Vogn, og saa rejser han af hjem, han tykte jo, han havde gjort en god Handel.

Saa skulde der nogle fremmede forsamles hos Kongen knap efter, og da skulde Gryden prøves. Kjeld passede paa at være i Nærheden, for han tvivlede jo paa, at det tilsidst vilde komme til at gaa ud over ham, naar det gik galt med Gryden. Den Gang de saa havde ædt, dem, der var budt sammen, saa spurgte Kongen dem, om de havde set en Gryde, der kunde koge uden Ild. De sagde nej. Ja, da kunde han lade dem se en. Saa talte han til en af Tjenerne og bad ham hente Gryden og saa fylde den af Vand. Naa, saa kom Gryden og blev sat paa Skiven imellem dem, men den vilde ikke til at koge. Da Kongen nu mærkede det blev han end mere gal paa Drengen, for han mærkede jo saa tydelig, at han var narret igjen.

Kjeld gaar saa hjem til hans Søster og siger: „Naa Marie, nu er det galt igjen. Du kommer til at slagte den rødbrogede Kalv, og saa skal du komme Blodet af den i denne her Svineblære, for den skal bindes for dit Bryst. Kongen kommer her op i Dag, og det kan være, han vil true mig med, at jeg skal af med mit Liv, for det jeg har narret ham. Saa skal du tage imod ham og sige, at jeg er kommen fuld hjem og er falden i Søvn, og nu bør du ikke tale til mig, for naar jeg er fuld, saa er jeg ogsaa gal og vil gjøre ondt. Saa vil han nok forlange, at du skal gjøre det alligevel, og naar du da taler, springer jeg op og stikker en Kniv ind i den Blære, og saa skal du lade, som du dør, men naar jeg

saa tager en Hyldepind og blæser ind i dig, saa skal du komme til Live igjen.

Lige som de saa har faaet den Svineblære sat ind for hendes Bryst og en Jærnplade inden for til en Forsikring, saa kommer Kongen, og han spørger til, om hun er Søster til den Karl, der havde faaet en af Kongens Heste. Ja, hun var, siger hun. Hvor han var? Ja, han var da gaaet hen at sove.

„Da skal du tale til ham, og det skal være strags."

„Nej, det tør jeg ikke," sagde hun, „for han er svirende, og naar han er det, saa kan en ikke komme ham nær, jeg er ræd, han skal slaa mig ihjel."

Jo, hun skulde tale til ham, siger Kongen, „vi er da saa mange, at vi kan vel styre den Karl, om han skulde gjøre sig obsternasig."

Hun gaar saa ind i det Kammer, hvor Kjeld laa, og taler til ham, men da hun vil trine ud i Stuen igjen, kommer han springende med Kniven i Haanden og hugger den i Brystet paa hende, saa Blodet strømmede ud af Svineblæren, og hun falder om.

Saa siger Kongen: „Det skal du ikke tjene ved, at du undlivede din Søster, du er jo da et Skarns Menneske."

Saa staar han et lille Øjeblik. „Ja, det var ogsaa slemt af mig, at jeg undlivede hende saa hurtig, nu har jeg retten fortrudt det, for jeg vilde have haft noget mere Snak med hende. Men — — det er jo sandt — — det skal have gode Veje," og han trækker Hyldepinden op af Lommen og blæser ind i Munden paa hende. Kongen stod og saa paa det. „Blæs bedre til!" raaber han, for han tykte, hun begyndte at smile. Kjeld blæser da saa længe, til hun kommer op og er rask igjen.

Saa spørger Kongen ham om, hvad det er for en Pind, han har der. Ja, det var da en Pind, som en kunde vække døde Folk til Live med.

„Den vilde jeg gjærne kjøbe, hvad vil du have for den?" sagde Kongen.

Nej, den vilde han ikke sælge for aldrig det, den var endda rar at have, „ved det jeg er saa galsindet," siger han, „for jeg kan nemt komme til at gjøre en Ulykke, og naar jeg nu kommer af med den, saa kan jeg ikke rette det igjen."

„Jo, du skal endelig lade mig faa den," siger Kongen, „jeg vil give dig to hundrede Daler for den."

„Ja, mens det er dig," siger saa Kjeld, „saa kommer du vel til at have den, men ellers vilde jeg rigtig nok ikke have været af med den."

Nu begyndte det endda at fylde lidt i Skabet, og Kongen rejste af hjem med hans Pind. Saa vared det ikke svar længe, inden Kongen og Dronningen bliver uens en Dag, og Kongen tager saa hans Sabel og stikker hende ihjel paa Stedet, det kunde jo ikke betyde saa meget, tykte han, naar han strags efter kunde blæse hende til Live igjen, og det var dog rigtig en gavnlig Forfrækkelse for hende at faa i Livet. Endelig skal han saa til at bruge Hyldepinden. Han blæste og blæste og havde nær

blæst Indvoldene af hende, nej, jo længere han blev ved, jo koldere hun blev, og Sagen var klar nok, hun var død og blev død.

Saa blev Kongen endda slemt ærgerlig over at være kommen saadan af Sted, dette her Narreri var endda det største, og han rejser op igjen og vil have Hold i Kjeld. Et Par Karle tager han med sig, der skal vogte ham, og saa skal han da hen og have Hovedet hugget af for det sidste Narreris Skyld.

Kjeld ser dem komme, og han ind og fortæller hans Søster det. Hun var sølle ved det, men han trøsted hende

og siger, at det skal nok gaa godt. Han var jo færdig til at følge med, da de holdt for Døren, og de kommer til Kjøren hen til Galgenbakken, som han skulde rettes.

Saa idet de kommer om ved en Mølle, siger Kjeld til de andre, der vogtede ham: „Maa jeg ikke gaa ind her et Øjeblik og faa en halv Pægl at holde Modet oppe med?"

„Jo, det kan blive godt, naar du vil være snar at komme ud igjen. Men vi kan ikke holde svar længe."

Saa kommer Kjeld ind til Mølleren. „Hvad, hvor skal du hen i Dag, Kjeld?" siger han.

„Jeg skal hen og staa Krinds," siger Kjeld med saadan en Latter.

„Hvad er der ved det?" siger Mølleren.

„Aa, det ved du jo nok, det er jo en, der skal af med Livet."

„Naa, saadan at forstaa, det vilde jeg gjærne med til, for det har jeg aldrig set. Men en kan vel ikke komme med, hvem der vil?"

„Nej, det tænker jeg ikke," siger Kjeld, „men jeg er buden til det."

„Da var det slemt, jeg vilde gjærne have været med."

„Ja, da kan jeg kjende dig et Raad," siger Kjeld, vi kan jage til at bytte Klæder, og saa maa du møde i Stedet for mig. Men naar du kommer paa Vognen, maa du jo se til, at du ikke svarer, for at de ikke skal faa at høre, hvem du er."

Ja, det skulde han nok passe paa, og de jager til og bytter Klæderne, og Mølleren kommer saa ud paa Vognen i Steden for Kjeld.

Den Gang de kom nu til Galgebakken og Mølleren mærkede, at det var ham, der skulde af med Livet, saa sagde han: „I tager fejl, det er ikke Kjeld. Han bildte mig ind, at jeg skulde hen og staa Krinds, og saa byttede vi Klæder, for det vilde jeg gjærne med til."

„Nej Tak, Kjeld," siger Kongen, nu har du narret mig tre Gange, den sidste Gang det var for meget, i Dag skal du komme af med dit Liv, saa sandt at jeg er Konge." Saa bliver Hovedet hugget af Mølleren, og Kjeld, ja, han var i samme Godlag rejst hjem til hans Søster igjen.

Kongen rejste saa hjem og var nok saa frit, nu han havde Kjeld af med Livet. Men saa gik han og tænkte,

at det vilde vist blive for kjedsomt for Marie at gaa ene der i det Hus, og saa bestemte han sig til at tage derop og byde hende til, at hun maatte komme med paa Slottet til hans to Døtre og nyde samme Ret som dem, siden han nu havde skaffet Broderen af med Livet.

Da Kjeld ser, at han er i Kom, siger han til Marie: „Nu maa du helst forvare dig, og saa trækker jeg i et Sæt af dine Klæder, for jeg vil selv snakke med Kongen."

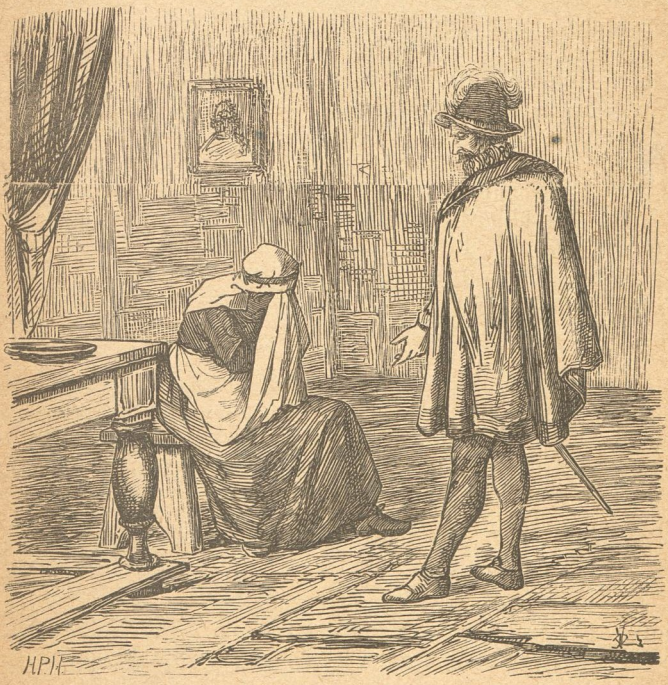

Hun var jo saa elendig og sagde: „Det gaar ikke anderledes, end at du kommer af med dit Liv nu, Kjeld."

Saa kommer Kongen og triner ind ad Døren. Da sidder Kjeld i Maries Klæder og roler og bærer sig ilde til.

„Naa, hvordan er det du er til Mode i Dag, Marie," siger Kongen.

Ja, det var jo ikke svar godt, „det er saa meget sølle, at min Broder skulde komme saadan af Dage."

„Ja men nu har jeg bestemt, at jeg vil tage dig med hjem, og saa skal du nyde den samme Ret som mine egne Døtre i alle Maader."

Det var jo rigtig rart, og Kjeld følger saa med Kongen hjem. Strags bliver han jo klædt op som en Prinsesse, og der bliver saadan en stor vid Seng stilt an, de skulde ligge i alle tre.

Saa sad de her tre Piger en Aften i deres Enlighed og talte om, at det var rarere at have været Bondepige, saa kunde en da have kommet ud til Karlene og haft nogen Leg, men nu kunde de aldrig komme ud nogle Tider. Da siger denne her lille Pige, der var ved dem: „Jeg har hørt sige af for et gammelt Ord, at naar tre var samlede paa et Sted, og en saa bad ret hjærtelig tre Aftener efter hverandre, saa kunde den ene af dem blive omvendt, te en kunde blive til en Karl."

Ja, det vilde de da gjærne prøve, og de bad jo paa Kraft, og spurgte til hver Aften, om ingen af dem mærkede til nogen Forandrig. Saa den tredje Aften siger Kjeld: „Jo, nu tror jeg, at jeg bliver til en Karl." Ja, det var da saa meget godt.

Knap efter saa kom der en Prins henne fra et andet Kongerige og bejlede til en af Kongens Døtre. Men han var nu mere end almindelig klog, og kunde saa næsten se inden i et Menneske. Saa skulde den ældste Prinsesse jo ind og fremstilles for ham, at han kunde sige hans Tykke til hende. Men da han ser hende, ryster han med hans Hoved og siger:

„Nej, hende vil jeg ikke have, for hun har haft med Mandfolk at bestille."

Det gav Kongen et Grin ad, for den Ting vilde han jo ikke tro, men saa kunde hun gaa. Saa skulde den yngste Datter op til ham. Men han ryster lige saadan med hans Hoved og siger, at hende vilde han heller ikke have, for hun var heller ingen skjær Mø. Saa bliver Kongen jo gal i Hovedet, og tykte, at eftersom hans egne Døtre var nu saadan blevne skammede, saa skulde Marie derop ogsaa. Jo, hende vilde Prinsen have, for hun havde ikke haft med Mandfolk at bestille.

Saa bliver han der jo med det samme og drikker Bryllup. Kongen gik og sundede noget paa dette her, og da han tykte, det var skikkelig ment, han blev skilt ved hende, og det var saadan et pænt Gifte, hun fik, saa

skulde hun endda have en god Udflyning. Altsaa faar han et jævnt lille Skrin fyldt med Penge, og det skulde Prinsen saa have med hende. Saa skulde Prinsen og hans nye Kone da hen og hjem ad. Men Kjeld frygtede for, at dette her nok snart vilde blive galt, og det var nok aldrig være værd at komme hjem med Prinsen. Den Gang de kommer saa ind i en Skov, siger Kjeld:

„Jeg tror, I maa holde, jeg skal af lidt!"

Han springer af Vognen og løber lidt ind imellem Træerne, men faar endda Kufferten med Pengene samlet med sig, og saa ud ad Skoven lader han tage det bedste, han kan.

Nu lader vi Prinsen kjøre, hvor han vil, ham har vi ikke hørt til siden. Men Kjeld kan vi ikke saadan lade slippe. Det blev ham jo haardagtig at bære dette her Skrin, og det var naturligvis hans Sigt, at han vilde hjem til Marie med det for at faa Skabet fyldt, som han havde lovet hans Fader, og nu kunde det vist ikke være saa langt fra det, tykte han. Saa bliver han da overvunden af det og kommer imidlergodtag til et lille Hus der inde i Skoven. Det var noget haardt Vejrlig, og det regnede, men at komme ind var han ikke for, det var ikke saadan saa lige en Sag for ham at komme til at gjøre Redelighed for, hvem han var, og det skal en jo alle Tider, naar en kommer ind et fremmed Sted. Til alt Held fik han da at se, at der ude i Kaalgaarden laa nogle hæslig store Bitræer, og mærkede, at der var et af dem, som var tomt. Saa kravlede Kjeld derind, for han tykte, at her kunde han da sidde i Husly, og han faar hans Skrin samlet med sig.

Kjeld havde jo haft en god Lykke hidtil. Men nu er det det første, det bliver galt med ham. Der kommer Type til Bierne den Nat, og det er to Karle med en lang Stage. De vælter paa ét Bitræ, og de vælter paa et andet, og den Gang de kommer til det, Kjeld var i, saa var det det tungeste. Saa siger de til hinanden:

„Her er en god en, havde vi været godt hjemme med den! den Bistok er der noget ved." De faar saa et Reb bundet paa Bitræet og binder det paa denne her Stage, de førte med sig, ligesom naar andre Folk bærer Bier, men de glemte i deres Hjavhed at faa bundet for Munden af den.

Naa, de bliver al forbaarne paa dette her Bitræ den

Gang de havde gaaet et Tag. Saa siger den forreste til den bageste:

„Ja, lad os nu snakke sagte, nu er vi snart ved Kjelds Hus. Det var endda godt, han kom af med Livet, den Skumpi, for han gjorde aldrig andet end ondt."

Saa siger Kjeld i Bikuben saadan ved sig selv: „Det er endda meget, kan du ikke lade Kjeld være!" og dermed rækker han ud og giver den forreste en god Drefigen.

„Hvad, giver du mig Drefigener!" brøler han til bageste, „jeg tykker, at jeg har nok at bære paa, for Bitræet ligger næst ved mig."

„Jeg tror, du er gal," siger saa den bageste, „kunde jeg naa og slaa dig, saa langt som jeg gaar bag ved dig?"

„Naa, du tænker ikke, jeg fornam den, jo, det var en god varm en, og jeg har heller ikke glemt den endnu."

„Jaja, lad os nu ikke gaa og skjændes om det," siger saa den bageste, „nu er vi lige ved Kjelds Hus."

„Ja," siger den anden, „ti jeg har været al ræd for at gaa om ved det Hus om Aftenen, for det blev en sær Klør, den Kjeld."

„Kan du ikke lade mig være i Fred endnu," tænkte Kjeld, „saa skal du faa en nok saa god!" og dermed rækker han ud og giver ham en Kjæbop, da den bedste han kunde.

Saa bliver den forreste gal i Skrallen og smider Stagen af Nakken, og det gjør de begge to, og de giver dem til at slaas ret ud af karsken Bælg. Den Stund render Kjeld med hans Penge ind til Marie og faar dem i Skabet. Nu var det blevet fuldt, og saa var det i sin Orden, som hans Fader havde bedt ham om.

Saa varer det ikke svar længe, inden Kongen faar at høre, at det var Mølleren, der var kommen ufkyldig af med Livet, og at Kjeld var kommen tilbage og sad i Huset endnu. Hvad han har at gjøre, han lister til at komme bag paa ham en Dag og faar godt nok Hold i ham.

„Nu har du gjort Fortræd nok, god Karl!" sagde han, „og mig ikke mindst, nu skal du Dennemand af med dit Liv, se nu bandte jeg paa det." Saa lader han ham sætte i en Tønde og trilre ned til Vandsiden, der skulde han ligge en Dag og overtænke hans Synder, og saa skulde han skubbes ud i Havet. Men han var ikke forknyt, han laa i Tønden og sang hele Dagen igjennem. Saa kommer en Skipper derom ved, og han hører den Sang i Tønden. Saa gaar han nærmere.

„Hvad glæder du dig over?“ siger Skipperen.

„I Morgen skal jeg have Bryllup med Kongens Datter.“

„Saa kan du sagtens være glad,“ siger Skipperen, „for havde jeg saadan haft det, tror jeg ogsaa nok, at jeg vilde have været i godt Humør.“

„Ja, hvad vilde du vel finde paa at give mig for at komme i mit Sted?“ siger Kjeld.

Han vilde da give ham alle de Penge, han havde. Kjeld gaar ind paa det, for han mente jo, at enten det var faa eller mange, saa kunde det snart være nok.

Skipperen aabned da Tønden, saa Kjeld kommer ud, og saa flyede han ham en Pung, der var dygtig stor og fuld af Penge, men mest fra Udlandene. Dernæst kommer Skipperen i Tønden, og Kjeld slaar til for ham.

Saa laa han der Natten over. Næste Morgen kom Kongens Folk og trilrede Tønden ud i Vandet, og saa sejlede den ud paa Havet. Men ved Middagstid kom Kjeld op til Kongen med de udenlandske Penge og vilde have dem vexlede. Kongen spørger ham naturligvis nok saa forundret om, hvor han har faaet dem fra, og hvordan det er gaaet til, at han nu er her, da han dog havde tænkt ham liggende ude i Havet.

„Dem har jeg faaet paa Havsbunden,“ siger han, „havde jeg bare kommet noget længere ud, saa kunde jeg have faaet mange flere.“

Kongen faar da Lyst til nogle mange af de Penge, naar der var saa god Tid paa dem, og han beslutter sig til at tage ud efter dem. Altsaa faar han nogle af hans vildeste Mænd med sig, og de kommer hver i en Tønde. Saa var der nogle andre, der skulde trille dem ud, og de fik Ordre til at give dem et godt Skub, for at de kunde komme dygtig langt ud. Men da Tønderne kom ret ud paa Havet, slog Bølgerne dem imod hverandre og de gik i Stykker en efter en anden, saa at Folkene inden i dem druknede, og hverken Kongen eller nogen af de andre kom tilbage med en eneste Skilling. Men Kjeld gik op til Prinsessen, og da de snart blev ens om deres Ting, saa blev han gift med den ene af dem og blev Konge i Landet, og de lever godt den Dag i Dag er.

En Fugl under Himlene.

Af **Edv. Blaumüller.**

Med Illustration af Carl Thomsen.

Vi havde knælet i Kamret
med Frygt og Bæven foran en Seng,
hvor en Fader og Moder plejed
deres eneste, lille Dreng.
Som en klynkende Fugleunge
laa han i stakkede Aandedrag
og klipped med Øjnenes Laage
sygt mod den klare Dag.

Jeg vilde atter mig fjærne —
der vented mig rundt i Byen en Flok;
ude i den forreste Stue
jeg ledte om Hat og Stok –
da hørte jeg Barnets Fader,
der samme Dag havde sendt mig Bud,
nærme sig hurtig og stille
for selv at lukke mig ud.

Jeg kendte ham ikke — Snedker
hed det paa Pladen over hans Dør,
han lugted af Fyrrespaaner,
var blaaøjet, lys og lidt før.
De smaa, men venlige Stuer,
der vendte ud mod en halvmørk Gaard,
var pyntelig rene og nette
og tyded paa jævngode Kaar.

Et vidste jeg dog om Manden:
vi havde knælet i fælles Bøn,
jeg følte, jeg ikke var ene,
da nys jeg bad for hans Søn,
skønt nemlig ingen kan lodde
sin Næste til Dybden af Troens Hav,
fornemmer man dog bestandig,
om der bedes ved Siden af.

Han trykked mig varmt i Haanden:
„Jeg vilde saa gærne ha' Præsten bragt
en Tak for alle gode,
kærlige Ord, De har sagt.
Min Kone og jeg har løbet
vor Herre paa Døren saa rum en Stund,
at han kanske heller vil høre
det samme af Deres Mund."

Det bløde, ærlige Udtryk,
der lyste ud af hans Ansigt, fik
mig til at standse i Døren
med et Spørgsmaal, inden jeg gik:
„Ja, mig skal De ikke takke;
men hvad der end hændes med Deres Dreng,
ikke sandt, De tror dog, at Herren
vaager ved Barnets Seng?"

Han trak mig uden at svare
lempelig ind i Stuen igen:
„I Fald De har Tid, Hr. Pastor,
saa sæt dem et Øjeblik hen,
og lad mig i Korthed fortælle,
hvorledes jeg har lært at forstaa,
at man oppe i Himlen freder
over de mindste smaa.

En Dag i forrige Sommer
staar jeg og passer min daglige Dont, —
for Arbejde har jeg i Reglen
til Stadighed Aaret rundt;
jeg var i Færd med at samle
Stykkerne af en Vinduskarm,
der skulde leveres om Aftnen;
men Limen var ikke varm.

Nu er det jo bare Kludder
at fedte med lunken Lim i en Pos,
saa kan man bagefter pille
alle Stumperne løs;
jeg satte mig da til at fløjte
ud mod den solede Kirkeplads
og ventede paa, at Limen
omsider skulde blive tilpas.

Der var stille og roligt dernede,
Klokken var vel mellem to og tre —
saa langt, som jeg kunde øjne,
var der ikke en Kat at se —
jo — ovre ved Kirkens Gitter,
laa der min Sandten en halvvoxen Dreng
og strakte sin Krop paa en Trækvogn
som i den blødeste Seng.

Han nød nok ordentlig Livet!
Kasketten havde han givet et Fur
nedover Panden og Øjet
for bedre at ta' sig en Lur;
med Tøflerne smidt til Side
og Strømpen itu for den store Taa,
med begge Armene slynget
ind under Nakken han laa.

Hvor kan nu nogen begribe,
at saadan en gammel fornuftig Ka'l
som jeg, kan faa det i Sinde
at skabe sig kaad og gal!
Men tror De, jeg kunde la' være!
Den Dreng, han havde det altfor godt,
jeg maatte prøve at pirre
ham under Vingen saa smaat.

En Træstump fløj over Gaden —
en ganske lille uskyldig en,
der ramte ham oven i Ho'det;
men Drengen sov som en Sten!
Han taalte magelig flere, . . .
og Stumperne traf ham Gang efter Gang,
men han aabnede ikke et Øje
til Trods for mit Bombardement.

Jeg stod ved at opgi' det hele;
det var jo kuns spildt Ulejlighed,
naar den Sydsover ikke saa meget
som bare vaagned derved;
da sprat han med et i Vejret,
aned sig paa Hagen og saa sig om —
han vilde naturligvis vide,
hvorfra Projektilet kom

Som et Lyn var jeg væk fra Vindvet,
han stod vel næppe rolig for Skud,
og jeg voved først langt om længe
atter at kige ud.
Til min Forbauselse ser jeg,
at Drengen ikke er Lene som før;
men har samlet en halv Snes andre
nede ved Husets Dør.

Aldrig saa snart faar de Øje
paa Fjenden, førend den hele Trop
giver sig til at støje
og skraale og pege op;
jeg lo, saa det klukkede i mig
og nikkede til dem paa Dril en Stund,
men til sidst blev jeg ked af Vrøvlet
og bad dem at holde Mund.

Idet samme begyndte Limen
at skrukke i Potten — jeg skyndte mig hen
til Høvlebænken og lagde
Haand paa Værket igen;
men næppe havde jeg faaet
dyppet Penslen og gjort et Strøg,
før jeg ude paa Trappen hører
et nederdrægtigt Halløj.

Hvad maatte jeg tro og tænke?
Var Drengene ved deres fulde fem?
Naa allenfals skulde de snarest
faa Farten ned om og hjem!
Jeg op med Døren — de første
var kravlet saa højt til Vejrs, at jeg nær
havde væltet dem over Ende:
Hvad er der? Hvad skal I her?

Nu skulde De hørt et Mudder!
En Spurvеunge! . . . En Spurv? Hvad den? . . .
Den sidder i Klemme i Renden
og kan ej slippe løs igen! —
Imens jeg af lutter Forundring
var gaaet baade fra Næb og Klør,
stormede Flokken forbi mig
og ind ad den aabne Dør.

Gaa væk fra Vinduet med Jer!
Hvem tror J' skal ha' Ulejlighed
med at samle Jer op paa Gaden,
naar J ligger og falder ned!
Hvor er saa Spurven? — Der lige
ovenfor Vinduet — — Med Besvær
vred jeg Halsen i Karmen —
Hvor siger J, Drenge? — Der!

Ja ganske rigtig, nu fik jeg
Øje paa Fyren — en lille en,
der laa mellem Renden og Muren
og baskede med Arme og Ben.
Formodentlig maatte der være
en Rede i Taget, det fejlede ej,
for jeg hørte, hvordan de gamle
klynked og tog paa Vej.

Se række derop med Haanden
og putte den ned til Far og Mor —
det lod sig nu ikke gjøre.
Afstanden var for stor;
men tage en Dreng paa Ryggen
og se, om han maaske kunde naa,
det var da i hvert Fald noget,
man kunde forsøge paa.

Det gjorde jeg altsaa — jeg valgte
en af de mindste, en lasset Hallunk,
løfted ham op paa min Skulder,
hvor han knejsede stiv og strunk,
og bar ham ud over Karmen —
der skulde vel nok lidt extra Held
til ikke at tabe Ballansen;
men det gik nu alligevel.

Og Fuglen blev ogsaa reddet;
den Dreng havde ligefrem Haandelag,
saa varsomt som han kunde hente
det Smule Kræ for en Dag,
og lægge det op i Reden,
hvor hele Familien ovenpaa
begyndte at pippe og skrabe
for at gratulere den smaa.

Naa, alting skal ha' en Ende —
og Limen — den fik nok igen sit Knæk
jeg maatte nu se for Alvor
at kyse Drengene væk. —
Et Gjeblik efter lød der
et Skraal op til mig fra Gaden a':
Skal Snedkeren ikke leve?
Jo vel! Det er hørt! Hurra!"

Han strøg sig hen over Panden
og Kinden, og eftersom Haanden gled,
faldt Ansigtet over i Skygge —
Haanden tog Smilet med.
Det syntes, som om han angred
at have ladet sit gode Humør
saa aabent Rum — og han vedblev
mere stilfærdig end før:

„Da Drengene vel var borte,
og Arbejdet gik, som intet var sket,
stod jeg og gjorde mig Tanker,
om hvad jeg nys havde set.
Jeg mindedes fra min Barndom
i Katechismen et mærkeligt Ord:
at uden Vorherres Vilje
falder ikke en Spurv til Jord.

Det havde jeg nu erfaret!
Og var det saa ikke et underligt Spil,
at netop min tossede Kaadhed
skulde benyttes dertil?
For havde jeg ladet Drengen
ligge og sove i Vognen den Gang,
saa havde ingen bemærket,
hvordanne at Fuglen hang.

Men ser De, Hr. Pastor, siden
har altid jeg trot det saa bestemt,
at Vorherre sørger for sine,
saa ikke den mindste blir glemt.
Og hænger min Unge for Tiden
halft ude af Reden — jeg la'r staa til,
han falder dog ingen Steder,
uden Vorherre vil."

Jomfruen.

Af **Magdalene Thoresen.**

[Med Illustrationer af Vilh. Rosenstand.

Det var paa en Ø. Dens Beliggenhed var saaledes, at naar man i Frastand blev den var, syntes den at gaa sammen med Fastlandet; nærmere ved fik man dog snart Syn paa, at det samme Hav, som slog sine Bølger æsende op over Forsidens knudede Berg, ogsaa løb ind mellem Bagsiden og Fastlandet i en god Kvartmils Bredde.

Den havde ikke meget Jordsmon, men op til hver af de Smaahuse, som laa spredt omkring laa der dog en Stump Græsvold, og en liden Potetesager, foruden lidt Smaaskov hist og her. Der var sletikke Noget, som tydede paa Velstand, men dog saamegen Hygge, at det hindrede Indtrykket af Fattigdom — det var fra Haanden til Munden.

Lige ved Søen laa et temmelig stort Landhandleri. Vaaningshuset var gammelt, men vel holdt, og med sin hvide Overmaling tog det sig ganske fornemt ud mellem Fiskernes Smaahuse, hvis eneste Farve var den Vejr og Vind havde paatrykket, og faldt saa temmelig hen i det Jordgraa.

Nedenfor Landhandleriet var der en Baadhavn, hvor der tillige laa et Par Smaafartøjer for Anker. Langs hen løb en Stenbrygge, som endte i en af Træ med Rækværk paa Siderne. Over dette hang Fiskerne paa en Hviledag som gamle Klæder, der var bredt til Tørkning, og viste et saa mærkeligt Billede paa Ørkesløshed, at man skulde tro, Tiden stod stille over de Mennesker. Heller ikke tog de sig videre nær af den, før deres Tid kom; men da skulde de nok passe paa, at der ikke gik Noget til Spilde.

Det var en elskværdig Familje, som ejede Landhandleriet. Manden var Søn af den forrige Ejer, som var død for flere Aar siden, og Husfruen var en Embeds-

mands Datter. De havde en prægtig Børneflok, som vokste op i Friluftslivets sunde Region sammen med Fiskernes Børn, og kun i Undervisningstiden rejste sig et Grænseskjel imellem dem, hvor Hver traadte tilbage i sine Kaar.

Fra dette var der dog en Undtagelse, og den gjaldt en liden Pige, ved Navn Olina, som var eneste Barn af temmelig gamle Forældre, der havde giftet sig i en sen Alder. Landhandlerens Kone havde baaret hende til Daaben, og det ensomme Barn havde tidligt faaet et vist Tilhold paa Handelsgaarden. Saalænge Husets Børn modtog sin Undervisning af en Seminarist, delte hun og den med dem, ligesom hun delte deres Lek og Løjer.

Olina var lille af Vækst, lyshaaret og fin af Hudfarve, og havde ikke det kraftige, brunlige Solskjær over sig som de andre Børn. Dertil var hun stille og gav sig aldrig helt hen i deres viltre Lek — hun lod sig mere bruge til at leke med. Men just det udgjorde hendes store Tiltrækning; havde hun hængt sig paa, eller endog kun budt sig til, var hun nok en Gang imellem bleven vraget; men nu blev der ved hver ny Lek set efter Olina — hvor var Olina? Uden hende var der sletikke Noget at stille op. Naar hun da kom lidt sky frem af sit Tilhold, blev hun reven til sig af baade Jenter og Gutter, som et Bær, der blev funden, og som Alle paa en Gang vilde plukke.

Af Landhandlerens Børn, som var fem i Flokken, var den næstældste Gut, Laurits, bestemt for Studeringen. Om det var fordi han følte sig udkaaret til noget Højere i Livet end de Andre, eller det skete af Tilbøjelighed, saa stod han altid paa Olinas Side og hun søgte bestandig hen til ham, naar der skulde tages et Parti. Det rejste en vis Fortrolighed imellem dem, som vokste med Aarene. Laurits havde desuden Hang til Selvraadighed, han vilde styre for dem Alle; og det var Olina den Eneste, som bøjede sig for, hvorved hun mangengang selv fik Strømmen imod sig. Men hun stod fast. Saa føjelig og villig hun ellers gav efter for deres Luner, gik de imod ham, var hun ikke til at rokke.

Da nogle Aar var gaaet blev han sendt til Tromsø Latinskole, og derved kom mere Enighed i Leken. Men naar han gjorde sine Feriebesøg, der ikke blot indskrænkede sig til Sommerferien, men forefaldt ved hver af Aarets

store Højtider, tog han det igjen, og han optraadte med en Myndighed, som ikke det latinske Sprog, men latinske Brokker mer end noget Andet i Verden formaar at give. Dog varede det ikke længer end til den første Skyhed for „Studenten" havde fortaget sig, da fik han Svar. Og var de ikke fuldt saa imponerende som hans, smagte de desmere af Naturens frie Fostring.

Dog ogsaa her kom Olina ham til Hjælp, og hendes ydmyge Beundring lægte adskillige Saar, som de Andres Latter havde slaaet. Da fulgte det ganske af sig selv, at de to trak sig lidt væk fra de Andre — Laurits var efterhaanden vokset fra den Slags Lek, og Olina havde aldrig fra første Haand været med i den. Men Drilleriet fulgte dem: Kjærestefolket! blev der raabt efter dem, men det skilte dem ikke, det drev dem kun længere bort.

Der var et Sted indunder Bakken, hvor Naturen havde dannet en liden Lønkrog. Der var vakkert med Smaakrat og Enerlyng omkring, og Ingen kunde se det, før de var lige ved, thi Berget skjød ud over ligesom et Tag. Paa Højden af Berget, var der en prægtig Udsigt til det aabne Hav, men did fik Børnene aldrig Lov at komme uden med Forældrene, fordi det bar fra Knude til Knude temmelig brat ned i Søen. Det var altsaa til Hverdagsbrug et fredet Sted. Herhen styrede da de to Forfulgte, og her sad Laurits og nød i fulde Drag sin egen Vigtighed, medens Olina nød baade den og sin egen.

Saaledes gik Tiden til Laurits havde fyldt sit fyttende Aar og Olina sit femtende. Da blev det bestemt, at han hos en Morbroder i Kristiania skulde læse til Artium, og som man haabede holdes lidt strengere til Bogen. Før Afrejsen var han dog hjemme en Tid, og uagtet hans Vigtighed havde faaet en Mundkurv paa sig — hvilket var et Tegn paa den begyndende Dannelse, var det dog endnu hans største Nydelse at ligge hensklængt under Bakken og skryde for Olina. Hun var imidlertid bleven konfirmeret, hvilket han alt havde været i henved to Aar; men det havde modnet hende mere end ham. Medens han endnu fra Hoved til Fod var Skolegutten, var hun godt paa Vej til at blive den unge Pige. Derfor gik hun og fra disse Møder med en hemmelig Skyhed; hun passede paa at Ingen saa hende, og mens han pratede væk, sad hun og hørte paa med bankende Hjerte, og med Førsterødmen af en udspringende Rosenknup.

Da var Olina næsten en liden Skjønhed. Det var ogsaa Noget, Alle bemærkede, og ikke sjeldent taltes hos Handelsmandens derom. Man vidste ikke ret, hvordan man skulde stelle sig med de to Børn. Men Børnestreger var det jo, og helst maatte man lade som Ingenting. Nu rejste jo han bort for et Par Aar idetmindste, og hun kom i en Tjeneste, dermed var deres Vej skilt — det gik jo altid til paa den Maaden!

Endelig kom Afrejsen. Den skulde foregaa i Daggryet med Dampskibet, og derfor gaves Kvelden forud den egentlige Afskedsfest.

Der havde været Saameget for Laurits at bestille den hele Dag, at han var ikke truffen sammen med Olina — ja han havde ikke engang faaet Tid til at tænke paa hende.

Omsider begav man sig da til det righoldige Aftensbord, og Laurits sad i nye Klæder Moderen næst. Der var en Blanding af Alvor og Glæde i Laget; kun fra et Hold blev der gjort Løjer, det var i Søstrenes Flok. Der blev uafladelig gjort Tegn og Miner til ham, skjønt han lod som han ikke saa det.

„Har Du nu sagt Farvel til Kjæresten din?“ kom det endelig leende frem fra en af dem.

„Ikke komme med sligt idag,“ afviste Faderen. „Nu kan det være forbi med Barnevrøvlet, der staar noget Andet for.“

Dette blev sagt med Vægt, og Laurits søgte at give sig en alvorlig Mine for at bevise Faderen, hvor fri han var for det, som hed Barnevrøvl. Men i sit Hjerte fik han dog paa samme Tid en saa stærk Mindelse om Olina, at han syntes, han kunde løbe væk fra hele Herligheden for endnu at se hende en Gang og sige hende Farvel. Han havde sletikke været blind for hendes lille tiltalende Ansigt, uagtet han havde ladt som Ingenting.

Da derfor Maaltidet var endt og Hver gik til Sit for at slutte med, hvad der endnu var at gjøre, fløj han uden Betænkning hen over Marken til det kjendte Mødested, fuldkommen sikker paa at træffe hende der.

Hun var der ogsaa. Hun rejste sig skjælvende, da han kom, og turde ikke se paa ham, og da han hellerikke vovede at se paa hende, stod de der som to Støtter.

Men Skrækken for at blive eftersøgt gav ham en Vækkelse. „Jeg ska' affted paa Morgenen,“ sagde han

hastigt. Olina saa op, og hendes Øjne stod fulde af Taarer. Da gav det et Sæt i ham, han keg sig ræd om og tog hendes Haand, men idetsamme hørte han Søstrenes Latter, og han slap den igjen. „Farvel!“ hviskede han, og sprang tilbage over Marken.

Her blev han modtaget af Søstrene, som ganske rigtig havde passet ham op; men som en Smugler, styrtede han forbi dem, op paa sit Værelse, hvor han i en Fart kom af Klæderne, og sik sig gjemt under Dynen med sin underlige forvirrede Følelse.

I Dagbruddet laa Dampskibet paa Leden som et sort Uhyre, der spyede Røg og Ildgnister ud af sin lange Hals, mens det brummede og kogte i dets Indvolde. Det jog paa Afskeden, og enhver overflødig Tanke veg for de sidste Øjeblikkes Spænding. Kort efter skjød Damperen hen over den blikstille Sø, hvor Solen kastede lange Strimer af skjælvende Guldblink. Der blev viftet med Tørklæder og Hatte, saalænge det gik an, siden drev Folket hjemover, hver til Sit — og Alt gik i den gamle Orden.

Et Aarstid var forløben. For Olina var Leken endt, og Livets alvorlige Arbejde begyndt. Hun havde allerede et halvt Aar været i Tjeneste hos Landhandlerens, hvor hun blev anset som et rent Vidunder af Flinkhed for sin Alder — thi det var som hun kunde gaa i Ilden for dem Allesammen.

„Det er et magesløst lidet Menneske,“ udbrød Fruen, da der var Tale om hende. „Hun er ikke alene flink, men hun har en naturlig Takt, som rører mig. Hun har baade leket og lært sammen med mine Døttre, men det er sandelig dem, som drager det frem og ikke hende.“

Til Olina selv sagde hun: „Naar Du bliver slig ved at gaa fremad Olina, da blir der til Slut ikke andet for end at vi maa gjøre dig til Jomfru.

Men ingen Anelse havde hun om, hvor dybt hendes Ros trængte ind i den unge Piges Sjæl, og hvilket Lys, det bredte der over hendes hemmelige Tanker. „Jomfru! Ak! saa blev hun jo hans Like!“ Hvor hun gik og stod lød fra nu af „Jomfru“ som et Troldomsord for hendes

Øren. Og med en Iherdighed, hvorunder hendes spæde Legeme skjalv, skred hun fremad imod det store Maal.

Det var paa Vaaren, den anden efter hans Afrejse, og nu nærmede Tiden sig, da han skulde være Student. Om det taltes der i Huset, overfor det blev mange Ting bestemt, og som en skjult Glød nærede det Længselen i hendes Hjærte.

Endelig meldte et Telegram hans heldige Eksamen, og hvad hele Huset jublede over, gjennemtrængte hende med en Skræk, hun ikke kunde magte. Paa en Gang saa hun Forskjellen imellem ham og sig, den steg op som et Spøgelse, der ikke veg med Hanegalet, men som Dagen gav endnu større Tydelighed.

Da kom en Frelse, men den hed Sorg! Der blev pludselig taget den Bestemmelse, at Fruen med to Døttre og et Par Smaagutter skulde besøge sine Forældre, som boede i Helgeland, hvor saa Studenten skulde møde dem og tilbringe sin Sommerferie. Dermed brast Olinas spinkle Haab — men samtidigt forsvandt Spøgelset. Hun græd i Nattens Stilhed, græd sig ind i trøstende Drømme, og fik endelig i Sorgen Fred for sin Skræk.

Nogle Dage efter kaldte Fruen hende ind til sig. „Nu Olina!“ udbrød hun. „Nu skal Du høre godt Nyt.“ Olina for sammen — „hvad kunde det være?“

„Du har hørt, at vi drager væk i Sommerferien for at besøge mine Forældre; men ved Du paa hvad Maade det kan ske? Jo — naar Du overtager Husstellet. Og derfor udnævner jeg Dig hermed til Husjomfru! Hvad siger Du til det? — Nu siges der ikke længer Du, Olina; men De, kjære Jomfru! — Men i Himlens Navn! hvad gaar af Dig, Barn? Du besvimer jo.“

Og idetsamme greb hun den vaklende Olina og ledte hende hen til en Stol. Men som om der blev givet hende en indre Vækkelse, slog hun rask Øjnene op, rejste sig, og skyndte sig ud af Stuen.

„Jeg tror sandelig hun besvimede af Glæde, Stakker!“ sage Fruen til Landhandleren som kom til idetsamme.

„Ja, hun er lidt vek af sig,“ svarte han.

„Aa, jeg kjender ikke stærkere Menneske. Gud ved hvor hun faar det ifra; men hun har Kræfter til Alt. Jeg tror det maa komme fra Hjærtet, thi kanske er det dog tilslut det stærkeste af Alt.“

„Det bliver ialfald mest prøvet," sagde Manden og gik sin Vej.

Da Olina havde samlet sig noget, kunde hun ikke fatte, hvorfor det saadan havde rammet hende, som et Dødsslag. Det havde jo dog været hendes hemmelige Ønske lige siden den Dag Fruen nævnte det i Spøg. Hun følte sig ogsaa glad bevæget, da hun senere takkede for Æren, og en hemmelig Stemme tilhviskede hende, at han nok vilde bli' bra stolt af hende, naar han hørte, hun var bleven gjort til Jomfru — og det af hans egen Mor!

Kort efter afrejste hele Familjen, Manden med; thi den ældste Søn, som var opdraget til Handelen, overtog Forretningen i Faderens Sted, og Olina indtraadte samtidigt i sin nye Værdighed som Jomfru.

Hun passede ikke straks ind i sin Stilling. Hun havde en Fornemmelse af at skulle være anderledes end hun havde været, men hun fandt ikke Maaden. Det var hellerikke let saadan paa en Gang at skifte Ansees midt i sine Barndomsforhold. Naar hendes gamle Jevnlige kom til Handelsgaarden trak det op til en Grimace i deres Ansigter ved Ordet Jomfru, og det blev sagt med et Eftertryk, som under andre Omstændigheder var bleven til Haan; men Olina var saa hjærtelig afholdt af Alle, at det kom ikke videre end til en Spøg.

Der var dog En, der ikke kom saa let fra den Sag med Jomfruen som de Andre — det var Clas Brejen, Søn af Nabofolket til hendes Forældre. Han var en fem—seks Aar ældre end Olina, og havde altid været som en Bror for hende. Men efter som hun vokste til, skiftede han Tanke, og da han var eneste Barn saavelsom hun, syntes Forældrene paa begge Sider, at det var et passende Giftermaal.

Clas var desuden en vakker Gut, godhjertet og uforfærdet, og der var ikke En paa Øen, som kunde tage det op med ham. Men med alt det var han heftig, og saa gal i Hodet paa Olinas nye Titel at havde det Ord Jomfruen været et eller andet levende Væsen, som han kunde have kæmpet med, da havde han ikke givet sig før enten det eller han laa under; thi han forstod, at det tog hende fra ham.

„Du ska' saa vel ha' en Peter Arvesen, ka' jeg tro," fik han en Dag hvæset imod hende, da han traf hende

paa Vejen til Forældrene. Arvesen var nemlig Handelskarl og stod i Boden.

„Jeg tror ikke det," svarte hun og fortrak Munden som ved en bitter Smag.

„Du er kry, for Du er ble't Jomfru," sagde han haanleende.

Hun stod stille og saa strengt paa ham. „Gjør som Du vil Clas; men kommer Du mig nær en Gang til med et ondt Ord, saa lader jeg som jeg ikke ser Dig."

Han greb hende fast i Armen, og drog Aanden tungt. „Er der Nogen, Du liker bedre end mig, Olina?"

„Har jeg lovet mig til Dig, siden Du tar mig i Forhør?" spurgte hun, og rev sig løs.

„Nej. Men Du ved det Du ved. Og det siger jeg Dig, tar Du en Anden — saa — —." Han kom ikke længere; thi Graaden steg ham op i Halsen.

„Vær ikke slig Clas!" bad hun.

„Saa sætter jeg Sejl til — — i værste Raaket — — — Og da kan Du spørge Nordvesten hvor jeg er ble't af."

„Clas!" raabte hun. „Jeg trode Du var god."

„Aaja, god ska' jeg være, det skal ikke skorte paa det, ikke. Men saa faar Du være god Du og."

„I Guds Navn, Clas! Jeg vil Dig jo bare godt."

„Ja, men Du skjønner, at jeg vil ha' det Bedste." udbrød han fortvivlet.

„Det, som jeg skylder Vorherre?" spurgte hun strengt.

Clas blev ganske forvirret ved det Spørgsmaal, han slog Øjnene ned og drog et Suk.

„Kjære Clas! Lad Vorherre raade," sagde hun, og gav ham Haanden.

Clas greb den med et sandt Kæmpetag — det var, som han i en Livsfare havde fanget en Støtte. „Faar se til at slaa mig op paa Haakjerringfisket i Høst!" sagde han, og Haabet lyste op over hans Ansigt. Men nu gav hun ham et venligt Nik og sprang fra ham.

Af dette Møde tog Olina et Varsel, og hun undgik paa alle Maader at træffe sammen med Clas. Selv Handelskarlen Arvesen, som uden hendes Vidende havde jaget ham en slig Pæl i Kjødet, viste hun sig mere kold imod end før. Hun havde idethele faaet sig tilstelt et Væsen, som just ikke klædte, men som værgede for hende. Hun gjorde Tjeneste hvor hun kunde, men hun vækslede

hverken overflødige Ord eller Smil med Nogen. Hun vidste at hun var stillet paa en betroet Post, og hun stod som iklædt et Harnisk.

Imidlertid vendte Familjen tilbage fra sin Lystreise.

„Nej kjære Olina!“ udbrød Fruen da hun traadte ind i det velstelte Hus. „Her er jo som i et Brudehus. Du er dog det prægtigste Menneske jeg har havt i mit Brød! Du skal sandelig og bli ved at være Jomfru. Jeg vil ikke af med dig for nogen Pris.“

Olina rødmede og nejede, og var af Glæde nær ved at kaste sit Harnisk; men det holdt fast! Hun havde ligesom Sneglen faaet det oparbejdet af sit eget Livsmon, og det var ikke saadan lige til at kaste af og trække paa igjen.

Fruen smilte til den stive Jomfruskik, og klappede hendes smukke Kinder. „Ja det er sandt,“ føjede hun til. „Jeg skal jo hilse Dig saameget fra Laurits — Studenten! Du kan tro han var kjæk. Næste Sommer har vi ham her, og da bliver det Dig, som skal stelle for ham. Men snilde Jomfru-Mor! hvor skal den Stol hen?“ udraabte hun leende, da Olina i sin Forvirring greb en Stol, og bar den ud i Svalgangen.

„Aa!“ for det skremt ud af hende, og Stolen kom i en Fart tilbage paa sin Plads.

Fra nu af var Olina som baaret op af en usynlig Kraft. „Hilse saameget! — fast Jomfru! Et Aar!“ Hvilken af de tre Forestillinger hun standsede ved fik hun nyt Mod af den, og hvor fandtes da den Vanskelighed hun maatte vige for!

Der var bare en, og det var Claas; men han var oftest fraværende, og i de korte Mellemrum han var paa Den, stod hun aldrig fast i at finde en Udvej til ikke at træffe ham.

Han tog dog ingen ret Forargelse af det, dertil var han for beskjæftiget med Fremtiden; thi kunde hun i Stilhed drage Styrke af en Hilsen, saa kunde han det af et Smil — Uvisheden var lige stor, og Haabet fik kun smal Kost hos dem Begge. Men Længselen fostrede de selv, og den sik da hele deres Liv.

Det var ogsaa mærkeligt, hvordan Alt lykkedes for Claas. Han gik paa ved de vildeste Foretagender, og slap ikke blot fra det med Liv og Ejendom, men tog ogsaa en god Fortjeneste hjem. Der taltes paa forskjellig Maade

om ham hos Landhandlerens: Han var en dygtig Karl! Men han fristede Vorherre. Det syntes næsten som han var lige glad enten det bar op eller ned, naar han bare tjente Penge.

Det bedrøvede Olina; hun vidste jo horfor han gjorde det. Men hun blev samtidig vred. Kom han Noget til vilde det dog ligesom være hendes Skyld, og hun kunde jo ikke gjøre for det!

Da derfor det strenge Vinterfiske var slut, og han vendte tilbage til Øen, kjendte hun sig lettet; men saa fik hun et andet Tryk, thi nu gjaldt det jo at undgaa ham, og hun var bestandig paa sin Post. Men samtidig kastede hun sig fra Arbejde til Arbejde, var oppe og nede, ude og inde i et Træk.

„Jeg tror hun tager Livet af sig," sagde Husmoderen. „Se bare hvor mager hun er ble't. Hun er jo ikke andet end Skind og Ben."

„Saa hold til Maade med hende," svarede Manden.

„Det har jeg gjort. Men hun vil bogstavelig gjøre Alting selv. Ærgjerrigheden har ta't al Besindighed fra hende."

Og hun havde Ret, kun misforstod hun Aarsagen. Vistnok var det Olinas Stolthed til det Yderste at gjøre sin Pligt, men den Kraft, som drev hende langt ud over Grænsen kom fra Hjærtet og ikke fra Forstanden. Hun vilde arbejde for at fortjene hans Kjærlighed, hun vilde give Livet til — og hun havde ingen anden Maade at gjøre det paa.

Da kom der en Dag hvor hun i Skumringsstunden, var paa Stabburet for at ordne Noget. Det blæste stærkt, og da hun kom ud paa Trappen, sluktes Lyset i Løgten. I det Øjeblik kom Clas hen til hende, og hun kunde ikke undgaa ham. „Du faar være lidt var om Dig selv," sagde han barskt. „Du er jo saa mager som en Skjære."

„End om jeg sa' det Samme til Dig," afbrød hun kort.

„Jeg? Aaja, jeg arbejder for mig selv. Men Du gaar her og kaster Helsen væk for Fremmede."

„Fremmede!" gjentog hun, og der var noget Haanligt i Røsten. Saa gav hun ham et Nik og skyndte væk.

Clas stod rent fortabt og saa efter hende. „Hørtes det ikke paa en Maade som det var en Frøken, der sa'

det? „Han drog Aanden tungt og gik sin Vej. „Ja — ble' hun kanske Frøken ogsaa — da skulde det være slut."

Fra den Dag søgte han hende ikke mere. Snart drog han ogsaa afsted paa Sommerfiske, og det syntes som han havde slaaet hende af Tankerne. Men ude paa Havet med Sommerens friske Vind i Sejlene, og de blanke, hoppende Bølger om Baadripen, glemte han snart Frøkentonen, og Olina blev igjen til Jomfruen — et Navn, som hele Ofolket havde givet hende, og som han i sit Hjærte dog var stolt af, uagtet han gav det Skylden for hendes Kulde imod ham.

Endelig kom den længselsfuldt ventede Feriemaaned. En solblank Dag kastede sit varme Skjær over Land og Sø. Der var Ingenting som gav Frygt eller Uro, Alt var opklaret baade Ude og Inde.

Studenten skulde bringe et Par Venner med sig fra Hovedstaden, og i den Anledning var Huset ordnet efter en lidt større Maalestok. Da saa Olina havde lagt den sidste Haand paa Værket, lukkede hun sig inde i sit Kammer for at stelle sig selv, og nu søgte hun med feberagtig Spænding mellem sine Klædningsstykker, for at finde frem det, som hun mente var det pynteligste, og for første Gang mønstrede og drejede hun sig foran Spejlet med en Iver, som Damppiben dog heldigvis gjorde Ende paa.

Da Stunden efter Gjæsterne var samlet i Storstuen, aabnedes Døren, og Jomfruen tren ind med det velbesatte Præsenterbræt. Afmaalt bevægede hun sig henad Gulvet under Braget af sine stivede Skjørter, og for at tvinge de rystende Hænder, satte hun Alt tilrette med et Eftertryk, som om hun trumfede det ned i Bordet.

„Se her Laurits, har vi vor kjære Jomfru!" sagde Fruen. „Vil Du ikke se paa Din gamle Ven, Olina?" vendte hun sig til denne.

Olina saa op. Der stod en høj, lyshaaret Kavaler, kjæk og straalende af Livsmod. Han bukkede og blev lidt rød i Ho'det, — hun nejede med et Brag. Saa var det forbi, og hun trak sig tilbage med samme Anstand som hun var kommen.

„At Du ikke kunde sige hende et venligt Ord, Laurits," udbrød Moderen.

„Hvad vil Du jeg skulde sige? Jeg synes det var et højst uklædeligt Væsen, hun havde lagt sig til, den samme Jomfru!"

„Kjære! Du kan ikke tro, hvad hun er for en Perle. Men det er jo altid slig med Halvdannelse, at den blir' saa let til Maner."

Ja. Deri var Alle enige, og saa var den Sag endt.

Men for Olina var det en ny Sag, og den tog Aar af hendes Liv, før den blev færdig.

Hvad havde hun ventet sig af hans Komme? Hun vidste det knap. Men at han som nu kunde gaa forbi hende med et „Goddag" og et „Farvel, Jomfru" det havde hun ikke tænkt sig, thi da var hun enten flygtet for det eller død af Skræk. Nu da hun stod midt i det, fandt hun dog ingen Udvej. Til den ene Side havde hun jo ham synlig for Øje, og det var, hvad hun saa inderligt og længe havde ønsket; til den anden havde hun en uvis Forventning, som Haabet løj sammen og fristede hende med — og udenfor det en græsselig Forladthed.

Saa blev hun ved at gaa i Ulykken. Hun lagde lige megen Styrke og Udholdenhed paa sit Arbejde som før, men Skuffelsen tærede forfærdeligt paa hende.

Imens tumlede han sig lystigt med Kammerater og Søskende paa Land og Vand, og ikke med en Mine forraadte han sit gamle Kjendskab til Olina. Dog kom der Stunder, hvor han drev om alene, og hun tænkte, at dersom hun da var der i Nærheden af ham, mon han ikke da havde havt Noget at sige hende?

Det Spørgsmaal skaffede Haabet en Nødfrist. Og det holdt hun sig mærkværdig længe oppe ved; thi hver Gang Anledningen kom, vovede hun ikke at benytte den, og naar den var forbi, lovede hun sig selv fuldt og fast at gribe den næste Gang. Paa saadan Maade gik Dagene — den ene sank ned i Tiden med en Skuffelse, den næste begyndte sin Bane med en Forventning — indtil endelig den sidste kom. Den maatte jo give Svar til en af Siderne.

Familjen var efter Middag samlet med sine Gjæster i Storstuen, og ventede paa at Jomfruen skulde bringe Kaffen ind. Hun kom ogsaa, stiv og stram som sædvanlig; men uvilkaarlig lukkede hun Øjnene, hun syntes de maatte sige Alle, hvor ulykkelig hun var.

„Men snilde Jomfru!“ udraabte Husmoderen. „Du vil da ikke ind i Spejlet med Kaffen?“

Olina for sammen, vendte sig i en Fart, satte Brættet fra sig paa Bordet, og skyndte sig ud.

„Hvad er, som gaar af det stakkers Menneske?“ vedblev hun. „Noget er der, thi hun er som forvandlet.“

Den ældste Søster gav Broderen et betydningsfuldt Nik; men han tændte en Cigar, og dampede sig ind i en Sky, og gjorde forresten god Besked paa Jomfruens Anretning.

I hende var der paa samme Tid opstaaet en fortvivlet Beslutning: ikke nogen Ting paa Jorden skulde mere gaa ivejen for hende! Saa hun ham vanke alene hen over Hougene, som han plejede, vilde hun gaa did, og spørge ham — — — Ja hvorom? Det vidste hun ikke, men det skulde nu bli' saa.

Først ud paa Natten skulde Stordamperen anløbe Øen; men Alle var beredt paa at holde sig oppe til Tiden kom, det føjede jo et Par Stunder til de mange der var henfløjne — sporløst, som Vinden over Øen, derfor skulde disse fastholdes og udfyldes med Alvor.

Da det nu led mod Skumringen, gik Studenten sin sædvanlige ensomme Tur. Han var rundt paa de forskjellige Steder, hvor han i Barneleken havde tumlet sig, og det syntes, som han vilde tage Afsked med hver Plet.

Jomfruen havde set ham gaa, og holdt fra et Gangvindu Øje med ham. Hun forstod hurtigt Meningen med hans Vandring. Men besøgte han hver enkelt af de gamle Lekepladse, vilde han og besøge det hemmelige Sted, hvor han havde mødtes med hende. „Derhen vilde hun gaa! Og naar han da kom — var hun der allerede, og ventede paa ham, ligesom før saamange Gange!“

Om hun var stevnet til Doms, kunde hun ikke have følt en større Skræk. Det var som Jorden løsnede under Foden, og Alting flyttede sig for Øjnene, da hun skyndte hen over Marken. Kun Et stod fast, og det var Maalet for hendes Vandring. Da hun saa var naaet ind i det stille Skjul, sank hun fuldstændig sammen efter den frygtelige Spænding. Nu da hun endelig var her, havde hun Fred for al den Skræmsel, som derhjemme i det urolige Hus jog hende fra Sted til Sted. Her raabte og kaldte Ingen paa hende, her slap hun at stramme sig op. Af! her var hun Gudskelov ikke Jomfru!

Men Hvilen blev ikke lang; thi nu fik hun jo lytte efter ham. Der kom ogsaa Nogen gaaende; men det var To, og de talte sammen. Hun kjendte Røsten. Det var Husets ældste Datter, som talte med Broderen.

„Kom lad os se lidt paa den vakre Udsigt," sagde han og gik nærmere.

„Husker Du, Laurits, at det var her i Bakken, Du havde Kjærestemøder med Jomfruen?" sagde Søsteren, og lo lidt.

„Aa kom nu ikke med det Vaas igjen," afbrød han, og satte sig paa en Sten.

Søsteren satte sig ogsaa, og de taug en Stund.

„Har Du forresten set Mage til Spjaak!" udbrød han leende. „Hun er jo akkurat som en Stør med et Skjørt paa."

„Aa, hun er igrunden sød, Laurits. Jeg kan ikke ret fordrage, at Du gjør Nar af hende."

„Nar gjør jeg ikke. Men det er sandt, jeg har ondt ved at holde Latteren nede, naar hun kommer anstigende, tyve Skridt fremover Gulvet og tyve tilbage. Jeg vil være en Skjelm, om hun ikke har talt dem for at kunne være akkurat. Forresten synes jeg, at Mor har gjort hende en daarlig Tjeneste med det Jomfruvrøvl. Hun skulde ladt hende bli' der, hvor hun hørte til. Aa! hun var saa sød, da hun løb om her med bare Ben og et rødt Klæde over Ho'det; som saadan kan jeg aldrig glemme hende. Og da hun vokste til, og var saa blyg, saa stille og fin!"

„Det kan hun vel være i Hjertet endnu," brød Søsteren af. „Men det er ikke saa let at være Jomfru, naar man ikke er født til det. Hun maa jo ha' Respekten med sig overalt."

„Ja, den skal Gud vide hun har!" lo han. „Der er saamange Brystnaale med Navne i vor Tid, og kan jeg finde en, som lyder paa Jomfruen, da skal jeg sende hende den til en Erindring; hun maa absolut bære et Skilt."

„Uf, Laurits! hvor Du er styg. Engang holdt Du dog af hende."

„Undskyld! det var Olina og ikke Jomfruen."

„End om hun var vedble't at være Olina?"

„End om jeg var vedble't at være Gut?"

Saa rejste de sig og gik spøgende hen over Marken.

„Hvor er Jomfruen? Jomfruen?“ hørtes det i Stuer og paa Gange. Studenten vilde jo sige hende et venligt Farvel og Tak. Nu kom han maaske paa flere Aar ikke hjem, og da kunde Ingen vide, hvor Jomfruen var.

Hele Huset blev søgt igjennem, men Jomfruen fandtes ikke. Da var der Nogen, som havde set hende imod Skumringen gaa hen over Markerne. Man slog sig da til Taals med den Tro, at hun var gaaet til sine Forældre, og var bleven opholdt der af en eller anden Grund. Hun kom nok!

Saa kom Dampskibet og afgik igjen. Morgenrødmen gled sitrende hen over Havet, og Folket tog en Hvile, før Dagstrævet begyndte. Da laa omsider hele Øen overgydt af et straalende Sollys, og der var ikke det Sted saa nøgent og fælt, som ikke fik et Skjær af Ungdom og Skjønhed. Alt var saa stille, saa stille i vid Omkreds. Men da Hanen gol og en Maage, der kredsede i den høje Luft, satte i et Skrig, var det som de To gav hinanden et Varsku om Nattens Hemmelighed.

Ud paa Morgenen stod Pigen forskrækket ved Husmoderens Seng, og gav den Beretning, at Jomfruen ikke havde været hjemme om Natten; hun vilde nu vide, hvad der skulde gjøres.

„Der skal øjeblikkelig gaa Bud til Forældrene, og spørge efter hende,“ svarte Fruen. Men da Pigen var gaaet, klædte hun sig hastigt paa, hun havde faaet en underlig Skræk i sig. Hvad var hændet siden det Menneske brød med sin Pligt? Det syntes jo at gjælde Livet!

Budet var snart tilbage med den Besked, at hos Forældrene var hun ikke. Men nu var med det Samme Øens nærmeste Befolkning varskuet, og Alle var ude paa Søgen efter den Forsvundne.

En af Handelsmandens Smaagutter kom Noget efter styrtende hen til Moderen, som gik ude paa Marken med sin ældste Datter, og raabende af fuld Hals: at Jomfruen laa der borte under Berget.

„Aa! da ved jeg hvad som er sket;“ sagde Datteren. „Da har hun hørt, hvad Laurits sa' til mig.“

Og nu fortalte hun Moderen den Samtale, som Aftenen forud var bleven ført imellem hende og Broderen.

„Gode Gud!“ Saa er det jo det, som har pint hende den hele Tid,“ udbrød Moderen og ilede med Folkene hen til Stedet.

Og ganske rigtig; der laa Olina med aabne, stirrende Øjne, magtløs henfalden som lammet af et Slag.

Hun gav ingen Svar paa Tiltale, det var som hun ikke hørte dem; men da de vilde løfte hende op og bære hende bort, skjød pludselig en Livsstraale op i hendes Ansigt — et blegt, flakkende Lys af en forvildet Skræk! og hun viste dem fra sig. Lidt efter rejste hun sig, som op af et Sygeleje, og vaklede langsomt hen over Stien bort til Forældrenes lille Hus.

„Hun gaar hjem, Stakker!" sagde Fruen. „Ja Gud være med hende! Det er det Bedste, hun kan gjøre. Jeg ejer ikke Lægedom for hende, om jeg gav hende hele mit Hus."

Saa gik nu Folket hver til Sit, her var ikke mere for dem at gjøre. — Det hændte jo Tid imellem, at Nogen fik den faldende Syge. Stakkers Olina! det var nu kommen af alt det der Konditionerede, som hun ikke var født til. Det blev Hovedtanken i Opgjøret, og dermed var en Forklaring givet. Hvad hun fortaug, det forskede Ingen efter, og dem, som vidste noget Andet havde god Grund til at tie med det.

Hos Forældrene laa hun hen i flere Uger, og det syntes næsten som hun ikke mere skulde faa Kræfter til at rejse sig. Thi ganske vist havde hun havt den faldende Syge! Et Fald, som fra Himlen til Jorden havde hun gjort, og det hun skulde rejse sig paa var en knudet Ørkengrund, hvor der ikke var Fostring til en eneste Livsspire.

Da blev Moderen syg og sengeliggende. Hun var meget gammel, og Skrækken over Datteren havde taget hendes sidste Kræfter. Det gav Olina en Vækkelse. Hun saa Faderen staa som en Fortabt mellem de to Døende, og hun forstod, at det var hendes Pligt at rejse sig.

Aa, hvor det var skrækkeligt at tage fat paa Livet igjen! Men hun tog fat. I Begyndelsen med smaa Tag, og næsten som et Barn, der prøver sig frem; men Pligten nødte hende bestandig. Den kom ganske stilfærdigt med sine Fordringer, men den tog dem ikke tilbage. Olina undgik dem hellerikke; hun gjorde hvad hver Stund krævede — nøjagtigt det og ikke mer. Saadan er det jo altid med den Syge, som Skjebnen tvinger til en Gjerning, og Olinas Hjerte var sygt — ikke saa, at det var vekt, det sad snarere som en forhærdet Knude i hendes Bryst.

Ud over Høsten døde Moderen, og hun var nu ene

tilbage med den skrøbelige, gamle Fader. Det løsnede lidt paa Knuden, men da en Tid var gaaet, pressede den sig sammen igjen.

Paa den Maade gik Vinteren. Fra Handelsgaarden tilflød hende rigelig Bistand; thi nu var Faderen bleven sengeliggende, og saaledes enhver Udsigt til Erhverv lukket. Men naar hendes fordums Madmoder besøgte hende, var der alligevel en vis Skyhed paa begge Sider, hvorved Hjerteligheden tog Skade, og de skiltes, som de mødtes, med et underligt tungt Forbehold.

Endelig døde ogsaa Faderen, Kraften var udtømt, og Støvet behøvede Hvile. Dermed var hendes sidste Støtte falden, og hun følte en tærende Længsel efter at følge Forældrene i Døden — Men Livet havde endnu Noget at lære hende!

I denne Vinter havde Olina slet ikke set Noget til Clas. Han havde styrtet sig fra et Foretagende i et andet. Høstfisket havde han trukket saa langt ud, at han ganske kort efter gik paa med Vintersisket, og da det var slut, drog han afsted paa Vaarfisket i Finmarken — han fik aldrig nok, blev der sagt!

Endelig en vakker Dag tren han ind i Stuen til Olina. Han var kommen farende som en Stormvind imod Huset, han havde aabnet den gamle Dør med et Ryk, saa den dirrede og peb, som om den skreg om Hjælp; men da han stod indenfor den og saa Olina sidde i Ensomheden, henvisnet og hjælpeløs som en Døende, faldt Modløsheden over ham, og han satte sig ned og græd.

„Tag Dig ikke saa nær af det Clas," bad hun.

„Ska' jeg ikke ta' mig nær af, at Du sidder her og dør?" hulkede han. „Herre Gud! jeg har jo ikke undt mig en Hvile, men bare stridt for, at Du skulde ha' det godt."

„Jeg faar det ikke godt før jeg er i min Grav," sukkede hun.

„Der er Maade paa Sorg Olina! Far og Mor ska' dø, men Børnene ska' leve. Du faar bli glad igjen!"

„Det blir jeg aldrig."

„Ja slig tror en, men det kommer alligevel. Jeg har tjent store Penge, maa Du vide, saa jeg kan baade bygge og sætte Bo, og du skal faa det godt, Olina."

„Aa kjære Clas, jeg er jo ikke Menneske mere."

„Om jeg saa skal bære Dig paa Armene!" bad han.

HAMMER

„Ja ja, Clas!“ sukkede hun magtløs. „Du ska' faa gjøre med mig som Du vil.“

Fra dette Møde gik Clas til sine Forældre med Olina, og Ugen efter blev der lyst til Ægteskab for dem.

Det vakte stor Glæde i Handelshuset. Og da Bryllluppet blev holdt i den Stilhed Olina havde ønsket, modtog hun herfra saamange Beviser paa Kjærlighed og Agtelse, at hendes stakkels sammentrukne Hjærte udvidede sig, og hun kastede sig grædende i den trofaste Madmoders Arme — da var det som de mødtes i en Forsoning.

Alligevel førte dette ikke videre; thi da der var gaaet nogen Tid syntes Olina at falde tilbage til sin gamle Sørgmodighed igjen, og hun blev ligesaa sky som forhen. Dog var hun arbejdsom i sit Hjem, og hendes Mand havde ikke Noget at klage. Glæde var der ikke, det var sandt, men hvor inderlig han end savnede det, pukkede han dog aldrig: Hun havde jo ikke budt sig til, han havde selv taget hende, thi det havde syntes ham, at naar han bare fik hende, saa var alting godt. Nu kjendte han dog et Savn, skjønt han havde hende for sig selv alene, og hun skyede al anden Omgang.

„Det er trist med Olina,“ sagde Landhandlerens Hustru. „Jeg troede dog, at nu, hun har en slig bra' Mand, skulde hun være kommen til Kræfter igjen. Men Sagen er den hun har faaet et Knæk.“

Og hun kunde have Ret. Det Ord Knæk er ikke til at spøge med. Der kan vokse mange Lag udenom et Knæk, og synlig kan det være lægt; men der er Mangfoldige, som bukker under i en Skjæbnekamp, fordi der i den afgjørende Stund har været en skjult Brist, som gav efter. Imidlertid hænder det og at en voldsom Rystelse — til Liv eller Død — helbreder det fra Grunden, ligesom en stor Fare kan vende op og ned paa et Menneskes Karakter.

Desuagtet gik Livet sin jevne Gang. Clas gjorde Alt for at hygge om hende, og hun gjorde til det Yderste sin Pligt. Det gamle Hus efter hendes Forældre blev sat istand, og tilbygget en Stue, og klare Vindusruder banede Vej for Solen ind i de lave Rum. Clas malede og pyntede op overalt, og da det nye Hjem Sommeren efter stod ferdig, bar han blandt andre Ting og en liden Vugge ind i den lyse Stue, og Olina fulgte efter med sit maanedsgamle Barn.

Fem Aar var nu gaaet siden hin Sommerferie, der begyndte med saameget Haab, og endte med saamegen Skræk. Mellem Folket havde Liv og Død omskiftet efter Tingenes almindelige Orden, og i Handelsmandens Familje havde Tiden blot indskrevet sine Mærker med lidt fastere Træk — ellers var Alt ved det Gamle.

Da kom atter en Ferie, hvortil hele Huset forberedte sig med en næsten stormende Glæde. Laurits havde med Flid og Alvor tilbagelagt sit Studium, og vendte nu tilbage til Hjemmet som juridisk Kandidat med bedste Karakter.

Hverken Forældre eller Søskende havde i de fem Aar set ham, thi han havde bestemt vægret sig for at komme hjem; der var da opvoksende Brødre og Søstre, som kun havde et Barneminde om ham, og som nu næsten var sprængte af Forventning efter den fornemme Broder.

Endelig randt Dagen op — blæsende og solklar med høj Himmel og mørkblaa, bølgende Hav. Den var et Billede paa Livets Energi, som gaar paa med Lyst, og klarer Alt.

Folket var i Bevægelse en god Stund før det behøvedes, og vankede omkring paa Vejen og Bryggen, hvor de hang sig over Rækkeværket for at holde Udkig. De vilde nu være med til at hilse paa Kandidaten! De havde set ham vokse op, og beholdt altid en liden Del i ham.

Oppe paa Trappen til Handelsgaarden stod Landhandleren og saa udover i en langtrækkende Kikkert, og Stund imellem kom Husmoderen til for at kigge med, prate lidt, og hastigt forsvinde igjen. — Hun havde denne Gang ingen Jomfru at stole paa!

Udenfor paa Græsvolden vankede to ganske unge Piger omkring og holdt Udkig, og et Par halvvoksne Gutter, sprang fra Sted til Sted og gjorde Løjer med Blæsten og en liden langhaaret Finnehund.

Under dette traadte en ung Kone ud fra et Hus, som laa paa den vestre Side af Øen. En vakker lyshaaret Gut paa vel tre Aar holdt sig fast ved hendes Skjørt, men rev sig hurtigt løs og løb ind paa en Græsmark, som var oversaaet med gule Blomster.

Konen blev staaende lidt, og saa ned for sig — det var som overvældedes hun af Dagklarheden. Hun var usædvanlig finbygget, og der var et Drag af Aand i

hendes magre Ansigt; men der var tillige noget Koldt og Tvungent. Lidt efter keg hun sig om, og da hun opdagede Gutten vinkede hun ham til sig, tog ham ved Haanden, og gik med ham hen over de mange Smaahouge ud imod Søen.

Dette var Olina.

Skjønt fem Aar var hengaaet siden hendes Hjærte havde faaet hin dødelige Lammelse, som ikke vilde vige, var der dog ved Beretningen om Laurits Ankomst faret en Smerte igjennem det, som havde livet det op.

Men ifølge Smerten kom nu og hele Fortiden tilbage, og hun forstod, at med alt det hun troede den var glemt, var den kun gjemt. Hun havde ærligt og trofast holdt den borte fra sine Tanker, som hun holdt Udkrudtet borte fra sin lille Have, men nu viste det sig, jo, at Roden endnu sad der.

Hun følte en nagende Skinsyge imod alle dem, som gik der og ventede paa ham, og en vild Trods rejste sig i hendes Sind; hun vilde gaa lige mod ham, og naar han saa hende, vilde hun lade som hun ikke kjendte ham — nej det vilde hun dog ikke! Hun vilde gaa frem med Barnet ved Haanden, og se rigtig glad ud, saa han kunde skjønne hun havde det godt uden ham; Men tilslut gjorde hun ingen af Deleue. Da vilde hun blot stjæle sig til at se et Skimt af ham, naar han gik ned i Baaden fra Dampskibet, og det kunde hun gjøre ubemærket henne under Bakken paa deres gamle Mødeplads.

Men da hun gjennem den overgroede Tilgang havde banet sig Vej til Stedet, var det gjennem Aarene bleven saa forandret, at selv det saa ud som det havde svigtet hende. Og da hun endelig fandt sig en Plads at sidde paa, mens Gutten løb frit omkring og søgte Blomster, var det ikke Fortidsdrømmen hun drømte om igjen, hun kunde ikke ret finde den; men en nagende Bitterhed fyldte hendes Sind, og i den druknede baade Nutid og Fortid.

Under dette ankrede Dampskibet op. Lastbaaden skjød ud fra Bryggen, og lagde sindigt ind til Skibets ene Side, medens Handelsmanden med de to halvvoksne Gutter hurtigt roede Stadsbaaden hen til den anden.

En ung Mand med et smukt, strengt Ansigt heldede sig ud over Rækværket og svingede med Hatten — det var den længselsfuldt ventede Søn! Ikke mange Sekunder

efter stod han omfavnet af Faderen, der ikke kunde sige et Ord for bare Glæde.

Men han var ikke blot Fader i denne travle Stund han var ogsaa Handelsmand. Og fra Sønnen for han nu rundt paa Skibet for at samle og tilse det finere Pakgods. Af dette var der en Del, som maatte behandles varsomt, og som af den Grund blev pakket ned i den mindre Baad. Endelig var dog Alt ordnet, og medens Sønnen sad som en Æresgjæst i Bagskutten,*) greb Faderen den ene af Aarerne, og begge Gutterne den anden for at sætte Fart i den temmelig tungt lastede Baad.

Paa en Gang raabte Sønnen „stands!" og for op fra sit Sæde. Men før nærmere Forklaring var givet, havde han kastet Hat og Frak, og var sprungen i Søen.

„I Herrens Navn! Hvad er der?" skreg Faderen, og holdt Baaden an, medens et højt Skrig lød oppe fra Gaarden.

„Det er et Barn, som er fald't paa Sjøen," raabtes der, og en Baad lagde ud fra Bryggen med to Mand. Da den var kommen nær nok, steg Landhandleren over i den, og roede efter Sønnen. Der gik en saa stærk Strøm, at selv den djerveste Svømmer, vilde have vanskeligt ved at klare sig.

Sønnen vedblev dog uforfærdet at følge sin farefulde Vej gjennem Bølgerne, og kom just tidsnok til at gribe det synkende Barn. Imidlertid stod Folket fortabt i Synet af den Svømmende; thi i disse Egne kunde Ingen svømme — det var nu engang ikke Skikken! Døden tog derfor ofte en rig Høst kun nogle Favne fra den frelsende Bred, og hvor en Hund kunde redde sig, maatte et Menneske lade Livet.

Hans Moder, som hurtig havde faaet skjøn paa hvad det gjalt, var ilet hen over Marken, og naaede netop ned til Bredden, da Sønnen landede med Barnet.

„Kjære, kjære Laurits!" raabte hun og rækkede Armene imod ham. „Men Du store Gud! det er jo Olinas Barn! Hvor er Mo'ren henne? Aa, bare der ikke er sket en større Ulykke!"

Og greben af en Indskydelse styrtede hun aandeløs hen til det Sted, hvor hun fra før af vidste, at Olina og Laurits havde havt sine Møder; thi det forekom hende,

*) Bagrummet.

at hun for en Stund siden havde set hende gaa imod den Kant med Gutten ved Haanden — og ganske rigtig, der sad hun!

„Men i Himlens Navn, Olina! sidder Du her som Ingenting var. Ved Du da ikke hvad som er sket?"

Olina for op, og saa aandsfraværende paa hende. Men pludselig udstødte hun et Angstskrig, saa sig om, og vilde nedover Hougen.

„Nej vent, vent, Kjære! raabte Fruen, og greb fat i hende. Alt er gaaet godt."

„Hvad er som er sket? spurgte hun skjælvende saa Tænderne slog sammen.

End Du ved af Ingenting! Gutten Din er jo tumlet ud i Søen, og havde Laurits ikke set det, og styrtet sig i Vandet efter ham, var han druknet."

Olina sagde ikke et Ord, det var som hun døde hen af Rædsel.

„Kom, kjære Dig!" bad Fruen, og drog hende med sig. For Guds Skyld lad ikke Skrækken lamslaa Dig! Din Mand er jo borte, og der er Ingen, som kan stelle med Barnet.

Olina rev sig heftig løs og vilde ned til Søen.

„Nej, Gutten er hjemme hos Dig selv," trøstede Fruen. „Laurits har jo baaret ham did. Vi faar nu skynde os! Og med Olina ved Haaden ilede hun hen til det lille Hus.

„Fyren er allerede klar i Synet," meldte Kandidaten, ved deres Indtrædelse. „Naar han nu faar se sin Mama, kommer nok Munden paa Gang ogsaa,"

Olina var begyndt at skjælve da hun saa ham staa der, og det var i et Øjeblik som Besindelsen skulde forlade hende. Da tog han hendes Haand, og støttede hende. „Kjære Olina! Det er den største Glæde jeg endnu har havt i Livet, at jeg fik redde Deres Barn. For nu ved jeg, at naar De tænker paa mig, saa vil De tænke godt — vil De ikke?"

„Jo det vilde hun vist!" Med Ord fik hun det dog ikke sagt; men han kjendte jo fra gammel Tid hendes Øjnes Tale; det var altid med dem hun havde sagt ham det Meste, og han forstod hende fuldkomment.

Moderen, som ikke havde blandet sig i denne Scene, trykkede Olina ind til sig og kysséde hende, og derpaa gik hun afsted med Sønnen. Men underligt havde hendes

Følelser forandret sig i de korte Stunder denne Begivenhed havde staaet paa. Hun havde imødeset hans Komme med glad Stolthed over hans vellykkede Eksamen, men hvad var den Prøve i Kundskaben mod den han nu i Menneskelighed havde aflagt! Derfor gik hun frem med den drivvaade Søn ved Haanden og græd af Lykke, og da Fader og Søskende kom imod dem, var det som hun maatte præsentere En de ikke kjendte, thi hun løftede hans Haand og sagde højtideligt, saavidt hun kunde det for Graad, „se her er min Søn!"

Under dette stelte Olina nu med sin Gut, og da han laa varmt og godt, og Livsblomsten skjød frisk paa hans Kinder, strømmede hendes Hjærte over af taknemmelige Følelser, og da var ikke blot Gud god, men hvert Menneske var godt.

Efterhaanden vendte dog hendes grublende Hang tilbage. Og da var det som hun igjen maatte grave ned under det frugtbare Jordsmon, som Glæden i nogle Øjeblikke havde spredt over det Ukrud hun i saa lange Tider havde samlet paa. Men denne Gang var det Samvittigheden, som grov — og den plejer at kunne faa fat i Roden.

Hele Barnetiden blev gjennemsøgt, men der fandtes Ingenting at rykke op, værre blev det med Jomfrutiden. „Aa, hvor hun saa sig selv gaa der og stramme sig op for at være Noget! Ingen Under, at han havde kaldt hende et Spjaak! — Arbejdet havde hun rigtignok, men det hun vilde fremme ved det var sletikke Madmoderens Gavn men hendes eget vildfarende Ønske. Og da hun saa fik en Mand, fik Hus og Hjem, og et Barn at stelle med, havde hun ikke havt Hjærte for Noget af det. Og hvad var det saa, der havde taget al hendes Livs Glæde! Jo — det var en Barnelek! Og mens han Gutten, som han selv havde nævnt sig, hin Kveld til Søsteren, var vokset fra den, havde hun ladt sig drage saa stærkt af Mindet, at hun havde vokset sig fast i den — og selv nu, da hun tog i for Alvor og rykkede den op med Rode, sved det i Grunden, saa hun skjalv."

„Aa hvor hun skammede sig! Der havde hun sat sig i Bakken for at tænke Ondt om ham, som i samme Stund hun vanskjøttede sit eget Barn, satte sit Liv i Vove for at redde det. Og hvor tvær og lej havde hun ikke været mod alle Hans for alt det Gode de havde gjort

hende. Og Clas! slig havde hun lønnet ham, der næsten tog Livet af sig, for at hun skulde ha' det bedre end alle sine Like. Havde hun gi't ham saamegen Glæde som bag paa sin Haand!"

Og saadan blev hun ved at grave, indtil hver eneste gammel Rod, af det skjulte Ukrudt var oppe, og Grunden stod ryddet. Da fik hun Fred. Men hun følte, at det havde taget næsten alle hendes Kræfter, og skulde hun virke Noget til det Gode, maatte hun tage fat og rejse det skjælvende Legeme. Og det gjorde hun. Fra Stund til Stund spirede den nye Grundvækst i hendes Hjærte, og der gik ikke mange Dage, før hun selv kunde begynde at glæde sig ved den.

Da vendte omsider Clas tilbage fra Sommerfisket. Han kom langsomt trækkende Benene efter sig, op fra Stranden. Han havde længtes saa efter Hjemmet, men nu han var der, faldt der Tyngde over ham, og mens den ene Tanke skyndte paa, kom den anden til og sakkede af.

Da blev Olina ham var, og med Gutten i Armene skyndte hun nedover Vejen for at tage imod ham. Clas saa paa hende, og hun saa paa ham, og de var ganske undselige Begge to. Men saa fik Clas Gutten paa Armene og Olina ved Haanden og ret som to Kjæreste-folk gik de frem til det kjære vinkende Hjem.

Da saa en Stund var gaaet, satte Olina sig tæt hen til sin Mand og fortalte ham om Barnets Frelse, og om sin egen Uagtsomhed, og hun græd meget og bad inderligt for sig.

„Gjør ikke Dig selv til Skamme, Olina!" trøstede han. „Det er ikke bra' for den, som blir Jomfru i saa sen en Alder, og som ikke er født til det. Og saa den Gutten, som gik der og drog sig med Dig — Nej, nej! Du ska' ikke gi' Dig selv Skyld, for Skylden var hans."

„Ja ja, Clas," svarte hun ydmygt. „Skyldte han mig kanske Noget, saa har han nu betalt det."

„Ja — takket ska' han være, Vorherre næst," sagde Clas og foldede Hænderne.

„Du vil vel sige det til ham?" spurgte hun, og saa ham med klare, milde Øjne op i Ansigtet.

„Det var Skam andet, Olina. En Mand, som har reddet mit Barns Liv —"

„Og det var lige det samme som mit, Clas, for jeg var død af Sorg."

HANNER

„Ja — da kan Du ta' mit med," sagde han og tørrede sig over Øjnene

„Det bli'r da saagodt som tre," hviskede hun grædende, mens han nikkede sit Bifald.

Næste Dag, der var en Søndag, vandrede Clas med Kone og Barn pent pyntede op til Landhandlerens; dog bar Olina ikke en Traad af Jomfrupynten. Men da hun nu med Barnet ved Haanden mødte frem for den samlede Familje, var hun saa ung af Udseende, saa frygtsom og blyg som den Dag, da hun for 8te Aar siden traadte ind af Døren som Konfirmand.

„De vilde nu takke for Livet;" sagde Clas, idet han trohjertig begyndte med Kandidaten, og saa gik rundt til Alle og gav dem Haanden.

Den blev og modtaget ligesaa ærligt, som den blev givet, og der hengik en god Stund med hyggelig Samtale. Da saa det var slut, og der var sagt Farvel, fulgte den elskværdige Husmoder dem tildørs, og i Udgangen omfavnede hun Olina, og hviskede til hende: „Der er Ingenting i denne Verden, kjære Olina! som ikke et godt Hjerte kan komme over."

Olina saa hengiven paa sin gamle Madmoder — hun forstod hende saa godt! Og for første Gang mødte hun de gode Øjne med fuldt opladt Syn — nu turde hun lade hende læse i sit Hjerte.

„Var hun ikke sød!" udbrød Fruen, da hun traadte ind igjen.

„Heldigvis, var hvert Spor af Jomfruen forsvunden," sagde Kandidaten med et Smil.

„Ja heldigvis!" svarede Moderen. „Det har lært mig, at man skal være var med slige Omflytninger — Hver Urt trives bedst i sin egen Grund."

Men senere, da hun alene med Sønnen fik udtalt sig om Sagen, da Aarsag og Virkning var fuldt udviklet, gik der et alvorligere Syn op for ham.

„Kjære Mor!" sagde han. „Nu er det endt godt, men var det Modsatte sket, vilde du da have givet mig Skylden? Husk, der er Forskjel paa Skyld og Aarsag."

„Min snilde Søn! jeg vilde bare sagt, det var en sørgelig Skjebne. Og derfor siger jeg nu: Gudskelov!"

„Ja — der er jo lykkeligvis en Magt, som staar over Skjebnen," tilføjede han. „Og derfor tvinges den stundom til at rette paa sine egne Fejl."

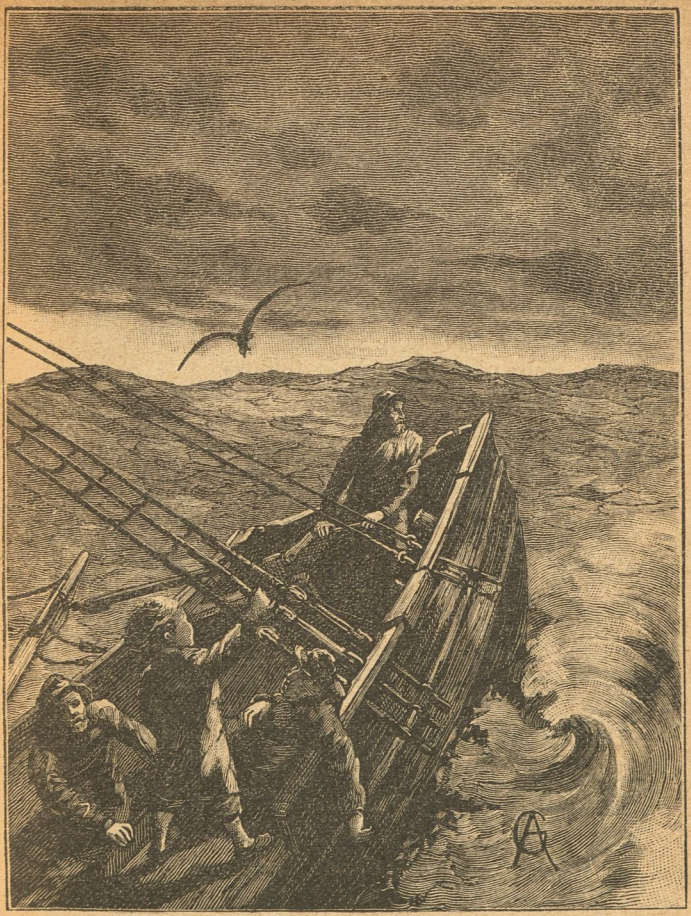

Barnet i Stormen.

Digt af **Jakob Paulli**.

Det stormed paa Havet. Et Skib var i Nød,
det blev tumlet, rullet og vugget,
blaasorte Vande mod Plankerne brød,
lurende Skjær bebudede Død,
og Stjærner og Fyr var slukket.

Der stod en Flok blege, fortvivlede Mænd
i aandeløs Spænding paa Dækket;
de vidste, det bar imod Døden hen,
og nu, da de kun havde Timer igjen,
var en higende Livslyst vækket.

Kun Styrmandens Søn var slet ikke ræd
— en Dreng paa en halv Snes Vintre —
han stod, som om Glæden sejlede med,
som støtted hans Fod paa et stenbygt Sted,
som Bølgen ej mægted at splintre.

De spurgte, hvorfor han ej følte Gru,
skjønt Døden dem fulgte i Sporet;
men Drengen svared med undrende Hu:
„hvorfor skulde jeg være bange nu,
min Fader staar jo ved Roret?"

* * *

Ja, Herre, naar Bølger og Storm og Skjær
har truende Død mig svoret,
saa giv mig en Tro som Barnets her,
da lyser det midt i Kampens Færd:
min Fader staar jo ved Roret!

Herluf Trolle og Birgitte Gøye.

Ved **Nicolaj Bøgh.**

Med Illustrationer af Carl Schmidt.

Det, som skaber et Folk, er de fælles Følelser og de fælles Minder. Er der Intet, hvorom vi Danske kunne samles paa disse to Omraader, saa ere vi heller ikke længer et Folk, en Familie i det Store. Men saa galt er det dog vel endnu ikke blevet. Om de kraftige, lysende Skikkelser, der have givet vort lille Land Navn og Ret til at bestaa, kunne vi dog vel endnu flokkes i fælles Kjærlighed og Taknemmelighed; thi hver af dem er et stort Monument, som staar rejst iblandt os. Og vandre vi et saadant forbi, saa standse vi og beskue det, selv om vi have set det før; det var jo dog muligt, at vi kunde faa Øje paa noget Nyt, der vilde glæde os. I det Følgende vil jeg give en Skildring af Herluf Trolle og Birgitte Gøye, en dansk Mand og Kvinde i den inderligste

Forstaaelse og det frugtbareste Samarbejde, et Ægtepar, paa hvilket man med Rette kan anvende den gamle Digter Homérs Ord:

. . . . . Intet er mer livsaligt i Verden,
end naar en Mand og en Kvinde med to samdrægtige Hjærter
bygge tilsammen i Hus, hver Uven en græmmende Tanke,
men deres Venner en Lyst, og de selv mest glædes i Stilhed

Birgitte var den Ældste af disse To, og jeg fører derfor først hende frem. Hun hørte til en af Landets mest ansete Adelsslægter, om hvilken Sagnet siger, at den gaar tilbage til Absalons Tider, og den synes at stamme fra Laaland, hvor den i det fjortende Aarhundrede ejede Krenkerup, det nuværende Hardenberg. Under Kristian den Tredjes Regering var Mogens Gøye til Krenkerup, Clausholm, Bolderup, Gundslevholm, o. s. v. en anset Mand herhjemme. Han var Protestantismens mægtige Forkæmper blandt Adelen, han blev Landets første Embedsmand, Rigets Hovmester, han var energisk og klog, dertil Danmarks rigeste Herremand paa Jordegods og — paa Børn. To Gange var han gift, først med Fru Mette Albrechtsdatter Bydelsbach, der døde d. 9de Nov. 1513, derefter med Margrethe Sture. Den Første havde født ham otte Børn, af hvilke Birgitte var den Yngste og vistnok var født 1511; den Sidste fødte ham ni. Det var kun faa Aar efter Birgittes Fødsel, at hendes Moder døde paa Skanderborg Slot, hvor Mogens Gøye da var kongelig Lensmand. Den lille Pige blev nu sat i Ring Nonnekloster ved den sydlige Spids af Skanderborg Sø og dér overgivet til en Nonne, Mette Ovesdatter, som skulde opdrage hende og gjorde dette sundt og fornuftig; vel var hun strænge og sparede ikke paa Riset; men Birgitte mærkede Hjærtelaget bag Alvoret og fik derved Gavn af Optugtelsen. Hun lærte Meget, og det Bedste deraf var Gudsfrygt og Velgjørenhed.

Det varede ikke længe, inden hun fik en Stedmoder, den for lidt siden nævnte Margrethe Sture. Da Hjemmet nu igjen var i Stand til at kunne opfostre Birgitte, kom hun tilbage dertil, men har vist ofte med Længsel set over Søen til Klosteret, hvor hun havde haft

det mere fredeligt end nu; thi Stedmoderen var alt Andet end kjærlig og god mod hende, og Barnet frygtede hende indtil Rædsel. Hun havde dog den Trøst, at Jomfru Mette var fulgt med for at fortsætte Opdragelsen. Imidlertid kan det sikkert med Sandhed siges, at Birgittes Barneaar vare ikke synderlig lykkelige.

Og værre blev det, da hun skulde til at overskride deres Grænse. I hendes fjortende Aar, 1525, arrangerede hendes Forældre nemlig et Parti mellem hende og Lensmanden paa det nuværende Schelenborg, Jesper Daa til Enggaard, nu Gyldensteen, i Fyen. Det Hele var allerede ordnet fra Forældrenes Side, da Birgitte sagde Nej — hun vilde ikke have ham. Bejleren var ung og ulastelig, i Samfundet var han hende ligestillet, men hun kunde nu engang ikke lide ham, og hun gjorde Alt for at sætte sin Vilje igjennem. Forældrene vedbleve ivrig med deres Fordring, og tilsidst vare de dog de Stærkeste; skjønt hendes Hjærte var nær ved at briste, maatte hun endelig give efter. Hun underskrev „i sin uforstandige Barndom, lokket og vejet med Listighed og Træskhed" og gjorde det „med grædende Taarer, imod hendes Hjærtes Vilje og Samtykke, for Hadsel og Trusel og noget for Frygts og Fares Skyld." Det var nærmest Stedmoderen, som satte Partiet igjennem; men Mette Ovesdatter var hendes Redskab; efter Birgittes egne Ord truede denne hendes Opdragerske hende til at skrive under; thi endnu var hun under hendes „Tugt, Ave og Limestrøg" (Ris). Fæstensgaven, som Jesper Daa gav hende, tog Stedmoderen og hængte om hendes Hals imod hendes Vilje og Samtykke. — I den Tid var en Forlovelse lovformelig næsten ensbetydende med et Ægteskab og kunde ikke godt brydes. Birgitte følte sig i yderste Grad ulykkelig, og hun græd altid, naar hun saa' sin Brudgom eller hørte hans Navn nævnes. Trøst og Støtte synes hun navnlig at have faaet hos sin Broder Axel, som hun mistede 1537. Det var Skræk for Stedmoderen, som holdt hendes Udtalelser tilbage, og først efter dennes Død i December 1528 vovede hun at sige Jesper Daa, at han „hverken turde forse eller forlade sig til hende" og at hun beklagede, „hun skulde nødes og trænges til at have Den, som hendes Hjærte aldrig havde eller kunde falde til". Stedmoderens Død var i det Hele Birgittes Lykke; havde hun levet, var Ægteskabet sikkert blevet drevet igjennem, men nu lode Faderen og Brødrene

det staa hen, og Jesper Daa attraaede ikke en Hustru, for hvem han selv var modbydelig.

Efter Stedmoderens Død kom Birgitte i Huset først hos sin ældre, byrebare, moderlige Søster Sofie, der var gift med Mogens Bille til Svanholm, og siden, efter hendes Død, hos en anden kjær Søster Elline, gift med Hr. Mourits Olsen Krogenos til Bregentved. Herfra drog hun efter nogle Aars Forløb til Kong Kristian den Tredjes Hof i Dronning Dorotheas Fruerkammer, hvor hendes ypperlige Karakter og retskafne Vandel skaffede hende hele Hoffets Agtelse og Yndest, ligesom hun selv med varm Kjærlighed sluttede sig navnlig til Dronningen. „Ved sin Hengivenhed, ved sin uskrømtede Fromhed, ved sin Aand og Klogskab fik hun efterhaanden betydelig Indflydelse ved Hove". Og her var godt og hyggeligt at være. Kongen var meget gudfrygtig og fuld af Begejstring for Luther, hvem han ved Johan Rantzaus Side havde hørt paa Rigsdagen i Worms. Han var paa sine ældre Dage noget alvorlig, men mild og elskværdig, en god Broder, en trofast Ægtemand og en kjærlig Fader. Dronningen havde mange gode Egenskaber og var dygtig, men ogsaa herskesyg, og Kongen lod hende undertiden faa vel stor Indflydelse. Der var 3 Sønner og 2 Døtre, og Familielivet var meget lykkeligt. Kongen lukkede sig hver Morgen inde i sit Lønkammer og bad, Formiddagen gik saa hen med Rigets Anliggender, og ved Taffelet samledes lærde Folk og Præster med Hoffet, og man underholdt hverandre om lærde og aandrige Temaer. Om Aftenen læste Kongen atter i Bibelen eller i gode Krønniker, samtalede med sin Hustru, sine Børn og Hoffolk, og spiste i Forening med dem. Efter Aftensbordet var der saa gjærne Musik. Dagen endte med Bøn. Ved Hoffet var der ansat en Organist, en Komponist, to Sangere, de tyske Hofpræster, en Bibliotekar, en Bogbinder, Hofmaleren og Drengelæseren. Her var altsaa meget aandeligt Liv og hjemlig Lykke.

Ved dette Hof lærte Birgitte at kjende den ædle og ridderlige

Herluf Trolle.

Slægten Trolle er svensk og saa fornem, at den i Midten af det sextende Aarhundrede paastod at have haft flytten regerende Konger i Danmark, Sverrig og Polen

blandt sine Paarørende; den stod ogsaa altid paa Kongernes Side. Den danske Rigsadmiral og Ridder Jakob Trolle (1475—1546) ejede Knabstrup (ved Holbæk) og Thorup (ved Frederiksværk) samt Ed og Lillø i Sverrig. Han havde ægtet Kirsten Skave, en Datter af Danmarks Riges Raad Herluf Skave til Eskildstrup i Sjælland og Fru Ollegaard Walchendorff, og disse to førte et bramfrit, stille og gudsfrygtigt Liv. Af deres Ægteskab fødtes 9 Sønner og 5 Døtre, og det syvende Barn var Herluf, født den 14de Januar 1516 paa Lillø, en af Skaanes smukkeste Herregaarde. Han var „en ægte og skinnende Perle i en af de ædleste og ældste adelige Slægter i Norden". Om hans Barndom vides ikke Meget, men dog, at „han ej alene fik en god Optugtelse, foruden Undervisning i riddermæssige Øvelser og de Videnskaber, som paa den Tid vare i Anseelse, men blev og i sine Forældres Hus indprentet Kjærlighed til Evangelii Sandhed. Efterdi hans Fader havde opofret sig til Søkrigsvæsenet og han selv blev en saa duelig og tapper Admiral, er det troligt, at han betimelig er anført til at bekomme Kundskab og Indsigt i de Ting, som høre dertil". Som ældre Dreng blev han sat i Frue Skole i Kjøbenhavn og var her under „Grevens Fejde", da Christian den Tredje erobrede Byen fra sin Fætter Christjern den Andens Tilhængere. Han oplevede her Nøden under Byens Belejring, da man maatte være glad ved Rotter som Føde og tilsidst ikke havde Andet at spise end Løvet paa Træerne. Midt under Belejringen synes Herluf Trolle at være bleven dimitteret til Kjøbenhavns Universitet. Her fortsatte han sine Studeringer til Vinterhalvaaret 1536—37, da han rejste til Wittenberg for at arbejde videre under Morten Luthers og Melanchtons Vejledning; i saa Henseende fulgte han hele den daværende bemidlede danske studerende Ungdoms Exempel. Vi vide ikke, hvorlænge han var her; men det er sikkert, at han under dette Ophold grundfæstedes i sin Videnskabelighed og navnlig lagde sig efter Historie og Teologi; han blev saa uddannet, at han siden med Ære kunde indtage Pladsen som en af Rigets Raader. Han var Gjæst i Luthers Hus, hvor hans Landsmand Daniel Rantzau tidligere havde haft Ophold, og med mange udenlandske Lærde indgik han Forbindelser, som han senere holdt vedlige, men især dog

med den milde og hjælpsomme Melanchton, alle de derværende Danskes Ven.

Fra Wittenberg drog Herluf atter tilbage til Kjøbenhavns Universitet for dér at fuldende sine Studeringer, og saa traadte han ind i Kong Christian d. Tredjes Ædelgarde eller Hustropper, der altid vare om Kongens og Dronningens Personer. Hans videnskabelige Lyst fik Næring ved dette aandelig udviklede Hof, hans Gudsfrygt blev besvaret, hans Retsindighed og Tarvelighed mødte Sympati. Men det Bedste, der timedes ham, var, at han her daglig mødte Birgitte Gøye, og snart gik fra begge Sider dette Bekjendtskab over til varm, trofast Kjærlighed. Dobbelt ulykkelig følтes det af dem Begge, at Birgitte endnu var trolovet med Jesper Daa. Da Kongen og Dronningen lærte Herlufs og Birgittes gjensidige Følelser at kjende, blandede de sig i Sagen. Majestæten befalede Professorerne ved Universitetet tilligemed alle de øverste Gejstlige at afgive Erklæring om Birgittes Trolovelse, og Erklæringen lød paa, at det ikke kunde anses for noget ret Ægteskab, hvorefter Kongen løste Trolovelsen og tillod begge Parter at gifte sig igjen. Det antages almindelig, at Dronningen stod bag denne Sag; at noget Lignende ellers er sket i hine Tider, kjender man i alt Fald ikke Exempler paa. Paa sit Exemplar af Dommen har Herluf skrevet: „. . . Paa den Tid, da denne Dom gik, var det utænkt af Birgitte og mig, at vi af Guds Forsyn skulde komme sammens".

Da Herluf i **1543** blev forfremmet fra Garderofficer til Lensmand (en Slags Amtmand) paa Gladsaxe i Skaane og allerede Aaret efter til samme Stilling paa Erik af Pommerens anselige Krogen Slot (omtrent hvor Kronborg nu ligger), holdt han Bryllup sex Uger efter, d. 16de Nov. **1544**. Man antager, at det ogsaa var Dronningen, som stod bag ved disse Herlufs Befordringer og at Kongeparret har fejret Brylluppet paa Kjøbenhavns Slot.

Det var et lykkeligt Ægtepar, som her havde lovet hinanden Troskab, først og fremmest, fordi de elskede hinanden inderlig, dernæst, fordi de passede saa udmærket sammen; der var den samme Aand i dem, og den var god. Birgitte var flere Aar ældre end Herluf. Nogle have rost hende for Skjønhed, hun nævnes saaledes som „den skjønne Datter af den rige og mægtige Gøye"; men

de Fleste have dog vel været enige om, at det mest var Godhed og Kvindelighed, hvori denne Skjønhed bestod. Hun var af Middelhøjde, smukt skabt og havde et Par trofaste Øjne. Hun kaldes „et Mønster for Kvinder", from og huslig. Herluf var meget smuk, ikke — som man tidligere har troet, — lille, men tværtimod af Garderhøjde, han var helt igjennem kjønt bygget og havde saaledes ogsaa de ædleste Ansigtstræt, fine og udtryksfulde, omgivne af blondt Skjæg og kort afklippet Haar*). I hans mandige Aasyn stod Alvor og Fromhed præget. Han var poetisk begavet, et dybt følende Gemyt, munter, vittig og elskværdig; han var redelig, forstandig og fuld af uforsagt Mod, dertil god og from. Han blev agtet som en af de klogeste og lærdeste Herrer, som da levede. Hans Valgsprog var: „Alting kommer af Gud, Livet og Døden, Rigdom og Armod". — Hun var mere alvorlig, hvilket maaske har haft sin Grund i hendes store Prøvelser i Ungdommen, hun var dertil energisk og klog, ærbar og fintfølende. Hendes Valgsprog var: „Forlad Dig ikke paa Menneskene, men frygt Gud og gjør Ret". Begge mødtes i oprigtig kristelig Gudsfrygt, i varme Følelser for Fattige og Fortrykte, i stor Kjærlighed til Lærdom og Videnskaber, i mangfoldige kristelige og sædelige Dyder og endelig i sand Begejstring for Kongeparret. Niels Hemmingsen siger, at den Grundvold, hvorpaa de rejste deres Hus, var Tro, Kjærlighed og Tillid til Gud og hans aabenbarede Ord. De vare som Ægtefolk saa enige i Alt, at man havde ondt ved at sige Hvem af dem der først bestemte Noget. Hvor de opholdt sig, havde de deres Bedekamre, hvori de forrettede deres Morgen- og Aften-Bønner. Det var Herlufs daglige Vis strax efter Bønnen om Morgenen at læse et Kapitel eller to i Bibelen og ligesaa om Aftenen, før han gik tilsengs. Stykker af den hellige Skrift, navnlig Davids Salmer, havde han altid hos sig, tilsøs saavelsom tillands. Foruden dem elskede han højest i Bibelen Pauli Breve og Johannes' Evangelium. Husets Tyende holdtes til Gudsfrygt; de, der vilde leve uskikkelig, maatte se sig om efter et andet Sted; men Ingen vilde gjærne bort. Efter Bordbønnen, som Herluf

*) Det almindelige Portræt af ham i Rustning med Elefantordenen er ikke malet i hans Levetid, men formodentlig efter Alabastfiguren paaHans Sarkofag; det er saaledes ikke meget troværdigt.

selv fremsagde, lod han sig daglig forelæses et Kapitel af Bibelen; om Aftenen før Sengetid samledes Alle i Huset og sang i Forening en Salme med Tak til Gud for den forgangne Dag. Milde Gaver ydedes rundelig til Trængende, Bedrøvede og Syge, baade hjemme og ude; Fattigmands Barn blev holdt til Skole og hjulpet frem. Der var en vennesæl og hjærtelig Aand i dette Hus, det følte Enhver, som kom der, og derfor kom man der gjærne. Adelsmænd og Klerker, Borgere og Bønder fandt lige venlig Modtagelse; Husmoderen var mild og hjælpsom, Herren „munter, beleven og yndelig, i Modgang tilrede med gode Raad, Trøst og anden Bistand". Han handlede retfærdig og kjærlig mod Alle, saa at hver Mand havde ham kjær . . . som en mild Fader i alle Maader. Man blev glad ved hans Nærværelse og vilde nødig være ham kvit.

Herluf fik en betydelig Formue med sin Hustru, langt større end hans egen. Mogens Gøye var død den 5te April 1544, altsaa omtrent et halvt Aar før Brylluppet, og hendes hele Arv var altsaa nu tilfaldet hende; den bestod i en Del rede Penge, men dog mest i Jordegods, nemlig Græsegaard ved Frederiksund med Adelsgaarden Hillerødsholm, to Møller, 182 Bøndergaarde o. s. v.; hendes visse Jordebogsindtægt var over 1450 Tdr. Byg om Aaret foruden en Del Usikkert. — Herluf derimod havde efter sine Forældre kun arvet henved 30 Bøndergaarde uden nogen Hovedgaard; men saa bragte Krogen Slot ham mange Indtægter.

Blandt de Nygiftes Ejendomme tiltalte Hillerødsholm dem mest; den laa meget smukt paa en Ø i en dejlig Indsø, der kunde minde Birgitte om hendes Barndomshjem paa Skanderborg Slot og Ring Kloster; men Bygningerne vare tarvelige med Straatag og klinede Lervægge; der havde tidligere kun boet en Foged eller Forvalter. Herluf lod da her opføres en anselig Borg, som blev færdig i 1556, og af hvilken de to runde Taarne paa den forreste Slots-Ø paa det nuværende Frederiksborg sikkert endnu ere Levninger. Her levede Ægteparret lykkelige Dage, men blev ofte skilt ad, da Herluf mange Gange blev kaldt bort i offentlige Anliggender, til hvilke Kongen benyttede hans trofaste, redelige Hjærte og paalidelige Dygtighed. Saaledes var han f. Ex. Søndag før Pinse 1545 paa Koldinghus ved Prins Hans's Daab, der højti-

deligholdtes med Dans, Dystløb og andre Festligheder, og han mødte med fem Svende i det store Følge paa 800 Heste, som ledsagede Christian den Tredjes Datter Anna til Sachsen, hvor hun blev formælet med Hertug August; alle Rytterne, henved 600, vare prægtig udstyrede i ensfarvede Dragter med Guldkjæder om Halsen. Dronning Dorothea var selv med og havde et stort Følge af Damer i Karreter, og den ene pragtfulde Fest afløste den anden. — I Aaret 1558 var Herluf med sin Konge i Kallundborg for at besøge Christjern den Anden, der den Gang havde været fanget i 27 Aar, og „han erfarede begge Fætrenes fortrolige Samtale, ja saa' hvor kjærlig de omfavnede hinanden og med grædende Taarer bade om Forladelse for Hvad de havde gjort hinanden imod."

Næste Aar d. 1ste Januar stod Herluf paa Koldinghus ved sin elskede Konges Ligseng, og hans Sorg var dyb og varede længe; thi hvad skyldte han ikke sin hensovede Herre!

Nu besteg den ridderlige Frederik d. Anden Danmarks Trone. Han viste Herluf lige saa stor Velvilje, som hans Fader havde gjort, og det første Udtryk for sin Tillid til og Værdsættelse af denne tro Undersaat gav den ny Konge, da han ved Kroningsfesten slog ham til Ridder; han sendte ham ogsaa som Medlem af et dansk Gesandtskab i vigtigt Ærende til Moskau. — Frederik d. Anden var en lidenskabelig Jæger, og det var ham om at gjøre at faa samlet et sammenhængende Jagtdistrikt, hvor han kunde drive sin Yndlingssport. Han kastede sit Øje paa det skovrige og skjønne Nordsjælland, af hvilket allerede det Meste var i Kronens Eje, og anmodede da de faa Herremænd, som endnu havde Gods her, om at bortbytte dette imod Krongods paa andre Steder. Iblandt disse var Herluf Trolle, som paa Grund af sit hele Forhold til Kongen og dennes Forældre ikke godt kunde sige Nej til Anmodningen, skjønt baade han og Birgitte kun med Smerte kunde opgive deres skjønne Hillerødsholm, Slægtens gamle Arvegods. Med sin Hustrus Samtykke bortbyttede han d. 1ste Juli 1560 sine nordsjællandske Ejendomme og desuden en Del Strøgods paa Laaland med Skovklosteret ved Næstved, der ved Reformationen, ligesom andre Klostre i Landet, var hjemfaldet til Tronen. Det nye Gods fik nu Navnet Herlufsholm. Til Erindring om dette Mageskifte findes over Porten mellem den store

Slotsgaard og Karusselgaarden paa Frederiksborg Slot indhugget følgende Vers:

Friderick then anden goed och from
hans naade giorde thette bytthe,
Ath hyllersholm under kronen kom
oc herlof til Skougkloster slitthe,
M. D. L. X.

Sagnet fortæller, at Herluf og Birgitte den første Nat, de sov paa deres nye Gaard, det gamle Kloster, Begge havde en og samme Drøm, som gik ud paa, at de,

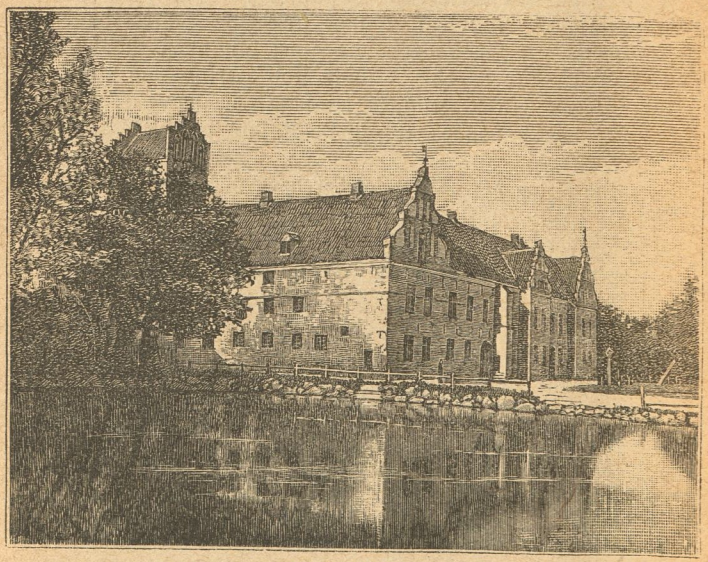

Herlufsholm.

der selv ikke havde Børn, skulde indrette dette til en Skole for andre Folks. Næste Morgen meddelte de gjensidig hinanden Drømmen.

„Da steg saa from en Tanke op i de Tvendes Bryst:
„Et Fredens Hjem skal disse Skove være;
„og her skal sene Tider fornemme Herrens Røst
„og bøje deres Knæ til hans Ære! —
„Og Aanden gav dem Syner, saa frydefuldt de saa';
„de vexlende Slægter til Klosterskolen gaa
„og mod det Høje Lovsangstonen bære."

De havde altid interesseret sig meget for Skoler; thi efter Niels Hemmingsens Ord vidste de, at saalænge der gives Skoler, gives der ogsaa Personer, som kunne tjene den kristne Menighed; derfor havde de støttet Opdragelsesanstalterne, hvor de kunde; saaledes havde de givet Latinskolen i Helsingør 2000 Daler, den i Næstved 400 Daler og til fattige Skolebørn i Roskilde 1000 Daler. Da Skaane, som da var dansk, blev saa forfærdelig ødelagt af de Svenske, toge de til sig mange forældreløse Børn og opdroge disse som deres egne. Ingen kunde være ivrigere end Herluf og Birgitte for at faa alle lutherske Forbedringer indført her i Landet, og de frydede sig derfor ogsaa ved den Tanke at kunne grundlægge en protestantisk Skole paa samme Sted, hvor Pavedømmets Munke, Benediktinerne, havde tilbragt deres meste Tid med tomme Andagtsøvelser. Som hele den reformatoriske Aand udgik fra Tyskland, saaledes blev ogsaa Herlufsholms Skole grundlagt efter tysk Mønster; thi dernede fandtes der Skoler, som ikke alene gave Børnene fri Undervisning, men ogsaa Bolig, Kost og Opsyn af Lærere. Det Allersmukkeste var maaske, at dette ædle Ægtepar ikke bestemte, denne Skole skulde træde i Kraft, naar de selv vare døde uden Børn og altsaa ikke længer havde Brug for sine Penge; nej, Offeret var føleligt for dem, idet de besluttede strax at give Gaard og Gods dertil, dog saaledes, at „de selv vilde i deres Velmagt og levende Live, den Ene efter den Andens Afgang, samme forestaa". Fundatsen blev forfattet paa Herlufsholm og underskreven af dem Begge d. 23de Maj 1565. Ifølge denne bestemtes Skolen „for menige adelige og andre ærlige Mænds Børn i Danmarks Rige til Lærdom og gode Sæder". „Og ville vi have kjærligen ombedet Danmarks Riges Raad at ville have den Umage for Guds Skyld at være (efter begge vores Død) Patron og Forsvar for samme Skole og Sted og tilskikke en gudfrygtig og vel beskeden Adelsmand at være Forstander". Man mener med Rette, at et Menneske kan bedømmes efter den Maade, hvorpaa han dømmer om Andre. Hvor noble staa ikke Herluf og Birgitte, naar de tilføje, at „samme Forstander ikke skal være forpligtet til at gjøre Regnskab for Indtægt og Udgift, men paa Tro og Love forestaa, som han for Gud ansvare vil". Og de formanede den nye Stiftelses Bestyrere til „at tage Bønderne paa Godset i Forsvar og

ikke tillade, at de forurettes eller besnæres". Skolen kunde rumme 42 Disciple, og meldte der sig flere, skulde disse betale for sig; de andre skulde nyde fri Undervisning, Kost, Bolig, Lys, Varme, Blæk og Papir, de Fattige desuden Bøger, Klæder og Sko.

Ved Oprettelsen af denne lærde Skole har Herluf Trolle skaffet sig sin væsentligste Berømmelse. Han stod forøvrig paa mange Maader i Forbindelse med Lærdom og Lærde. Som Lensmand paa Krogens Slot søgte han at sikre Mester Christjern Pedersens Oversættelse af Saxo mod ilde Medfart ved at lægge Beslag paa den i Kongens Navn, „Riget til Bedste". Han underholdt stedse to Studerende, som skulde affkrive Dokumenter til den danske Historie, og dette Materiale arvede og benyttede Herlufs Søsterson, den berømte Arild Hvitfeldt til sin Danmarks Krønnike. — Herluf stod i nær Forbindelse med den bekjendte Henrik Smith i Malmø, hvis Lægebøger ere tilskrevne ham, og han var fortrolig knyttet til Sjællands første protestantiske Biskop, den lærde Petrus Palladius, som har tilegnet Herluf sin Bog „St. Peters Skib" o: den hellige og kristelige Kirke. Palladius takker her „den ærlig og velbyrdige Mand H. Trolle og Berethe Gøye for alle Velgjerninger, Ære og Dyd, som de have vist ham". Ofte verlede Herluf Breve med Melanchton og andre lærde Mænd. Selv gav han sig af med Digtning og har f. Ex. bearbejdet Davids 31te Salme og oversat den ambrosianske Lovsang „Te, deum, laudamus", No. 2 i vor Salmebog: „O, store Gud, vi love Dig"; vi eje ogsaa et Digt, han har skrevet til Ære for sin Birgitte. Det er saaledes ikke underligt, at Digtekunst og Musik i ham havde en stor Velynder, ligesaavel som Historie; især havde han inderlig Kjærlighed til Danmarks Historie, dets gamle Ordsprog og Mundhæld. Derfor samlede han ogsaa et Bibliotek, som gik over til Herlufsholm, der endnu ejer henved 50 Bind, som have tilhørt ham: teologiske Skrifter, navnlig af Luther og Melanchton, Bønnebøger, enkelte historiske og andre Værker, Christjern Pedersens danske Oversættelse af Det nye Testament fra 1529, Nodebøger, o. s. v.

Ved at være forflyttet til Herlufsholm havde Herluf Trolle ikke mistet al Tilknytning til sit gamle Gods; thi i 1561 blev han Lensmand over det nyoprettede Frederiksborg Len og fik Overtilsynet med Opførelsen af det

lyst og frejdigt Haab, var nu meget mismodig over al den Lidelse, han saa' omkring sig, og over den slette Disciplin, paa hvilken dog hans store personlige Elskværdighed raadede Bod, og tilsidst udbryder han sorrigfuld: „Gud hjælpe Danmark!"

Ynkelig kom Flaaden i Slutningen af September hjem efter fem Maaneders Fraværelse for nu at udbedres til næste Aars Felttog. Herluf forestod Ledelsen deraf og var stadig ivrig i sin Tjeneste paa Holmen. Da han en Dag, kort før Flaaden igjen skulde i Søen, lod et nyt Skib løbe af Stabelen, undrede Niels Hemmingsen, som da stod paa Tømmerpladsen, sig over den Munterhed, hvormed han gik de Farer imøde, han saa ofte havde prøvet, og tiltalte ham saaledes: „Herre! I gaar flux tilskibs! I har nu udi to Aar yderlig vovet Eders Liv baade tillands og =vands. Gud spare Eder! Sandelig, yderlig giver I Eder i Livsfare." Men Trolle svarede: „Mister jeg mit Liv, jeg faar vel Liv igjen! Ved I, hvorfor vi hedder Herremænd, hvi vi bære Guldkjæder og have Jordegods og ville være yppermere og højere agtet end Andre? Derfor have vi denne Ære for Andre, at naar vor Konning og Herre, Land og Rige have det behov, da skulle vi Rigens Fjender afværge, beskytte og beskjærme med al Magt og al Formue vort Fædrene=Rige, at vore Undersaatter maa bo og være udi Fred og Rolighed. Ja, ville vi have det Søde, saa maa vi og have det Sure med."

Trolle saa' fremdeles ikke lyst paa Forholdene og tvivlede om at kunne faa Flaaden ud itide. Svenskerne vare allerede paafærde og viste sig meget nærgaaende i vore Farvande, idet de endog kom op og lagde sig ved Dragør og truede med at gaa iland paa Amager, hvilket dog blev forhindret. Den 1ste Juni 1565 naaede Herluf Trolle at faa den danske Flaade ud, 28 Skibe stærk, og allerede den fjerde Juni stødte han ved Mecklenborgs Kyst sammen med den temmelig overlegne svenske Flaade. Slaget varede fra Kl. 1½ om Eftermiddagen til Kl. 8 om Aftenen, da Vindstille afbrød Kampen. De danske angreb med stor Tapperhed. Selv beretter Trolle: „Der kom vel femten eller sexten af de svenske [Skibe] omkring mig, saa at jeg med Magt maatte slaa mig igjennem hans Flaade og fik derover stor Skade paa Skibs Redskab og Folket; dog skal jeg tro, at det gik de Svenske ikke bedre." Disse selv tilstaa, at han med meget Mod og

stor Mandighed sejlede ind i deres Flaade. Han steg op paa Agterkastellet af sit Skib, let kjendelig i sit Harnisk af blaatanløbet Staal og med Fjederbusk og tre Kroner paa Hjælmen; han lod blæse i Trompeten og raabte til Fjenden: „Stryger, I svenske Forrædere, for Kongen af Danmark!“ Da skød en Pil fra en finsk Staalbue Hjælmen af hans Hoved, og et Hagelskud traf ham i venstre Arm og Laaret; men han veg ikke af Stedet og vedblev at kommandere. — Da nu Feltskæreren efter Slaget vilde forbinde ham førend de andre Saarede, befalede han, at alle de Officerer og Matroser, som han troede vare mere kvæstede end han, først skulde under Lægebehandling; og først da dette var sket, blev han forbunden, hvorved Saarene bleve værre. Han er dog ved godt Mod og skriver d. 6te Juni til sin Hustru: „Mig bliver Intet at skade, Gud være lovet!... Jeg forfølger nu de Svenske, og Gud skal hjælpe mig til at nedlægge dem, der haabes mig til med Guds Hjælp. Min hjærte kjære Birgitte, det vil ikke længe vare, før end jeg løber hjem at lade bøde den Redskab mig er sønderskudt.“ Allerede næste Dag skriver han: „Min hjærte kjære Birgitte! Jeg er nu kommen for Dragør, og drager jeg imorgen til Kjøbenhavn, om Gud vil. Jeg beder Dig kjærligen, at Du kan komme til mig; thi mig længes efter Dig. Jeg vil gjøre mit Bedste, at jeg kan følge Dig hjem. Gud være med Dig!“ — Hans kjære Broder Børge, der var gift med Birgittes Søster, rejste til Dragør, og saasnart Floden i Havet steg, begav han sig ud til Herlufs Skib, hvorfra han førte ham iland. Over Amager drog han ind til Kjøbenhavn, og hvor afmægtig han end var, vilde han dog hverken lade sig bære eller kjøre, men gik tilfods fra Stranden op over Højbroplads, støttende sig til Børge og med sin Kaarde over Skulderen. Kjøbenhavnerne have sikkert med tavs og dyb Deltagelse hilst den saarede Helt, der vendte hjem fra den dygtige Kamp. Da han kom til sit Hus paa det første Hjørne af Amagertorv og den nuværende Niels Hemmingsens Gade, modtog den bedrøvede Birgitte ham med aabne Arme, og hun mærkede snart, hvor medtagen han var. Han maatte strax søge Sengen, og den dygtige, men ikke saa elskværdige Otto Rud blev udnævnt til hans Eftermand. Da Trolle hørte dette, sagde han, at han vidste Ingen i Danmarks Rige bedre til Admiral end Rud. „Jeg vil sige Eder god,“ vare hans Ord, „at han ikke skal sky for sin Fjende.“

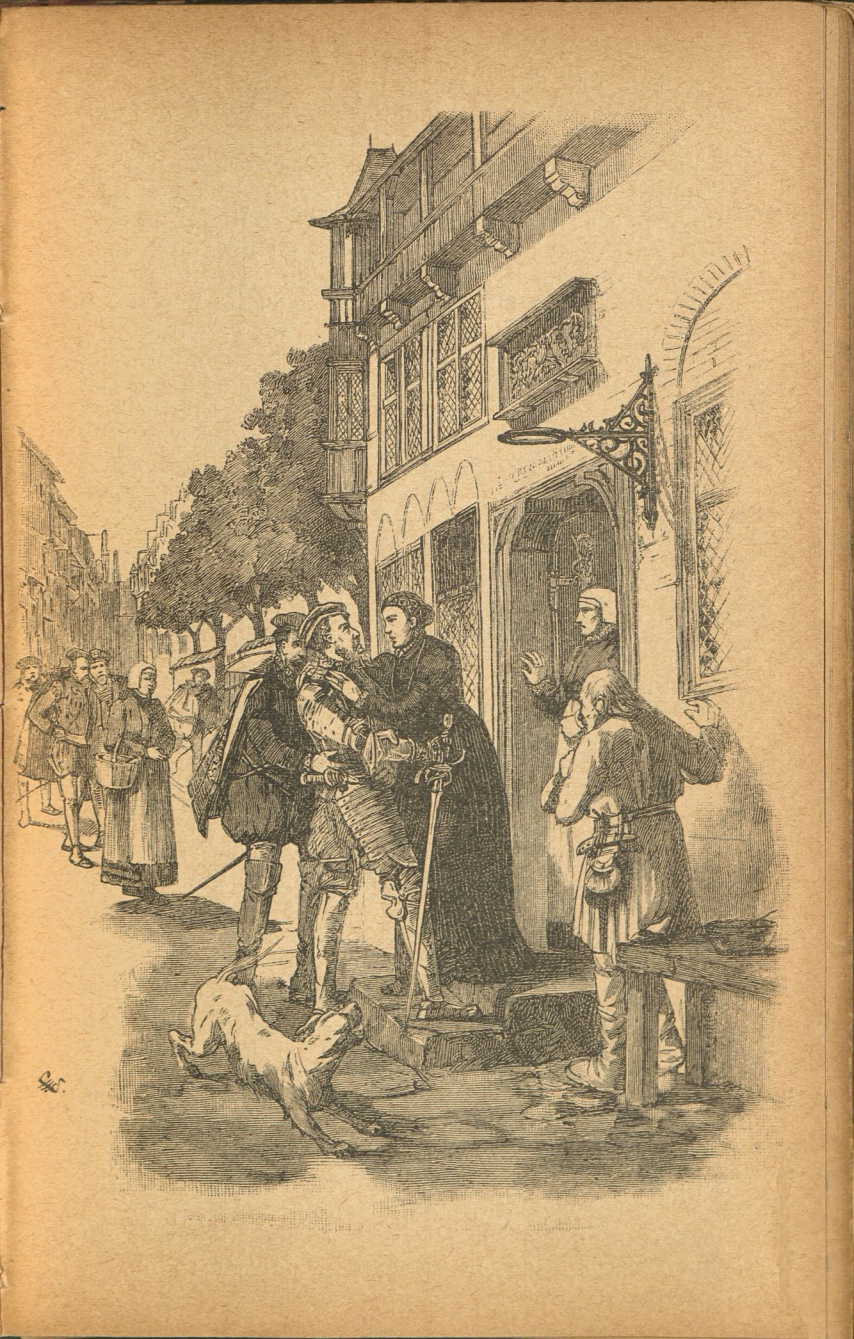

— Man anfaa' i Begyndelsen ikke Herlufs Saar for dødbringende; men den Omstændighed, at de vare blevne forsømte, forværrede dem, og desuden blev der sagt, at „Alle, som vare saarede i denne Fejde, ved en særdeles Fatalitet døde deraf." Han blev plejet paa det Allerkjærligste; men Skaden var ulægelig, hvilket han ogsaa selv mærkede, og derfor beredte han sig til Døden. Den berømte Teolog, Dr. Niels Hemmingsen besøgte ham og vidner: „Da jeg vilde trøste ham, fandt jeg større Trøst af ham, end jeg kunde give ham." For at Birgitte ikke skulde mærke, at Herluf troede, han skulde dø, bad denne Hemmingsen tale Latin. Især trøstede han sig ved disse Skriftens Ord: „Det er en troværdig Tale og værd at annamme, at Jesus Kristus er kommen til Verden at gjøre Synderne salige. Naaden er større end Synden. Jesu Kristi Blod renser os for al Synd. Om Nogen synder, da have vi en Talsmand hos Faderen, som er Jesus Kristus, den Retfærdige;" og af Davids Salmer trøstede han sig ved: „Salige ere alle De, som forlade sig paa hannem," o. s. v. Han sagde ofte: „Denne Prædiken, som hedder Jesus, vil jeg beholde i mit Hjærte og vil videre ikke bemøde mig. Han er mig Nok, hos hannem vil jeg blive, og ham vil jeg befale Liv og Sjæl." Iblandt Andet sagde han: „Der er Ingenting, jeg vilde nu længer leve for, end at jeg maatte komme vor nye Skole (Herlufsholm) til Gang; men jeg vil dog den befale den almægtigste Gud, han finder vel Raad efter sin allerhelligste Vilje." Paa den ottende Dag, før han hensov, forløb Blodet ham saaledes, at han besvimede. Da han igjen var kommen lidt til Rette, sagde han til sin Hustru, som stod ved Sengen: „Birrite, Hustru! Du haver været min Hustru i alle Maader, al den Stund vi have været tilhobe, som en god kristen Dannekvinde; den almægtigste Gud, han skal vel rigeligen belønne Dig." Taarerne løb derover ned af hendes Øjne, og hun sagde: „Herluf! Hvi siger I saa? Har I nu intet Haab til Livet?" Trolle svarede: „Min kjære Hustru, vær tilfreds, mig skader Intet; det bliver vel snart godt! Giv dig ikkun tilfreds, Vorherre forlader os ikke!" — Næste Dag, som var en Tirsdag, nød han og Birgitte den hellige Nadver, og derefter tilkjendegav han, paa hvilken Dag han skulde forlade denne Jord; han sagde: „Paa Mandag bliver der en stor Forandring paa min Sygdom, saa at jeg hverken skal plages af Hede

eller Kulde mere." Dette gjentog han de følgende Dage, og Mandagen d. 25de Juni tidlig om Morgenen lod han sig tage af Sengen og sætte paa en Stol, hvor han blev siddende. Han tillod, at hans Saar endnu engang bleve forbundne, endskjønt han sagde, at det ikke kunde hjælpe. Siden blev han mere og mere afmægtig, men klagede dog aldrig over sine store Smerter. Faa Ord talede han, men nævnede tit sin Frelser og sagde: „Jesus, vær mig naadig!" I saadan Forfatning forblev han til om Aftenen, da han sad og sov som et sundt Menneske, indtil hans Øjne brast og Sjælen efter et langt Suk i største Stilhed tog Afsked med Legemet. Tilstede vare hans Hustru, hans Brødre Børge og Niels, denne Sidstes Frue, o. Fl. — Han blev 49 Aar, 5 Maaneder og nogle Dage gammel. Hele den danske Nation begræd hans Død. Hans Lig blev med et stort og anseligt Følgeskab ført fra Kjøbenhavn til Herlufsholm og d. 15de Juli 1565 hensat dér i den store og smukke Kirke, hvor Niels Hemmingsen holdt Ligtalen, af hvilken mange Oplysninger til ovenstaaende Skildring ere hentede.

Birgittes vigtigste Stræben i hendes Enkestand var at fuldbyrde hendes Mands og hendes eget kjæreste Værk: Herlufsholms Oprettelse. Hun fik Skolen i Gang Aaret efter Herlufs Død, og i den unge Magister Hans Michelsen fandt hun en dygtig Rektor for den. Selv fratraadte hun i 1567 Skolens Bestyrelse og overdrog til Rigets Raad at vælge en Forstander, som altid skulde være af hendes eller Herlufs Slægt, og medens hun levede, valgte Raadet altid Den, hun foreslog. Til Skolen skjænkede hun Alt, hvad der fandtes paa Gaarden, desuden Perler og Ædelstene, o. s. v. Det er et fuldstændig fejlagtigt Sagn, at hun flyttede til Maglemølle og levede der i al Tarvelighed. Om Sommeren boede hun paa Ringkloster, som hun havde i Pant, og derefter paa Aakær, om Vinteren i sin Gaard i Kjøbenhavn; men her var der kun tre Stuer foruden Kjælder, Stald, Svendekammer og Lofter. Hun levede ingenlunde tarvelig, men saaledes som det sømmede sig den højtstaaende Herluf Trolles Enke; ikke mange Kvinder i Landet bare saa mange og prægtige Smykker som hun — Altsammen Familiearv, og hendes Indtægter vare — trods det, at Skovklosterets nu gik fra — meget betydelige. Hun førte stort Hus og opdrog stadig hos sig en Del unge, adelige og uadelige Piger. Med Enkedronning Dorothea vedblev hun at

staa i den venligste Forbindelse. Sin Slægt øvede hun en storartet Gavmildhed imod. En af Slægten viste sig dog alt Andet end venligsindet mod hende. Det var hendes Søsterson Peder Oxe. Allerede tidlig havde han og Herluf Trolle haft en uheldig Strid om Grænseskjel mellem deres Landejendomme, og da Peder Oxe i 1558 faldt i Hoffets — navnlig i Dronning Dorotheas — Unaade formedelst Misbrug af de kongelige Len, var Herluf Trolle Den, der paa Kronens Vegne blev sat til at undersøge hans Forhold, og det endte med, at Oxe flygtede, og Trolle maatte tilsidst bemægtige sig hans Gods og Gaarde for at tilfredsstille Kronens Fordringer. Først i 1566 fik Oxe Lov til at komme hjem, da man her trængte til hans sjældne Klogt, og han fik nu atter sine Godser tilbage og steg til meget høj Værdighed. Han glemte imidlertid ikke, at hans Tante Birgitte og hendes afdøde Husbond havde været medvirkende til hans Forvisning. Han førte Proces med hende om Familiegods, og de bleve kun forligte ved Kongens Mellemkomst. Men snart bevirkede Peder Oxe, at hun fik opsagt sin kjære Bolig paa det for hende minderige Ringkloster, da Kongen vilde benytte dette. Frederik den Anden indlod sig kun nødig herpaa, og da det maatte ske, undskyldte han sig overfor Birgitte, hvem denne Opsigelse kom meget hovedkuls. Hun flyttede efter et kort Ophold paa en ledigstaaende Herregaard til Aakær; men da snart herefter hendes elskede Enkedronning Dorothea til hendes dybe Sorg døde den 7de Oktober 1571, blev Aakær hende ogsaa opsagt, og nu havde hun, som selv havde bortskjænket saa Meget, intet Sted at være. Selv klagede hun ikke; men hendes Venner vare meget opbragte og bevidnede hende det i talrige Trøstebreve. Spurgte man hende imidlertid, om hun ikke fortrød at have været saa gavmild, svarede hun, at Saadant var aldrig kommet i hendes Tanker, men hun vilde endnu gjærne give to Gange saa Meget bort, om hun havde det. Hendes Frænde Fru Sibylle Gyldenstjerne havde paa visse Betingelser i Aaret 1564 af Kongen faaet som Foræring den Jord og Grund i Nærheden, hvor Sortebrødreklostret havde ligget, og tillige Abildhave, Gaard, Gaardsrum og Huse. Dette Sted tilbød hun sin Tante Birgitte, og denne tog med Tak mod Tilbuddet, byggede her en ny Gaard og flyttede derind ved Paasketid 1572; snart fik hun her skabt en anselig lille Herregaard, som hun be-

boede til sin Død. Af Kongen fik hun desuden skjænket flere betydeligere Indtægter af Gods i Omegnen. I Næstved fandt hun snart kjær Omgang og havde alt fra tidlig Tid en hengiven og tro Veninde i Jomfru Anne Grubbe i Lille Næstved. Sognepræsten til Herlufsholm, Magister Hans Michelsen, var hendes kjære Sjæleførger. Det elskede Herlufsholm var hun saa nær, at hun stadig kunde besøge det og dvæle ved sin Herlufs Grav. Med ham levede hun stedse i Tanken, som hun altid i hans levende Live, naar han var borte fra hende, havde været vant til; hendes Salmebog, som senere gik over til Herlufsholms Bibliothek, var saaledes skreven fuld af religiøse Ytringer til og Underholdninger med ham, da han var fra hende i Svenskekrigen.

Ofte sad hun nu ved hans Kiste og bad til Gud. I Skolen kom hun hyppig og medbragte Klejner til Disciplene. Mange af disse besøgte hende ogsaa i hendes Bolig, ganske vist, fordi de holdt sønlig af hende, men ogsaa dragne af hendes unge Jomfruskare, af hvilke Flere valgte sig en Brud og Hustru. Gjennemgaaende bleve alle hendes „høviske Møer" godt gifte, saaledes Vibeke Gyldenstjerne, der fra Birgitte kom til Dronning Sophies Hof i hendes Jomfrukammer og derfra i 1574 ægtede Niels Friis til Hesselager. — Birgitte anvendte lidt efter lidt alle sine kostbare Klenodier og Broderier paa at smykke Herlufsholms Kirke, hvortil hun med egen Haand syede Alterklædet. Endvidere lod hun i Kapellet her sætte sin Herlufs Gravminde og sit eget ved Siden deraf. Deres hvide Alabasterfigurer ligge jævnsides hinanden paa én fortrød Marmorkiste — Løven ved Mandens Fod betegner Styrke, Hunden ved Kvindens Troskab; — og ere begge i Legemsstørrelse, han i sit Harnisk, hun med Bønnebogen i de foldede Hænder.

Allerede medens Herluf levede, havde Birgitte været svagelig; i sine senere Aar led hun i høj Grad af Stensmerter, og alle hendes Venner vare meget bekymrede for hendes Liv; selv ventede hun heller ikke, at det skulde vare længe, inden hun gik bort; men hun var rolig og fortrøstningsfuld. Dog blev hun svagere og svagere. Hun havde nu igjen læst Bibelen ud, da hun sagde til sin Forelæser: „Mikkel, nu har vi atter Ende paa vor Bibel; raade nu Gud, hvor den skal begynde igjen". Dagen efter blev hun stærkt angreben og led meget; hun mærkede, at Døden var nær, lod sin Præst kalde til sig og talede længe

med ham. Næste Dag gav han hende Sakramentet. Hendes kjøbenhavnske Læge kom ud til hende; men der var Intet at gjøre. Natten før hun døde, lod hun alle sine unge Jomfruer kalde til sig, sagde dem Godnat, raadede dem til Gudsfrygt og befalede derefter sin Sjæl i Guds Haand. Stille og rolig hensov Fru Birgitte den 25de Juli 1574 i sit 63de Aar. Hun blev nedlagt ved sin Husbonds Side i Herlufsholms Kirkes Kor i en muret Hvælving

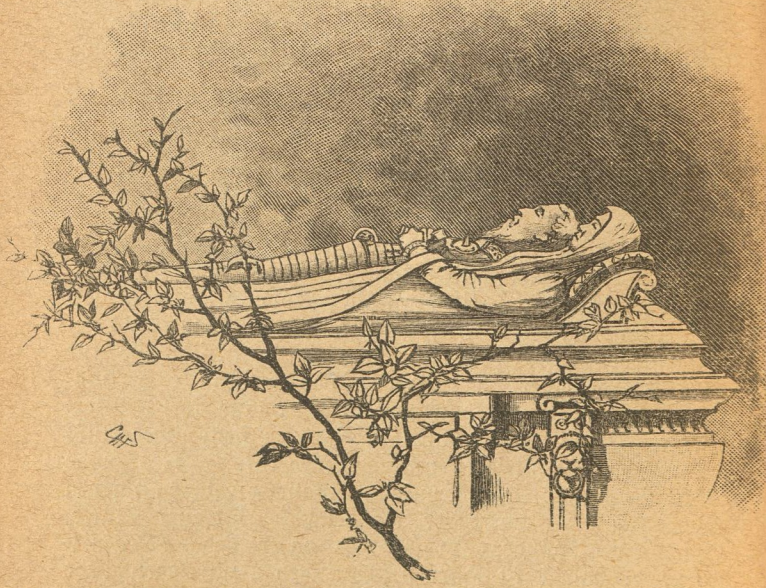

bag Alteret, og Niels Hemmingsen holdt Ligprædikenen over hende som over Herluf. Trehundrede Aar efter sang en yngre dansk Digter om dem:

Længst Riddersmanden blegned af sin Wunde saa rød,
han hviles under Marmor hint hvide.
Længst har haus blege Rose sovet Søvnen saa sød
og ventet Dagens Komme ved haus Side;
men Klosterskolen rejser sig i Fredskovens Ly,
og hvergang Bøgen grønnes, er deres Ære ny,
alt medens Hundredaarene de stride.

Karin Kongebrud.

Historisk Fortælling af **Ad. Langsted.**

Med Illustrationer af Hans Tegner.

I.

Det var en Morgen i August 1565. Dagen tegnede til at blive lummmer; thi skjønt det var tidligt, tindrede den solfyldte Luft allerede af Hede. Ikke en Vind rørte sig; det var alt det, at en svag Brise krusede Norrströms Bølger og nu og da aftvang Slotsfløjen et ængsteligt Hvin. Paa Stockholms Frugttorv var Færdselen dog ikke mindre livlig, end den plejede; i broget Virvar bevægede Folk af alle Samfundsklasser sig frem og tilbage mellem de teltlignende Boder, som Omegnens Bønder allerede før Daggry havde opslaaet, og som med deres Solsejl skyggede over den udstillede Frugt. Der var store Lerfade, svingende fulde af Svedskeblommer og de yndede Multer, orangefarvede Bær, der ikke i Smag, men i Form have en vis Lighed med Hindbær. Saa var der Æbler og Pærer, Agurker, Meloner og Græskar i Overflødighed, fine og simple, hver for sig udstillede i smukke hjemmeflettede Kurve, et Vidnesbyrd om den Husflid, som den svenske Landbefolkning til alle Tider har udfoldet. Paa et Hjørne af Torvet noget affides fra Færdselen sad under et lille, hullet Solsejl en ung Pige. Ved første Øjekast opdagede man, at hun ikke var bondefødt, hendes fyldige Kinder havde ikke Jærnæblets blussende, men Gravenstenens fine Rødme, Næsen var svagt buet, Øjnene store og drømmende, Panden høj. Det lysebrune Haar var strøget tilbage fra Tindingerne og hang i to svære Fletninger ned ad Nakken. Hun var ikke mere end 15 Aar, men Udtrykket i hendes Ansigt var egentlig slet ikke ungdommeligt; dertil var det for alvorligt og sværmerisk. Tidligt havde Alvor kastet sine dybe Skygger ind over hendes Liv; hendes Forældre vare fattige, den Lønning, hendes Fader fik som Kongens Livdrabant kunde ikke forslaa til Familiens Underhold,

og hendes Moder havde da for at skaffe sig og sit Barn det nødvendigste til Livets Ophold aabnet den lille Frugthandel, som nu Karin efter at være kommen til Skjelsaar og Alder havde overtaget. Hun havde vel under sin Opvæxt været sin Moder en god og trofast Medhjælp, men det var dog mere med Haanden end med Aanden, hun havde virket i denne Fattigdommens Verden. De Eventyr, hendes Moder havde fortalt hende saa mange af i de lange Vinteraftener, og de Billeder, hendes Fader havde oprullet for hende af Hoflivet og Festerne paa Slottet, havde tidligt ført hendes Tanke ind i en rigere og større Verden, et Drømmenes Rige, hvor fortryllede Prinser førte hende hjem til deres Slotte med knejsende Taarne og glimtende Fløje, hvor hendes Pjalter forvandledes til en Gyldenstykkesklædning og hun fik Lov til at sidde paa Troner af Guld, hvor Skyggerne aldrig bleve lange, og Solen aldrig gik ned. Og som hun nu sad dér med sine Frugtkurve foran sig paa en lille Brix, var det just heller ikke Kjøbere, hun spejdede efter; i ufravendt Stirren havde hun fæstet sit Blik paa Slotstaarnet, der paa den anden Side af Torvet hævede sig over Hustagene, som maalte hun Afstanden fra Jorden op til den tredobbelte Krone, der prydede det lueforgyldte Spir.

Med ét blev hun afbrudt i disse Betragtninger.

„Sidder du nu igjen og drømmer, Karin!“ raabte en ungdommelig Mandsrøst bag ved hende, og i det samme følte hun med Skræk et Par store behandskede Hænder skygge for sine Øjne. „Hvem er det?“ spurgte den samme Stemme med et elskværdigt Skjelmeri i Tonefaldet.

„Røsten er Max'!“ udbrød hun med en noget usikker Stemme.

„Hænderne med,“ lød Svaret, idet de bleve fjærnede fra hendes Øjne, og hun saa for sig sin Ven og Legebroder: Max — ikke, som hun havde ventet, som Vaabensmeddelærlingen i den blaa Bluse med det store Skjødeskind, men som menig Soldat.

Det var en lille, firskaaren Fyr med en kjæk Holdning og et godt, aabent Ansigt.

„Du har ladet dig hverve!“ sagde Karin og saa op paa ham med store forundrede Øjne.

„Det har jeg,“ svarede Maximilian, idet Blodet skød op i hans Kinder, „der blev mig for trangt derhjemme i Vaabensmedens Værksted. Allerede da Krigen brød ud,

havde jeg Lyst til at gaa med, men saa fik Mester saa mange Bestillinger, at han daarligt kunde undvære mig, og saa blev det ikke til noget den Gang, derfor har jeg ikke ladet mig mærke dermed. — Men saa forleden kom Grev Sture ned i Værkstedet for at sige til Mester, at hans nye Rustning maatte gjøres færdig til i Dag, da han allerede i Morgen skulde drage afsted med en betydelig Hærstyrke for at undsætte Hertug Karl ved Belejringen af Varberg. Mester var ikke hjemme, men da hans Ærinde hastede, bad han mig tage imod Besked. Da jeg hørte om den nye Udskrivning, vaagnede den gamle Lyst i mig paa ny; jeg tog Mod til mig og betroede ham, at jeg egentlig havde mere Lyst til at bruge Vaaben, end til at smedde dem, og at det skulde more mig at prøve de Klinger, jeg havde smeddet, paa Fjendens Panderskaller. Det lod til, at Greven syntes godt om den Tale, han klappede mig paa Skulderen og sagde, at hvis jeg vilde gaa med, saa skulde han nok afgjøre alt med Mester; det var netop saadan Karle som jeg med Kraft i Armen og Mod i Brystet, han havde Brug for. Jeg takkede ham for hans Venlighed, men sagde, at én Betænkelighed nærede jeg ved at gaa med, og den kunde jeg vanskelig se bort fra. Jeg havde dog nok i Sinde en Gang at gifte mig, og da vilde jeg som Vaabensmed kunne have mit gode Udkomme, hvorimod jeg, om jeg nu forlod Haandværket, kun vilde have en Menigs usle Sold, hvoraf knap én end sige to kunde leve. Greven smilede og sagde, at det skulde jeg ikke tænke paa; naar jeg blot viste mig som en tapper Soldat i Felten, skulde han nok sørge for min Forfremmelse. Dermed var den Sag afgjort; jeg trak i Tøjet og er — Soldat!"

„Og i Morgen afmarscherer du?" spurgte Karin og saa ned for sig.

„Ja," sagde Max, „og jeg er nu kommen for at sige dig Farvel; — falder jeg i Krigen, saa ved jeg jo, at der er altid én, som vil fælde en Taare, men „vedblev han, idet hans Stemme bævede af Bevægelse, „kommer jeg tilbage som Fændrik, vilde du saa være min, svar mig ærlig derpaa."

„Tror du, vi passede sammen," spurgte Karin med klangløs Stemme, idet hun forlegent pillede paa sit Forklæde.

„Troede jeg ikke det, havde jeg ikke spurgt," svarede Max, og idet han bøjede sig over hende, hviskede han:

O. ANDERSEN

„Karin, Karin! tro mig, du sigter for højt!“ —

„Ikke højere, end Fuglene flyver,“ sagde hun og saa op med et lyst Smil.

„Hvilke Fugle?“ sagde han bittert, „Glenter og Høge kan hænde, men det er Rovfugle, har du tænkt paa det? Det maa være en sælsom Due, der vil lege med dem.“

„Max!“ sagde Karin, og hendes Øjne fyldtes med Taarer, skjønt det var aabenbart af det Herredømme, hun havde tilkæmpet sig over Stemmen, at hun helst vilde forblive urørt, „kun én Gang har vi været uens, og det var som Børn, men husker du, hvorover det kom? — Vi legede en Dag, som vi plejede, nede ved Mælaren; jeg sad og tegnede med en Pind i det vaade Sand; jeg husker det, som var det igaar. Det var Slotte, jeg tegnede, Slotte med Taarne og Spir, det ene større og prægtigere end det andet. Saa med ét løb du frem, satte din Fod midt i det, saa det vaade Sand stænkede mig op i Ansigtet; aa Max! om du havde traadt mig i Hjærtet, det kunde ikke have gjort mere ondt!“ —

„Nu ja!“ sagde Max, idet han sukkede, „jeg skal ikke mere forstyrre dine Drømmerier; men det skal du vide, at jeg har dig for kjær til at jeg rolig skulde se paa, at de lokke dig længere ind i et Uføre, end du er i Stand til at komme renskjørtet tilbage.“

„Hvad mener du?“ spurgte Karin hastigt og saa op.

„At unge Kong Erik har Friller nok og ikke behøver flere, og at du i alt Fald er for god til at dele Skjæbne med dem,“ svarede Max skummelt.

„Jeg forstaar slet ikke, hvad du mener med det,“ sagde Karin troskyldigt, „men saa meget forstaar jeg dog, at du taler ilde om Kongen. Fy! skam dig, Max! — Mo'r har lært mig, at næst Gud er der ingen, der er større og bedre end han.“

„Farvel, Karin!“ sagde Max, idet han rakte hende sin Haand, „jeg tror ikke paa de Rygter, der fortælles om dig paa Gader og Stræder; dertil kjender jeg din Hæderlighed for godt, og havde jeg troet dem, havde jeg vel næppe spurgt dig som før. Jeg forlanger intet Svar af dig, Karin! du skal ikke ved Løfter binde dig til at bie paa mig; men dette til Afsked: Tiden kan forandre meget, og skulde det ske, hvad det være langt fra mig at ønske, at den nøgne Virkelighed med sin Knokkelhaand rev Drømmesløret fra dine Øjne, og du stod forladt af alle,

ganske alene; tænk saa paa, at der er En, som bier paa dig. Paa Gjensyn, Karin, og lev vel!" — Dermed gik han.

„Lev vel, Max! Og Gud holde sin Haand over dig!" raabte Karin efter ham. Derpaa bøjede hun sit Hoved og brast i Graad. Hun holdt Hænderne for Ansigtet og hulkede, alt imedens Tankerne fylkedes imod hverandre og brødes, som om hendes lille Hoved skulde sprænges. Han var dog saa inderlig god, Max, og hun kunde ikke lade være at holde af ham, men altid skulde han træde hende i Bedene, og hun følte, at de store, straalende Pragtblomster, som voxede dér, havde Rod i hendes Hjærte. Derfor græd hun længe og heftigt; saa med ét lagde en Haand sig venlig paa hendes Skulder og en smuk Stemme hviskede hende i Øret:

„Hvad græder du for, lille Karin! er noget gaaet dig imod?" —

Karin slog sine Øjne op og saa en høj, statelig Mand staa for sig. Efter Dragten at dømme skulde man nærmest tro, det var en Udlænding, en fremmed Ambassadør. Den flade, skjævt opsmækkede Baret med den bølgende Strudsfjer; den rejste Pibekrave, den stramtsluttende Fløjelstrøje med de kolosale Armpuffer, det løst hængende korte Silkeslag, og de posede Pludderhoser, alt var det af fremmedt Snit, efter Udlandets nyeste Mode. Men til Gjengjæld var det smukke Ansigt med den skarpe Næse, de store, drømmende Øjne og det kraftige, hørgule Skjæg, der var studset paa Kinderne, men i to bølgende Flige faldt ned over Brystet, — ægte svensk. Det var et underligt usikkert Smil, der bævede om den sammenpressede Mund, og den feberagtige Glød, der ulmede i det dybe Øje, syntes at røbe et sværmersk, men tillige vildt, ubændigt Sind.

Karin slap for at svare; et frygteligt Tordenbrag rullede hen over deres Hoveder, Solen gik bort, og Regnen skyllede ned. Karin fik travlt med at bjærge den udstillede Frugt ind under det dryppende Solsejl, og den fremmede tyede ind til hende i Boden og satte sig paa hendes Brix. Da hun havde faaet sine Frugtkurve vel anbragte i det snævre Rum, tvang han hende ned til sig paa Brixen, og det var tydeligt at se paa Karins fattede Udtryk, at det ikke var første Gang, hun stod Ansigt til Ansigt med denne stormægtige Mand.

„Hør, Karin!“ sagde han saa i den samme fortrolige Tone som før, „jeg fik ikke at vide, hvorfor du græd.“

„Ak, Herre!“ sukkede hun, „jeg græd, fordi en af mine ældste Kunder er gaaet fra mig.“

„Hvordan kom det?“ spurgte den fremmede.

„Han kom her for lidt siden, saa paa min Frugt og forlangte det bedste, jeg havde; det var lige meget, sagde han, hvad det kostede. Saa vidste jeg intet bedre at byde ham end en stor, fuldmoden Vindrueklase, som jeg selv havde opelsket paa en Ranke, jeg har haft fra jeg var lille. Det er jo nok en fremmed, sydlandsk Frugt, dog troede jeg, at naar den kunde faas fuldmoden herhjemme, maatte den være noget værd. Men ved I, hvad han gjorde? — Han rev Frugten fra mig, mumlede noget om, at ingen Frugt havde gjort Menneskeheden mere Fortræd end Vinen, den skulde derfor ikke forplantes, men udryddes! dermed kastede han Klasen i Stenbroen, knuste den under sin Fod og — gik.

„En god Nar!“ sagde den fremmede og lo, „men hvor har du gjort af den knuste Klase?“

„Den lod jeg ligge, Herre!“ svarede Karin og begyndte at hulke paany, „den kunde jeg da ikke byde nogen.“

„Jo, mig, Karin! mig!“ sagde den fremmede og trykkede hende ind til sig; „blot Saften af den Drue, som var opelsket af din egen Haand, tro mig, den vilde være Nektar for mig!“

„Ja, nu er den ført bort af Regnen, Herre.“

„Du faar nok en igjen,“ mente den fremmede, „græd nu ikke mere over Tabet af den Kunde, jeg lover dig en bedre i — Kong Erik. Jeg vil herefter ikke vide af anden Frugt end din ved Taflet; saa meget, du kan skaffe, kjøber jeg!“

„Det er da ikke Eders Alvor, Herre!“ spurgte Karin.

„Jo vist! dér har du min Haand derpaa; tror du mig saa?“

„O, I er alt for god imod mig, Herre!“

„Sig ikke „Herre“ til mig, kald mig Erik, jeg beder dig derom,“ sagde Kongen og trykkede med Varme den lille Haand, der hvilede i hans.

„Hvorfor dog, Herre?“ — spurgte Karin og saa op paa ham med et lyst, anelsesfuldt Blik.

„Fordi jeg gjør dig til mit Hjærtes Dronning,“

hviskede Kong Erik og tilføjede med stedse stigende Inderlighed: „og, Karin, ikke sandt, du vil nok følges med mig et Liv igjennem Haand i Haand — som nu?“ —

„I glemmer, at jeg er en fattig Pige,“ svarede Karin undvigende.

„Ja, Karin, det er netop det, jeg gjør,“ ivrede Kongen, „jeg glemmer, hvoraf du er kommen, og hvor du hører til; dit Hjærte er af Guld; det er mig nok! — De høje Herrer i Rigens Raad skal undre sig; Englands Elisabeth og Skotlands Mary, som de har udset sig til Dronninger, hvad skjøtter jeg om dem? — Mit Valg er truffet, og jeg skal lære dem, de haarde Halse, at bøje sig for den, med hvem det lyster mig at dele Tronen, om hun saa er af nok saa ringe Byrd!“

„Men jeg har ikke lært det mindste, Herre!“ indvendte hun.

„Desmere kan du lære af mig, Karin,“ lød Kongens Svar, „jeg skal fortælle dig om Jorden, om Folkeslagene, om fjærne Lande, men dog først om Sverrig, det Rige, som du skal regere med mig, om Sproget, og de gamle Folkeviser, som du jo kjender en og anden af; dem skal jeg lære dig at synge, Karin. Saa vil vi ogsaa undertiden gaa rundt i Salene paa Slottet og se paa Væggemalerierne; jeg skal forklare, hvad de forestiller, fortælle dig om Fædrenes Bedrifter og Folkets Skjæbne gjennem Tiderne, og naar vi saa om Aftenen ro ud paa Mælaren, vil vi betragte Himlen med dens vidunderlige Stjerneskrift, selv den kan Erik lære dig at tyde.“

„O, Erik!“ udbrød Karin, ude af sig selv og lænede sig ind til ham, „det er, som hørte jeg et Eventyr!“

Der blev talt endnu meget imellem dem, og først da Vejret havde bedaget sig, forlod Kong Erik Karins Bod. Det klarede dog ikke mere op den Dag, men i Karins Hjærte var der lyst, som aldrig før.

II.

Et Aarstid var gaaet. — En Juniaften 1566 stod gamle Måns Drabant paa sin Post ved den nedladte Vindebro, der førte fra Staden over til det kongelige Slot. Rank, trods Aarenes Vægt, stod han dér, støttet til sin Hellebard, i Panser og Plade ligesaa strunk og stiv, som kunde han være støbt i Malm. Staalhuen med

den sungne Skygge gav hans djærve, skæggede Ansigt et end mere krigersk Anstrøg end det i Forvejen havde; man behøvede kun at have set gamle Måns én Gang paa Post for at vide, at man havde en Soldat for sig af den Slags, som i Nøden gjælder for ti.

Paa en Gang saa han en ung Mand komme hen imod sig, idet han gik hastig frem over Broen. Af Uniformen saa han, at det var en Fændrik, men en stor, opkrammet Hat skyggede for Ansigtet, og først da han stod lige foran ham og ærbødig lettede paa Hatten, gjenkjendte han — Max. Det var tydeligt at se, at den gamle blev mere overrasket end glad ved dette uventede Møde.

„I her?" spurgte Måns og gjorde et forgjæves Forsøg paa at undgaa Fændrikens Blik.

„Det lader til at bringe Eder i Forlegenhed, Fa'r Måns", sagde Max med et bittert Smil, „men I kan være ganske rolig; jeg ved, hvad jeg behøver at vide, og hvad I maatte blues ved at fortælle."

„Kom ikke og pil ved min Ære," brummede den gamle, hvem det ikke lykkedes at undertvinge en vis Usikkerhed i Stemmen, „den fejler ikke noget; jeg kan være mine Handlinger bekjendt og skylder ikke Jer Regnskab derfor."

„Det er ligesom man tager det, Fa'r Måns," sagde Max og rettede sig i Vejret, „om I ogsaa er gammel og Eders Hukommelse sløv, maa I dog vist kunne huske, at det var en gammel Aftale imellem os, at naar jeg en Gang var blevet til noget, skulde Karin være min Hustru; — den Gang tror jeg nok, vi vare enige om, at kunde jeg, som det tegnede til, blive en duelig Vaabensmed, vilde Eders Datter trække et godt Lod; — nej, ti nu stille, Fa'r Måns! og lad mig tale ud, — imidlertid fik Grev Sture mig overtalt til at lade mig hverve, han tog mig til Væbner, sørgede for min Forfremmelse, og nu efter et Aars Krigstjeneste er jeg Fændrik. Denne uventede Lykke glædede mig, fordi jeg var enfoldig nok til at tro, at den kunde føre mig til det Maal, som jeg al min Tid har arbejdet for at naa. Da Grev Sture nu pludselig blev kaldet tilbage og berøvet Kommandoen paa Grund af falske Beskyldninger, og jeg følte Ulyst til at tjene nogen anden Herre, fulgte jeg tilbage med ham egentlig i den Hensigt at byde Karin min Haand, men næppe ankommen hertil i Dag erfarer jeg, at hvad Folk saa længe

har snakket om i Krogene, nu er blevet til Alvor; — stakkels Karin! aldrig havde jeg dog troet, at det skulde komme saa vidt; hvor jeg beklager hende!"

„Det har I ikke nødig, Max," ivrede den gamle, „hun bliver mere misundt end beklaget."

„Kan hænde, Måns!" svarede Max, idet han ligesom snappede efter Luft, „men vid, at jeg har elsket Karin for højt til som den store Hob at glæde mig over hendes Fald — eller Ophøjelse, som det vel kaldes."

„I er kun halvt underrettet, mærker jeg," sagde den gamle, „I ved nok ikke, at Kong Erik fra det Øjeblik, han tog Karin til sig paa Slottet, forskød alle sine andre Friller og ikke siden har givet sig af med dem?"

„Enfoldige Graaskjæg!" sagde Max med et spodsk Smil, „tror I da ikke, han har gjort det selv samme for dem, da de var nye?"

„Han har gjort mer end det," vedblev gamle Måns ikke uden en vis Stolthed, „han har afbrudt alle Ægteskabsforhandlinger med Udlandet og har i Sinde Adelen til Trods at ægte min Karin og ophøje hende til Sverrigs Dronning!"

„Sæt Eder ikke det for fast i Hovedet, Måns," sagde Fændriken, „vil Kong Erik trodse Adelen, lad ham da se vel til, at han ikke bliver den lille."

„I fører et dristigt Sprog, Max," brummede den gamle, „det har I nok lært af Eders Herre: den stortalende Grev Sture, men I skal se, det skal ikke vare længe, før Kongen faar lukket Munden paa ham."

Max blegnede; det gik pludselig op for ham, at Kong Erik, for at komme den mægtige Adel til Livs, havde taget Sigte paa Grev Sture, en af dens fornemste Ætlinge, for at træffe den lige i Hjærtet.

„Er han domfældt?" spurgte han, idet han krampagtig greb Måns i Armen.

„Hans Dødsdom er i Dag forelagt Kongen til Underskrift af Kansleren Jöran Persson, der har anklaget ham for at have misbrugt Kommandoen i Felten og at have handlet efter eget Forgodtbefindende i Stedet for at adlyde højere Ordre."

„Og Kongen har underskrevet den?" spurgte Max i aandeløs Spænding.

„Nej, Karin tog Pennen af Kongens Haand; han underskrev ikke; paa hendes Forbøn blev Greven benaadet."

„Saa er hun dog endnu den samme, jeg en Gang elskede," sukkede Max hen for sig. „Greven er altsaa sat paa fri Fod?"

„Nej, det maa J ikke tro," bemærkede Fa'r Måns, „hidtil er endnu ingen sluppen helskindet fra Jöran Persſons Klør; — paa Karins Forbøn er Grevens Straf bleven formildet, — ikke ophævet."

„Og hvad lyder den paa?" spurgte Max synlig nedslaaet.

„Paa den Dag i Morgen at føres gjennem Stockholms Gader, siddende omvendt paa et magert Øg med Halen i Haanden og med en Halmkrans paa Hovedet," lød Svaret.

„Kjender jeg Grev Sture ret," vidnede Max med en Stemme, der bævede af Bevægelse, „han havde langt foretrukket Døden for en Vanære som denne. Fa'r Måns! det gaar over min Forstand, at J ikke hellere dræbte Eders Datter end godvillig gav hende til en Tyran som Kong Erik!"

„Ingen har været hende huldere end han," indvendte den gamle uden at lade sig bringe ud af Fatning.

„Nej, for en Stymper som jeg og min Kjærlighed, om den saa er nok saa trofast, betyder naturligvis intet i Sammenligning med en Konge, lad ham end være saa blodtørstig, han vil," svarede Max bittert, idet Taarerne stode ham i Øjnene.

Da hørtes en skrattende Lyd over deres Hoveder, et lyttende Kvindehoved trak sig tilbage fra det aabne Gittervindue i første Stokværk, men ved den hurtige Bevægelse tørnede Guldpilen i hendes Haar imod Stængerne og foraarsagede den omtalte Skratten. Begge vendte sig uvilkaarlig, men da de intet opdagede, optog de den afbrudte Samtale.

„Nu ja," sagde Max og trykkede den gamles Haand, „jeg vil kun ønske, at Karin ikke maa komme til at fortryde sit Valg; — man siger: Herrer strænge raade sjældent længe, og det er ikke mere end, hvad alle Folk ved, at Kongens tiltagende Sindssyge har gjort ham til en Boldt for hans Omgivelser, og disse ere Bødler alle til Hobe."

„Des større Lykke maa det jo være for Land og Folk at vide Karin imellem dem," svarede gamle Måns, „man kalder hende allerede: Kongens gode Engel."

„De færreste vilde som I have lagt en Due op i Høgereden," indvendte Max, „lad den end være saa blid, den vil, I faar mig ikke bildt ind, den lærer Høgen; snarere bliver den selv plukket!"

„Aa, I ser nu ogsaa al Ting graat i graat," sagde den gamle med et tvungent Smil.

„Det kan ikke være andet, Fa'r Måns," sukkede Max, „naar først Solen gaar ned, er Glansen borte; medens vi nu har staaet her og talt sammen, er Solen gaaet ned, og alt som den dalede Stykke for Stykke ned bag de dæmrende Skove hist ovre, svandt mit Livshaab uden at efterlade sig andet end en blodrød Strime som den dér i Vest. Ja, saa Farvel, Måns! og skulde I se Eders Datter, saa sig hende fra mig et langt Farvel!"

Dermed vendte han sig og gik. Det var underlige Følelser, der rørte sig i hans Hjærte; han følte sig saa ulykkelig og dog saa overlegen i al sin Ulykke. Han syntes selv at staa med Retfærdighedens Glorie om Panden lige overfor de troløse og slette Mennesker, der omgav ham. Han kunde græde, naar han tænkte paa Karin; hun havde ikke været den, han havde troet, naar hun havde kunnet fornedre sig saa dybt; hvad havde han for at have elsket hende saa trofast igjennem mange Aar? — kun Utak! men det er jo Verdens Løn. Han maatte smile, naar han tænkte paa gamle Måns, den følle Stakkel, der kunde være saa stolt af, at hans Datter var bleven Kong Eriks Frille; ja, Herre Gud! — det kunde have lagt mangen Fader i hans Grav. Og nu Kongen, ja, naar han tænkte paa ham, vidste han ikke rigtig, om han skulde le eller græde. Han stod for ham som en stakkels affindig Sværmer, hvem en Skurk af en Kansler og en Engel af en Frille kappedes om at erobre, og som, uden at erklære sig for nogen af Parterne, lod sig paavirke snart af den ene og snart af den anden og følgelig kom til at svaje som et Siv, eftersom Vinden blæste. Og det var den Mand, som Karin havde foretrukket for ham! — Omsonst havde han udstaaet et Aars Krigstjeneste, omsonst havde han været blandt de sidste paa Skansen, omsonst tjent sig op til Fændrik; Æren havde ikke rakt ham nogen hjælpsom Haand, og nu skulde Grev Sture, det eneste Menneske, der havde set paa ham med venlige Øjne, hans Velynder og Beskytter, hvem han saa op til og elskede, uskyldig udstaa en vanærende Straf, og det skulde han

rolig se paa? — Nej, enten vilde han frelse ham eller, hvis det var ugjørligt, gaa med ham ind i Vanæren; ulykkeligere end han var, kunde han jo ikke blive, og var nogen hans Troskab værd, saa var det Grev Sture.

III.

Den følgende Dag blev Grev Sture ført igjennem Stockholms Gader, ridende bagvendt paa et magert Øg med Halen i Haanden og med en Halmkrans om Hovedet, fulgt af en hujende Pøbelhob. Det løb imidlertid ikke af uden voldsomme Optrin. Da Greven førtes ud af Fængselet for at bindes til Øget, sprang en ung Mand i Fændriksuniform frem af Hoben, og idet han med draget Dolk fór ind paa Bødlerne, raabte han: „Af Vejen, I Mordere! læg ikke Haand paa min Herre, han er uskyldig; — han har ikke gjort noget ondt!" — Et Par af Bøddelknægtene blev saaret, men snart lykkedes det Kongens Drabanter at vriste ham Dolken af Haanden, og efterat Greven var bleven surret fast til Øget, lagde man Grimen om Halsen paa den fangne Væbner, som imidlertid var bleven bagbundet og knevlet, og tvang ham til, som Spotterne sagde, at „gjøre Herren sin Opvartning" og føre hans Hest ved Tøjlen.

Samme Dags Aften, da Optoget forlængst var forbi, Larmen hendøet, og Grev Sture ført tilbage til Fængselet, luskede en Mand af et forstyrret Udvortes om nedenfor Slottet mellem Buskene ved Mælaren. Hans Hoved var ubedækket, hans Ansigt og Hænder blodige, hans Klæder forrevne, og om den stærkt sammenbidte Mund laa der et Udtryk af Fortvivlelse og Trods. Han krøb fra den ene Busk til den anden; stansede nu og da, som om han lyttede eller ikke rigtig vidste, hvad han vilde; — saa med ét sprang han behændig ned paa Strandbredden og listede sig med lydløse Skridt ud paa den lille Bro, hvorved Kongens Baade laa fortøjede.

Aftenen var lun, lun som en nordisk Midsommeraften kan være det; ikke en Vind rørte sig, ikke den mindste Luftning krusede Mælarens Vand; det laa blankt og stille, omrandet af de dunkle Skove, som et drømmende Øje, hvori Maanen spejlede sig stor og rund. Men som han stod der paa Broen og stirrede skulende og skummel ned i det dybe Vand, blev Stilheden pludselig afbrudt af

Citharspil og Sang ude paa Vandet; det lød først dæmpet, men syntes efterhaanden at komme nærmere. Den ensomme Nattevandrer stod som forstenet og lyttede:

Jeg elsker Stjernerne, de Lys, der skinne
Paa Himlens Bue i et Straaleflor,
Hver enkelt bærer som et Løndomsord
I Flammerunner ristet dybest inde.

Paa disse dunkle Runer fast jeg tror;
Igjennem Glaret tit og mange Sinde
Jeg læste dem fra Stjærnekurens Tinde,
Og de har ledet mine Skridt paa Jord.

Men fremfor alle Nattens Stjærner dog
Jeg elsker dig, den klareste af alle,
Og jeg forstaar dit Hjærtes stumme Sprog; —

Og i den Glans, som aldrig kan affalde,
Jeg selv forunden Glar at læse ved
Din Løndom, Karin! – det er Kjærlighed.

Sangen forstummede; der hørtes Aareslag i Nærheden, og en Baad, i hvilken der sad en Mand og en Kvinde, lagde til ved Broen. Manden, en høj, statelig Skikkelse, rakte sin lille, ungdommelige Ledsagerinde sin Haand og hjalp hende op af Baaden, men idet han vilde gaa frem over Broen, bemærkede han den fremmede, der spærrede ham Vejen ind til Land.

„Hvem er J?" raabte han utaalmodig.

„Spørg Eders Frille!" lød den fremmedes udfordrende Svar.

„Max! du her?" udbrød Karin forskrækket og vaklede et Skridt tilbage.

Kongen understøttede hende, greb krampagtig om Kaarden og raabte: „Hvem er J? — svar! eller J er dødsens!" —

„Grev Stures Væbner."

I dette Øjeblik faldt Maanelyset med hele sin skære Klarhed ind over Max's blege Træk og forstyrrede Udvortes, medens Kongen og Karin stode helt i Skygge.

„Men, Mand! hvorledes er det, J ser ud?" spurgte Kongen, som forgjæves søgte at skjule sin Uro.

„Som Eders Bødler har tilredt mig! — Tro fulgte jeg min Herre paa hans Ridt, hans Skændselsridt igjennem Gaderne; mig tvang man til at føre Åkarhesten ved Grimen; jeg blev puffet, sparket og fugtlet frem med

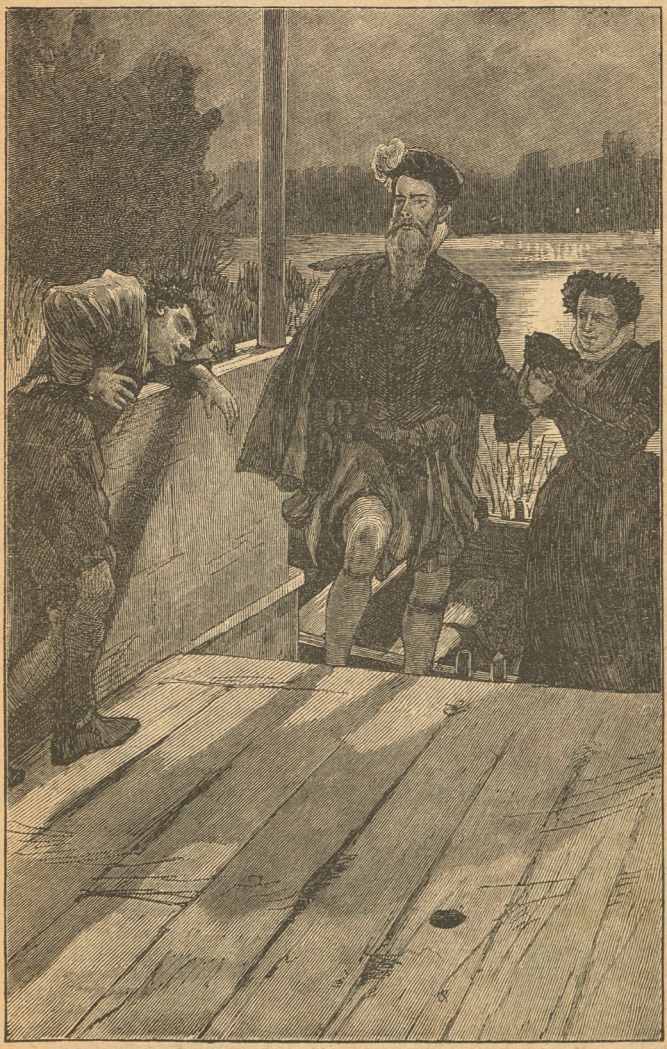

Pigkjæppe og Svøber af Eders Bøddelknægte: Rakkerne! —"

„Véd I, til hvem I taler," raabte Kongen ude af sig selv og stampede i Broen, „tæm Eders Tunge, eller ved Guds Død det koster Eder Livet!"

„Berøv mig det, og jeg vil takke Eder," svarede Max, idet han rev Uniformsfrakken op og blottede sit Bryst. „I har berøvet mig min kaarne Brud, I har berøvet mig min Ære; tag nu mit Liv, det er mig kun til Byrde!"

Kongens Ansigt førmørkedes og blev endnu dunklere end den Skygge, hvori han stod; han bed Læberne sammen og spurgte med usikker, næsten klangløs Stemme:

„Har Karin været Eder utro?"

„Ikke mig, sig selv!" svarede Max ligesaa klangløst, men med Eftertryk.

„Hvad vil I her?" skreg Kongen som en rasende, idet Fraaden skummede ham om Munden og hans Øjne stirrede vildt, som vilde de springe ud af deres Huler.

„Dø, Herre Konge! dø," sukkede Max, „men om det sker for Eders Haand eller i Norrströms Bølger, det er mig lige meget; blot jeg dør."

Kongen gjorde en Bevægelse som for at støde ham ned, men Karin greb ham om Armen, kastede sig om hans Hals, og hulkede:

„Det maa han ikke, Erik! hører du? — det maa han ikke; sig dog, han skal leve, det er min Legekammerat, min Ungdomsven — tænk paa, at han har været med i Krigen, har været tapper — tjent sig op til Fændrik; og — saa har han kun faaet Skam til Tak."

Medens Karin talte, havde Kongens Øjne skiftevis hvilet prøvende paa hende og Max; idet hun nu tav, sagde han fattet med et forunderligt vagt Smil:

„Jeg skal erindre ham."

Derpaa bød han Karin sin Arm og gik bort med hende ad Slottet til uden at Max gjorde noget Forsøg paa at standse ham eller spærre ham Vejen.

Han laa endnu sammensunken paa Broen med Ansigtet skjult i sine Hænder; Selvmordstankerne vare ligesom blæste bort, han kunde ikke glemme den Inderlighed, hvormed Karin havde talt hans Sag; hvorfor havde hun bedet for ham? hvorfor havde hun ikke ladet ham dø? hun elskede ham dog ikke mere, — og dog, hvem vidste;

Kongen var jo afsindig, — hvad om Adelen sammensvor sig imod ham og hævnede Sture? — — — videre turde han ikke tænke; han sprang hurtig op og gik.

IV.

Dagen efter sad Karin paa Vinduesforhøjningen i sit Værelse. Det var udstyret med ødsel Pragt fra øverst til nederst; Væggene prangede med Tapeter af grønt brabantsk Klæde, Bænkene bugnede af kostbare flanderske Hynder, medens Portierer og Sengeomhæng struttede af Guldmor. Hun sad med en Baldyreramme i Haanden, men Arbejdet var gaaet i Staa. Hun saa ud af de smaa blyindfattede Ruder og hendes Blik dvælede just nu ved Færdselen nede paa Frugttorvet, det Torv, hvor hun en Gang havde siddet ligesaa fattig som hun nu var rig. Gamle Minder dukkede op i hendes Sjæl, lyse og mørke imellem hinanden, men hun vidste ikke rigtig, hvorledes det var med hende, for de mørke voxede sig større og større, ligesom Skyggerne ved Solnedgang, og fortrængte tilsidst de lyse.

Pludselig raslede et Silkeforhæng til Side, og Kong Erik traadte ind ad en lille Tapetdør. Karin fattede sig hurtig og udbrød, idet hun rejste sig og gik ham i Møde:

„Hvilket heldigt Indfald kan jeg takke for den kjærkomne Overraskelse at se min Herre saa tidlig hos mig i Dag?"

„Du ved, Karin," sagde Kongen og satte sig i en Armstol, „naar jeg trænger til et godt Raad, saa kommer jeg til dig."

„Var blot Evnen som Viljen, Herre, skulde J aldrig gaa forgjæves," svarede Karin og saa ned for sig, „jeg kan kun raade i al Enfoldighed og efter som mit Hjærte tilsiger mig."

„Andet og mere forlanger jeg heller ikke," bemærkede Kongen og tvang hende ned paa Armlænen ved sin Side; derpaa vedblev han, idet han nu og da kastede et prøvende Blik paa Karin ligesom for at udforske, hvad Virkning hans Ord udøvede paa hende, „jeg har i Nat tænkt meget paa denne Max, din Ungdomsven; han er dog vist bleven gjort Uret."

„Ja, skammelig!" vidnede Karin, og et lyst Smil opklarede hendes Ansigt, „men hvor turde Bøddelknægtene

ogsaa vove at lægge Haand paa ham; han havde jo ingen Del i Grev Stures Brøde?"

„Drabanterne erklære, at han, for at befri Greven, drog Sværdet imod Rettens Tjenere, og det ved du, Karin, er strafværdigt."

„Vel muligt, Herre! men den Straf, han fik, var skaanselsløs; tænk paa, hvad det vil sige for en Mand at miste Æren; han kan intet tjene, kan intet Arbejde faa, og vil han blive staaende i Hæren, maa han begynde om igjen som menig; saa snart han nævnes, siger alle Folk: naa, det var ham, der . . . og det er dog Synd, tilmed naar Troskab til sin Herre er det eneste, han kan bebskyldes for."

„Men tror du ikke, lille Karin!" spurgte Kongen, „at jeg kunde gjøre den Uret god, naar jeg for Resten vilde det?"

„Jo, I er netop Manden, der kan gjøre det!" udbrød Karin ivrig; „skænk ham en eller anden Udmærkelse og giv dermed tilkjende for Verden, at den Vanære, som ufortjent er overgaaet ham, skal være glemt. I kan saa trygt gjøre det, thi han er en flink Soldat; og naar I blot kjendte hans Troskab, o, saa vilde I knytte ham til Eder for bestandig."

I dette Øjeblik hvilede Kongens Blik paa Karin; det var lurende som et Rovdyrs, mættet med den samme fortærende Ild. Karin bemærkede det ikke; hun saa frem for sig, men idet hun vendte sig imod ham for at høre hans Svar, slog han hastig Øjnene ned og sagde: „Jeg har tænkt at gjøre ham til Befalingsmand over Hæren paa Grænsen."

„Nej, er det sandt?" jublede Karin og slog Armene om hans Hals, „aa, I gjør mig saa glad!"

„Dig, hvordan?" spurgte Kongen opfarende.

„Men Erik! skulde jeg ikke være glad, naar du er god og ædelmodig som i Dag?" indvendte Karin og saa ham glædestraalende ind i de mørke, mistænksomme Øjne.

„Du skal faa Lov til selv at overrække ham Udnævnelsen," sagde han med et tvungent Smil, idet han rejste sig, „den skal blive udstedt i Dagens Løb; fra i Aften kan du lade ham kalde, naar du vil."

Dermed forsvandt han lige saa lydløst som han var kommen, uden at oppebie de Taksigelser, som svævede Karin paa Læberne.

V.

Om Aftenen lod Karin skikke Bud efter Max.

Det varede en Stund, inden han kom, og Karin begyndte at blive utaalmodig og angst uden selv at vide hvorfor. En besynderlig Uro kom over hende; hun gav sig til at vandre op og ned ad Gulvet i sit Værelse, og, uden selv at lægge Mærke dertil, gik hun efterhaanden saa stærkt til, at de brændende Voxkjerter i Armstagen paa hendes Bord viftede frem og tilbage.

Paa én Gang blev Døren ud til Forhallen revet op, og hendes Fader, gamle Måns Drabant, kom farende ind.

„Karin!“ raabte han ude af sig selv med dirrende Stemme, „Karin! hvad har du gjort? Aldrig havde jeg troet, at min Datter skulde række Haand til et Snigmord!“

„Et Snigmord! Fa'r, hvad siger I?“ skreg Karin ligbleg og greb fat i Bordet for at holde sig oprejst.

„Aa, lad ikke hellig, Karin! du skikkede jo Budet efter Max,“ ivrede den gamle.

„Det gjorde jeg, fordi Kong Erik sagde, han vilde hædre ham og give ham Befalingen paa Grænsen — —“

„Kom ikke med Udflugter og Løgne, Karin!“ tordnede den gamle og satte sin Hellebard med Fynd i Gulvet, „næppe var dit Bud redet ud af Porten, før Kongen traadte ind i Vagtstuen, og, skjønt jeg stod posteret udenfor Døren, kunde jeg dog tydelig høre ham sige til Peder Velamsson og et Par andre af hans Haandlangere iblandt Drabanterne: I indestaar for med Eders Liv, at denne Fændrik ikke slipper over Broen; denne Pung er Eders, dersom I overmander ham og kaster ham i Strømmen. Kongen gik, og jeg saa Hallunkerne spredes for at lægge sig i Baghold; det var, som Jorden brændte under mine Fødder, men jeg maatte blive, til Afløsningen kom.“

„O Fa'r, red ham, red ham!“ hulkede Karin, idet hun kastede sig ned for hans Fødder og omklamrede hans Knæ; „jeg sværger Eder til ved den levende Gud, at jeg har ingen Del i denne Svig!“

Næsten afmægtig styrtede hun langs ad Gulvet, opløst i Graad; rørt bøjede gamle Måns sig ned over hende og hviskede: „Jeg maa vel tro dig; du har jo aldrig løjet for mig før.“

Karin rejste sig halvt op, støttet paa Albuen, og sagde, idet hun saa ham fast ind i Øjnene: „Jeg vidste

nok, I vilde tro mig, Fa'r! jeg er uskyldig, Gud i Himlen ved det; men Max maa reddes, — aa, skaf mig et Bud, — en Løber."

„Jeg vil løbe selv," sagde den gamle og gjorde en Bevægelse hen imod Døren, „det vækker ikke Opsigt, naar jeg gaar, — men — tys! hvad er det for en Støj dernede — — — det er for silde; de har grebet ham."

Måns ilede hen til Vinduet, trak det svære Silkeforhæng til Side og saa ud. Torvet og en Del af Staden var stærkt belyst af den opstigende Maane, derimod laa Strømmen og Vindebroen, der førte over til Slottet, i dyb Skygge. Vaabengny og højrøstet Tale lød nede fra Broen; saa med eet hørtes et dumpt Plask i Vandet, og alt blev stille igjen.

„Nu er det sket," sagde Måns og vendte sig om. Karin havde rejst sig; hun stod, lænet til Bordet, stiv og bleg som en Dødning. Måns gik hen til hende, lagde sin Haand kjærlig paa hendes Skulder og sagde:

„Stakkels Karin! du har mistet mere end en trofast Ven; du har mistet Tilliden til den Mand, hvem dit Hjærte troede kun alt for vel."

„O, Gud ske Lov for dig, min egen Fa'r!" sukkede Karin og trykkede sig ind til ham; „du kjender mine hemmeligste Tanker; — jeg troede Erik, troede ham som Guld; og dog, dog sveg han mig saa skammeligt."

„Kom, flygt herfra! flygt hjem til mig og Mo'r; vi skal nok faa det hyggeligt derhjemme; Kong Erik er dig ikke værd; han dræber dig tilsidst i Vanvid, Karin! — flygt fra den Blodhund!" —

„Nej, fy! sig ikke det om Kongen, Fa'r! husk paa, hans Sind er svagt; — at flygte fra ham, det kunde jeg dog aldrig, aldrig nænne, og saa var jeg ham heller ikke værd."

„Du bliver altsaa?"

„Ja, det gjør jeg, Fa'r! hvor kunde jeg forsvare for Vor Herre at forlade Erik skyldbetynget, uden Trøst og omgiven af samvittighedsløse Raadgivere. Hvad skulde der saa blive af ham, Stakkel! — Før lod jeg Erik bære mig paa Hænder og vugge mig i Slummer som et Barn; nu har Vor Herre givet mig et Vink, herefter vil jeg sidde ved hans Side og som en Moder vaage over ham. Hav Tak for Eders gode Vilje, Fa'r, men Hjærtet siger mig, min Plads er — her!"

„Saa Gud bevare dig og Kongen, Karin! Godnat!"

Dermed gik gamle Måns ud af Døren, og næppe

var den lukket efter ham, før Karin greb Armstagen fra Bordet og ilede ud ad den modsatte Dør. Hun havde haabet at træffe Kongen i hans Arbejdsværelse, men fandt det tomt; af den ved Døren posterede Hellebardist erfarede hun, at han var beskæftiget oppe i det lille Taarnværelse, han benyttede til Observatorium. Uden Betænkning ilede hun op ad den snævre Vindeltrappe i Taarnet, men idet hun kom forbi et aabent Glughul, slukkedes Lysene i Armstagen af en Trækvind, og Karin stod ganske alene i Mørke uden at kunne se en Haand for sig. Hun vidste, at det kunde ikke nytte at kalde, thi hun var for højt oppe til at blive hørt nedefra, og, efterat have sat Armstagen fra sig i Glughullet, fortsatte hun da sin Vandring, idet hun ravede sig frem fra Trin til Trin. Sandstenstrinene vare iskolde, og Muren, til hvilken hun maatte trykke sig ind, af Frygt for at styrte ned, var drivende klam. Hun steg højere og højere, idet hun bestandig drejede om en og samme Kjærne, men med eet standsede hun og tog sig til Hovedet, som om det svimlede for hende. Fortvivlet satte hun sig ned paa Trappen, skjulte sit Ansigt i sine Hænder og brast i Graad. Det var hende, som om hun hørte en velkjendt Stemme hviske sig i Øret: „Tiden kan forandre meget, og skulde det ske, hvad det være langt fra mig at ønske, at den nøgne Virkelighed med sin Knokkelhaand rev Drømmesløret fra dine Øjne, og du stod forladt af alle, ganske alene, tænk saa paa, at der En, som bier paa dig.“ Nu biede han ikke længer, i al Fald ikke her, men Drømmesløret var ganske vist revet fra hendes Øjne; det havde kun alt for længe dækket dem. Hvor havde hun kunnet tro saa fast paa disse Drømme; de vare jo henvejrede en efter en, og nu den fagreste og største! havde den kun som en glimrende Boble hævet sig over Hobens og spillet i Sollyset for ved det første Vindstød at briste.

Hun kunde ikke udholde den Tanke og gav sig til at hulke som et Barn. Da aabnedes en jærnbeslaaet Dør bag ved hende, og med en brændende Kjerte i Haanden traadte Kong Erik frem paa Tærskelen. Han stirrede frem for sig og spurgte ængstelig ud i Mørket: „Hvem er det, der ligger her og hulker? — men Karin! er det dig; — hvorledes kommer du dog her alene og uden Lys?“

Karin rejste sig tøvende og sagde, idet hun vendte sig imod ham: „Jeg maatte tale med Eder, hvor I saa skjulte Eder.“

„Skjulte mig?“ spurgte Kongen med usikker Stemme, „jeg har da ikke nødig at skjule mig for dig; hvad jeg har gjort, er, tro mig, Karin! til vort fælles bedste; men kom, lad os gaa ind; det trækker her.“

Dermed førte han hende ind i det lille Taarnværelse, og efter at have trukket den svære Dør i efter sig, stillede han Armstagen fra sig paa Bordet og satte sig ned paa en Løjbænk. Karin saa sig omkring med et sky Blik; de nøgne Mure vare behængte med ildrøde Drapperier, trindt om paa Bænke og Borde laa Hjærneskaller, Vilddyrsknokler, Mordvaaben, Kobler, Essensflasker, Kikkerter, alt imellem hinanden. Igjennem den store, blyindfattede Rude kastede Maanen sine hvidlige Straaler ind og belyste Erik, som han sad dér og saa hen for sig med et vildt Blik. Saa gik hun hen, bøjede sig stille over ham og hviskede: „Hvor nænte du at gjøre det imod mig?“ —

„Og derom spørger du?“ sagde han og saa forbauset op; „saa ved du ikke, hvor jeg elsker dig. Min Kjærlighed til dig, den er som Ild; alt, hvad der ikke viger for den, maa fortæres. Ja, Karinlille! som en Drage vogter jeg paa min Skat, og ve hver den, som kommer den for nær. Vil du saa tro, det var af Kjærlighed til dig, det skete?“

Karin havde nedladt sig ved hans Side, nu slog hun Armene om hans Hals og udbrød:

„Ja, Erik, — men din Tanke er saa vild; saa sandt du elsker Karin, und dig Fred; — bryd ikke Hovedet med Stjærnelæsning, Guldmageri og hemmelige Kunster, det gjør dig svimmel; — und dig Nattero, lad Tanken hvile, — læg i Guds Haand, hvad Fremtiden skal bringe, — kom, hvil dit trætte Hoved i mit Skjød, saadan, — sov du kun trygt, jeg vaager, Erik!“

Sagte havde Kongen ladet sig glide ned ad Bænken og laa nu med Hovedet i hendes Skjød, dog stirrede han ufravendt op paa hendes blide, vemodige Ansigt, der nu i Maanelyset straalede forklaret som en Engels. Længe laa han saaledes ligesom hensunken i tavs Beskuelse, saa paa een Gang lyste det over hans Træk, i det han sagde: „Det synes mig, at du er voxet, Karin! du er jo ikke mere den lille Pige med Smil om Mund og æblerøde Kinder; du er den Dronning, som *jeg* drømte om. Saaledes vil vi altid sidde, Karin; *du* paa Tronen, jeg ved dine Fødder, da tror jeg, Sverrig og — jeg selv faar Fred!“

Ære den, som Ære bør.

Turisten: „God Dag, min Ven. Hedder Eders Præst ikke Jensen?“

Bondedrengen: „Nej, han hi' Provsten.“

„Den nye Mands" Gjenvordigheder.

Et Bondelivsbillede af **Knud Skytte.**

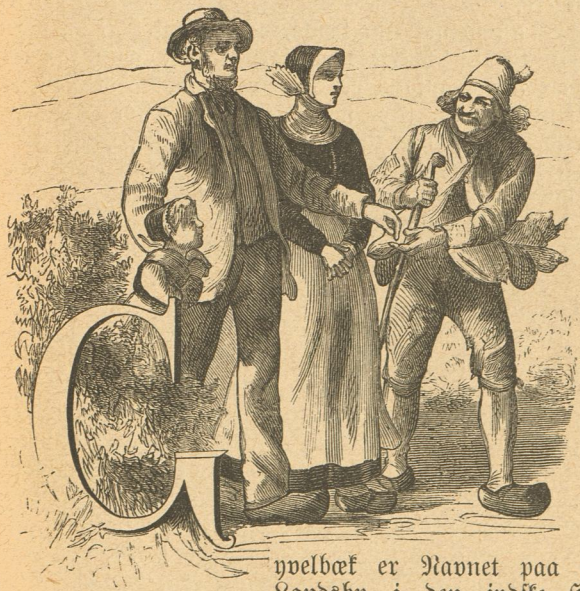

Gyvelbæk er Navnet paa en lille Landsby i den jydske Hedeegn. Dens Indbyggere havde fra Arilds Tid haft Ord for at holde meget strængt over de fra Fædrene nedarvede Sæder og Skikke, og som Følge deraf havde alt, hvad der hed Fremskridt, haft Møje med at bane sig Vej ind over Sognets Grænser. For en 30 Aar siden var der f. Ex. ikke en eneste grundmuret Bygning i Sognet. Man kjendte kun Bindingsværk med klinede Lervægge og Lyng- eller Straatag. Beboelseslejlighederne var yderst tarvelige: Lergulv, umalet Loft og kalkede Vægge baade i Storstue,

Dagligstue og Sovekammer. Hvad Avlsvæsenet angaar, da dreves det efter den gamle Skik, som have været i Brug gjennem flere Slægtled. Brak, Merling og Dræning var noget aldeles ukjendt. Markerne var inddelte i 10 Vange med følgende Sædskifte: Byg, Rug, 3 Havrekjærve og 5 Aars Græsmark. Kløver- eller Græsfrø var der ingen, der saaede til Udlæg; man havde den Mening, at det ikke kunde gro paa „de Gyvelbæk Grunde". Af Græsning at være nøjedes man med, hvad Jorden kunde give uden Udsæd, og derfor var det nødvendigt at behandle Jorden saa lempeligt som muligt: Kvikrødderne maatte ikke kvæles, for at den naturlige Græsafgrøde kunde blive des frodigere.

Som man jo nok kan tænke, var Udbyttet af en saadan Dyrkning kun yderst tarveligt. Kunde man faa de smaa Lader fulde, ansaas det for overhaands godt. Kornhæsse kjendte man ikke noget til. En stor Del af Sommertiden anvendtes til at bjærge Tørv og Lyng, der sattes i store Stakke udenfor Gaarden, hvilket, i Forening med de lave, simple Bygninger og de manglende Haver, gav Byen et yderst mørkt, bart og trist Udseende.

Men trods alt dette var Gyvelbækkerne dog Folk, der til Jævnshald sad lunt inden Døre, hvilket havde sin Grund i, at de vare yderst nøjsomme og tarvelige, baade hvad Klædedragt, Levemaade og Fornøjelser angik, saa de smaa Indtægter slog godt til. Ja, de kunde endogsaa rose sig af i deres Midte at tælle en Mand, der i Aarenes Løb havde samlet sig en efter Landsbyforhold ikke ubetydelig Formue. „Rige Hans Røndrup" ansaas almindelig for at være Ejer af en Kapitalformue paa mindst 50,000 Kr., foruden hvad Gaard og Grund var værd; men han var ogsaa en af dem, om hvem det siges, at „de kan sidde paa en Sten og samle Penge". Der var Handelsblod i ham. Som Dreng havde han begyndt med at samle Ben, som han solgte til Mellemhandlere for nogle faa Skilling Pundet. Da han var bleven konfirmeret, havde han allerede samlet sig en lille Sum paa et Par Snese Daler, og nu gav han sig til at handle med Uld og Skind. Som voxen blev han snart Kreaturhandler, og nu kom der først ret Fart i Forretningen, og han tjente „svære" Penge; thi han forstod paa en Prik, hvad et Kreatur var værd, holdt stadig „Hovedet rent", havde Tankerne med sig og forløb sig saa godt som aldrig.

Ved Siden af Handelen passede han sin Avlsbedrift „efter Skik og Brug", avlede som andre Folk kun tarveligt, men samlede dygtig Penge.

Saaledes havde Hans Røndrup holdt det gaaende i en Række af Aar. Nu var han en Mand paa 60 Aar og begyndte altsaa at blive gammelagtig. Han havde været gift, men var nu Enkemand. Han havde to voxne Sønner, Niels og Ole, der altid gik hjemme og hjalp den gamle med at passe Gaardens Drift, medens de da ogsaa handlede lidt imellem Stunder under Faderens ledende Tilsyn. Familien nød megen Anseelse i Byen og Omegnen og havde Ord for at føre et stille og fredeligt Samliv.

Hans Røndrups nærmeste Nabo, Jørgen Smed, døde som gammel Ungkarl uden at efterlade sig Testamente. Gaarden, der altsaa kom i Skifterettens Hænder, blev solgt ved offentlig Auktion og Pengene delte mellem Arvingerne. Denne Handel foraarsagede en hel Forstyrrelse i flere af Gyvelbækkernes gamle Sædvaner; thi Tomas Vognsen, „den ny Mand", der kjøbte Ejendommen, kom fra en helt anden og mere kultiveret Egn, han var en ivrig Fremskridtsmand og erklærede Gyvelbækkernes Slendrian Krig paa Liv og Død. „Saadan en Smule Ravnekrog kan man sagtens vende op og ned paa, det kan gjøres i en Haandevending," mente Tomas; „jeg skal ikke sætte mit Lys under en Skjæppe, men vise de Gyvelbækker, hvilke elendige Sinker de er, jeg skal lære dem at valse ret om!" Men han tog sig ikke i Agt for, at den passive Modstand som oftest er den sejgeste — han kom „lige tilpas" med sin Fremskridtsiver, og det gik ikke saa glat, som han havde tænkt.

Det første, Gyvelbækkerne lagde Mærke til hos den ny Mand, var, at hans Indtog i Byen foregik i al Stilfærdighed: ingen lang Vognrække med Flyttegods, ingen Larm af brølende Kvæg og vrinskende Heste, ingen Staahej, intet, der gjorde Opsigt. En Aften silde rullede en enlig Vogn ind i Gaarden, og paa den befandt sig Tomas Vognsen, hans unge Kone og deres eneste Barn samt en halvvoxen Tjenestekarl — det var det hele. Gyvelbækkerne gik i nogle Dage og lurede paa, om der ikke fulgte mere efter; men der kom ikke mere, og deraf sluttede de, at Tomas maatte være en Mand, der ikke ejede synderligt. „Aa, saa er han da vel til at faa i Tale," tænkte de.

Om Morgenen efter Ankomsten gik Tomas en lille Spadseretur med sin Kone for at vise hende Marken, og deres Barn en lille 5aars Pige, var med og løb og sværmede omkring dem som en lille Vildkat, medens Forældrene rokkede langsomt fremad og standsede tit for bedre at tage Ejendommen i Øjesyn. Da de gik hjemad, kom de til at slaa Følge med en gammel Mand, der kom gaaende op ad Engvejen, som løb tværs over Tomas Vognsens Mark. „Aa, sikken en sølle Stakkel!“ sagde Trine Vognsen, lige før de mødtes med ham, og Datteren tilføjede bønlig: „Giv ham en Skilling, Fa'er!“ Den gamles Dragt var nemlig saa overlappet, slidt og elendig, at de ny Folk strax vare enige om, at han maatte være et Fattiglem. Vinden, der var lige imod, blæste hans side Kofteskjøder tilbage, saa at de stod ud fra ham som en Hale, medens de store Lærredslommer stak igjennem det hullede Dræt og hang ned som et Par Poser, der styredes af deres egen Vægt; thi de saae ud til at være fyldte med et eller andet tungt.

„Gaar I i Guds Navn?“ *) sagde Tomas.

Den gamle vendte sig hastig om imod ham og saae ham fast ind i Ansigtet med et Par kloge, prikkende Øjne, medens der lejrede sig et eget Smil om hans graaskjæggede Mund.

„Ja, jeg tager altid vor Herre med mig, hvor jeg gaar,“ svarede han med en tør Gammelmandshoste.

„Vær saa god, der har I et Par Skilling.“

Den gamle hostede igjen; men det lød som undertrykt Latter, og han syntes at betænke sig paa at modtage den tilbudte Almisse; men han tog dog derimod med et: „Tak — kan jeg ved Lejlighed give Dig en Haandsrækning, saa kan Du tale mig til!“ hvorpaa han forlod Vejen og skraaede ind over Agrene.

„I kunde gjærne følge Vejen,“ raabte Tomas efter ham; „det er min Mark, I gaar paa!“

„Aa, jeg gjør saamænd ingen Skade paa denne Aarsens Tid,“ svarede den gamle; „her bliver ikke Græs før St. Hansdag, og det er over en Maaned til,“ vedblev han, idet han bukkede sig ned og samlede et gammelt Kreaturben op, der laa; men inden han fik det stoppet ned i Lommen, hævede Tomas atter Røsten og raabte:

*) d: „Gaar I og tigger?“

„Lad det Ben ligge, Marken er min, og Benet er mit! Jeg vil ingen Bensamlere have gaaende paa min Mark! Ben er en udmærket Gjødning, og det er dumt, at vi saa længe har solgt vore Kreaturben ud af Landet, i Steden for at beholde dem og bruge dem som Kraftgjødning."

Denne oplysende Forklaring tilføjede han, nærmest henvendt til sin Kone; thi den gamle hørte ikke efter ham, men fortsatte tavs sin Vandring, efter at have kastet det fundne Ben fra sig.

„Ja, han har Ret!" vedblev Tomas med et mismodigt Blik paa sine skaldede Agre, „her bliver ikke Græs paa denne Side St. Hansdag — og nu burde det have staaet i fuld Flor! Og naar det saa endelige kommer, hvad er det saa for Græs? Noget elendigt magert vildt Skidt, som der hverken er Saft eller Kraft i!" udbrød han ærgerligt og sparkede med sin Træsko til en af de fjorgamle hvidevisne Græstotter, der hist og her fandtes. „Ikke en Kløverspire noget Steds — men hvor skulde den heller komme fra? Der er naturligis ingen Ting saaet."

„Ja, men havde Marken været vel dyrket," indskjød Konen formildende, „saa havde vi vel ikke faaet Gaarden for saa godt Kjøb."

„Nej, det maa vi heller ikke glemme," gjenmælede han med et lyst Blik paa sin blide Halvdel, „og med Guds Hjælp faar vi nok sat Skik paa Sagerne — tøv kun lidt!"

„Bare Jorden kan give noget?" sagde Trine.

„Jo, det er jeg vis paa!" forsikrede Manden tillidsfuldt, „der mangler kun Arbejde og Gjødning. Det første skal jeg ikke spare paa, og det sidste bliver der vel ogsaa Udvej for. Husk paa én Ting: 50 Læs Hø aarlig til saadan en bitte 5 Tønders Gaard, det er min Sandten ingen ringe Hjælp!"

Saaledes fortsattes Samtalen, og naar alt kom til alt, var Ægteparret dog ret vel tilfreds og saae Fremtiden i Møde med godt Haab.

„Hvem er den Mand, der gaar hist ovre?" spurgte Tomas en Dreng, som de mødte inde ved Byen.

„Ham der?" svarede Drengen forbavset med et flygtigt Blik i Retning af den kofteklædte gamle — „kjender I ikke ham? Det er rige Hans Røndrup, og det er hans egen Gaard, han nu drejer ind i."

„Er han saa rig?"

„Jøsses ja! han kunde kjøbe det halve Gyvelbæk, om han vilde."

„Der har Du rigtignok gjort det godt!" lo Trine til sin Mand, idet de gik videre.

„Ja, hvem Pokker kunde vide det?" brummede Tomas ærgerlig — „jeg kjendte ham jo ikke . . . og hvorfor tog han mod Skillingen?"

Inden Aften var Almissehistorien kjendt over den hele By, og Gyvelbækkerne tog sig et billigt Grin paa den nye Mands Bekostning. Hans Røndrup selv, der var en gammel gemytlig, men hul Bro'er, morede sig derover; men Sønnerne vare forbitrede, i deres Øjne havde Tomas gjort Nar af deres gamle Fader, de lovede sig selv, at den Tort skulde han faa betalt, og naar og hvor der gaves Lejlighed dertil, skulde han drilles saa eftertrykkelig som mulig.

Der gik dog et Par Maaneder hen, inden den ny Mand ret fik at føle, hvilken Uvilje han havde vakt imod sig, navnlig fra Røndrup-Sønnernes Side. Han kom ikke meget sammen med sine Bysfolk, men holdt sig mest hjemme, hvor der var nok at tænke over og tage Haand i, saa Historien med Betleren gik ham snart ad Glemme. Tomas inddelte sin Mark i 6 Vange i Stedet for 10, og han brakkede og merglede og tumlede med Jorden efter en Maalestok, som Gyvelbækkerne aldrig havde set Mage til. De rystede paa Hovedet og sagde til hinanden: „Han ødelægger Marken, han avler sig selv i den forteste Armod — se kuns ad!" Tomas passede sig selv og lod dem snakke; han vidste nok, hvad han gjorde.

Det første Sammenstød, han havde med Røndrupperne, fandt Sted en Dag i Høbjærgningens Tid. Hans Røndrup og nogle flere Mænd havde fælles Engvej, og den gik tvers over Tomas Vognsens Mark. En Middag kjørte Røndrup-Sønnerne i Engen med to Vogne. Inde ved Gaarden var der Havre paa begge Sider, og midt i Havrevangen mødte de med Tomas, der kom trækkende med sine Faar; Ensporvejen var kun snæver, og for at Vognene kunde passere, maatte han holde ind i Havren med hele Faareflokken. Der over blev han fortørnet og gav ondt af sig paa Niels, der kjørte forrest med Heste-

befordringen, fordi de ikke havde gjort Holdt udenfor Havrevangen, medens han kom igjennem med Faarene.

„Nej, saadan var vi nu ikke sindede!" svarede Karlen med et drillende Grin og kjørte videre.

Et Stykke bag efter kom Ole sejlende nok saa sindig med Studebefordringen. Da han kom i Nærheden af Tomas, slappede han Tømmen og lod Studene ruske sig nogle Mundfulde Havre, medens han dog lod, som om han forgjæves søgte at hindre dem deri. Ved dette ærgerlige Syn kom Tomas rent ud af Folderne. Han kaldte ham Tyv og Kjæltring, sprang ind paa Siden af Vognen med løftet Næve og truede ham med Prygl. Ole satte Studene i Bissetrav og slog fra sig med Pisken, hvis Snært slyngede sig saa fast om Modpartens Hals, at han ikke kunde rykke den løs. Rødruppen holdt fast i Skaftet, og Tomas maatte slippe Faaretøjrene og travrende ved Siden af Vognen, indtil Ole endelig gav Slip og lod ham beholde Pisken. Men over denne Medfart var Manden bleven saa rasende, at han snappede den første den bedste Haandsten og sendte den efter Studekusken. Stenen susede tæt forbi Oles Hovede, men ramte ham heldigvis ikke.

Rødrup-Sønnerne syntes, det var evige Løjer. Saadan skulde han ha'e den fremmede, der bildte sig ind at kunne vende op og ned paa alt muligt og byde Folk hvad som helst. Stakkels Tomas, han var tidsnok kommen til Gyvelbæk.

Det havde altid været Skik og Brug der i Sognet at slaa Kreaturerne løse og lade dem gaa, hvor de vilde, saa snart Høsten var endt og det sidste Neg i Hus; men det var heller ikke den ny Mand tilpas. Han lod bekjendtgjøre ved Kirkestævne, at løs Drift af fremmede Kreaturer, skulde være forbudt for hans Marks Vedkommende, og at han i Overtrædelsestilfælde vilde „tage i Hus" og kræve fuld Betaling efter Loven. „Ja, lad ham kun more sig," tænkte Gyvelbækkerne; „der bliver vel bedre Kjøb, naar han mærker, at det ikke kan være anderledes — han er ene mod os alle andre!"

De blæste altsaa den nye Mand et Stykke, slog Køer og Faar løse og lod alt gaa i den gamle Skure, uden at tage ringeste Hensyn til, at det kunde han slet ikke være tjent med. Ingen af de andre brakkede, de brugte dansk Rug, der ikke gror saa frodigt til om Efteraaret, og de

saaede desuden meget sent, saa dem kunde Løsdriften vel egentlig ikke skade synderlig; men Tomas havde en om=

hyggelig behandlet Brakmark, han saaede sin Provstirug sidst i August, og et Par Uger ind i September stod den

allerede saa buskет og grøn, at den nødvendig maatte være en lokkende Lækkerbidsken for alle de løsgaaende Kvæg- og Faareflokke; den fik da ogsaa hyppig Besøg, langt flere, end Tomas skjøttede om. I Førstningen tog han det med Lempe, lod Drengen jage Snyltegjæsterne bort og sendte vedkommende Ejer en Advarsel; men da det ikke frugtede, besluttede han sig endelig til at gjøre Alvor af sin Trusel med Optagelsen.

En Eftermiddag havde hele Hans Rønbrups Faareflok samlet sig til Maaltid paa den fristende Rugvang. Tomas stillede med hele sit Mandskab: Kone, Karl, Pige og Dreng, for at drive Flokken i Hus. Rønbruppen og alle hans Folk stode udenfor Naboporten, spændte paa, hvorledes det vilde ende. Det vilde blive et kosteligt Skuespil, haabede de; for det var ingen let Sag at drive en Flok Faar ind i en fremmed Sti. Imidlertid saae det ud til, at Jagten skulde lykkes, det værste var overstaaet, og Faarene vare allerede drevne ind i den fremmede Gaard. Randrup-Sønnerne begyndte at se glubende ud.

„A trovr, a ka' redde dem!" sagde Hyrdedrengen og begyndte at stikke i Rend.

„Vov Dig ikke for langt!" raabte Niels Rønbrup efter ham — „ikke over Skjellet! bliv paa vor egen Grund!"

Da Drengen, uden at have overskredet Markskjellet, var kommen saa langt, at Faarene kunde se ham gjennem det aabne Gaardled, standsede han, udstrakte Haanden, som om han havde et Stykke Brød at give dem, og gav sig til at kalde: „Kom, Bæ! Kom, Bæ! Kom, Bæ!"

Den Røst kjendte de, og den var dem uimodstaaelig. I et nu gjorde de alle omkring og løb brægende ud af Gaarden, Drengen foran, og de bagefter, lige ind i Hans Rønbrups Gaard. Den ny Mand, der var gaaet udenfor Gaardsleddet for at se efter, hvor i al Verden Faarene blev af, hilsedes med et rungende Latterbrøl, og dermed var den Jagt forbi.

Fremskridtet havde lidt et Nederlag mere, dets Repræsentant var slukøret, og — Modstanderne hoverede. Tomas begyndte at indse, at overlegen Dygtighed og god Vilje ikke kan gjøre Sagen klar, men at det ogsaa er nødvendigt at tage Hensyn til de stedlige Forhold eller, som det gamle Ord lyder, „at stikke Fingeren i Jorden og lugte, hvor man er." Han besluttede at gaa lidt lempe-

ligere til Værks, og hvad Markfreden angik, nøjedes han foreløbig med at lade sin egen Hyrdedreng være Vogter ogsaa for de fremmede Kreaturer, ved at drive dem tilbage, saa ofte de prøvede paa at overskride den forbudne Grænse.

Dog endnu en Gang kom han rigtig flemt i Vinden ved paa en haandgribelig Maade at læse Hjemmefødningsvisdommens Tilhængere Texten. Det var en Vinterdag, da der skulde være Snekastning. Tomas skulde sende en Mand, og da hans Karl just var bleven syg, mødte han selv med Skovl paa Nakken; thi arbejde var noget, han baade kunde og vilde. Han kom ogsaa godt ud af det med sine Arbejdsfæller indtil om Eftermiddagen, da de næsten var færdige. De befandt sig omtrent en Fjerdingvej udenfor Byen, i Færd med at rydde et Stykke Hedevej, da nogle foreslog at de skulde følges ad ind og nyde „en lille Gjenstand" i Kroen, der som Udflytterssted just var beliggende ved samme Vej, paa Grænsen mellem Marken og Heden. Forslaget vedtoges saa godt som enstemmig, og Fortæringen — nogle „tørre" Snapse — nødes i broderlig Enighed; men da Flokken atter var kommen udenfor og fulgtes ad tilbage til Arbejdspladsen, blev der en Scene. Tomas var langt fra nogen Brændevinshelt — paa ingen Maade! men sin „Dram" havde han taget lige med de andre, maaske mest for det gode Kammeratskabs Skyld, som han virkelig satte Pris paa, og saa blev det endda dette „Offer" for den gode Forstaaelse, der førte ham i Fortræd. Han var bleven for varm indvendig, „snakkede af Drammen" og brugte Mundlæderet for rask — og det var just Fremskridtsiveren, der lagde ham Ordene paa Tungen, eller med andre Ord: det var det ømme Punkt, han rørte ved. Flokken hørte til i Tavshed; men de fleste var indvendig forbitrede over at se „den prynske Herre" gaa der og slaa ud med Haanden og høre ham holde Foredrag over „den store Skam," som det efter hans Mening var, „at lade den udmærkede Jord med den alenhøje Lyng ligge der til ingen Nytte! Hans Hedepart skulde ryddes Rub og Stub og forvandles til frugtbart Agerland, og hvis de ivrige Gyvelbækker ikke vilde hedde Sinker alle deres Dage . . ."

Medens det stod paa med „Foredraget," havde nogle unge Karle gaaet og hvisket sammen paa hans Bag, og inden „Foredragsholderen" vidste et Ord af, var der en

kraftig Haand, der snappede et Ben fra ham, saa han styrtede næsegrus om i Sneen. I et Nu var han paa Benene igjen og saae sig forbitret om i den grinende Kreds. „Det var mig, der gjorde det!“ svarede Ole Røndrup — „har Du Lyst, saa kom an!“ Som en rasende foer Tomas løs paa ham, og der opstod en vældig Brydekamp, der hurtig endte med, at „den ny Mand“ maatte ligger under. „Nu tænker jeg, Du kan tie med Din „Sinke“-Sludder en anden Gang!“ raabte Ole, idet han slap sit Tag i Modparten, og begge reiste sig — „for ellers er jeg rede til at gi'e Dig en lignende Omgang, saa tit det skal være!“ Men nu løb Hidsigheden helt af med Tomas, og da han ikke kunde staa sig for Ole, maatte en anden holde for, og i sit blinde Raseri var han saa uheldig at forgribe sig paa Sognefogden, en lille spinkel Mand, der ved denne Lejlighed tillige fungerede som Snefoged. Ham slog han til, saa han rullede, idet han beskyldte denne Øvrighedsperson for Mangel paa Pligtopfyldelse ved rolig at se paa, „at fredelig Mand blev overfalden af en løsgaaende Bandit!“

Nogle Dage senere maatte Tomas møde for en Politiret og betale en klækkelig Bøde for sit Overfald paa Sognefogden og en mindre ditto til „de Fattiges Kasse“, fordi han havde kaldt Ole en „Bandit“.

Se, al den Modgang — og mere til, om jeg havde Plads til at fortælle det — maatte „den ny“ Mand døje i mindre Tid end et Aar, og det fordi, han var dumpet ned som en Ugle mellem Krager og vilde gaa angribsvis til Værks mod Fordomme og gammel Slendrian.

Men det er jo gjærne Begyndelsen, der er sværest — noget, som vel enhver Banebryder maatte kunne fortælle om — og Tomas var heldigvis ikke den Mands Søn, der tabte Modet eller opgav Kvet. Sit Reformarbejde fortsatte han ufortrøden i det en Gang betraadte Spor, idet han trøstede sig med, at „nye Tider bringer nye Skikke“, og at „den ler bedst, som ler tilsidst.“

Og „de nye Tider“ begyndte allerede at indtræde med den følgende Sommer, da Tomas Vognsens Mark leverede sit Kraftbevis for, hvor lønnende hans Arbejde havde været. Folk var helt forbavsede over den dejlige, bølgende Rugvang — det havde de rigtig nok ikke troet muligt paa Gyvelbæk Grunde! Der var kommen Omslag i Stemningen, flere begyndte strax at brakke, og i Efter-

høsten kunde Tomas sælge det meste af sin Provstirug som Sædrug til 8 Rdlr. Tønden.

Det er dog et Spørgmaal, om Vinden havde vendt sig saa hurtigt, hvis gamle Hans Røndrup ikke havde været; men han sagde Dommen af ved en Gang i et Gilde højlydt at rose Tomas som en udmærket dygtig Landmand, hvem han og hans Sønner havde i Sinde at tage Exempel efter, og indfriede derved sit ved en tidligere Lejlighed i Spøg givne Løfte om at række Tomas en Haand, naar han kom i Trang. Det hjalp. Naar den Mand sagde det, maatte det være rigtigt, og naar han vilde følge den ny Mand i Sporet, burde de andre gjøre ligesaa; thi at gamle Hans Røndrup ikke saae fejl i Retning af Fordel, det turde de trygt stole paa. Den fremmede, hidtil saa haardt medtagne Mand med de redeligste Forsætter blev glad over denne Imødekommenhed og greb ivrig den fremrakte Haand. Fra bitre Fjender blev han og Røndrup-Sønnerne snart de bedste Venner.

Kort sagt: Modstanden var brudt, Fremskridtet havde sejret, og Tomas Vognsen blev omsider en anset Mand i Gyvelbæk. Det er jo nu en hel Menneskealder siden, han begyndte sit Fremskridtsværk; men i den Tid er Byen med Omegn ogsaa i den Grad bleven forvandlet til sin Fordel, at den ikke mere er til at gjenkjende — og det kan den takke „den ny Mand" for.

Et Ordspil.

Det er en lige bekjendt Sag, at Tyskerne havde en Eventyrfortæller, der hed Grimm, og at den danske Eventyrdigter Andersen just ikke udmærkede sig ved legemlig Skjønhed. I et Selskab opkastede en Dame det Spørgsmaal: „Hvorfor er H. C. Andersen en saa stor Eventyrdigter?" Efterat forskjellige Besvarelse vare forkastede, svarede hun: „Fordi han er mere end grim."

Humoristisk.

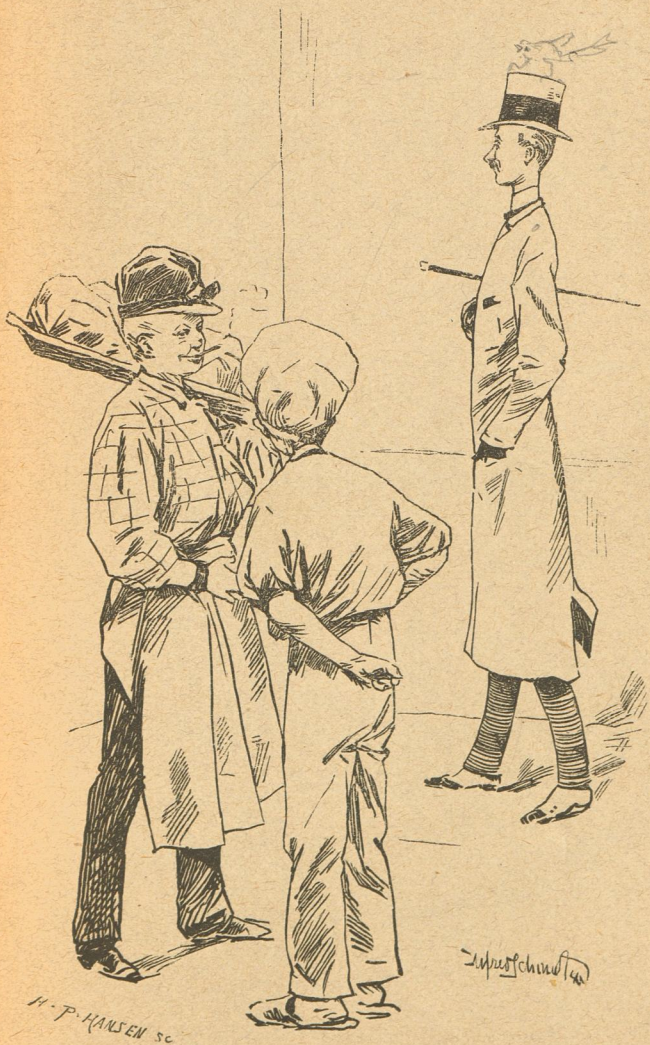

Du, Peter! Der skal Du se En, der har glemt alt sit Kjød hjemme.

En Slædetur i

1.

2.

Et probat Middel.

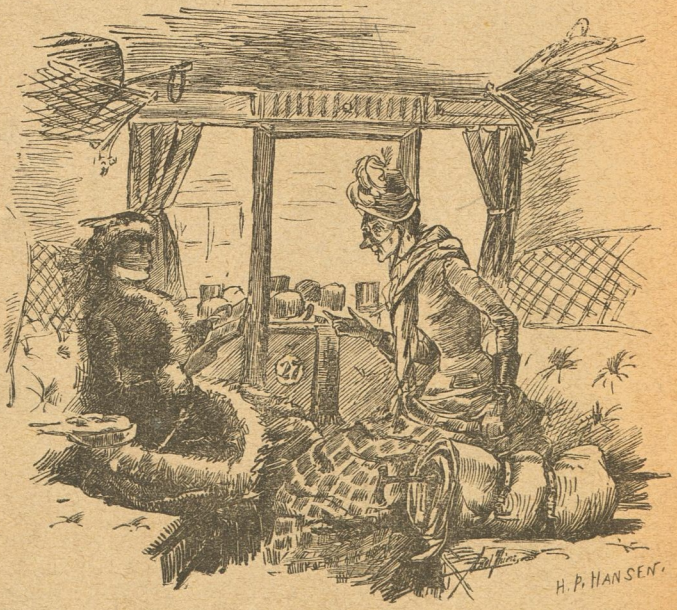

Tanten: „Bare vi nu ikke faar nogle af de ækle nærgaaende Herrer ind til os ved denne Station."

Niecen: „Aah, lille Tante, vær saa venlig og stik Hovedet ud af Vinduet, saa bliver de saamænd nok borte!"

fire Billeder.

3.

4.

Et Tvivlsspørgsmaal.

Konen: „Ded værker i Hovedet, nær je ryster paa'et."
Lægen: „Men min gode Kone lad saa være og ryst."
Konen: „Jamen saa ved je jo inte om ded værker."

Indhold

af Wisbechs Almanak 1888, første Udgave.

Aarets Kalender.

Festkalender for Resten af Aarhundredet.

Forskjellige i det daglige Liv nyttige Oplysninger.

J. L. Wisbech, Digt med en Portrætvignet, tegnet af Knud Gamborg.

Ved Nytaar, Digt af Chr. Richardt.

Jørgen og Grete, af Zacharias Nielsen, med Illustrationer af Alfred Schmidt.

Kun en Spillemand, af J. Davidsen, med et Portræt af „Fløjtekarl".

Krigsassessoren, af Rud. Schmidt, med Illustrationer af Alfred Schmidt.

En Kamp, af F. O. Andersen, med Illustrationer af Alfred Schmidt.

Groskandslerens Dukater, af Ingvor Bondesen, med Illustrationer af H. P. Lindeburg.

Praktisk Moral med et Billede af Axel Thieß.

Moderen, af S. Schandorph til et Billede af Bertha Wegmann.

Et gaadefuldt Bryllup, af Johan Petersen, med Illustrationer af Hans Tegner.

Kjelds Narrerier, af Evald Tang Kristensen, med Illustrationer af Anker Lund.

En Fugl under Himlene, af Edv. Blaumüller, med Illustration af Carl Thomsen.

Jomfruen, af Magdalene Thoresen, med Illustrationer af Vilh. Rosenstand.

Barnet i Stormen, af Jakob Paulli, med Illustration af Axel Gjødesen.

Herluf Trolle og Birgitte Gøje, ved Nic. Bøgh, med Illustrationer af Carl Schmidt.

Karin Kongebrud, af Ad. Langsted, med Illustrationer af Hans Tegner.

Være den som Være bør, med et Billede af Alfred Schmidt.

En ny Mands Gjenvordigheder, af Knud Skytte, med Illustrationer af Knud Gamborg.

Humoristisk.

En Slædetur i fire Billeder.

Et probat Middel.

Et Tvivlsspørgsmaal.

Vejrspaadomme, Præmiekuponer og Annoncer.

Vejrspaadomme for 1888.

Januar. Fra Maanedens Begyndelse til 12. vestlige Vinde med mildt og taaget Vejr, derefter til Slutningen af Maaneden jævn Frost uden videre Nedbør.

Februar. Tiltagende Kulde i Begyndelsen af Maaneden, fra 12. til 16. stærke østlige Vinde med Sne, derefter Tøvejr, med Regn, i Slutningen af Maaneden klart Vejr med stærk Frost.

Marts. Tiltagende Kulde med østlige Vinde i Begyndelsen af Maaneden, derefter sandsynligvis stærkt Snefald med mildere Vejr. I Slutningen af Maaneden klart Vejr med jævn Frost.

April. I de første Dage samme Vejr som i Slutningen af Marts, derefter Omslag i Vejret med Blæst og Regn til omtrent Midten af Maaneden. Resten af Maaneden meget mild og foraarsagtig, dog med mild Nattefrost.

Maj. Tørt og klart Vejr med Nattefrost i den første Tredjedel af Maaneden, derefter køligt og fugtigt Vejr til den 24., Slutningen af Maaneden varm og tør.

Juni. Varmt og tørt Vejr i Begyndelsen af Maaneden, derefter Tordenbyger, til senere hen køligt og fugtigt Vejr, i Slutningen af Maaneden tiltagende Varme.

Juli. Meget varmt og tørt Vejr i hele Halvdelen af Maaneden. Derefter Tordenbyger og ustadigt Vejr Resten af Maaneden.

August. Ustadigt Vejr de første Dage i Maaneden, derefter meget varmt og tørt Vejr, i de sidste Dage Regn og Afkøling.

September. Mildt og ustadigt Vejr i Begyndelsen af Maaneden. Hele Resten af Maaneden varm og tør.

Oktober. Vedvarende smukt Vejr i Begyndelsen af Maaneden. Fra Midten af Maaneden til henimod Slutningen megen Regn. I de sidste Dage atter mildt og smukt Vejr.

November. Tør og mild i Begyndelsen, hele Resten af Maanden ustadig og fugtig.

December. Blæst og Tøsne, derefter usædvanligt mildt Vejr for Aarstiden til henimod d. 20de, derefter megen Regn, i Slutningen af Maaneden opklarende Vejr med tiltagende Frost.

50 Øre.

1888. Naar man kjøber

Johannes Evalds Samtlige Skrifter, 4 Bind,

med Digterens Portræt.
(Bogladepris 3 Kr.)
modtages denne Koupon i **Bogladerne** eller hos **Almanakkens Udgiver** for 50 Øre.

Præmie-Koupons Nr. 1.

1 Krone.

1888. Naar man kjøber

Quentin Durward,

af **Walter Scott**. Bearb. for Ungdommen
Med Illustrationer. I smukt Papb.
(Bogladepris 2 Kr. 50 Øre)
modtages denne Koupon i **Bogladerne** eller hos **Almanakkens Udgiver** for 1 Kr.

Præmie-Koupons Nr. 2.

1 Krone.

1888. Naar man kjøber

Æventyr af Tusend og een Nat,

Med mange Illustr. I smukt Papbind
(Bogladepris 4 Kr)
modtages denne Koupon i **Bogladerne** eller hos **Almanakkens Udgiver** for 1 Kr.

Præmie-Koupons Nr. 3.

50 Øre.

1888. Naar man kjøber

Nordisk Folkelæsning

af **L. Both**. Med Illustrationer.
(Bogladepris 1 Kr 50 Øre)
modtages denne Koupon i **Bogladerne** eller hos **Almanakkens Udgiver** for 50 Øre.

Præmie-Koupons Nr. 4.

75 Øre.

1888. Naar man kjøber

L. Holberg: Peder Paars.

Med Illustrationer af **W Marstrand**
(Bogladepris 2 Kr.)
modtages denne Koupon i **Bogladerne** eller hos **Almanakkens Udgiver** for 75 Øre

Præmie-Koupons Nr. 5.

50 Øre.

1888. Naar man kjøber

Ch. Dickens: To Byer.

I Oversættelse ved **Wilh. Møller**, med mange Illustr. (Bogladepris 2 Kr)
modtages denne Koupon i **Bogladerne** eller hos **Almanakkens Udgiver** for 50 Øre.

Præmie-Koupons Nr. 6.

Naar man paa een Gang kjøber alle de paa denne Side anførte Bøger, hvis samlede Bogladepris er **15 Kroner**, modtages alle 6 Præmie-Koupons for **5 Kroner**, saa at alle 6 Bøger faas mod Indsendelse af **10 Kroner** kontant og samtlige 6 Præmiekoupons til:

Wm. L. Wulffs Almanakforlag (Stindergade 29) Kjøbenhavn.

I alle Boglader faaes:

Ch. Dickens: To Byer. Ved Vilhelm Møller. Illustreret Udgave. Pris 2 Kr. I Pragtbind: 3 Kr. 50 Øre.

Carit Etlar: Krybskytten. Med Illustrationer. Pris: 3 Kr. I Pragtbind: 4 Kr. 50 Øre.

Joh. Herm. Wessels Skrifter. Med Portræt. Pris: 1 Kr. 25 Øre. I Pragtbind: 2 Kr. 50 Øre.

E. Mau: Firehundrede Fortællinger. 5te Udgave. Pris: 3 Kr. I Pragtbind: 4 Kr.

E. Mau: Aandeligt Skatkammer. 1—2 Bind. Pris: 5 Kr. Smukt indbunden 7 Kr.

Jens Baggesen: Værker. 1—8 Bind. Pris: 6 Kr. Elegant indbunden 11 Kr.

Joh. Ewald: Samtlige Skrifter. 1—4 Bind. Pris: 3 Kr. Elegant indbunden: 5 Kr. 50 Øre.

Herm. Bang: Præster. Smaafortællinger. Pris: 1 Kr. 25 Øre. I Pragtbind: 2 Kr. 50 Øre.

Tusind og een Nat. I fuldstændig Oversættelse ved Prof. G. Weil. Med flere Hundrede Illustrationer. 1—5 Bind. Pris: 10 Kr. I 4 Pragtbind: 15 Kr.

Wilh. Busch: Humoresker. Humoristisk Billedværk. Nedsat Pris: 3 Kr. (Før 6 Kr.) I Pragtbind: 4 Kr. 50 Øre. (Før 8 Kr. 50 Øre.)

N. M. Petersen: Den danske Literaturs Historie. 2den Udgave. 6 Bind. Nedsat Pris: 12 Kr. (Før 26 Kr.) Elegant indb. i 4 Bind 18 Kr. (Før 34 Kr.)

G. Betzonick: Dansk Soldaterliv. Med Illustrationer. Nedsat Pris: 1 Kr. 50 Øre. (Før 3 Kr.) I Pragtbind 2 Kr. 50 Øre. (Før 4 Kr. 50 Øre.)

F. W. Farrar: Jesu Liv. Ved E. Christiani. Pragtudgave. Med Illustrationer af Gustave Doré. Nedsat Pris: 5 Kr. 50 Øre. (Før 9 Kr.) I Pragtbind med Guldsnit 9 Kr. (Før 15 Kr.)

Samme Værk i Folkeudgave. Nedsat Pris: 3 Kr. (Før 4 Kr. 50 Øre.) I Pragtbind 4 Kr. (Før 6 Kr.)

Wm. L. Wulffs Boghandel.
(Skindergade 29), Kjøbenhavn.

Læsning for Folket,

indeholdende Fortællinger, underholdende og belærende Skildringer, Digte etc. af fremragende danske Forfattere.

Nr. 1. Præstens Sommerpærer, Fortælling af Dr. H.; Hans Tavsen, af L. Wagner, med 8 Billeder. 10 Øre.
— 2. En stærk Mand, Fortælling af Mads Hansen; Johannes Ewald, af Chr. Boeck, med 8 Billeder. 10 Øre.
— 3. Linieskibet Prinds Christian Frederik, Fortælling af P. P., med 8 Billeder. 10 Øre.
— 4. Kong Bram, Fortælling af Carl Andersen; Steen Steensen Blicher, af Chr. Boeck, med 7 Billeder. 10 Øre.
— 5. En sand Historie, af E. Martens; Gjøde Lavmandsen og hans Datter, af I. Petersen, med 10 Billeder. 10 Øre.
— 6. Præsten i Truelse, Fortælling af H. F. Ewald; Guldhornene, af L. Schrøder, med 9 Billeder. 36 Sid. 15 Øre.
— 7. Mesters Ring, Historie af Carit Etlar; Hyrdedrengen, Eventyr af Knud Skytte; Rødhoved, af Carl Andersen; En hemmelighedsfuld Forlovelse. 15 Billeder. 48 Sider. 20 Øre.
— 8. Dreven af, Fortælling af Holger Drachmann; Roms Katakomber, af L. Wagner. 18 Billeder. 20 Øre.
— 9. Kutteren Vildanden, Fortælling af Holger Drachmann; Frederiksborg under Chr. den 4de, af Carl Andersen, med 8 Billeder. 48 Sider. 20 Øre.
— 10. Fire Fortællinger, af Beatus Dodt. Med Illustr. 88 Sider. 20 Øre.
— 11. En Landsbytragedie, Fortælling af Ewald; Rosenborg Slot og dets Minder, af Carl Andersen, m. m. Cirka 24 Billeder. 72 Sider. 25 Øre.
— 12. Fortællinger, med ca. 30 Billeder. 96 Sider. 30 Øre.
— 13. Antipoden, en Sømandshistorie af H. Drachmann, med 5 Illustr.; En Udflugt til „Klitmøller", af C. Jagd, med 1 Illustr. 20 Øre.
— 14. En Tivoliroman, af L. Dilling, med 8 Illustr.; Det sidste Normannertog, med 3 Illustr.; Foraarslængsel, af O. C. Molbech, med 1 Illustr.; En rigtig Svigermoder, af Jens Kamp, med 2 Illustr. 15 Øre.
— 15. Heksen, historisk Fortælling, af M. Henckel, med 9 Illustr.; Finlands Helte, af A. Beiter, med 2 Illustr. 15 Øre.
— 16. Reiseskitse fra Grækenland, af Méuna, med 2 Illustr.; Slavehandleren, en Fortælling af C. O. Sommer, med Illustr. 10 Øre.
— 17. Bedstemoder og Sønnedatter, en Fortælling af C. Dalsgaard, med 9 Illustr.; Anemonen, en Foraarsfantasi af S. Michaelsen, med 1 Illustr.; Prøvet, en Fortælling af C. Henningsen, med 6 Illustr. 20 Øre.
— 18. San Asiane, En Reiseerindring fra Ischia, af V. Bergsøe, med 4 Illustr.; Et Nutids Underværk, af C. Martens, med 2 Illustr. 20 Øre.

Nr. 19. Oehlenschlægers Barndom og første Ungdom, af L. Schrøder, med 4 Illustr.; For to hundrede Aar siden, af Mørk Hansen; Den Misundelige, et japanesisk Sagn, med 2 Illustr. 15 Øre.

— 20. Fra en Kunstrejse, humorist. Fortælling af S. Schandorph, 4 Illustr. 10 Øre.

— 21. Vore Skomagere, humoristisk Skitse af n—r, med 7 Illustr.; Onkels Gris, af Sophus Neumann, med 3 Illustr.; Et Nul for lidt, Fortælling af B. Hansted, med 2 Illustr.; De tre Ønsker, et Nytaarsæventyr, 6 Illustr. 20 Øre.

— 22. Den femte Verdensdel, dens Opdagelse og Naturforhold, af Th. Siersted, med 6 Illustr. 10 Øre.

— 23. Drachmann: Slider og Sløser, En Sømandshistorie, med Illustr. af Carl Thomsen; L. Dilling: Greven af Svedala, med Illustr. af E. Henningsen; C. Ploug: Mon han dog ej skulde komme? 25 Øre.

— 24. I. Davidsen: En dansk Kapergast, med Illustr. af V. Rosenstand; V. Østergaard: En Uvedkommende, Studie fra Gaden, med Illustr. af K. Gamborg; S. Schandorph: Fra Lazarethet. 20 Øre.

— 25. M. Henckel: Dronning Anna Sofies Page, med Illustr. af H. P. Lindeburg; Ingvar Bondesen: Livslavens Brud, en Fortælling med Illustr. af Anker Lund. 25 Øre.

— 26. M. Thoresen: „Det lønner sig", med Illustr. af Carl Thomsen; Ad. Langsted: Den sidste Tilflugt, med Illustr. af H. P. Lindeburg. 15 Øre.

— 27. J. Nielsen: Et Glenteskrig, med Illustr. af H. Tegner; I. Futrup: Fra Flejetiden, med Illustr. af Viggo Langer. 10 Øre.

— 28. N. Juel-Hansen: Fra Sibiriens Urskove, med Illustr. af K. Gamborg; B. Arnesen Kall: Fra Østerland, med Illustr. af Tom Petersen. 10 Øre.

— 29. I. Sick: Elskovskjærnerne. Et Sagn fra Provence, med Illustr.; Tausens Minde, med Illustr.; Nic. Bøgh: Kjender du de Stille i Landet? I. Krohn: Rosen, med Illustr. af H. Tegner. 15 Øre.

— 30. Ad. Langsted: Lægedomsskyggen, med Illustr.; I. Futtrup: Middelaldersliv i Nutiden, med Illustr. af K. Gamborg; V. Jansen: En sørgelig Hemmelighed, Fortælling, med Illustr. af Anker Lund; V. Østergaard: Onde Øjne, med Illustr. 15 Øre.

— 31. Nic. Bøgh: Naar Zigeunerne komme tilbys, med Illustr. af Alf. Schmidt; Anna Borch: Djævlen som Præst, med Illustr.; Elith Reumert: Iland fra Fortet, med Illustr. af Alf. Schmidt; Ad. Langsted: En Moders Tilgivelse, Et Sagn fra Bretagne, med Illustr. af H. P. Lindeburg. 15 Øre.

— 32. V. Korfitzen: Fra Spaniernes Tid, med Illustr. af K. Gamborg; B. Arnesen Kall: Sapho, en Fortælling med Illustr. 10 Øre.

Ovennævnte Bøger faaes igjennem Bogladerne samt i

Wm. L. Wulffs Boghandel (Skindergade 29), Kjøbenhavn.

Evers & Co.

Tagpap- og Asfalt-Fabrik,

Nybrogade 12, Kjøbenhavn,

anbefale:

Tagpap	Tækninger og Overstrygninger	Taglak.
i 3 Tykkelser.	ved øvede Arbejdere.	Tækkesøm.

Overtækning af Spaantage udføres.

Naturlig og kunstig Asfalt.

Creosottjære	Glycerinbadet,	Portland Cement
til Overstrygning af Tagspaan.	bedste og billigste Kreaturvask.	i 1/1 1/2 og 1/4 Tdr.

Ildfaste Sten og Ler.

Gullandske, Granit- og Mønsterfliser til Gulve og Vægge.

Priskuranter sendes, Oplysninger og Overslag gives paa Forlangende.

Lager af vore Artikler findes hos de fleste større Kjøbmænd og Tømmerhandlere.

Illustreret Modeblad

for

Toilette og kvindelige Haandarbejder,

DAGMAR,

21de Aargang, udkommer 2 Gange maanedlig,

i almindelig Udgave à 1 Kr. 60 Øre Kvartalet og i Udg. med 9 kolor. Modekobbere à 2 Kr. 75 Øre Kv.

Abonnement modtages i alle Boglader og Postkontorer.

Carl Otto's Efterfølger.

Udkommet er:

Praktisk Vejledning

i

Hestens Behandling og Pleje

I Stalden og under Brugen.

Af **H. P. Nielsen**, Landbrugskandidat.

Prisbelønnet af „Foreningen til Dyreues Beskyttelse".

Pris: 1 Krone.

Exemplarer faaes i enhver Boglade samt i

Wm. L. Wulffs Boghandel, Skindergade 29, Kjøbenhavn.

Asphalt-Fabriken

„UFFE"

ved **Westphal, Thedin & Co.,**

Contoir: Gl. Strand, 48, Kjøbenhavn K.,
anbefaler sig ved Udførelse af:

Asphaltlægning

med Naturlig — Ægte Seyssel, Val de Travers & Limmer Asphalt — og Kunstig Asphalt, paa stærkt befærdede Steder som Gader, Veje, Fortoge, og Porte; i Gaarde, Stalde, Kjældere, Mejeri- og Oplagsbygninger; **til Tørlægning af fugtige Rum, samt til Isolering af Murværk.**

Asphaltstrygning af Murværk. — Betonarbejde.

Omhyggelig Udførelse til billig Notering tilsikres og enhver Oplysning, samt Overslag meddeles ved Henvendelse til vort Contoir: Gl. Strand 48. Kjbhvn. K.

Westphal, Thedin & Co.'s

Asphalt-**Stentagpap**-Fabrik

anbefaler:

Prima Asphalt-Stentagpap som et billigt, ildfast, tæt og varigt Tækkemateriale.

Asphalt-Taglak til Overstrygning af Tagpaptage, **Tagkit, Tækkesøm,** Isoleringspap, Mastixpapir, **Asphalt.**

Kultjære, almindelig & afkogt, vandfri.

Patent-Asphalt-Stentagplader i Skiferform til Beboelseshuse.

Engelsk Tagfilt, Vægfilt, Dampkjedelfilt & brun Skibsfilt.

Tækning med Stentagpap, **Overstrygning** og **Udbedring** af ældre Tage, og **Overtækning af Spaantage** udføres billigst ved øvede Arbejdere under Garanti.

Prislister, Brugsanvisninger og enhver Oplysning meddeles postfrit ved Henvendelse til

Westphal, Thedin & Co.

Kjøbenhavn K. Contoir og Lager: Gammel Strand 48.

„**Ugens Nyheder**" udgaar hver Uge fra Kjøbenhavn i et stort 8sidigt Format, indeholdende 32 Spalter Læsning.

„**Ugens Nyheder**" indeholder Artikler til Fremme af Menneskets aandelige og materielle Velvære, smaa og store Afhandlinger om mangt og meget, som har Interesse for ethvert Hjem.

„**Ugens Nyheder**" bringer ofte Artikler, indeholdende Raad og Vink til Husmødrene.

„**Ugens Nyheder**" indeholder hver Gang en original Børnefortælling med Illustrationer.

„**Ugens Nyheder**" har tvende Rubriker, kaldet „Juridisk Raadgiver" og „Sundhedsraad". Forespørgsler henhørende herunder besvares gratis for Abonnenterne (Disse tvende Afdelinger ledes af en anerkjendt dygtig Jurist og Læge.)

„**Ugens Nyheder**" indeholder Fortællinger og Skildringer af anerkjendte Forfattere, samt en Gang maanedlig Havebrugsbemærkninger, endvidere hver Uge Skolenyt, Markeds- og Handelsberetninger, samt praktiske Opskrifter o. m. a.

„**Ugens Nyheder**" er i enhver Henseende elegant udstyret og trykkes paa fint glittet Papir. Endvidere er der anskaffet en Maskine, som, samtidig med, at den falser og beskærer Bladet, sammenlimer Bladene, hvorved det bliver langt behageligere at læse. Denne Maskine er særlig bestilt til „Ugens Nyheder", og er den første i sit Slags, fabrikeret her i Landet.

„**Ugens Nyheder**" udgaar saa tidlig fra Kjøbenhavn, at det om Lørdagen er omdelt over hele Landet. Bladet bliver saaledes en kjærkommen Gæst om Søndagen.

Ugens Nyheder koster kun 1 Krone Kvartalet, Porto iberegnet. Bestilles hos Posten og i Bogladen.

Kjøbenhavn. — J. Cohens Bogtrykkeri.

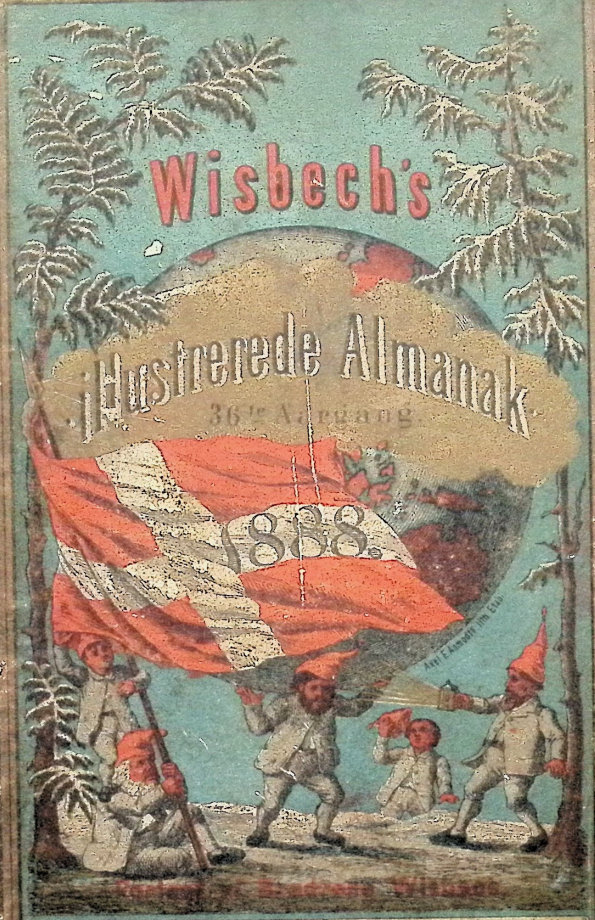
Wisbech's
illustrerede Almanak
36te Aargang
1883.
Med Bidrag af de bedste danske Forfattere

Moderen.

Efter et Maleri af Bertha Wegmann.